דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

יום שישי, ד' בסיון תשמ"ח, 20 במאי 1988 ● גליון 19423

היום 64 עמודים כולל „דבר־השבוע" ● המחיר – 2.– ש"ח (כולל מע"מ), באילת 1.74 ש"ח

היום בדבר

בחירות: אות הזינוק – ראיונות, כתבות, עמודות. רשימות משטחי האינתיפאדה. היומן האמריקאי של פרס. ישראל כספק הקונטראס. ד"ש מאיסטנבול. בנתיב הברוז. ביכורים כל השנה. פסטיבלים. טלוויזיה. „משאי"

חיים גורי, יצחק בקנר, אמנון דנקנר, דני רובינשטיין, חנה זמר, גדעון קוץ, עליזה ולך, שמעון וייס, טובה צימוקי, שלמה גינוסר, ורדה צימרמן, יעל פישביין, חגי אשד, אמיר רוזנבליט, מרים פוקס, יוני להב, אליהו נאווי, מושיק, אהרן שמי, ארי קאופמן

ב.ר.ק.
ציוד מטבחים מוסדיים בע"מ
רחוב הבונים 50 בת־ים
03-5510432 5519355.טל
ייצור תנורים וציוד מטבחים:
□ מחבתות □ קונבקטומטים □ כיריים גז
□ ציפסרים □ שולחנות חימום וקרור וכו'

שמיר, נסים ואלמוזלינו דנים היום בהצעת הרצוג להקים ועדת חקירה למשבר הבריאות

הרצוג: רק ועדה ממלכתית בלתי־תלויה תוכל להגיש המלצות מקצועיות נכונות

מאת דנקה הרניש ויוסי מלמן, סופרי „דבר"

קריאתו של נשיא המדינה חיים הרצוג, אתמול, להקים ועדת חקירה ממלכתית ובלתי תלויה לחקירת השבר המתמשך במערכת הבריאות צברה תאוצה.

ראש הממשלה יצחק שמיר תומך ברעיון. אתמול הודיעה גם שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו על תמיכתה בהצעה להקים ועדה כזו.

בנאום שנשא בכנס המנהיגות הבין־לאומית של "מכון ויצמן" במלון "הייאט" בירושלים, אמר הנשיא: „אני פונה ומציע להקים לאלתר ועדה ממלכתית בלתי תלויה, אשר תבחן את סיבות המשבר במערכת הבריאות ותתווה את הדרכים לחלץ את המערכת מן המשבר. העמדות השונות והמנוגדות, הויכוחים בתוך מערכת הרפואה ומחוצה לה ותחושת המבוי הסתום הביאוני למסקנה, כי רק ועדה ממלכתית בלתי תלויה לחלוטין תוכל לחקור את הנושא עד תום ולהגיש המלצות מקצועיות נכונות".

„שום ועדה", המשיך הנשיא, „של אינטרסנטים הנוגעים בדבר לא תוכל לעשות זאת, והיא רק עלולה להגיע לתיקו ולהעמיק את המשבר. לפיכך, אני מציע, שהוועדה תקום על־פי חוק ועדות החקירה. דבר זה יבטיח את עצמאותה המוחלטת ואי־תלותה. אין שום כוונה, שהוועדה כזו תצביע על אשמים או תעניש גורם כלשהו. לא זאת המטרה. המטרה היא להתחקות אחרי שורשי הבעיה, כדי להביא לפתרונה אחת ולתמיד".

הנשיא אמר, כי המשבר הזה מערער ומכרסם את התשתית האנושית המקצועית של מערכת הבריאות, וזו פגיעה ארוכת־טווח ומסוכנת מאוד, המטילה צל מאיים על עתידה ורמתה של הרפואה בישראל. לדבריו, יש לפעול מייד כדי להציל את המערכת, ואסור היה לתת לה להדרדר למצב הנוכחי.

בעקבות הודעתו של הרצוג, אמר אתמול ראש הממשלה יצחק שמיר למקורביו, כי הבוקר הוא יבדוק את

(המשך בעמוד 2)

יו"ר המועצה הדתית בירוחם משה פרץ זועם:

„אפרוש אם יכפו עלי לשבת עם לאה שקדיאל, איני חייב להישמע לבג"ץ"

לאה שקדיאל שתצטרף למועצה הדתית תוך 30 יום: „הישג למערכת המשפט ולציונות הדתית"

שקדיאל: הישג

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

„החלטת בג"ץ היא הישג למערכת המשפט בארץ, לציונות הדתית, למנהיגי ירוחם ובעיקר לראש המועצה, ברוך אלמקייס, שתמך בי לכל אורך הדרך. זהו הישג של כל תנועות הנשים", אמרה לאה שקדיאל, בעקבות פסיקת בג"ץ מאתמול, שחייב את המועצה הדתית בירוחם לצרף אותה כחברה שווית־זכויות בגוף זה.

יו"ר המועצה הדתית בירוחם, משה פרץ, הביע אתמול זעם על פסיקת בג"ץ ואיים להתפטר אם יכפה עליו שר הדתות את שילובה של שקדיאל במועצה הדתית. „בית המשפט הביע את עמדתו", אמר פרץ, „אולם הוא לא יוכל לכפות עלינו לשלב אשה במועצה. אני מכבד את בית המשפט, אבל אני והנבחרי שאין מקום לאשה בגוף כזה. איני חייב להישמע להוראה של בג"ץ ואם יכפו עלי לשלב את שקדיאל במועצה, אפרוש מתפקידי".

שר הדתות, זבולון המר, אמר אתמול כי הוא יכבד את החלטת בג"ץ ולדבריו, ועדת השרים המיוחדת תקבע בתוך שלושים יום מי מחברי המועצה הדתית בירוחם יאלץ לפנות את מקומו לשקדיאל. „אני בעד שילוב נשים בחיי הדת", אמר השר, „אולם לדעתי צריך היה לבצע את המהפכה הזו בהדרגתיות, תוך יצירת אווירה מתאימה לכך. הנשים צריכות להיות שותפות מלאות בחיים הדתיים, אולם הפסיקה עלולה ליצור שיתוק במועצות הדתיות, בגלל התנגדות המסורתית הדתיים. אני מקווה שהדבר לא ייצור שיבושים בתפקוד המועצה הדתית בירוחם". מנהל הרבנות הראשית, הרב איתן איזמן, אמר אתמול כי פסיקת בג"ץ עלולה לשתק את פעילות המועצות הדתיות. „אנו מכירים בשוויון־זכויות של נשים בכל התחומים, כולל בתחום הפעילות הציבורית, אולם בנושאים הדתיים, שלמועצות הדתיות ולרבנים יש נגיעה ישירה אליהם, קיים עניין של שמירה על ההלכה ויש תוקף לשמירת המנהג שגברים ונשים לא יושבים ביחד. בג"ץ אינו יכול לכפות על הרבנים לשבת עם אשה". השר יצחק פרץ אמר אתמול כי פסיקת בג"ץ מצטרפת לשרשרת של פסיקות הנוגדות את רוח תורת ישראל.

(המשך בעמוד 2)

הרופאים משביתים לימָמה את כל בתי החולים מיום ב'

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר" לענייני בריאות

כל בתי החולים בארץ – ממשלתיים, עירוניים וקופת־חולים הכללית – יושבתו ביום ב' מהשעה 7.00 בבוקר למשך 24 שעות – על כך החליטו אתמול בישיבת תיאום רופאי המדינה ורופאי בתי־החולים של קופת־חולים. ביום ב', מכאן, מתכנסת גם מזכירות הסתדרות האחיות של בתי־החולים, כדי להחליט על נקיטת צעדים בעקבות הפיצוץ במשא ומתן עם האוצר על יישום התקינה, שאמור היה להסתיים עוד בחודש פברואר.

למעשה, הול מחסור נכנסת כל מערכת האשפוז לעבודה במתכונת מצומצמת למשך ארבעה ימים ברציפות. יום שישי הוא יום עבודה מקוצר, ולאחריו שבת וחג השבועות ביום א'. ביום ב' הרופאים שובתים. בבתי־החולים יהיו רק רופאים תורנים במתכונת שבת והניתוחים יבוצעו במקרים דחופים בלבד.

רופאי המדינה ורופאי קופת־חולים החליטו לצאת לפעולה משותפת בעקבות הופעתו של שר האוצר משה נסים בתוכנית „מוקד" בטלוויזיה שלשום. הרופאים טוענים, כי הופעת נסים ב„מבט" הבהירה מעל לכל ספק, כי „שר האוצר מנהל מלחמה פוליטית על גבם של החולים והרופאים". בשיחה עם סופרת „דבר" תבעו הרופאים

(המשך בעמוד 2)

ויצמן תובע מפרס הבטחה בכתב למינויו:

„אם אני לא אהיה שר החוץ, אתה לא תהיה ראש ממשלה"

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

עזר ויצמן תבע משמעון פרס הבטחה בכתב על מינויו לשר החוץ, אם תזכה מפלגת העבודה בבחירות ותרכיב את הממשלה. „אם לא אהיה שר החוץ, אתה לא תהיה ראש ממשלה", אמר ויצמן לפרס.

ויצמן מעוניין בתפקיד שר החוץ, כדי להיות מעורב אישית והשפעה בקידום תהליך השלום. לדעתו, שוגה פרס בהדגישו יותר מדי את ה„לאווים" המתנים כל הסדר לשלום, במקום להדגיש את הניסוחים החיוביים.

יצויין, כי עזר ויצמן מתכוון להיות מעורב גם בגיוס תרומות למפלגת העבודה בארצות־הברית. בימים אלה שוהה בישראל יו"ר ליאון צ'רני, המקורב מאוד לוייצמן, וגם אל אישים בכירים במפלגת העבודה, והוא יסייע בארגון מפגשי ההתרמה.

כוננות סורית עליונה בביירות לקראת כניסה לפרבר הדרומי

מקורות סוריים ולבנוניים: מוצו המגעים עם האיראנים

מאת דן אבידן – סופר „דבר" לענייני ערבים

הצבא הסורי, החונה בביירות, הועבר אמש לכוננות עליונה, כנראה לקראת אפשרות שחלק מיחידותיו ייערכו בסוף השבוע בפרבר הדרומי כדי לשים קץ ללחימה בין אנשי „אמל" ו„חיזבאללה" – כך מסרו מקורות סוריים ולבנוניים.

לדבריהם, הסיכויים שהסורים ינקטו יוזמה זו הוכו גבוהים למדי לאחר שהמגעים המדיניים עם האיראנים מיצו את עצמם. הסורים דחו במגעים אלה הצעה שבשכונות השיעיות יוצב כוח משולב של חיילים סורים ואנשי משמרות המהפכה האיראנים, כפי שדרשו המתווכים מטהראן.

עם זאת, לדברי המקורות הלבנוניים, עדיין נשקלת הצעה שבפרבר הדרומי ייפרד רק כוח סורי קטן שישמש ככוח־שיטור בלבד מבלי לפגוע בלוחמי חיזבאללה או במשרדי התנועה. זאת, מתוך היענות סורית לתביעה האיראנית, שהיערכות הצבא הסורי בשכונות השיעיות לא תפגע במעמדו של חיזבאללה בלבנון.

המתווך האיראני בשראותי אמר אמש כי שאלת הצבת החיילים הסורים בשכונות השיעיות עדיין מהווה נושא למו"מ בין הצמרת הסורית והאיראנית. לעומתו, השייח' פדלאללה, מנהיג חיזבאללה, אמר שהיערכות החיילים הסורים בשכונות השיעיות „אפשרית ביותר", אולם היא לא תהיה כרוכה בפגיעה במאחזי חיזבאללה מתוקף שיתוף הפעולה הקיים בין סוריה לקבוצות השיעיות הפונדמנטליסטיות, בכל הנוגע ללחימה נגד ישראל.

אתמול הדיחה הנהגת „אמל" את ראש הזרוע הצבאית של התנועה, עאקל חאמיה, בעוון שיתוף פעולה עם חיזבאללה בקרבות בפרבר הדרומי. עימו סולקו מתפקידיהם עוד מספר מפקדים צבאיים מאיזור ביירות ובמקומם מונו מפקדים חדשים. פיטורי חאמיה – שהיה ידוע זה מכבר בזיקתו לחיזבאללה – ומינוי המפקדים החדשים המוכרים בנאמנותם לנביה ברי – נועדו לחזק את מעמדו של ברי בהנהגה ולרענן את שורות הפיקוד הצבאי בעקבות התבוסה שספגה „אמל" ברוב שלבי הלחימה נגד חיזבאללה בפרבר הדרומי בביירות.

תוכנית העלייה דרך בוקארשט כדי לצמצם את הנשירה בווינה – לביצוע

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

ראש הממשלה יצחק שמיר ושר החוץ שמעון פרס אישרו עקרונית תוכנית, שמטרתה לצמצם את ממדי הנשירה מברה"מ ושבביצועה יוחל בימים אלה, על־ידי מתן ויזות לישראל רק ליוצאים מברה"מ דרך בוקארשט.

מזה כמה חודשים שבנוסח ההזמנה לאיחוד משפחות, הנשלח ליהודי ברה"מ, נאמר כי מקבל ההזמנה מוזמן לעלות לישראל דרך בוקארשט.

ממשרד ראש הממשלה נמסר אתמול כי התוכנית אושרה באופן עקרוני והועברה לביצוע למשרד החוץ. דובר משרד החוץ אישר אתמול שבחודשים האחרונים מתנהלים מגעים דיפלומאטיים, עם ברה"מ, רומניה והולנד, כדי למצוא דרך שתאפשר שינוי מסלול היציאה העיקרי מברה"מ, מווינה לבוקארשט.

ישראל מבקשת כי שגרירות הולנד במוסקווה, המייצגת את האינטרסים של מדינת ישראל בברה"מ, תעניק ליהודים המבקשים לצאת מברה"מ, במקום אשרת מעבר דרך וינה, „אשרת לא־מהגר" דרך בוקארשט. סופר „דבר" מציין כי יהודי, היוצא לבוקארשט אינו יכול לקבל, על־פי החוק האמריקאי, מעמד של פליט, מכיוון שהוא נמצא במדינה טוטאליטארית. התוכנית נבדקה על־ידי יועצים משפטיים ונמצא כי אינה נוגדת את החוק הבין־לאומי. יצויין כי במחצית הראשונה של חודש מאי הגיעו לישראל, דרך וינה, פחות מחמישה אחוזים מהיוצאים מברה"מ, עובדה המדגישה את הנחיצות לשינוי היחס כלפי ניצול ויזות ישראליות, כדי להגר לארה"ב.

אישים רבים, העוסקים בנושא המאבק ליציאת יהודי ברה"מ ועלייתם לישראל, ביניהם ראש מחלקת העלייה בהסתדרות הציונית, אורי גורדון, ומנכ"ל המועצה הציבורית למען יהודי ברה"מ, חיים צ'סלר, בירכו אתמול על התוכנית החדשה והביעו תקווה כי היא תסייע לצמצום תופעת הנשירה. יו"ר התאחדות עולי ברה"מ, פימה פיינבלום, אמר בתגובה כי צעד זה היה צריך להיעשות מזמן.

באוסלו חושדים:

מים־כבדים שמכרה נורווגיה לרומניה – הגיעו לישראל

אוסלו (עי"ר). – נורווגיה, שכבר באה במבוכה עקב האשמות, כי יתכן שמדינות זרות ניצלו מים כבדים שקנו ממנה, כדי לייצר פצצות אטומיות, הודיעה ביום חמישי כי היא חוקרת מכירת מים לרומניה.

דובר משרד החוץ בנורווגיה אמר לכתב „רויטר", כי אוסלו מכרה 12.5 טונות מים כבדים לרומניה ב־1986, לשימוש בשני כורים אטומיים, שבנייתם אמורה היתה להסתיים באותה שנה.

„אולם עד כמה שאנו יודעים, הכורים לא התחילו לפעול, והועלו טענות כי המים נמכרו לישראל. אנו מנסים לגלות מה אירע", אמר.

החקירה החדשה היא השלישית מסוגה תוך שנתיים, והשנייה הנוגעת לישראל. מים כבדים מהווים חומר חיוני לייצור פצצות אטומיות, אך הם משמשים גם לכורים גרעיניים ולמחקר מדעי.

פיקוח הדוק על מכירת המים נהוג בנורווגיה מאז היתה בשנות ה־1950 לאחד היצרנים הגדולים של חומר זה. מכירתם מחדש של מים אלה למדינה שלישית אסורה, ואוסלו קבעה כי מותר להשתמש במים הכבדים רק למטרות שלום.

נורווגיה הודיעה בראשית החודש כי 15 טונות של המים נעלמו ב־1983 בדרכם למערב־גרמניה, והיא ביקשה מבון לסייע בחקירה. החברה שקנתה את המים מואשמת כי העבירה אותם שלא כחוק להודו.

תקנות בין־לאומיות אוסרות למכור להודו יותר מטונה אחת של מים כבדים, משום שזו סירבה לחתום על האמנה למניעת נשק גרעיני. הודו פוצצה ב־1974 את הפצצה האטומית הראשונה שלה.

חקירה אחרת, בעניין 20 טונות מים שנמכרו ב־1959 לישראל, עדיין תלויה במשא ומתן דיפלומאטי.

אל־מגיד מתאם במוסקווה מפגש גורבצ'וב–מובארק

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

שר החוץ המצרי הד"ר עצמת עבד אל־מגיד יוועד היום במוסקווה עם עמיתו הסובייטי אדוארד שווארנדזה. השניים ידונו בעריכת מפגש בעתיד בין מיכאיל גורבצ'וב לבין הנשיא מובארק. מחר ייפגש עבד אל־מגיד עם גורבצ'וב וימסור לו שדר ממובארק. זהו ביקור ראשון של שר חוץ מצרי בברה"מ מאז מתחילת שנות השבעים.

בפגישת מגיד–שווארנדזה ידונו שני מכלולים של נושאים. ראשית, המצב במזה"ת והסיכויים לקידום תהליך השלום. המצרים מעוניינים לעמוד מקרוב על העמדות המדיניות הסובייטיות בכל הנוגע לכינוסה של ועידה בין־לאומית

(המשך בעמוד 2)

ר"צ במו"מ עם דרווישה („עבודה") על מקום ריאלי ברשימתה

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

סמיר דרווישה, אחד המועמדים הערביים המתמודדים על מקום ברשימת „העבודה" לכנסת, נפגש אמש עם ח"כ יוסי שריד לבירור האפשרות שיצטרף לר"צ ויוצב במקום ריאלי ברשימתה לכנסת הבאה.

דרווישה, ראש המועצה המקומית בקה אל־גרבייה, מאוכזב מאי־קיום הבטחות שנתנו לו ראשי מפלגת העבודה, להביא לידי ביטוי את תרומתו כמושך קולות במגזר הערבי, ולכן לא דחה את הצעת ח"כ שריד לקיים עמו שיחה. ח"כ שריד, לעומת זאת, מודע היטב למעמדו

(המשך בעמוד 2)

בוועדה לביקורת של ההסתדרות הציונית:

ביקורת קשה על מחדלי מחלקת העלייה; מנהל „תור ועלה" יפרוש

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

הוועדה לביקורת של ההסתדרות הציונית העולמית מתחה אתמול ביקורת קשה על מחדלי מחלקת העלייה, בכל הקשור ליישום מסקנות דו"ח מבקרת ההסתדרות הציונית על הנעשה ב„תור ועלה". הביקורת, שנערכה בחודשים מארס־יולי 1986, בתקופת כהונתו של חיים אהרן כראש מחלקת העלייה, חשפה שורה ארוכה של אי סדרים בספרים המוחזרים המחויבים, המבקרת, הסקת מסקנות אישיות כלפי האחראים. למרות הביקורת הקשה לא הוסקו המסקנות האישיות הנדרשות ומנהל „תור ועלה", גדעון שיפמני, עדיין מכהן בתפקידו.

„תור ועלה" היא יחידה בתמיכה לעלייה ושירותי קליטה בהסתדרות הציונית העולמית, העוסקת במתן שירותים בארץ למתעניינים בעלייה וכן לקבוצות ומורים המבקרים בארץ בתכניות שונות. אחת התוכניות שבהן עסק המדור לתיירות יזומה היתה התוכנית לגימלאים פעילים, שטיפלה בגימלאים מארה"ב שהגיעו לעבודות התנדבות בישראל.

מבקרת ההסתדרות הציונית גילתה כי בשנים 1984–1986 אירגנה היחידה איסוף כספים מהגימלאים לצורך מתן תשרים במרוכז. כל משתתף התבקש למסור סך של 100 דולר למדריך מטעם היחידה, עבור התשרים שיינתנו לנותני השירותים במשך שלושת חודשי שהות הקבוצה בארץ. הכספים נגבו בלי שיינתן אישור על קבלתם והם נמסרו למנהל „תור ועלה", גדעון שיפמני, אשר נהג להכניסם לכספת הפרטית שלו בבנק. רוב הכספים נמסרו אישית על־ידי מנהל היחידה לנותני השירות, לחברות הסעה, למלונים ולמדריכים, ללא ציון תאריך התשלום ופרטים על מקבל הכסף. רק לאחר פרסום הביקורת העביר מנהל היחידה אישורים חלקיים על סכומי הכסף שהוצאו ואף החזיר חלק מהכספים שלטענתו, נשארו כעודף בכספתו הפרטית.

ראש מחלקת העלייה, אורי גורדון, אמר אתמול כי בעקבות דו"ח הביקורת הוחלט לא יוכל מנהל „תור ועלה", גדעון שיפמני, להמשיך ולכהן בתפקידו והדבר אף הובא לידיעתו. גורדון הוסיף כי הוא אף מודע לצורך שבהמשך קידומה של היחידה, מאחר קיים לשים היום את הדגש על תנועת עלייה הנוכחית.

עיקרון תחילה

● יהודי גרמניה הגישו תביעת־החזר נגד עזבונו של נחמן / עמ' 2
● איך לממן טיולים בעולם? מבטחים ציוד בארץ – ו„מאבדים" בחו"ל / עמ' 3
● נדחה הערר של עורכי „דרך הניצוץ" / עמ' 3
● עיראק הותרת תחת ערפאת ואש"ף / עמ' 4
● ברה"מ מודה: 12–15 אלף סובייטים נהרגו באפגניסטן / עמ' 4
● במניות: צמצום בפעילות ואווירת המתנה / עמ' 6
● מגיפה: חרשים־אלמים מזייפים ומתרימים / עמ' 14
● נזקי שרב במיליונים לחקלאות / עמ' 14

איטליה הכירה באש"ף כנציג הפלשתינים

מאת מיכאל מלג (רומא)

רומא (מיוחד ל„דבר"). – הכרה באש"ף כנציג העם הפלשתיני ובזכותו לייצג את הפלשתינים בוועידה בין־לאומית לשלום, הכרה בזכויות העם הפלשתיני להגשמה עצמית ובזכותה של מדינת ישראל לקיום ולבטחון: – אלה הן הנקודות העיקריות במסמך שהציג אתמול בשעות הערב שר החוץ האיטלקי ג'וליו אנדריאוטי בפני הפרלמנט.

המסמך עבר בפרלמנט ברוב גדול וזכה באופן מפתיע גם להסכמת הפלגים הקיצוניים ביותר בבית בנקודה זו, הקומוניסטים והדמו־פרולטרים. בכך הגיע לסיומו דיון בן יומיים בממשלה ובפרלמנט האיטלקים בשאלת ישראל והסכסוך במזרח התיכון ונסתרה מחלוקת פנימית חריפה בתוך הקואליציה, בעיקר בין המפלגה הסוציאליסטית והרפובליקנית. בין היתר קרא המסמך גם להתערבות אירופית למען השלום במזרח התיכון ולמניעת ההסלמה במצב בשטחים המוחזקים, ש„נהיה בלתי נסבל".

הביקורת היחידה שנשמעה בינתיים לגבי המסמך הגיעה מאנשי המפלגה הרפובליקנית, הטוענים שהוא אינו ברור די ו„משתמע לשתי פנים".

מצרים ואלג'יריה עשויות לחדש יחסים בקרוב

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

השבועון הקאהירי „אל־מוצוור" שעורכו מכרם מוחמד אחמד מקורב לנשיא מובארק דיווח אתמול כי מצרים ואלג'יריה עשויות לחדש בקרוב את היחסים הדיפלומטיים ביניהן.

לדברי השבועון, שתי המדינות נמצאות כבר „על סף חידוש יחסיהן הדיפלומטיים" שנותקו ב־1979. השבועון יודע לספר שאוסאמה אל־באז, יועצו המדיני של הנשיא מובארק, יבקר מחר באלג'יריה כדי להכין מפגש בין הנשיא מובארק לנשיא שאדלי בן ג'דיד בשולי ועידת הפיסגה של הארגון לאחדות אפריקה שתיערך ביום ד' הבא באדיס אבבה. בעקבות מפגש זה, דיווח השבועון, יכריזו שתי המדינות על חידוש יחסיהן הדיפלומטיים.

בימ"ש באיטליה החזיר נשק ורבי חובלים ישראלים זוכו

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

על־פי הוראת בתי משפט באיטליה הוחזר לישראל כלי נשק, ושני רבי חובלים ישראלים זוכו מההאשמות נגדם.

במשרד החוץ בירושלים, המטפל בפרשה, מעריכים כי כלי נשק נוספים שהוחרמו על־ידי שלטונות איטליה יוחזרו בקרוב, ועוד שלושה רבי חובלים העומדים לדין יזוכו גם הם.

לפני שבועות אחדים עצרו שלטונות איטליה חמש ספינות של ישראל, החרימו כלי נשק שנמצאו על סיפונן והעמידו לדין את רבי החובלים שלהן. לאחרונה זיכו בתי משפט בסיראקוס ובליבורנו את רבי החובלים זייד ויעקב הרצוג מההאשמות נגדם, והורו על החזרת כלי הנשק. בית המשפט קיבל את טענות עורכי הדין שלהם, שהנשק נועד להגנה עצמית של הספינות והיותו מוחזק על סיפוניהן, הוא נחשב כמצוי בתחום הטריטוריאלי של ישראל.

סוריה מגרשת את חוואתמה

תוניס (עי"צ).– סוריה פנתה לנאיף חוואתמה, המזכיר הכללי של „החזית הדמוקראטית לשחרור פלשתין", בדרישה שיעזוב את תחומה. במקביל הודיעה דמשק לאש"ף, כי הטקסים לציון „יום הארבעים" לזכר אבו־ג'יהאד, שחוסל ב־16 באפריל בתוניס, לא יוכלו להיערך בדמשק.

יצויין, ששלטונות סוריה נקטו צעדים אלה לאחר שנערכה הפגנה של כמה אלפי פלשתינים בבית העלמין של הקדושים בפרבר של הבירה הסורית לזכר עיר אל־פיסר. במהלך הפגנה זו הושמעו סיסמאות מתסכנות, שהעלו על נס את תהילתם של אבו־ג'יהאד ויאסר ערפאת.

החזאים לא צופים שרב בסוף השבוע

מאת אריה אורן, סופר „דבר"

מזג־אוויר רגיל לעונה צפוי מחר ומחרתיים, אמרה אמש החזאית התורנית גלדי גרשון. בניגוד למה שפורסם – בשירות המטאורולוגי אין צופים שרב בסוף השבוע וכו'.

מידות החום החלו אתמול לעלות מעט תוך ירידת־מה בלחות, בשל אפיק שהביא אוויר חם ויבש ממצרים. אולם האפיק חלף מהרה מארץ־ישראל, ומשום כך השפעתו עלינו שולית. היום עומד לחדור לארץ אוויר קריר ולח, מידות־החום ירדו מעט והלחות תעלה.

מזג האוויר

(ע). – השקע החם הנמצא מעל מצרים מתקדם במהירות מזרחה וגורם להתחממות ניכרת בעיקר בשעות הבוקר.

מזג האוויר עדיין חם כרגיל לעונה.

תשקיף לשבת חג חם כרגיל לעונה.

טמפרטורות המינימום המקסימום הצפויות ליום ו':

ירושלים – 17–33; רמת הגולן – 16–33; צפת – 17–32; חיפה – 18–30; טבריה – 19–35; עפולה – 17–37; שומרון – 18–33; תל־אביב – 19–32; לוד – 17–36; יריחו – 19–40; עזה – 20–30; באר־שבע – 18–39; אילת – 24–40.

هكذا من الأصل

صكزامن الأصل

המו"מ עם הסובייטים יימשך – אמר פרס אחרי ההתקפה ברדיו מוסקווה

מאת מרים פוקס, סופרת „דבר" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל„דבר").– „איני מגיב על דברי רדיו מוסקווה ואיני מתרשם ממה שאמר, אני מנהל שיחות עם הסובייטים והמגעים יימשכו", אמר מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס אמש בניו־יורק.

בשיחה עם כתבים ישראלים בניו־יורק הסביר פרס שאת הרוסים יש לשפוט על־פי מעשיהם ולא על־פי הצהרותיהם. במסגרת השינויים ביחסי שתי המעצמות חלה הגמשה כללית במדיניות ברה"מ, המתבטאת בפינוי הכוחות מאפגניסטאן ובהתרת הסכם פירוק הטילים. במסגרת הכללית של מדיניות זו חלה גם הגמשה ביחסה של ברה"מ כלפי ישראל. הגמשה זו מתבטאת בכך שהחודש הוענק המספר הגבוה ביותר של אשרות יציאה מברה"מ מאז שנות ה־70, ובכך שיש נסיגות מצד ברה"מ לרדת בנוסחה לוועידה בינלאומית, שבה „יוצא מהוועידה העוקץ הכופה או העוקץ הסמכותי". אולם לדברי פרס נותרו עדיין הבדלים ניכרים בין עמדות ישראל לעמדות ברה"מ – „יש התקדמות ויש גם מכשולים".

על פגישותיו עם יהודי ארה"ב אמר פרס כי יש להבדיל בין דעות ויחס, יחס היהודים לישראל נשאר עמוק וחם, אם כי קיימות דעות שונות ביחס לתהליך השלום.

את ביקורו מסכם פרס בכך שהוא הציג את ישראל כמובילה את תהליך השלום. „אולם אני מצטער מאוד אם יש בישראל אנשים אשר ינסו לתאר את תהליך השלום כמעט כמו חטא. תהליך זה מחזק את ישראל בעיני כולם, הציבור ובתי הנבחרים. כל מי שרוצה להשמיד את תהליך השלום אינו יודע מה הוא עושה, ומהי האלטרנטיבה".

הישגים נוספים לביקורו של פרס הם המשך התיאום של מדיניות ישראל עם ארה"ב והמשך ניהולו של דו־שיח אינטנסיבי עם ברה"מ.

תחושת הצלחה שררה בקרב פמלייתו של פרס ומפי מקור מקורב לפמליה נאמר ל„דבר" שיש סיבה להרגשת ההצלחה, ושפרס אכן קיבל מסרים מהרוסים, אשר יכולים לסמן תזוזה ממשית בגישה שבין ברה"מ לבין ישראל.

אור ליום אתמול נכח פרס בהפגנת הזדהות עם ישראל, בה השתתפו כ־500 איש, ונשא את הנאום המרכזי בטקס סיום המחזור ה־94 של הסמינר התיאולוגי, שם הוענק לו תואר דוקטור כבוד. היום יחזור שר החוץ לישראל.

סגן השר אברהם כ"ץ־עוז, לשעבר יו"ר הוועדה לביקורת המדינה:

מקרה מלץ – ביזיון למוסד המבקר

מאת שלמה גינוסר, סופר „דבר" בכנסת

יש לקבוע בחוק את התקופה המינימלית שבה חייב מבקר המדינה לכהן בתפקידו. מה שקרה עם המבקר הנוכחי יעקב מלץ, זה ביזיון לכהונת מבקר המדינה. כך אומר סגן השר אברהם כ"ץ־עוז, מי שכיהן בכנסת הקודמת כיו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה. כ"ץ־עוז ממליץ גם לקבוע בחוק תקופת מכסימום לתקופת כהונה אחת של מבקר המדינה: 7 שנים. בפורמצת הזמן הועלו בכנסת גם הצעות נוספות בהקשר זה: תקופת כהונה של ארבע שנים עם אפשרות להיבחר לתקופת־כהונה נוספת של ארבע שנים.

סגן השר כ"ץ־עוז מתח בשיחה עם „דבר" ביקורת חריפה על התהליך שהביא לכך שיעקב מלץ הוליס לנטוש את כהונת מבקר המדינה כדי להתמנות לשופט בית המשפט העליון. זאת – לאחר שרק לפני פחות משנה הוצב בבחר לתפקידו.

„הדבר חמור במיוחד על רקע הצורך ההולך ומחריף בחיזוק מעמדו של מבקר המדינה בגלל התבססותם של שני גושים פוליטיים שזירכה במציאות הפוליטית בישראל. מצב זה, שלא ישתנה כנראה בשנים הקרובות באורח משמעותי, מחייב את חיזוקם של הגורמים האובייקטיביים במערכות הציבוריות השונות, דוגמת צה"ל והמוסד"ל ומבקר המדינה" אומר סגן השר כ"ץ־עוז. הוא מוסיף: „תישאל עוד גם השאלה, האם הגוף הבוחר שופטים לכהונתם הוא, אמנם, גוף נקי משיקולים פוליטיים".

סגן השר כ"ץ־עוז אינו מסתיר גם את אי שביעות רצונו מהחלטתה של שופטת בית המשפט העליון בדימוס מרים בן־פורת להיענות עקרונית להצעה לכהן כמבקרת המדינה הבאה.

„אני מכבד ומעריך את השופטת בן פורת, אך אינני מבין מדוע צריך אדם לעבור מבית המשפט העליון לכהן בכהונת מבקר המדינה. הרושם העלול להתקבל הוא, או שהאדם לא הצליח בתפקידו (וזה בוודאי לא המקרה עם הגברת בן פורת), או שהוא שואף למשרת נשיא בבית המשפט העליון. בכל מקרה, יכול להיווצר הרושם שכהונת המבקר הופכת להיות מפלט לבלתי־מרוצים במערכות הקיימות", אומר ח"כ כ"ץ־עוז, ומוסיף: „אם נכונה הידיעה שבן פורת ביקשה שהות לשקול מחדש את ההצעה לכהן כמבקרת המדינה, זה מחריף עוד יותר את המצב. אם תסרב לקבל את התפקיד – היא תפגע ביוקרתה של כהונת המבקר. אם תסכים לקבל עליה את התפקיד – יותחק הקשר בין המערכת המשפטית לכהונת המבקר. בן פורת, לדעתו של כ"ץ־עוז, יכולה להיות מבקרת מצויינת. אבל, עקרונית – מבקר המדינה צריך לבוא מתוך המינהל הציבורי הבכיר ומתוך המאגר האנושי הטוב של עורכי־דין ורואי־חשבון. הוא תובע לנתק כל קשר בין בית המשפט לבין מבקר המדינה ואומר כי מבקר המדינה צריך לראות בתפקידו זה את ייעודו העיקרי.

„באחרונה החלה כהונת מבקר המדינה האומבודסמן להתפתח כרשות רביעית בצד הכנסת, הממשלה ובתי המשפט. זה היה כיוון התפתחות חיובי ביותר שהחל להתקלקל. צריך לעשות הכל, גם באמצעות חקיקה, לעודד התפתחות זאת ולחזק את מעמדו האישי והפונקציונאלי של מבקר המדינה" אומר סגן השר כ"ץ־עוז.

קהילת יהודי גרמניה תובעת 33 מיליון מארק מעזבון נחמן

בון (עסס"א) – המועצה המרכזית של יהודי מערב־גרמניה הגישה ביום חמישי תביעה על 33 מיליון מארק נגד מנהלי העיזבון של היינץ נחמן, היו"ר לשעבר של המועצה. אולם דובר של המינהל אמר היום, כי בספרי המועצה שהועברו על־ידי נחמן לחשבון העסקים שלו, אינם קיימים עוד לרשות העיזבון.

ביום שישי יתחילו כנראה הליכי פשיטת הרגל בקארלסרוהה, כדי לקבוע איך לטפל בתביעות שונות נגד מפעל הטקסטיל של המנוח, עליו רובצים חובות כבדים.

היו"ר החדש של המועצה המרכזית של הקהילות היהודיות, היינץ גאלינסקי, אמר אתמול כי נתגלו מעילות גדולות בכספי הקהילה, מאז מות נחמן בינואר השנה מהתקף־לב, כשהוא בן 62 שנה.

ממשלת בון העבירה כמעט 400 מיליון מארק למועצה המרכזית, מאז החליט הפרלמנט המערב־גרמני ב־1980 להקציב סכום אחרון של פיצויים לקבוצות של „מקרים קשים" של ניצולי שואה. רבים מהם אכן קיבלו פיצויים, אך נראה כי הריבית על 400 מיליון המארקים נעלמה.

עתה ברור, כי נחמן העביר 22 מיליון מארק מכספי המועצה לחשבון העסקים שלו וסכומים גדולים אחרים למספר חשבונות אחרים על שם ארגונים מרומים (כגון „קרן רוטשילד").

גאלינסקי אמר אתמול, כי הוא אישית והקהילה היהודית בגרמניה זועזעו על־ידי הגילויים. גאלינסקי אמר כי המעילה גרמה למשבר החמור ביותר בקהילה מאז קמה מחדש במדינה זו אחרי המלחמה. אך הוא הזהיר מבקרים ויריבים לא לנסות ולנצל את המצב על־ידי הפצת השקפות אנטישמיות. לדבריו, שום ארגון אינו מחוסן בפני אירועים כאלה, וכי „דברים כאלה מתרחשים גם במקומות אחרים". אשר למניעים של נחמן, נראה כי הוא היה שרוי בקשיים פיננסיים. מפעל הטקסטיל שלו בקארלסרוהה עלה באש פעמיים בשלוש השנים האחרונות.

אלמנתו של נחמן, אביבה נחמן, עדיין מתגוררת בקארלסרוהה. מוצאה מישראל, והיא צעירה בהרבה מבעלה המנוח.

אביבה נחמן נתקבלה אתמול לעבודה כפקידת קבלה בהוצאת ספרים בעיר קארלסרוהה.

היא מסרה למועצה המרכזית של הקהילות היהודיות במערב־גרמניה, כי בעלה המנוח לא הניח לה די כספים לפרנסתה. עד למותו בינואר השנה, בגיל 62, כיהן נחמן משך 22 שנה כיו"ר המועצה היהודית ונהנה מאמון מלא של הקנצלר הלמוט קוהל, שר החוץ גנשר ומנהיגים אחרים בארצו.

התביעה הכללית בקארלסרוהה, שם חי נחמן, פתחה בינתיים בחקירה כדי לברר אם אנשים נוספים היו מעורבים במעילות בכספי הריבית של הפיצויים שהוקצבו לקורבנות הנאצים.

ביקורת על שמיר ב„ניו־יורק טיימס" ותמיכה בשבחים של רייגן לפרס

מאת מרים פוקס, סופרת „דבר" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל„דבר").– במאמר מערכת של העתון „ניו־יורק טיימס", שפורסם אמש, נמתחה ביקורת קשה על ראש הממשלה יצחק שמיר. העתון כותב ששבחיו של הנשיא רייגן כלפי פרס לא היו מכוונים כדי להתערב במערכת הבחירות בישראל, אלא באו כדי להפוך את הגב לכיוון יוזמתו של מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ.

יוזמה זו התבקשה, לפי העתון, בהתחשב בהתנהגותו של שמיר לאחר שובו ממסעו בארה"ב בחודש מארס. העתון כותב ששמיר התקבל בכבוד רב בבית הלבן, אך הוא לא נטה אף לא במעט לכיוון יוזמות השלום של ארה"ב. כמו כן, כותב העתון, נפגש שמיר עם מנהיגי יהדות ארה"ב, ודחק בהם להשתיק את חילוקי הדעות שבקהילה היהודית בקשר למדיניות ישראל בשטחים.

כשחזר לירושלים, כותב העתון, זכה שמיר לקבלת פנים של גיבור מתומכיו. הוא בא והבטיח לעם בישראל שבידיו תמיכה מלאה של ארה"ב, למרות חילוקי הדעות על מהלכים להסכם השלום, וסיפר לעם בישראל שאין חילוקי דעות בקרב יהדות ארה"ב על מדיניות ישראל בשטחים, מלבד מקרים בודדים. בכך הפך שמיר את אדיבות הבית הלבן לתמיכה במדיניותו, ולאחר שדרש מיהודי ארה"ב שישתקו הוא תרגם את שתיקתם לקריאת „הידד".

שמיר: הודעת רייגן לא מכוונת אלי

ראש הממשלה אמר אתמול כי אינו חושב שהודעת הנשיא רייגן מכוונת אליו. „אך לא זו הבעיה העיקרית. העיקר הוא איך לפתור את בעיות האזור ולהתגבר על פערים וחילוקי דעות. צריך להתייחס לנושאים, לא לאישים". שמיר מקווה כי תישמר מדיניות ארה"ב שלא להתערב בעימותים מדיניים בתוך ישראל. „ארה"ב מנסה לשכנע, לא ללחוץ ואני מקווה, כי שולץ יעמוד בזה גם בביקורו הבא".

ראש הממשלה, שהתראיין אתמול בתוכנית „מפגש" של הטלוויזיה בערבית אמר כי הוא אינו רואה שינוי מהותי בעמדות ברה"מ. אין תזוזה בכינון יחסים דיפלומאטיים. שמיר הביע את רצונו להיפגש עם נציגים סובייטיים כולל שוארנדזה, כדי להסביר לו את עמדות ישראל. כשנשאל רה"מ על פגישת שר החוץ פרס עם שגריר ברה"מ בוואשינגטון הגיב: „האם זה יחסים נורמאליים? זה להלוטין לא נורמאלי. נורמאלי הוא ששר החוץ הישראלי נפגש עם שגריר ברה"מ בישראל".

התק"ם והמושבים יתמכו זה בזה בבחירות הפנימיות

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

התק"ם ומחוז המושבים הגיעו אתמול להסכם על הקמת „גוש התיישבותי", שתכליתו היא תמיכה הדדית במועמדי שתי הקבוצות בשני סיבובי ההצבעות במרכז המפלגה.

לשתי הקבוצות יחד יש במרכז המפלגה כ־250 חברים. בסיבוב הבחירות הראשון, בסוף השבוע הבא, יצביעו חברי ה„גוש" בעד יעקב צור ואברהם כ"ץ־עוז. בסיבוב השני, באמצע יוני, תתמכו בריזוגם של כל מועמדי התק"ם ומחוז המושבים – שמונה מועמדים – במקומות ריאליים. על מיקומם של המועמדים בעשיריות יוחלט ב„גוש" אחרי הסיבוב הראשון.

עוד הוחלט בפגישת נציגי שני המחוזות אתמול, באופעל, כי ה„גוש" יגיע להבנות גם עם גופים נוספים במפלגה, ויחד עם זאת ישאיר לחבריו מרחב הצבעה. יצוין, כי ראשי התק"ם נפגשים עם ראשי קבוצות ומחוזות ובתנים הידברויות. שלשום נפגשו עם „קבוצת ספייר" במחוז תל־אביב, אך לא הגיעו לשום סיכום איתה.

ההסכם בין התק"ם למחוז המושבים הוא ההסכם הגלוי הרשמי היחיד במפלגת העבודה, לפי שעה, אף שגם קבוצות אחרות כבר הגיעו להסכמים דו־צדדיים. אתמול יצא נגד העסקאות הבין־קבוצתיות פורום הסניפים והמחוזות הפריפריאליים הקטנים במפלגת העבודה. בין היתר, החליט בישיבת הפורום – שבה השתתפו ראשי מחוזות הנגב, רמת־גן, רמת־השרון, יהודה, השומרון, הצפון, רדרים ועוד – לתמוך הן באופן מאצלתה, למשבצת ה„ערבי" והן בנלי כרכבי, המתמודדת במסגרת הקריין להגרות.

כתובות אנטישמיות ברומא מדאיגות רבה של הקהילה

מאת מיכל פלג, רומא

רומא (מיוחד ל„דבר").– „לפתוח מחדש את אושוויץ", „היהודים לתנורים", „יהודים נאצים", אלו הן אחדות מהכתובות המקשטות בימים אלה את קירות רומא, ואשר הרב טואף, רבה הראשי של קהילת רומא, חשף במסיבת עיתונאים.

טואף, המודאג מההתעוררות האנטישמית החזקה באיטליה בחודשים האחרונים, חילק לעיתונאים רבים תיקים ובהם אוסף מכתבי איום, מאמרים ועדויות על תופעת אנטישמיות.

„בימים אלה באות לידי ביטוי באיטליה אותן גישות אנטישמיות שליוו, בתקופה הפאשיסטית, חקיקת חוקים גזעניים נגד היהודים" – הזהיר הרב, שקרא ליהודים ואיטלקים כאחד להישמר מפני הישנות התופעות הללו. משנשאל טואף אם אינו סבור, כי האשמה בתופעות אלו במדיניות הריסית של ממשלת ישראל, אמר הרב: „כל יהודי חש הזדהות עם מדינת ישראל. את הממשלה, לעומת זאת, אני מגנה והיא יכולה גם לא למצוא חן בעיניי". טואף התייחס גם לתופעות אנטישמיות בעתונים קאתוליים, בין היתר פרסום מחדש של „הפרוטוקולים של זקני ציון".

דבר DAVAR
מאוחד עם לשעתו
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
מנהל כללי אמנון בר־נוי
המו"ל - „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032
סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מ.ז.י.ה קומה ב'
טלפון 242203, מ. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־2־642111, מ. 33104

לאחר 20 שנות עבודה וידידות:

יהודי וערבי פתחו במשולש מרכז רכב משותף

מאת אריה אודה, סופר „דבר"

מרכז רכב ראשון מסוגו במשולש, לראשונה בשותפות בין יהודי וערבי, נפתח אתמול בבקה אל גרביה על־ידי מוחמד מאזרי ג'בר'ין, המכונה רפי, ויצחק דברש. המרכז משתייך לרשת „צ'מפיון", המייבאת מכוניות „פולקסוואגן" ו„אודי".

שני הבעלים החלו את עבודתם לפני עשרים שנה ויותר במוסך המרכזי של „צ'מפיון" כצבעי רכב. בשנות עבודתם התיידדו ולפני שלוש שנים קיבלו על עצמם את עבודות הפחחות והצבע שבמוסך בקבלנות. עתה החליטו לפתוח יחד את מרכז הרכב החדש בבקה אל גרביה. בטקס חנוכת המוסך השתתפו כל המי ומי במשולש, יהודים מההתיישבות העובדת וערבים, ובן יו"ר מועצת המנהלים של „צ'מפיון" חיים רובין, חבר קיבוץ שדות־ים, ומנכ"ל החברה איזיה צ'צ'יק. „פולקסוואגן" שיגרה לאירוע נציג מיוחד של ההנהלה בוולפסבורג.

איני חייב

(המשך מעמוד 1)

לאה שקיאל, בת 36, תהיה האשה הראשונה בישראל שתתמנה כחברה באחת מ־170 מועצות דתיות, כולן על טהרת המין הגברי. פנייתה לבג"ץ באה על רקע מאבקה על הזכות לשמש כחברה במועצה הדתית בירוחם (בהמלצת המועצה המקומית), ולאחר התנגדות נמרצת מצד משרד הדתות. הנימוק להתנגדות: מדובר באשה. שקיאל, מורה למקצוע היהדות, ששימשה כחברת המועצה המקומית מטעם המערך בעת שהנושא עלה לכותרות, החליטה להיאבק ולפנות לבג"ץ. זה היה מבחינתה מאבק עקרוני. „אני יודעת", אמרה אז, „שמינוי אשה הוא תקדים ואני מעוניינת ביצירת תקדים כזה. נשים מהוות 50 אחוז מהאוכלוסיה היהודית ומשתמשות בשירותי דת, לכן אין שום סיבה שלא יהיה להן ייצוג. בסך הכל לא מדובר כאן במהפיכה מסובבת שעלולה למוטט את אושיות הדת. מדובר בהתמודדות על דמותה של הציונות הדתית ועל שינוי בתפיסת תפקידה של האשה בארץ ישראל המתחדשת".

כאשה המגדירה את עצמה דתית־אורתודוקסית, יש לה דיעות נחרצות על הממסד הדתי. „הם הפכו את כל עניין המינוי שלי לסערה בכוס של מים. במקום להתמודד עם הנושא בצורה ריאלית ולהכריע בו תוך זמן סביר, הם סברו שאם יתעלמו מהבעיה, היא תמות מאליה". בשנתיים האחרונות, הוצפה תיבת הדואר שלה באלפי מברקים ומכתבי עידוד מאישים דתיים וחילוניים, שאת חלקם הגדול אף אינה מכירה.

נוסח החלטת בג"ץ

(עו).– „החלטת ועדת השרים שלא לכלול את לאה שקיאל כחברה במועצה הדתית ירוחם, יסודה בהנחות עובדתיות לא נכונות ובשיקולים זרים ועל כן בטלה היא. העותרת משכבורה כדת וכדין במעמדת מטעם הרשות המקומית של ירוחם לכהן במועצה הדתית של ירוחם וזכאית להיכלל במועצה הדתית ולא מצאנו כל עילה לפסלה מכך" – כך קבעו אתמול שלושת שופטי בג"ץ בקבלם את עתירתה של לאה שקיאל.

שופטי בג"ץ: המשנה לנשיא בית המשפט העליון, פרופ' מנחם אילון, המשנה לנשיא לשעבר, השופטת בדימוס מרים בן־פורת והשופט פרופ' אהרון ברק מותחים בפסק־דין ארוך ומנומק הכולל כ־78 עמודים ביקורת נוקבת על החלטתם של שרי הדתות, ד"ר זבולון המר, שלא לאשר את מינויה של שקיאל לחברה במועצה הדתית.

בפסק דינם אומרים השופטים: „מסקנה ברורה היא שאי הכללת מועמד במועצה דתית משום שהוא אשה נוגד את עקרון היסוד של מערכת המשפט הישראלית, שלפיה אסורה אפלייה מטעמי מין". השופט ברק מותח ביקורת בחלקו של פסק הדין על עמדת מועצת הרבנות הראשית, שפרסמה פסק הלכה, לפיו אסור לאשה לכהן במועצה דתית וקבע כי הוא בלתי־חוקי. „יש להבהיר אם מוצו כל האמצעים החוקיים המיועדים להביא לכך שהרבנות הראשית, אשר ממנה יצאה ההלכה כי אין לשתף נשים במועצות הדתיות, תפעל אף היא במסגרת החוק". השופט ברק הוסיף „אין לשכוח כי גם הרבנים הראשיים פועלים במסגרת החוק ועיקרון השוויון חל על כולם חל גם עליהם".

יו"ר המועצה הדתית בירוחם

„אם תעמוד לאה שקיאל על זכותה לשבת במועצה הדתית, לא תשב איתה חברי המועצה הדתית אפילו רגע אחד. נחזיר את המנדאט לשר הדתות ונתפטר", אמר אתמול יו"ר המועצה הדתית בירוחם, משה פרץ.

סופר „דבר" נתן רועי מוסר: מזכ"ל נעמ"ת, מאשה לובלסקי, כתבה לשקיאל במברק: „מאבקך במשך השנתיים האחרונות ראוי להערכה רבה. המסקנה היא כי אם אנשים ימשיכו להאבק ולא יוותרו על זכויות המגיעות להם על־פי החוק ועקרון השוויון עליו מושתתת מגילת העצמאות, סופו של הצדק לנצח". מזכ"ל נעמ"ת מוסיפה כי בדבריו של ראש המועצה הדתית ירוחם: „אני לא אשב עם האשה הזאת" יש משום בזיון בית המשפט והמסקנה הבלתי־נמנעת היא שאותו אדם אינו יכול לכהן בראש מועצה דתית, שהינה גוף הפועל על־פי החוק החילוני, ועליו להסיק את המסקנות המתבקשות.

הרופאים

(המשך מעמוד 1)

„להוציא את מערכת הבריאות מכל ויכוח פוליטי".

ראשי הסיבת הרופאים בבתי־החולים של קופת־חולים נפגשו אתמול עם שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו, שביקשה מהם להפסיק את כל העיצומים. השרה אמרה, שהיא מקווה, שבישיבת הממשלה הקרובה ביום ב' תחול תזוזה בעניין סכסוך הרופאים. ממקורות הרופאים נמסר, כי הם סקרו בפני השרה את מאבקם הממושך נגד הנהלת קופת־חולים וההסתדרות, שהתחיל בעקבות השהיית ההסכם החתום על הפעלת משמרת שנייה בקופת־חולים לקיצור תורים לניתוחים. הרופאים טענו בפגישה עם השרה, כי הם הפעילו את „מרפאות הרופאים" לא על מנת להרוויח כסף, אלא לתת שירות לציבור הנזקקים.

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות חיים הברפלד אמר אתמול בשיחה עם העתונאים, כי שר האוצר רוצה להנהיג רפואה פרטית בבתי־החולים הציבוריים ועמדה בסיסית זאת מונעת הגעה להסכם עם כל הרופאים על הפעלת משמרת שנייה לקיצור תורים לניתוחים. הברפלד טען, כי עמדותיו של נסים מובילות ליצירת שתי רמות רפואה במסגרת בתי־החולים הציבוריים – לחולים עשירים, וליתר החולים.

אל־מגיד

(המשך מעמוד 1)

לענייני המזה"ת, לקראת פסגת רייגן־גורבצ'וב, שתיערך בסוף החודש הנוכחי, ולקראת מסעו הנוסף של ג'ורג' שולץ למזה"ת. כמו כן ידונו השניים בכוונתו של שר החוץ הסובייטי לקיים סיור במזה"ת, לאחר סיום שליחותו של ג'ורג' שולץ. במישור המדיני תעלה לדיון גם מלחמת אירן־עיראק. שנית, שני שרי החוץ יחתמו על הסכם חדש לשיתוף פעולה כלכלי, מסחרי וטכנולוגי בין שתי המדינות למשך חמש השנים הבאות. הסכם זה יגדיל את היקף הסחר בין מצרים וברה"מ (הנאמד כיום ביותר מחצי מיליארד לירות מצריות לשנה) והוא יאפשר לברה"מ לבצע כמה תוכניות פיתוח במצרים כגון: שיקום בתי חרושת ומימון פרוייקטים הקשורים בתוכנית החומש המצרית השנייה לשנים 1987־1992.

שר החוץ המצרי ישהה במוסקווה עד מחר וביקורו שם יימשך שלושה ימים. משקיפים מצביעים על כך שהביקור מהווה שלב נוסף בשיפור מערכת היחסים בין שתי המדינות מאז עלה לשלטון במצרים הנשיא חוסני מובארק.

רץ במו"מ

(המשך מעמוד 1)

של דרוויש בציבור הערבי, אך לא הפליג בהבטחות ובהתחייבויות בגלל היעדרה מהארץ של ח"כ שולמית אלוני, יו"ר ר"צ.

עם זאת, דיבר ח"כ שריד על האפשרות, שאם תשתכנע הנהגת ר"צ, אחרי שובה של ח"כ אלוני, בשבוע הבא, כי סמיר דרוויש הוא מועמד שר"צ תתברך בו, היא עשויה להציע לו את המקום החמישי ברשימה. חוץ מדרוויש יש לר"צ מועמד ערבי נוסף, אך גם אם יצטרך דרוויש להתמודד על המקום, הציבור של הנהגת ר"צ יסייע לו מאוד.

שלשום עמדה להתכנס אצל שר החינוך והתרבות יצחק נבון ישיבת שרי מפלגת העבודה לדיון על כל הבעיות הקשורות לבחירת המועמדים הערבים, שתקנון הבחירות השאירן פתוחות ולבחינת סיכויי המועמדים הערבים השונים. לפגישה זומנו גם המומחים למגזר הערבי – יו"ר אגף המיעוטים במפלגה, יורם כץ, יו"ר מטה המיעוטים במערכת הבחירות, אפרים סנה, והיועץ לענייני מיעוטים. מלבד שרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, לא התייצב איש מהשרים, ונבון קיבל מהמוזמנים „תדריך" על הבעיות ועל המועמדים השונים.

„אם זה היה תלוי בי, סמיר היה המועמד הערבי ברשימת מפלגת העבודה", אמר אמש ל„דבר" השר עזר וייצמן. לדברי וייצמן, „דרוויש הוכיח את עצמו בבחירות אישיות, והוא מבין את נושא שיתוף הפעולה בין היהודים לערבים".

התגלתה רשת של שודדי עתיקות שפעלה מזה שנים בגליל התחתון

בין השאר נודע שדיפלומאט בכיר רוכש מטבעות ומבריחם לחו"ל

כותרת הידיעה שפורסמה לראשונה ב„דבר" ב־15 במאי

מש' החוץ „מוריד פרופיל" בפרשת הוצאת העתיקות על־ידי סופר

אגף העתיקות ישגר ליועץ המשפטי של משרד החוץ האמריקאי „מכתב אישי"

מאת יוסי מלמן, הסופר המדיני של „דבר"

משרד החוץ אינו תובע נקיטת של צעדים משפטיים כלשהם נגד היועץ המשפטי של משרד החוץ של ארה"ב אברהם סופר, ואף מעוניין בהורדת הפרופיל של פרשת הוצאת העתיקות מישראל.

פקידים במשרד החוץ מסרו כי גם אגף העתיקות במשרד החינוך והתרבות אינו מבקש לנקוט בצעדים נגד סופר, אינו דורש את החזרת המוצגים הארכיאולוגיים שהוא רכש בארץ, ומוכן להסתפק רק בהתחייבות מצדו, לפיה יצטייד להבא ברשיון להוצאת העתיקות שירכוש.

על־פי טענות האגף נהג אברהם סופר להוציא עתיקות מישראל זה 15 שנה, בלא שקיבל רשיון לכך, דבר המהווה עבירה על חוק העתיקות. אברהם סופר, המתווך בימים אלה בין ישראל לבין מצרים במחלוקת על טאבה, היה בעבר, לפני שמונה לתפקיד היועץ המשפטי למשרד החוץ בוואשינגטון, שופט בבית משפט מחוזי בניו־יורק. בפניו התנהל משפטו של השר אריאל שרון נגד שבועון החדשות „טיים". לאברהם סופר ולמשפחתו יש קרובים בארץ, והוא מרבה לבקר כה גם במסגרת תפקידו וגם בחופשותיו הפרטיות.

אברהם סופר הגיב בתגובה, כי הוא מוכן להחזיר את כל המוצגים שרכש בארץ אם יידרש לעשות זאת. לדבריו, רכש את הפריטים בחנויות מוסמכות.

מכתב אישי

(עו).– אגף העתיקות והמוזיאונים של משרד החינוך החליט לשגר לדיפלומט האמריקאי השופט לשעבר אברהם סופר מכתב אישי, בעקבות החשד שהוא ייצא עתיקות לארה"ב ללא היתר.

מאגף העתיקות נמסר, כי עו"ד סופר הוא אספן עתיקות ותיק הרוכש בישראל עתיקות מזה 15 שנה, אולם עד כה לא ביקש הדיפלומט אישור יצוא לעתיקות שרכש. חוק העתיקות מ־1978 מחייב אישור יצוא של כל חפץ עתיק הנחשף בישראל. כאמור, הוחלט באגף העתיקות לשגר למר סופר מכתב והסבר מפורט בעניין חוק העתיקות והחובה להצטייד באישור יצוא של חפצי עתיקות.

10 נערים בבלאטה נעצרו בחשד ייצור נשק לפיגועים

מאת טלי זלינגר, הכתבת הצבאית של „דבר"

עשרה ילדים שגילם פחות מ־14 תושבי בלאטה, נעצרו לפני כמה שבועות בחשד שייצרו כלי נשק לצורך ביצוע פיגועים.

כך מסרו חברי כנסת של תנועת „המרכז" לאחר פגישה עם מפקד יהודה ושומרון, עם היועץ המשפטי ביהודה ושומרון ואב בתי הדין הצבאיים שם.

לחברי הכנסת מתנועת „המרכז" נודע בביקורם כי צה"ל מארגן מחדש את מערכת בתי הכלא ביהודה ושומרון, לאחר שפורק מתקן הכליאה „עופר" ליד רמאללה. עצירים לאחר משפט יישלחו לבתי הכלא פרעה או לדאהריה, ועצורים לפני משפט יישלחו לכלא מגידו שבתחום מדינת ישראל. אסירי פח"ע יושמו במתקני כליאה של השב"כ בטול־כרם ובבית הכלא המרכזי בשכם.

בשל הלחץ על מערכת השיפוט הצבאית עם ריבוי המעצרים בחודשים האחרונים, שונו הקריטריונים לגבי מעצרים מינהליים, ומעתה מותר לעצור למעצר מינהלי גם על סמך המלצה של היועץ המשפטי ביהודה ושומרון וחתימת מפקד יהודה ושומרון, ולא כשם שהיה נהוג בעבר רק תוך חיוב הבאה לפני שופט עד 96 שעות למן המעצר. עוד מסרו חברי הכנסת של תנועת „המרכז" מפי מארחיהם, כי עד עתה זוכו ושוחררו 10 אחוזים מאלפי העצורים מאז תחילת ה„אינתיפאדה".

חיים הברפלד, בוגר כפר הנוער בן־שמן, חוזר אל הצאן, אתמול – בכנס מחזורי בוגרים שנערך במסגרת חגיגות ה־50 של המוסד (צילום: שאול רחמים)

גם העובדים הסוציאליים הכריזו על סכסוך עבודה

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

איגוד העובדים הסוציאליים, המונה 6,500 חברים, הצטרף אתמול אל האיגודים המקצועיים שהכריזו על סכסוך עבודה נגד המעסיקים.

המזכ"ל של איגוד העובדים הסוציאליים, שרה זילברשטיין, מסרה שהסכסוך הוכרז עקב דרישות שהעלה האיגוד לפני כחצי שנה ולא נענו על ידי המעסיקים. העובדים הסוציאליים תובעים שיתוקן לוח התפקוד שנכתב לפני 10 שנים. לדבריהם, לוח זה אינו כולל תפקידים חדשים שנוצרו באחרונה, בעקבות חוק ביטוח סיעוד.

כן דורשים העובדים הסוציאליים סגירת הפער לרעתם בשכר שנוצר בינם לבין האחיות והמורים הבכירים, לטענתם לשיעור של 25 אחוז. לדברי זילברשטיין, כשליש מהעובדים הסוציאליים משתכרים מתחת לשכר המינימום וזקוקים עקב כך להשלמת הכנסה.

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד, פנה אל האיגודים המקצועיים השונים ולמפעלי ההסתדרות כי יסייעו להסתדרויות המהנדסים, הטכנאים והכימאים ובכן האקדמאים במדעי החברה והרוח במאבקן המקצועי. לחתימה על הסכמי שכר לשנתיים הקרובות, נוכח מה שהגדיר כ„אי נכונתם של המעסיקים ושל האוצר לנהל עמם משא ומתן ענייני".

בתוך כך נחתם איגוד עובדי הנקיון על הסכם עבודה הקובע כי שבוע העבודה בענף האחזקה והנקיון יקוצר ל־42 שעות. עוד קבע ההסכם שהשכר בענף לא יפחת מממוצע השכר במשק, החל מ־1 בספטמבר 88.

תלמידי מזרח"י שבים ביום א' לביה"ס:

שעת לימודים נוספת כל יום, ובלי חופשות – כדי להדביק הפיגור

מאת יורם לוי, סופר „דבר" בירושלים

לקראת חידוש הלימודים בבתי הספר העירוניים במזרח־ירושלים ביום א', התכנסו אתמול מנהלי 31 בתי הספר והמחנכים לדון בשאלות חינוכיות, ומעשיות הנוגעות לחידוש הלימודים.

הפגישה התקיימה בביה"ס ראשידיה והיא אורגנה על־ידי מחלקת החינוך של עיריית ירושלים ומשרד החינוך. בפגישה נדונו שני נושאים מרכזיים: כיצד להדביק את הפיגור שנוצר בלימודים, ואיך להכין את התלמידים לשהייה סדירה במסגרת בתי הספר, לאחר שאלה היו סגורים מאז פברואר.

על־פי החלטת העירייה ומשרד החינוך ילמדו 16,000 התלמידים הלומדים במערכת העירונית שישה ימים בשבוע, במקום חמישה, ושעה נוספת בכל יום.

הלימודים יימשכו גם כמעט בכל תקופת חופשת הקיץ.

בוטל העוצר בג'באליה

(עו).– עם סיום עוצר הלילה ברצועת עזה, בוטל אתמול לפנות בוקר גם העוצר המלא שהיה במחנה הפליטים ג'באליה ועתה אין עוצר בכל האיזור. אלפי פועלים יצאו עם בוקר לעבר מקומות העבודה שלהם בישראל.

חג הקורבן, הוא „עיד אל־אדחא", הסתיים, והחיים ברצועת עזה שבו לקדמותם עם ביטול העוצר, למעט עוצר הלילה שיימשך גם להבא. בכבישי האיזור נעו אלפי כלי רכב שהסיעו עובדים לישראל כבר משעות הבוקר המוקדמות, אך לא היתה יציאה של כל העובדים לישראל. ההערכה היא, שהמספר הקטן יותר של היוצאים לעבודה הוא תוצאה של יום עבודה ראשון, לאחר החג.

בתוך כך נפתח שוב בשכונת רימאל בעזה מוקד החלפת תעודות הזהות, ואתמול הגיעו אליו תושבי שכונת „שייח' עג'לין". בשלושת הימים הראשונים להפעלת המוקד, לפני חג הקורבן, החליפו את תעודותיהם יותר מ־9,000 מתושבי שכונת רימאל.

בקשה לגנות חילול הקברים

עיריית ירושלים מבקשת מראש המועצה המוסלמית העליונה, שייח' סעד אדדין אל־עלמי, לגנות את חילול הקברים בבית הקברות היהודי של הר הזיתים.

שמיר, נסים ואלמוזלינו

(המשך מעמוד 1)

הרעיון עם שר האוצר משה נסים ועם שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו.

אלמוזלינו: פתרון מיידי

שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו אמרה אמש כי לא ניתן להשאיר עוד את הטיפול במצב בידי שר האוצר וראשי משרדו, המביאים להתמוטטות של מערכת הבריאות. עם זאת, תובעת השרה מן הממשלה לא להתחמק מאחריותה למתן פתרונות לבעיות הבוערות במערכת הבריאות. „עשרות אלפי חולים ממתינים לפתרון מיידי וסכנה נשקפת לבריאותם. אי לכך, על הממשלה להחליט כבר בישיבתה הקרובה ביום ב' על פתרונות לסכסוכי העבודה העומדים על הפרק, תקציב משרד הבריאות והחלטה מיידית על איחוד הבריאות במערכת הבריאות שהוצעה על־ידי שרת הבריאות כבר לפני זמן רב".

ארבלי־אלמוזלינו ציינה, כי לוועדת חקירה ממלכתית יידרש זמן רב להסקת מסקנות, ולכן יש למצוא פתרון מיידי להרגעת מערכת הבריאות.

קצין הבטחון של מטה בנימין:

צה"ל אינו מחייב אישור טיולים ביו"ש ● דובר צה"ל אינו מגיב

מאת אריאל בךעמי, סופר "דבר"

צה"ל לא הוציא עד כה נוהל המחייב את אישורו לטיולים אזרחיים ביו"ש, כך מוסר שי בךיוסף, קצין הבטחון של המועצה האזורית מטה בנימין המופקד על הקשר שבין כוחות צה"ל באזור לישובים היהודיים שבתחום המועצה.

שי בךיוסף אמר לסופר "דבר", כי נוהל הוצאת טיולים קיים מטעם משרד החינוך אך הוא מחייב רק בתי ספר המוציאים את תלמידיהם. בךיוסף הדגיש, כי טיולים פרטיים היוצאים מהישובים היהודיים ביו"ש – אינם מחוייבים ע"י צה"ל בקבלת אישור וכי כל ישוב יכול להוציא באופן פרטי טיול של ילדים בלתי מוגבל במספר המטיילים – ללא תאום עם הצבא.

סופר "דבר" פנה לדובר צה"ל בשאלה האם קיים נוהל טיולים מטעם צה"ל המחייב קבלת אישור עבור האזרחים ביו"ש ואם כן מה הם פרטיו. עד למסירת הידיעה – לא הגיב דובר צה"ל.

נעצרו 2 מג'נין שהציקו לחיילת וניסו לדקור חייל

מאת יוסי ליבוביץ, סופר "דבר" בגליל המערבי

שני צעירים מג'נין, בני 20-21, נעצרו לחקירה במשטרת זבולון לאחר שניסו לדקור חייל צה"ל במקום באולר, שהוסתר בנעלו של אחד מהם.

המקרה אירע שלשום בשעה 5.30 אחה"צ בתחנת ההסעה לחיילים בצומת "צבר" שבקרית ביאליק. שני הערבים שעברו בתחנה החלו להציק לחיילת שהמתינה לטרמפ. הם קראו לעברה קריאות גנאי, הטרידו אותה ואחד מהם פיזר על פניה עשן של סיגריות מפיו. חייל בן 19 מגולני שהתערב בעסק, ביקש מהשניים שיפסיקו ולפתע התנפל אחד שלף אולר מנעלו וניסה לדקור בו את החייל.

הלה הצליח לכופף את ידו של התוקף. במהלך המאבק הצליח התוקף וחברו להימלט מהמקום ואולם החייל ועובר אורח דלקו אחריהם ותפסו אותם. מתגברת של המשמר האזרחי מתחנת זבולון העבירה את השניים לחקירה במשטרת זבולון. הבקר יובאו להארכת מעצרם בבית משפט השלום בחיפה.

אמנות בפסטיבל אמנות בפסטיבל

מאת יהודה כהן

במסגרת הפסטיבל התקיימה אמש בהיכל התרבות בתל-אביב הופעת הבכורה בסידרת קונצרטים על פני הארץ של הפסנתרן איוו פוגורליץ'.

חלקה הראשון של התכנית המגוונת מבחינה סגנונית כללה שתי סונטות בעלות אופי שונה לחלוטין מאת בטהובן: את הסונטה אופ' 31, מס' 2, היחידה שכתב המלחין ברה מינור ובה סיומה באדוה מינור. האורח ניגן באווירה שהוא אוהב כנראה: כאילו בחלום וזה עומד בסתירה עם התאוזה הטראגית ששיקף יצרה בתוויה, מה גם שכינויה הוא "הסערה".

לעומת זאת, הולם אופי חלומי את סיומה של הסונטה האחרונה אופ' 111, בדו מינור, יצירה המשולה לקריאה לאנושות, הפותחת בהחלטיות ואפילו באיום ונחתמת בטרילים מזמרים, בשלווה ובאמונה בתבונת האדם.

יצירה כבירה זו ניגן פוגורליץ', בעומק רב. יש בדמות האמן מן המסתורי, כי כאן הוא רציני ובעל מחשבה ובכאן יש בו אפילו מן התמורה לליצן.

על כל פנים הוא מבודד בטכניקה מזהירה, הוא אוהב פיאניסימות עמימיים, גם אם זה לא מבוקש בתוים, אוהב ניגודים במפעם גם מעבר למידה סבירה, כשאמנם גם לזה יש תמורה בביצוע הטכני העילה.

מאוזן יותר נראה אופיו של האמן בשתי היצירות שחתמו את הקונצרט: הסונטה השניה, הדו-פרקית, של סקריאבין בסול-דיאז מינור, הכתובה בשנת 1898 כסונטה-פנטסיה, שאת פרקה האיטי, הפותח, עיצב הפסנתרן בדיוק רב, ואת "גאספר של הלילה" מאת ראוול, שבו ניתן לו להפגין אמנותו הווירטואוזית, תוך כדי בנייה מוחשית של מוסיקה תכניתית.

מחול

מפגן מרהיב עין

מאת מירי מז

תנועתרון – להקת המחול הייצוגית של "הפועל" מציגה: "מבראשית", כוריאוגרפיה ובימוי: הדרית שמרון.

זו הפתעה נעימה לראות 70 נערות בגיל בית הספר התיכון הבינוים במפגן מרהיב כל־כך של תנועה ומחול. הן הפליאו בביצוע נקי, ממושמע ומדוייק. אמצעי תפאורה ותאורה מינימליים יוצרים כאן אפקטים יפהפיים. החלק השני מאכזב במקצת והוא מבוסס בעיקר על מפגן של תרגילי התעמלות ומשחקים בכדורים.

יופיין של הנערות והביצוע המושלם היה פיצוי נאות על כך.

ליטוש חסר נשמה

מאת מירי מז

הכוריאוגרפיה של לאר לובוביץ למוסיקה של מוצארט (ק. 662) היתה המוצלחת ביותר בתכנית בת שלושה מחולות.

תנועה נקיה, מדוייקת וביצוע מלא חן ושמחת חיים של להקת רקדנים מקצועית ומגובשת.

יפה במיוחד היה הדואט בביצועם של סילוויין לפורצ'ן ודייק מיצ'אלק. היצירה הראשונה בתכנית "כוכב הצפון" למוסיקה של פיליפ גלאס היתה מלוטשת אך חסרת נשמה. הנפילה היתה במחול המסיים (למוסיקה של ברהמס, הסימפוניה השלישית). כוראוגרפיה משעממת וחסרת מעוף. התלבושות היו מופת של חוסר טעם.

"אורבן בוש ווימר" בחזרה, אתמול, לפני ההופעה במוזיאון ת"א.
(צילום: דוד ואלדד מאסטורו)

היום בפסטיבל

היום בפסטיבל: יום שישי, 20.5

"מבראשית": "התנועתרון", רבקה קראון, 14.30.

"מחול למוסיקה צרפתית של המאה ה-20": בלט בז'אר לוזאן, היכל התרבות, תל-אביב, 15.00.

"אורבן בוש ווימר": מוזיאון תל-אביב, 11.00.

שבת, 21 במאי

להקת המחול של לאר לובוביץ: התיאטרון הקאמרי, 22.00.

"שלישיית בוזארי": תוכנית א'. התיאטרון הקאמרי, 11.00.

מתיאטרון מסין: כנסיית הדורמיציון, 11.00.

"האינטריאנוריה": "תיאטרון השמש", האנגר 3 יפו, 20.30.

להקת המחול של לאר לובוביץ: התיאטרון הקאמרי, 22.00.

סיום למחול: בהדרכת וילה זולאר מ"אורבן בוש ווימר", ביסודי העתים, תל-אביב, 11.00.

הכרטיסים למתיאטרון מסין ול"אינטריאנוריה" אזלו.

יום א', שבועות, 22.5

"קץ 1": תיאטרון הגרייפס, אולם שרובר, 20.30.

"שלישיית בוזארי": תוכנית א', הנרי קראון, 21.15

"מקאפטיבי": תיאטרון "ראואס", רבקה קראון, 21.00.

איוו פוגורליץ': בנייני האומה, 21.00.

"אנסמבל 31": מיצירות וולפגאנג רים, תיאטרון החאן, 21.00.

שלישיית פוזי פלאנאגאן: מוזיאון רוקפלר, 21.00

מתיאטרון מסין: כנסיית הדורמיציון, 20.00.

"במבצת התנקי": האופרה הישראלית החדשה, מוזיאון תל-אביב, 20.30.

להקת המחול של לאר לובוביץ: התיאטרון הקאמרי, 21.00.

"האינטריאנוריה": "תיאטרון השמש", האנגר 3 יפו, 20.30.

"הדיבוק": בבימוי אנדז'י ואיידה, "הבימה", 21.00.

"מונטציה ליוחזי": בלט בז'אר לוזאן, קיסריה, 21.00.

"אל תתנו למוות": תיאטרון רחוב מאת ליאור נתנק, תיאטרון ירושלים, 20.15.

הכרטיסים למתיאטרון מסין ול"אינטריאנוריה" אזלו.

קולנוע בפסטיבל קאן

אהבתם את סרטי יותר מבני ארצי – אמר לויתן

מאת בינשן קרק, שליח "דבר" בקאן

(מיוחד ל"דבר"). – הסרט "ילדי מאלוליה" המייצג השנה את ישראל בפסטיבאל קאן הוצג אתמול במסגרת הלא-תחרותית בארמון הפסטיבלים לפני אולם מלא ונתקבל בתשואות רמות לאחר ההקרנה.

"אני רוצה להודות לכם שגיליתם עניין בסרט שלי יותר מאשר בני ארצי", אמר הבמאי נדב לויתן. סרטו, המתאר את התפכחות מאשליה הסטאליניזם בקיבוצים של "השומר הצעיר", נקטל בארץ על-ידי הביקורת. בדיון ובמסיבת העתונאים שהתקיימו לאחר ההקרנה שיבחו המשתתפים בעיקר את אופיו הקומי של הסרט. עתונאי פלשתיני ניסה להסיט את השיחה לנושא הפלשתיני. הוא שאל האם עקרונות הקיבוץ עדיין תקפים היום ואם כן מדוע שוללת ישראל זכויות אזרח מן הפלשתינים החיים בתחומה, וכן האם הירידה מישראל אינה נובעת מן האכזבה משחיקת עקרונות הקיבוץ. לויתן השיב, כי הוא אמנם מייצג הצד השמאלי של המפה בישראל, אך הוא סבור כי עקרונות הקיבוץ לא השתנו, אם כי תדמיתו ירדה. ההגירה מישראל, לדבריו, אינה נובעת דווקא מן האכזבה מקיבוצים.

הפסטיבל יימשך בסוף השבוע, בין השאר בסרט נוסף בנושא הנאצים "הנוסיך" של הבמאי ההונגרי-יהודי איסטוואן סאבו, על מגיד עתידות בשירות הנאצים בכיכובו של השחקן קלאוס מריה-ברנדאואר, ובסרט נגד האפארטהייד בדרום-אפריקה, "עולם נפרד", בבימויו של כריס מנגס. הסרט מגולל את סיפורה של לוחמת לבנה למען זכויות הכושים (כמו בסרטו של במאי בריטי ידוע יותר ריצ'ארד אטנבורו, "זעקת החופש"). בינתיים, זכינו לעוד סרט מתחכם מדי של הבריטי פיטר גרינווי על משחק רציחות משונה "טביעה לפי המספר".

נדחה ערר עתונאי "דרך הניצוץ" פרוטוקולי המשפט יישארו חסויים

במסיבת עיתונאים בי-ם טענו חברי קבוצת "השנה ה-21", כי מעצר חברי "דרך הניצוץ" אינו צריך למנוע המשך הוצאת העתון והוציאו עתון חד-פעמי בשם "שומר הניצוץ" – כבמה לחברי קבוצת "הניצוץ"

מאת יורם לוי, סופר "דבר" בירושלים וכתב עיתיים

יעקב בן אפרת, בן 38, רוני בן אפרת, בת 35, מיכל שוורץ, בת 37 והדס להב, בן 34, עורכי הבטאון "דרך הניצוץ", החשודים בחברות בארגון עוין יישארו במעצר, כך קבע אתמול השופט המחוזי בבית-המשפט בתל-אביב אריה אבן ארי, בהחלטתו לדחות את הערר שהגישו הארבעה על מעצרם. בבית המשפט בפתח תקוה הואריך גם מעצרו של אסף אדיב, פעיל "דרך הניצוץ".

השופט התיר, לראשונה מאז נעצרו הארבעה, לפרסם את החלטת בית-המשפט, בעוד שכל בתי-המשפט אשר דנו עד כה בעניינם של הארבעה, קיימו את הדיונים בדלתיים סגורות, תוך הוצאת צו איסור פירסום.

עם תחילת הדיון, ביקשו סניגוריהם של החשודים עו"ד פליציה לנגר ועו"ד חוסין אבו חוסין לקיים את הדיון כפומבי ובדלתיים פתוחות ולבטל את איסור הפירסום. הסניגורים טענו, כי העיתונות הכתובה והאלקטרונית מפרסמים מידע רב לגבי העורכים עקב צווי איסור הפירסום ומאחר שהסניגורים מצייתים לחוק, הרי שאין באפשרות העורכים להגן על עצמם מפני הפירסומים הסלקטיביים.

הסניגורים הדגישו בטיעוניהם את זכות הציבור לדעת מה נעשה עם העורכים ובמיוחד כאשר מדובר בעתונאים אשר חלק מעבודתם מהווה את נשוא החקירה.

השופט קבע, כי מעיון בית המשפט בתיקי החקירה נראה, כי – לכאורה – אכן יש בידי התביעה חומר ראייה ממשי הקושר את ארבעת העורכים לפגיעה בבטחון המדינה. "המדובר בחקירה עדינה, קשה ומסובכת הדורשת מאמץ חקירתי רב וביהמ"ש רשם בפניו את הצהרת התביעה, כי כתבי אישום יוגשו בקרוב גם אם החקירה בפועל עדיין לא תישלם", אמר השופט בהחלטתו.

השופט הורה לבדוק את הטענות הקשות שהשמיעו העורכים על דרכי חקירתם ובאמצעים הפסולים בהם נעשה שימוש, לדבריהם, בחקירתם. "טוב יעשו הרשויות המוסמכות, אם ידאגו לברר את תלונות העורכים בהקדם האפשרי", קבע השופט.

השופט אבן-ארי ציין בהחלטתו עוד, כי חלק מהעורכים הודו בפה מלא בהחזקות מפורטות וקשרו עצמם וחבריהם לקשר הפלילי ואולם בהמשך חזרו בהם, לאחר מעשה, מהודאות. הדבר לדעת בית המשפט מביא לשחיקה מסויימת בהודאות אלה.

אולם, ציין השופט, יש בידי התביעה לא רק את ההודאות בהן מפליל עורך זה או אחר את עצמו ואת חבריו, אלא יש גם ראיות נוספות המאמתות את ההודאות השונות מבחינה עובדתית וכן מבחינת המקום והזמן.

השופט החליט, כי עד לקבלת החלטה אחרת, יישארו פרוטוקול הדיון מאתמול ופרוטוקול הדיון של בתי משפט השלום חסויים.

"השנה ה-21": המעצר אינו צריך למנוע הוצאת העתון

מאת יורם לוי
סופר "דבר" בירושלים

מעצרם של חברי מערכת "דרך הניצוץ" לא צריך למנוע המשך הוצאת העיתון. סגירת העתון היא חלק מן המערכה שמנהלת הממשלה נגד חופש העתונות בשטחים, כך טענו ראשי תנועת "השנה ה-21" שכינסו אתמול מסיבת עתונאים בבית אגרון בירושלים, בה הודיעו כי הוציאו עתון חד-פעמי בשם "שומר הניצוץ". הוצאת העתון, אמר ד"ר עדי אופיר מראשי התנועה, נועדה למחות על סגירת העתון "דרך הניצוץ" ולהעניק לחברי קבוצת "הניצוץ" במה להשמיע את דבריהם.

"אני מותח קו ברור בין החשדות המועלים היום דרך הדלפות לעתונות לבין סגירת העתון של קבוצת הניצוץ" אמר ד"ר אופיר. "יהיה מה שיהיה הלכלוך שידבק באנשים האלה, אין שום סיבה שאחרים שהיו איתם בקבוצה לא יוכלו לפרסם עתון". לדבריו, לא היו סוגרים עתון יומי אילו עורכו היה נחשד בפלילים וכך צריך לנהוג כלפי "הניצוץ".

הוא הביע תמיהה, כי השלטונות סגרו קודם את העתון ואחרי חודש נעצרו עורכיו. "מי שסוגר היום עיתון על-פי חשדות עלול מחר לטפול חשדות נגד אנשים כדי לסגור עיתון ונגד כך אנו מתריעים".

ג'קסון נפגש עם חמישים אישים יהודים

מאת מרים פרקס, סופרת "דבר" בניו-יורק

ניו-יורק (מיוחד ל"דבר"). – המועמד ג'סי ג'קסון נפגש שלשום עם כ-50 מנהיגים של הקהילה היהודית בלוס-אנג'לס ובכך הפר את סירובו להיפגש עם נציגי ארגונים יהודיים במהלך מסע הבחירות המוקדמות.

ג'קסון, אשר סרב מספר פעמים להיפגש עם פורום של מנהיגי הקהילה היהודית בניו-יורק, טען שהאווירה בלוס-אנג'לס נוחה יותר למפגש מסוג זה מזו שהיתה בניו-יורק, והוסיף שהוא מתכוון לערוך מפגש דומה עם מנהיגי הקהילה היהודית בניו-יורק לאחר הבחירות המוקדמות בקליפורניה, שתערכנה ב-7 ביוני. לדבריו, מושל ניו-יורק, מאריו קואומו עזר לו בארגון מפגש זה.

דרך חדשה למימון טיולים בעולם; מבטחים בארץ ו"מאבדים" הציוד בחו"ל

מאת נתן רועי, סופר "דבר" לעניני משטרה

גידול של עשרות אחוזים בתביעות של נוסעים לחו"ל להוצאת חברות ביטוח נרשם בחודשים האחרונים. חברות הביטוח מתכוונות להעביר את תלונותיהם למשטרת ישראל בחשד שהמבוטחים מנסים להשיג במרמה כספי ביטוח במאות אלפי שקלים.

בשנה האחרונה יצאו לחו"ל מאות אלפי נוסעים שביטחו את מזוודותיהם וציודם בארץ. עם שובם התלוננו על גניבה, שוד, ואובדן כבודה. את התלונות העבירו לחברות הביטוח והכן סיפרו על ציוד אישי יקר ערך שנגנב מתוך המזוודות וכספים שנעלמו מתוך הכבודה.

כמה מן החברות המבטחות פנו באחרונה לחברת "מוקד-חקירות", בניהולם של איזי שרצקי ובנימין רזן, כדי שזו תאמת בצורה מדגמית את הגניבות. "ישנם מצבים שאזרחים היוצאים לחו"ל מבטחים את ציודם בכמה חברות ביטוח. עם שובם הם מתלוננים בכל אחת מהחברות על גניבת ציוד או על אבדנו".

בימים אלה ממש, חשפה חברת "מוקד-חקירות" נסיון הונאה כזה. שלושה צעירים יצאו לחו"ל עם שלוש מזוודות וביטחו אותן בחברות הביטוח "הפניקס", "אררט", ו"איילון". עם שובם התלוננו שלושתם על גניבת הציוד. אחת משלושת החברות מסרה את המקרה לחברת "מוקד-חקירות". במהלך החקירה הודה אחד הצעירים כי הוא וחבריו תכננו מראש לממן באמצעות חברות הביטוח חלק מהוצאות של הנסיעה שלהם.

נסיונם של שלושת הצעירים להונות את חברות הביטוח נכשל איפוא. איזי שרצקי ובנימין רזן אמרו אתמול, כי באחרונה עקב ריבוי התביעות מסוג זה, החלו חברות הביטוח להגיש תלונות למשטרת ישראל נגד מבוטחים שהונו, כי ניסו להוציא כספים במרמה בדרך זו.

חברת החשמל לישראל בע"מ
אגף הצרכנות

חברת החשמל לישראל מודיעה על תחרות

צרכן החשמל היעיל

לשנת 1988

חברת החשמל מייחסת חשיבות רבה לייעול צריכת החשמל במגזרי המשק השונים במטרה להקטין הוצאות המשק הלאומי לייצור ואספקת חשמל. במסגרת פעולות החברה לניהול עומס בתחום הצרכנות, תתקיים השנה, זו הפעם השלישית, תחרות "צרכן החשמל היעיל".

בתחרויות הקודמות השתתפו עשרות צרכנים גדולים ומתוכם נקבעו הזוכים:

■ התעשיה האוירית לישראל - נמל תעופה בן גוריון
■ מקורות - חברת המים ■ מרכז רפואי ספיר - כפר סבא
■ מרכז רפואי סורוקה - באר שבע ■ קיבוץ יפעת ■ אורדן תעשיות - נתניה
■ נשר מפעלי מלט - הר טוב ■ נשיונל סמיקונדקטור - מגדל העמק
■ פרדס מוצרי הדר - יבנה ■ קיבוץ עין גב.

לתחרות שתי מטרות עקריות:

■ לעודד צרכנים לנקוט צעדים לייעול צריכת החשמל במתקניהם.
■ להקנות מידע על דרכים אפשריות לייעול הצריכה לכלל אנשי המקצוע, על ידי הצגת ההשגים של הצרכנים המשתתפים בתחרות.

• בתחרות רשאים להשתתף צרכני חשמל המשלמים לפי תעו"ז (תעריף לפי עומס המערכת וזמן הצריכה) אשר יוכיחו כי ביצעו צעדים טכניים/אירגוניים שהביאו לשיפור ולייעול פרופיל צריכת החשמל שלהם.
• לצרכנים שיזכו בשלושת המקומות הראשונים יוענקו פרסים כספיים.
• המועד האחרון להגשת המועמדות לתחרות, בכפוף לתנאים המפורטים בתקנון הוא 14.10.88.
• את תקנון התחרות ניתן לקבל במחלקות הצרכנים הטכניות במחוזות החברה, או במשרדי המחלקה לייעול הצריכה:

בחיפה - שדי ההגנה 2, בנין אגד (התחנה המרכזית), קומה 11, טל' 04-548416 או 04-548436.

בתל-אביב - רח' החשמל 25, טל' 03-625963.

שמיר בקבלת אורחות כבוד בעפולה:

לא החזרתי את פרס הביתה כי השינוי יבוא אחרי הבחירות

מאת יצחק פרידה, סופר "דבר" בעמק

"לא נעניתי לתביעה להחזיר מיד הביתה את שר החוץ מאחר שהעם יכריע בקרוב, בבחירות, מי צריך לנהל את מדיניות החוץ שלו, וגם את המדיניות בכלל. לכן לא ניסיתי לעשות איזה שהם שינויים מרחיקי לכת, שכן אני מקווה שכל החייב להשתנות בארץ, ישתנה לאחר הבחירות". כך הגיב אתמול ראש הממשלה, יצחק שמיר, על השאלה מדוע לא נענה לפנייתם של בכירים בליכוד להחזיר לארץ מיד את ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס אשר לדעתם, הביא להתבטאויות של הנשיא רייגן, על "סרבני השלום".

ראש הממשלה, שנפגש אתמול עם עתונאים בעפולה, שהעניקה לו אורחות כבוד, חזר על עמדתו שהוא "לא שמע את אותם פקידים אמריקאים אלמונים", ואין זאת דרכו להתווכח בפומבי עם הודעות ממשלתיות של ארצות-הברית. "ידידים אינם מתווכחים ביניהם בפומבי", הצהיר ראש הממשלה, "הם מבררים את העניינים בינם לבין עצמם". "ואם יש במזרח התיכון מנהיגים המסרבים לשלום, המתחמקים ממו"מ על שלום, אלה הם מנהיגי ערב".

בדיקת רקמות נערכה לבני הזוג הברזילאים בהדסה

התוצאות יימסרו אחרי חג השבועות לביהמ"ש העליון

מאת יורם לוי, סופר "דבר" בירושלים

בבית-החולים הדסה עין כרם בירושלים בוצעה אתמול בדיקת רקמות לבני הזוג הברזילאים לואיס אמריקו ואסקונסלוס ורוסילדה גונסלס, במסגרת המאבק המשפטי שהם מנהלים להוכיח כי התינוקת המאומצת קרולין תורג'מן היא ביתם. תוצאות הבדיקות ימסרו לאחר חג השבועות לביהמ"ש העליון.

ואסקונסלוס הגיע שלשום לישראל במיוחד לצורך הבדיקה. הוצאות הטיסה והבדיקה ממומנות על-ידי משרד המשפטים של ברזיל. השניים טוענים כי בתם נחטפה מהם והוברחה לישראל וכיום מאמצים אותה בני הזוג תורג'מן מלוד. רוסילדה גונסלס עתרה לבג"ץ וזה הורה לערוך לה ולאב בדיקת רקמות. אתמול בבוקר הגיעו שני בני הזוג עם הפעוטה לביה"ח הדסה עין כרם ונבדקו ביחידה לסיווג ותיאום רקמות בראשות פרופ' חיים בראוטבר.

בנוסף לבדיקה זו נערכו לזוג ולילדה שתי בדיקות נוספות: בדיקת איזואנזימים וסוגי דם. שילוב תוצאות שלוש הבדיקות, סבורים הרופאים, מאפשרות להגיע לתוצאות מהימנות ביותר בקביעת הורות. התוצאות יתקבלו תוך ימים ספורים וימסרו ישירות לביהמ"ש שיצטרך על סמך זאת להכריע בשאלה הקשה האם הילדה תישאר בידי הזוג תורג'מן או תימסר לבני הזוג הברזילאים.

15,000 סטודנטים בת"א דירגו 947 מרצים

מאת סופר "דבר"

ד"ר שלמה בירנבוים (פילוסופיה), פרופ' אברהם ניצן (פיסיקה), פרופ' אורי שמואלי (כימיה), בועז שפירא (מדע המדינה), ד"ר מנואל טרכטנברג (כלכלה), פרופ' שמואל יפה (גיאוגרפיה), ופרופ' אליה ליבוביץ' (גיאופיסיקה) – דורגו על-ידי הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב במרצים "הפופולאריים ביותר".

השנה, שלא כרגיל, מיהרה אגודת הסטודנטים באוניברסיטה להפיץ את תוצאות הסקר מיד עם גמר עיבודו מעל גבי לוחות המודעות. 15,000 סטודנטים נדרשו להעריך את טיבם ולקבוע את בקיאותם של 947 מרצים.

בתוצאות הסקר מצויים, כי הסקר הוא אחד הכלים החשובים לבדיקת טיבם של המומחים. הסטודנטים, שלמרד גם הם להשתמש בסקרים, מעדיפים למלא את אולמותיהם של המרצים הפופולאריים.

דובר צה"ל לח"כ צבן:

תיק הגדנ"עים המכים הועבר לטיפול דחוף במצ"ח

מאת טלי זלינגר וסופר "דבר" בירושלים

דובר צה"ל הודיע לח"כ יאיר צבן ממפ"ם, כי תיק החקירה בפרשת שיתופם של הגדנ"עים, בהכאת עצירים, נמסר לפרקליט הצבאי הראשי, וכי יחליט על סמך לפתוח בדרישות בחקירת הפרשה.

ח"כ צבן אומר, כי הוא נדהם להיווכח שהמידע שנמסר לו ע"י דובר צה"ל – היה מידע מטעה שכן התברר, כי החייל שנמסר עליו כי הועמד לדין – כלל לא הועמד לדין על פרשה זאת ועתה התברר כי הוא יושב בכלא ומתין למשפטו, בגין עבירה אחרת לחלוטין.

ח"כ צבן מותח ביקורת חריפה על כי תלונת מדריכת הגדנ"ע, לאה אוזלאי, שהועברה לפיקוד המרכז ב-16 לפברואר שנה זו ובכל זאת לא נחקרה כראוי עד עצם היום הזה. היום הסביר דובר צה"ל לח"כ צבן, כי התקלה ארעה בשל מעורבותם של כמה גורמים בפרשה: פיקוד מרכז, פיקוד הגדנ"ע ומשרד החינוך והנושא כולו נפל בין הכסאות.

בכינוס משתמשי "דיגיטל" ברמת-גן:

שחל: רה"מ מקבל החלטות בלי חלופות להצעות השרים

מאת אריאלה ראובני, סופרת "דבר"

לדרג מקבלי ההחלטות בארץ, ממשלה ושרים, אין מערכת כלים ממוחשבת שתעזור להם בקביעת סדרי העדיפויות הלאומיים בקבלת החלטות. אפילו ראש הממשלה מקבל החלטות גורליות מבלי שיוצגו לפניו חלופות להצעות השרים. דברים אלה גילה אתמול שר האנרגיה והתשתית משה שחל, בהרצאה בכינוס משתמשי מחשבים מתוצרת "דיגיטל" שנערך בכפר המכביה ברמת-גן.

הוא הדגיש שישראל מפגרת כמעט בדור שלם ביישום נושאים הקשורים בהקמה והפעלת מערך מידע לאומי מודרני ובניצול נכון של מידע הנחשב בארצות מתקדמות לנכס לאומי-אסטרטגי. השר משה שחל קרא להקים צוות מומחים שיסייע לממשלה ויבחן באופן אובייקטיבי עמדות שונות ומידע ויציע הצעות אלטרנטיביות שמתוכן ניתן יהיה לבחור את המתאימה ביותר לביצוע.

מועצת המנהלים של חברת החשמל אישרה אתמול:

56 מיליון דולר לרכישת שתי טורבינות גאז

מאת יוסף מיכלסקי, סופר "דבר"

השקעה של 56 מיליון דולר לרכישת שתי טורבינות גאז לייצור חשמל אושרה אתמול ע"י מועצת המנהלים של חברת החשמל: הטורבינות יירכשו אצל חברת "ג'נרל אלקטריק" והן יהיו בהספק כולל של 214 מגווט. בשבוע הקרוב יגיעו לארץ נציגי החברה האמריקאית לסיים את הטיפול בנושא הרכישה.

כפי שנמסר לראשונה ב"דבר" ב-11 במאי, טורבינות גאז אלה מיועדות לספק חשמל בשעות חירום ודחק ועלות הייצור בהן גבוהה יחסית. עם זאת, הטורבינות בהן מדובר חסכוניות מהטורבינות הסילוניות הקיימות בחברת החשמל שהספקן הכולל 495 מגווט. בהתאם לתוכנית, תושלם התקנת הטורבינות החדשות עד קיץ 1989 והן יסייעו לספק חשמל בשיאי הביקוש בחשמל הצפויים בתקופה זו, עד להפעלתה של יחידת הייצור הראשונה של 550 מגווט, בתחנת הכח "רוטנברג" באשקלון ובתקופת "הילדות" שלה.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ

הסתיים עוד סיבוב בעימות של שלטונות הודו עם הבדלנים הסיקים בחבל פונג'אב. אנשי יחידה מיוחדת של משטרת אמריצאר שומרים על אחד מאגפי מקדש הזהב, שבו נערך חיפוש על גופם של קיצונים, לאחר שהניחו את נשקם ביום ד'. לפחות 42 מהבדלנים נהרגו במהלך עשרת ימי המצור שהטילו השלטונות על מקדש הזהב. (צילום: א.פ.)

ארה"ב מפתחת מערכת שיגור מרכבות לטיליה הגרעיניים הבין־יבשתיים

ואשינגטון (רויטר וא.פ.).- ערב פסגת מוסקווה, שבמהלכה אמורים מנהיגי ברה"מ וארה"ב לדון בצמצום מאגרי הטילים הגרעיניים ארוכי הטווח של מדינותיהם, אישר שלשום שר ההגנה של ארה"ב פרנק קארלוצ'י חוזים עם מעלי תעשייה לתחילת הפיתוח של מערכת שיגור ניידת חדשה לנשק הגרעיני המתוחכם ביותר של ארה"ב – הטילים ארוכי הטווח מדגם „אם אקס".

משרד ההגנה העניק חוזים בשווי כולל של 327.8 מיליון דולאר לחברות שיצבנו ויגנסו רכבות מיוחדות, שיובילו את הטילים וישגרו אותם. בכל מקרה של סכנת התקפה גרעינית אמורות יהיו הרכבות להיות משוגרות לנקודות שונות ברחבי ארה"ב, כדי להקשות בכך על איתור הטילים והשמדתם.

טילי ה„אם אקס", הנושאים ראשי חץ מתפצלים ל־10 מטענים, מוצבים כבר היום במתקני שיגור תת־קרקעיים, אבל ממשל הנשיא רייגן מבקש עתה לניידם באמצעות רכבות, כדי לתת בכך תשובה למערכת שיגור דומה שברשות ברה"מ, המיועדת לניוד הטילים ארוכי הטווח מדגמי „ס.ס. 24" ו„ס.ס. 25".

יצויין, כי הקונגרס האמריקאי טרם סיים את הדיון בשאלה, אם לאשר מימון פיתוח מערכת השיגור של טילי ה„אם אקס" באמצעות רכבות או להעדיף על פניה מערכת שיגור באמצעות משאיות של הטילים הקטנים יותר מדגם „מיג'טמן", הנושאים ראש חץ לא מתפצל.

כאמור, הממשל החל בינתיים במימוש התכנית לבניית מערכת השיגור באמצעות רכבות, ואתמול נמסר מחיל האוויר האמריקאי, כי חברת „וסטינגהאוז" זכתה בחוזה בשווי של 167 מיליון דולאר לפיתוח משטחי השיגור הניידים עד אמצע 1992. חוזה אחר בסך 161.7 מיליון דולאר נחתם עם חברת „רוקוול" לתכנון מערכת הבקרה למשטחי השיגור.

יהדות יפאן אדישה לגל אנטישמיות הפוקד זה שנתיים הספרות היפאנית

טוקיו (קיסטו־א).- הקהילה היהודית ביפאן לא עושה כל מאמץ להלחם בגל הספרות האנטישמית הפוקד את יפאן מזה שנתיים, ובין הספרים האנטישמיים המצוי לרבי־מכר ושיעור התפוצה של כל הספרים על יהודים ביפאן היה אחוז אחד מכלל מחזור מכירת הספרים במדינה זו בשנת 1987.

רבים מבין היהודים שבאים לתקופה קצרה ליפאן, וביניהם סטודנטים ומורים, וכן אנשי עסקים וראשי חברות, הביעו מורת רוח נוכח העדר פעולה עם ההנהגה היהודית ביפאן באשר למאבק נגד הגיאות בפרסום ספרים אנטישמיים. ההנהגה היהודית־הרשמית בטוקיו מנמקת את העדר תגובתה בטענה, כי האנטישמיות ביפאן היא תופעה חולפת.

בינתיים נמסר כי בשטח אחר הושגה התקדמות, באשר לשינוי תדמיתו של היהודי בעיני היפאנים. מו"לים יפאניים הסכימו לשנות את ההגדרות האנטישמיות של „יהודי" המופיעות במילונים הנפוצים במדינה. המו"לים טוענים, כי תיאורי היהודים במילונים אלה כ„משכונאים", „קמצנים", ו„מלווים בריבית" הם בגדר טעות שלא נעשתה במתכוון.

סקר של 105 מילונים יפאניים גילה ששני שלישים מהם תיארו את היהודים באורח אנטישמי, במידה מתונה עד קיצונית. כתב סת"א מציין, כי לבעלי השליטה... למילונים תפקיד נכבד יותר בחיי היומיום מאשר במערב.

בסתיו שנת 1985 הוקם הוועד הבינלאומי ליחסים בין־דתיים על־ידי יהודים בטוקיו, כדי לנסות ולהביא לשינוי הגדרות אלה. חברת הוועד חוה קפלן מציינת, כי התוצאות המופיעות לא תיוודענה אלא כעבור שנים. עם זאת אומרת קפלן, בעלת תואר מוסמך בעניינים יפאניים של אוניברסיטת הרווארד, הקוראת ומדברת יפאנית, כי היא מצפה ל„תוצאות משמעותיות".

הוועד נתקל תחילה בהתנגדות מסויימת מצד המו"לים, סיפרה, אך „לאחר שהסברנו שמקורן של ההגדרות האלה... דומה לזה שנוקט מי שמכנה את היפאנים „חיות הכלכלה"... השתכנעו המו"לים והסכימו לשתף פעולה".

בעל בית הוצאה חשוב ביפאן ציין בעניין זה, כי רבים מבין השינויים המוצעים לא ניתנים לביצוע אלא במהלך הדפסה חדשה של המילונים. הוא הצטדק באומרו, כי ההגדרות הועתקו ישירות ממילונים יפאנים קודמים, שהעתיקו את ההגדרות ממילונים זרים. „זה משגה מיובא ללא כוונה רעה" הוסיף.

איראן חותרת תחת הנהגת ערפאת – מבקשת להחליפו בהנהגה איסלאמית

לונדון (עימו).- איראן, שלה השפעה רבה מזה זמן רב על הקיצונים השיעים, מנסה עתה להקים קבוצה פרו־איראנית בשורות אש"ף, שתחליף, או לפחות תתחרה בהנהגתו החילונית בראשות יאסר ערפאת – כך מודיע ה„פורין ריפורט", בהתבסס על מקורות במזרח־התיכון, המודיעים גם, כי המשא ומתן בעניין זה החל כבר מזמן וכי נראה, שהקבוצה בעלת הסיכויים הרבים ביותר להבחר על־ידי האיראנים היא „הג'יהאד הפלשתיני האיסלאמי".

האיראנים הופתעו מהיקף ההתקוממות הפלשתינית ברצועת עזה ובגדה וסברו, כי ל„ג'יהאד האיסלאמי" בעזה היה חלק ניכר בכך. הם התרשמו שקיצונים איסלאמים ולא אנשי „פתח" היו אלה ששלטו בוועדות המקומיות וניהלו את ההתקוממות באופן שוטף וביססו על כך את המסקנה, כי יוכלו לקדם את חלום המהפכה האיסלאמית גם בקרב הפלשתינים בדרום לבנון. נראה עם זאת, כי יהיה זה קשה יותר לאיראנים השיעים לגייס את הפלשתינים, שמרביתם מוסלמים־סונים.

כמו בלבנון, שם מתנגד ארגון „חזבאללה" למתונים יותר של מליציית „אמל", אומרים הפלשתינים הפונדמנטאליסטים להתנגד לערפאת ולקבוצת „פתח" שלו.

נראה, כי האישים העומדים מאחורי מסע רכישת הפלשתינים הם איתולה אחמד ג'נאטי, יו"ר ארגון התעמולה האיראני, שלו קשרים עם הקבוצות הפרו־איראניות בלבנון, שר החוץ האיראני עלי אכבר ולאיתי ועמאד מרנייה, לשעבר ראש „הג'יהאד האיסלאמי" בלבנון וחבר ב„כוח 17" של „פתח".

הקבוצה שוקלת להעניק את התואר „איית־אללה פלשתיני" למנהיג ההתקוממות שגורש מישראל. אפשר שיבחרו בשייח' עבד אל־עזיז עודה מעזה, שזכה לפופולאריות רבה, לאחר שגורש מישראל באפריל ללבנון. מיד לאחר שחצה את הגבול הוא נלקח לעמק הבקעה.

לאיראנים היתה כבר הצלחה אחת. במארס הם „החזירו בתשובה" את שליחו האישי של ערפאת בטהראן עלי זאווי. בעקבות כך פיטרו ערפאת, שאף ביקש מעוזריו לכונן קשר עם הארגון האנטי־קומייניסטי בעיראק.

אחד ממקורות „הפורין ריפורט" במזרח־התיכון דיווח, כי ג'נאטי ומראניה קיימו פגישה חשאית בטהראן עם כמה מנהיגים פלשתינים ובהם קצינים אחרים מארגון אבו־מוסא, נציג של אבו־ניראל ושניים מראשי הג'יהאד האיסלאמי הפלשתיני. ג'נאטי, שרמז כי הוא מדבר בשמו של חומייני, הזהיר, כי איראן ביקשה לסייע לפלשתינים לבסס את מעמדם בלבנון ולהמשיך במאבקם נגד הכיבוש הישראלי

אניית המערכה „גנראל שפיי" תימשה מהים

מונטווידיאו (רויטר).- חברה באורוגוואי תנסה להעלות על־פני המים את אניית המערכה הגרמנית „גראף שפיי", שטובעה מול מונטווידיאו בקרב על נהר פלאטה בתחילת מלחמת העולם השניה – נמסר ביום ה'.

שלטונות הצי של אורוגוואי אישרו את המבצע, אמר דובר חברת „אסינדאר", הלמוט גרנאו, לשעבר סמל ארטילריה ב„גראף שפיי".

„גראף שפיי" טובעה על־ידי צוותה ב־18 בדצמבר 1939, לאחר קרב קשה עם סיירות הצי המלכותי הבריטי „אייג'קס", „אקסטר" ו„אכילס", שהדפו אותה במהלך הקרב לתוך נמל מונטווידיאו.

נשיא חברת „אסינדאר", דניאל טאבאסו, אמר, כי הבדיקה התת־ימית של האניה הטבועה תתחיל בעוד שלושה חודשים. רק לאחר מכן תחליט החברה, אם להעלות את האניה בחלקים או להציל פריטים חשובים ממנה ובעיקר התותחים.

חברה הולנדית המתמחה בהעלאת אניות טבועות, תסייע ל„אסינדאר". „גראף שפיי" מונחת על קרקעית הים במרחק של שבעה ק"מ מן החוף ובעומק של עשרה מטר, תחת מעטה כבד של בוץ.

אניית המערכה היתה במשקל של 10,600 טון עם יותר מ־20 תותחים, ביניהם שישה בקוטר של 280 מ"מ. היא היתה אחת משלוש אניות מערכה מדגם כיס, שנבנו על־ידי גרמניה לפני מלחמת העולם השניה.

ברה"מ מודה כי איבדה השליטה על לוויין גרעיני

לונדון (רויטר וא.פ.).- שגריר הסובייטים בבריטניה, אמר, כי מנגנון הפיקוח הסובייטי איבד את קשר הרדיו עם הלוויין „קוסמוס 1,900", המונע בכור גרעיני אך שלל בתוקף את האפשרות, שהלוויין יתרסק על כדור הארץ, והגרום לזיהום רדיואקטיבי – אמר ביום ד' חבר הפרלמנט הבריטי השמרן אידוורד פאסניק, על סמך מכתב שקיבל מהשגריר.

לדברי פאסניק, מכתבו של השגריר הסובייטי בא בתשובה למכתב מצידו, שבו הביע חשש מדיווחים, שלפיהם עתיד „קוסמוס 1,900" להתרסק על כדור הארץ בתוך חודשים ספורים. „לדברי הרשויות הסובייטיות במוסקבה", כתב, לדבריו, זמיאטין במכתבו, „ארעה תקלה בקשר הרדיו" עם הלוויין באפריל, אך כעת הוא מוסיף לשייט במסלולו וכל מערכותיו העיקריות פועלות כשורה. הלוויין ישאר במסלולו עד אוגוסט־ספטמבר, ואז יכלה את עצמו, אשר לסכנת הקרינה, הלוויין מצוייד במערכות המבטיחות בטיחות גרעינית עם סיום המשימה".

מומחים אמריקאים העלו לא מכבר את הטענה, שמרכיביו הרדיואקטיביים לא יישרפו עם הכניסה לאטמוספירה של כדור הארץ, כפי שטענה מצידה סוכנות הידיעות הסובייטית „טאס". פעמיים בעבר נפלו לוויינים סובייטיים והתרסקו על כדור הארץ, בצפון קנאדה ב־1978 ובאוקיינוס ההודי ב־1983. במקרה שאירע בקנאדה התפזרה כמות קטנה של חומר רדיואקטיבי, וברה"מ פיצתה את קנאדה על הנזקים שנגרמו לה עקב כך.

יו"ר הפרלמנט הנורווגי חשוד כי הבריח יהלומים מישראל

אוסלו (עיר).- יו"ר הפרלמנט הנורווגי, יו בנקוב, הוזמן לנמל התעופה של אוסלו ביום ה', כדי להסביר מדוע „הבריח" שלושה יהלומים לתחומי המדינה בלי להצהיר עליהם – מסרו פקידי המכס באוסלו.

בנקוב חזר ביום א' לנורווגיה מביקור בישראל ביחד עם אשתו, צירת המפלגה השמרנית בפרלמנט, אנליזה הואג. בנקוב אמר בראיון שהעניק ביום ה' לעתון „וידנס גאנג", לאחר שהוזמן לחקירה, כי הוא פשוט שכח למסור על כך למכס. „זה היה מעשה ללא מחשבה", אמר. „פשוט לא חשבתי על כך".

בנקוב סיפר, כי קנה את היהלומים – במתנת יום הולדת לאשתו. מתנות המובאות לנורווגיה אינן חייבות במכס, אולם הן נכללות ברשימת הפריטים החייבים בתשלום מע"מ. „אנו רואים ענין זה בחומרה", אמר מנהל המכס בנמל התעופה פורנבו שבאוסלו, ברנהארד הוידן. „מי שמוטלת עליהם אחריות ציבורית חייבים לדעת זאת טוב מאחרים".

שחקניו היהודים של הקולנע הנאצי – בסרט גרמני בקאן

קאן (עיר).- השחקן ההוליוודי הוותיק טוני קרטיס מככב בתפקיד של קורבן השואה המתמודד עם עברו בסרט מערב־גרמני, שהוקרן ביום ג' לראשונה בפסטיבל קאן. בסרט, „ברוכים הבאים לגרמניה", מגלם קרטיס את התפקיד של קורנפילד, בימאי מלווייה אמריקאי, היוצא לברלין, כדי לביים סרט על אסירים יהודים, שהובטח להם החופש תמורת הופעתם כניצבים בסרט תעמולה נאצי.

הבימאי המזרח־גרמני תומאס בראש אמר במסיבת עתונאים, כי הסרט קיבל את השראתו מהעובדה, שיהודים נוצלו כשחקנים בסרטים אנטישמיים בתקופת הרייך השלישי.

יצויין, כי הבימאי נמנע במתכוון מלהקריך תיאבונם היסטוריים על הנאציזם ומחנות הריכוז, מפני „שהסכסוכים שמולם אנו ניצבים היום, הם לא פחות חשובים לנו עתה משהיו מחנה הריכוז ובריחתו ממנו לגבי קורנפילד".

יצוין, שבמשך 12 שנים הכין הבימאי בן ה־43 כמה טיוטות לפני שלבסוף החליט לשתף פעולה עם יורק בקר, גם הוא יהודי מזרח־גרמני, שהיה כלוא בילדותו במחנה הריכוז.

בראש חי מאז 1976 בברלין המערבית כשהוא מצוייד בדרכון מזרח־גרמני. הוא גם סופר, משורר ומחזאי. הוא סיפר, כי ניסה לשים את הדגש על מה שתיאר כ„העדר סולידאריות בקרב הקורבנות היהודיים של השואה". „אם יש לגרמנים הזכות לרחם על עצמם כמדכאים", אמר, „הרי יש להכסית ליהודים, את הזכות לקלל את העובדה שהם ממלאים לעתים קרובות אך ורק את התפקיד של הקורבנות.

בני הזוג לונדל וטאמי וילטאמס, שנעצרו בסנט לואיס ביום ג' בחשד, כי התכוונו להתנקש בחייו של המתמודד על מועמדות המפלגה הדמוקרטית לנשיאות ארה"ב, הכומר השחור ג'סי ג'קסון. השניים חברים בארגון גזעני, והם נחקרים עתה בידי ה.ס.י.א." על קשריהם עם ארגונים גזעניים אמריקאים שונים. (צילום: א.פ.)

שוב תסיסה אתנית בברה"מ – 100,000 הפגינו בבאקו

מוסקווה (עיר ועיצ).- 100,000 איש הפגינו ביום ד' בבאקו בירת אזרבייג'אן במחאה על שארמנים העלו באש את ביתו של אזרבייג'אני – מסר אתמול דובר של משרד החוץ של הרפובליקה של אזרבייג'אן.

היתה זו התקרית האחרונה בשורת תקריות אתניות באיזור. ביום ג' הפגינו 15,000 איש בירוואן בירת ארמניה.

לשכת העתונות של אזרבייג'אן מסרה טלפונית מבאקו לסוכנות „רויטר", כי לאחרונה ברחו כ־1,000 איש מאיזור אררט שבארמניה לאזרבייג'אן בעקבות שריפת הבית ב־11 במאי. המפגינים דרשו שלשום מהוועד המרכזי של אזרבייג'אן לחקור את נסיבות התקרית.

בעקבות שריפת הבית פרצו התנגשויות בין־אתניות, ונמסר שכמה אנשים נפצעו בהן.

כזכור, בפברואר השנה פרצו מהומות דמים בעיר סומגאית שבאזרבייג'אן ונהרגו יותר מ־30 בני אדם, כאשר אזרבייג'אנים תקפו ארמנים.

אתמול מסר עוד פקיד סובייטי, כי ביום ד' הפגינו גם כ־1,000 סטודנטים בחצי האי ,ברזם ,בעיר אבינקס שבדרום רוסיה במחאה על שהמשטרה עורכת בדיקות בכליהם של הנכנסים לחצי האי.

אישור סובייטי רשמי ראשון:

בין 12,000 ל־15,000 חיילים סובייטיים מתו באפגניסטאן

מוסקווה (רויטר וא.פ.).- הפרשן הצבאי הסובייטי אדוארד רוזנטאל אישר אתמול לראשונה, כי בין 12,000 ל־15,000 חיילים סובייטיים מתו במהלך הקרבות באפגניסטאן מאז החלה פלישת הצבא האדום בדצמבר 1979. זוהי הפעם הראשונה שהערכה סובייטית רשמית כלשהי על מספר האבידות ניתנת לפרסום.

רוזנטאל, מראשי סוכנות הידיעות הסובייטית הממלכתית „נובוסטי", נשאל במהלך מסיבת העתונאים שכינס במוסקווה בדבר מהימנותן של הערכות מערביות שונות על מספר האבידות. הוא השיב, שאין בידו מספרים מדוייקים, אך שההערכות הרווחות במערב שלפיהן נע המספר בין 12,000 ל־15,000, הן פחות או יותר נכונות ושמספרים מדוייקים יותר יימסרו על־ידי השלטונות בעתיד הקרוב. מאוחר יותר אמר דובר משרד החוץ הסובייטי גנאדי גראסימוב, כי נציגים בכירים של משרדי החוץ והבטחון הסובייטיים יכנסו מסיבת עתונאים ביום ד' הבא ושבמהלכה הם ישיבו גם על שאלה זו.

רוזנטאל ציין בהמשך דבריו, שמאחר שהמורדים האפגאנים הכריזו על כוונתם לזנב בכוחות הסובייטיים הנסוגים, עלולים מספרי הנפגעים הסובייטיים להוסיף ולעלות עוד במשך זמן מה. הוא דחה את דברי אחד הכתבים, שאמר שמשמעות הפינוי הסובייטי היא נטישת בעלת ברית הנאבקת עדיין בהתקוממות נרחבת. „הסגת הכוחות אין פירושה נטישת הברית בעת מצוקה", אמר. „אנו משאירים מאחורינו מתקנים תרבותיים וכלכליים רבים. איש אינו ננטש על־ידי ברה"מ".

יצויין, שעד לפני כשנה וחצי יצרו הדיווחים הסובייטיים את הרושם, ששמונה השנים של לחימת גרילה אכזרית באפגניסטאן לא תבעו כל מחיר בחיי אדם מהאומה הסובייטית. עתה, משהחלה הנסיגה הלזו נשמעות הערכות ראשונות בברה"מ, ובהן גם הערכות ביקורתיות, באשר למחיר הכספי והאנושי שגבתה המעורבות באפגניסטאן.

יפאן השקיעה 100 מיליון דולאר במסע שידול נגד חוק אמריקאי

ואשינגטון (עיר).- יו"ר בית הנבחרים האמריקאי ג'ים רייט אמר אתמול, כי היפאנים השקיעו מאה מיליון דולאר במסע שידול נגד חוק סחר אמריקאי חדש, וקרא לנשיא רייגן לפעול לאישור החוק.

„סבורני, כי זו הפעם הראשונה בהיסטוריה שלנו, שמדינה זרה התערבה בצורה כה עמוקה בתהליך החקיקה בארה"ב", אמר רייט בראיון עם סוכנות „רויטר".

יצוין, שגם מדינות מערביות רבות אחרות מתנגדות לחוק, המחייב נקיטת צעדי גמול אמריקאים נגד מדינות שאינן פותחות את שווקיהן בפני סחורות אמריקאיות. הנשיא רייגן מתנגד לסעיף בחוק הדורש למסור הודעה מוקדמת של 60 יום לעובדים לפני סגירת מפעלים שבהם הם מועסקים. במפלגה הדמוקראטית רווחת הסברה, כי עמדה זו של רייגן, שאיים להטיל וטו על החוק, תגרום לפגיעה בסיכויי המועמד הרפובליקאי לנשיאות.

מאגר מזון פרעוני בן 5,000 שנה נמצא – במחסן בבריטניה

לונדון (עיר).- זרעונים, פירות ותבלינים, שנטמנו לפני 5,000 שנה בקברו של פרעה תות ענח' עמון, נתגלו על־ידי סטודנט צעיר במחסן מאובק בגן הבוטאני המלכותי של בריטניה – נכתב אתמול ב„טיימס" הלונדוני.

„זהו ממצא יוצא דופן ומרגש", אמר על כך מנהל הגן הבוטאני בקיו שליד לונדון, ארתור בל. „ההפתעה מוחלטת."

הפריטים נשכחו מאז נמסרו לקיו גארדן על־ידי הארכיאולוג האמריקאי הווארד קארטר, שגילה ביחד עם הרוזן קארנארוון את הקבר בעמק הפרעונים של מצרים ב־1922. הסטודנט כריסטיאן דה־ראסאוואן בן ה־23 מפאריס מצא את מאגר המזון במהלך מחקר שערך לקראת תואר מ.א. בבוטאניקה ארכיאולוגית.

ה„טיימס" מסר, כי גרעיני החיטה, השעורה, הכוסברה, החילבה, הכמון השחור, השומשום וכן תמרים, שקדים, ענבים, זרעוני אבטיחים, גרגירי ערער ופירות פרסים אחרים, המאוחסנים ב־30 ארגזי קרטון, הם רק חלק מהמזון שנמצא בקבר. היתר נמצא עדיין ב־116 סלים קלועים מקוריים ובמספר כדי חומר במוזיאון קאהיר ובמוזיאון החקלאי דוקי שבעיר זו.

דוברי הגן הבוטאני מסרו, כי הם מסכימים לכך שפריטים אלה משנת 1325 לפנה"ס שייכים לממשלת מצרים ויוחזרו לה, אם תבקשם.

חשיפה ראשונה בירחון סיני:

רשויות מקומיות בסין קונסו נשים – על שאיבדו בתוליהן

פקין (רויטר).- נשים בסין נענשו בקנסות על שאיבדו בתוליהן לפני הנישואין... „הגשר הסיני" במאמר ראשון מסוגו בנושא זה.

הירחון מספר בעותק האחרון מחודש מאי, כי שלטונות קואים במחוז יובאן הטילו על נשים קנסות של 50 יואן (13 דולאר) כל אחת, לאחר שבבדיקות שלפני הנישואין נתגלה, כי אינן בתולות. „כמה נשים איבדו עצמן לדעת בגלל כך", מציין הירחון. להלן הוא טוען, כי הקנסות האלה כלל אינם חוקיים, אלא שהנשים הכפריות אינן יודעות את הזכויות המיניות שלהן.

בדיקות רפואיות הן חובה בסין לפני שבני זוג מקבלים רשות לנישואין, אולם אין בסין חוק האוסר קיום יחסים לפני נישואין. במאמר גלוי לב תחת הכותרת „בעיות מיניות בסין", חושף הירחון ניצול נרחב של נשים ובורות מוחלטת של צעירים בעניני מין ומזהיר מפני סכנות של מחלות מין ושל מחלת האיידס. הוא קורא לשלטונות להעביר חוקים שיגדירו במדוייק את עבירות המין ויגנו על זכויות האזרח. „מאחר שאין כללים ברורים, הנאשמים בעבירות מין למיניהן, בדי דין תלויים במידה רבה בפרשנותם של השופט..." כך נאמר במאמר.

„הגשר הסיני" מגלה להלן, כי נשים במחוז זהג'יאנג נקנות ונמכרות כאילו היו חפצים, תופעה המביאה לא אחת לנישואין כפויים, אפילו של ילדות. הוא מציין מקרה אחד, שבו הכלה היתה בגיל 11 בלבד.

בחודש שעבר מסר העתון הרשמי „ננזאי", כי נערות שהיו לבושות בתחתונים בלבד הובלו ברחוב במרכז סין עם שמותיהן ומחיריהן רשומים על הגב. כל הנערות, במעט ללא השכלה כלשהי, באו מאזורים רחוקים ונידחים ופיתו אותן להאמין, כי הן עוזבות את בתיהן כדי ללמוד או לעבוד.

העתון מספר, כי איש שקנה נערה כזאת חתך את קרסול רגלה, כדי שלא תוכל להימלט.

„הגשר הסיני" מגלה עוד, כי הזנות מתפשטת בסין. נשים רבות מתפתות לעסוק בכך וגורמים שונים נכנסו לעסק זה.

אשה בת 28 בשם זיזו, סיפרה: „עבדתי שלוש משמרות בבית חרושת. הטילו עלי קנסות בעד כל מיני דברים, ובסוף החודש נשארתי ללא פרוטה. „ראיתי נשים עם צמידי זהב וטבעות זהב ושאלתי, מדוע לא אכנס גם אני לעולם ההוללות העשירה. וכך התחלתי גם אני לעסוק בעסק הזה".

200 מיליון לידות נמנעו בסין מאז 1972

רומא (רויטר).- שלטונות סין מנעו כ־200 מיליון לידות מאז 1972 באמצעות הפעלת תכנית לפיקוח על הילודה – הודיע פקיד סיני בכיר ביום ה'.

„האוכלוסיה שלנו עברה ממצב של גידול עיוור למגמה בריאה של גידול מתוכנן", אמר צ'אנג צ'ונקסואן, סגן השר הממונה על ועדת תכנון המשפחה. „לפי חישובים של גידול טבעי, כפי שהיה ב־1970, מנענו קרוב ל־200 מיליון לידות ב־16 השנים האחרונות", הוא מסר בוועידת המו"לים של האו"ם ברומא ביום השני שלה.

שערי מטבע חוץ ביום 19.5.88

המטבע	השינוי	בנקנוטים – לאומי – קניה	בנקנוטים – לאומי – מכירה	בנקנוטים – הפועלים – קניה	בנקנוטים – הפועלים – מכירה	העברות והמחאות – לאומי – קניה	העברות והמחאות – לאומי – מכירה	העברות והמחאות – הפועלים – קניה	העברות והמחאות – הפועלים – מכירה	העברות והמחאות – דיסקונט – קניה	העברות והמחאות – דיסקונט – מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.004	1.53	1.60	1.55	1.60	1.5642	1.5838	1.5623	1.5817	1.5839	1.5642	1.5725
1 מארק גרמני	-0.003	0.90	0.94	0.90	0.95	0.9212	0.9327	0.9187	0.9302	0.9350	0.9914	0.9255
1 לישט"ש	-0.025	2.85	2.98	2.86	3.00	2.9188	2.9554	2.9120	2.9484	2.9579	2.9212	2.9339
1 פרנק צרפתי	-0.001	0.26	0.28	0.26	0.28	0.2720	0.2754	0.2719	0.2753	0.2755	0.2721	0.2734
100 ינים יפאניים	+0.005	1.23	1.28	1.23	1.29	1.2544	1.2701	1.2508	1.2664	1.2671	1.2515	1.2688
1 גולדן הולנדי	-0.003	0.80	0.84	0.81	0.85	0.8213	0.8316	0.8215	0.8317	0.8329	0.8225	0.8263
1 פרנק שוויצרי	-0.007	1.08	1.13	1.09	1.14	1.1043	1.1181	1.1048	1.1186	1.1201	1.1062	1.1112
1 כתר שוודי	-0.001	0.26	0.27	0.25	0.27	0.2647	0.2680	0.2645	0.2678	0.2680	0.2646	0.2659
1 כתר נורבגי	-0.004	0.25	0.26	0.25	0.26	0.2527	0.2559	0.2522	0.2554	0.2556	0.2525	0.2542
1 כתר דני	—	0.24	0.25	0.24	0.25	0.2409	0.2440	0.2405	0.2435	0.2439	0.2409	0.2420
1 מארק פיני	—	0.38	0.40	0.38	0.40	0.3886	0.3934	0.3878	0.3926	0.3958	0.3881	0.3983
1 דולר קנדי	-0.006	1.23	1.29	1.23	1.29	1.2579	1.2737	1.2569	1.2726	1.2732	1.2574	1.2646
1 דולר אוסטרלי	+0.003	1.14	1.25	1.16	1.25	1.2029	1.2179	1.2024	1.2174	1.2185	1.2033	1.2106
1 ראנד דרא"פ	-0.001	0.46	0.55	0.42	0.58	0.7049	0.7137	0.7045	0.7133	0.7131	0.7042	0.7089
10 פרנקים בלגיים	-0.001	0.43	0.45	0.43	0.45	0.4382	0.4436	0.4406	0.4461	0.4466	0.4411	0.4452
10 שילינגים אוסטריים	-0.005	1.28	1.34	1.28	1.35	1.3092	1.3256	1.3080	1.3243	1.3276	1.3111	1.3164
1000 לירטות איטלקיות	-0.002	1.21	1.28	1.22	1.29	1.2414	1.2570	1.2399	1.2553	1.2540	1.2385	1.2470
1 „סל" (ECU)	-0.007	—	—	—	—	1.9161	1.9402	1.9134	1.9572	—	—	1.9258
1 דינר ירדני	+0.012	4.31	4.57	4.32	4.60	—	—	—	—	—	—	4.4601
10 לירות לבנוניות	—	—	—	0.09	0.10	—	—	—	—	—	—	0.0422
1 לירה מצרית	+0.002	0.61	0.64	0.60	0.64	—	—	—	—	—	—	0.6919

TWA

טוס לאמריקה וגם תראה את כל ארצות הברית.

בשעת קנית כרטיס טראנסאטלנטי * הלוך ושוב של ט.וו.א. ניתן גם לקנות לפחות 3 שוברי וויזה של ט.וו.א לטיסות פנים ארציות במחיר של -.49$ השובר. לשוברים נוספים (עד 12) בחיסכון ניכר פנה לסוכן הנסיעות שלך.

אפשרות לבית מלון חינם ומכונית "הרץ" חינם.**

מחירי טיסות נוער (גילאי 12-24) **החל מ-299$.**

הטיסה צריכה להתבצע עד ל-16/6. החל מ-17/6 מ-349$.

* הטיסה הטראנסאטלנטית צריכה להתבצע עד ל-30/6.

** מותנה בתכנית נופש קיץ של ט.וו.א. פרטים מסוכן הנסיעות.

בדבר פרטים התקשרו לסוכן הנסיעות או לט.וו.א. טל' 02-241135, 03-651212, 04-528266.

TWA

ט.וו.א. אל כל טוב אמריקה.

TWA

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים •

הכיוון מערב

הנשיא הרצוג החליט לחקות מנהג של נשיא ארצות הברית, שמזמין מדי שנה את כל שופטי בית המשפט העליון בארצות הברית לסעודת צהריים. בשבוע שעבר הזמינו הוא ורעייתו אורה לארוחה פרטית את כל שופטי בית המשפט העליון בישראל ונשותיהם (או בעליהם). הוא מתכוון לחזור על מנהג זה כל שנה.

משה צימעק

מעורבב חלקית

בקבלת הפנים לאמני פסטיבל ישראל הגיע עודד קוטלר, המנהל האמנותי, לאמנים "להתערבב" ולבקר בהופעות עמיתיהם. הראשונים שנענו לקריאה היו רקדני "מנגר" המכינים לפסטיבל עבודה בתנועה על מורדות הר ציון. הם נפגשו עם מבצעי "ייונה", מופע במוסיקה, תנועה, צבע ומים שיתקיים באשדוד. רוב האמנים הורים מבקשים, משום מה, לבקר בחזרות ובהופעות בים המלח. להקת "אורבן בוש חיימן" כבר כמעט הצליחה להגיע, אך נאלצה להמשיך בחזרות. האחרים עדיין מתכננים.

ו.ג.

עושה היסטוריה

נגן הצ'מבלו הצעיר (20) שלו קוריאל הוא האמן הישראלי הראשון שהוזמן להופיע בסדרת קונצרטים ובכיתות אמן ברחבי צ'כוסלובקיה, לאחר שנים של קפאון מוחלט ביחסים תרבותיים עם מדינה זאת. קוריאל, זוכה פרס פרנסואה שפירא (1987), המשתלם לקראת תואר "אמן" בביה"ס המלכותי למוסיקה, בהאג, יצא בימים אלה לצ'כוסלובקיה, שם יופיע בהזמנת משרד התרבות הצ'כי בפראג ובברנו. לאחר סדרת הופעות בפולין, בשנה שעברה, עזר קוריאל להקים את תזמורת הבארוק הפולנית וגם נתמנה למנהלה המוסיקלי הראשון. מיד לאחר גמר סדרת הקונצרטים הנוכחית בצ'כוסלובקיה, ימשיך לפולין על מנת לבצע חזרות לפני הופעה של תזמורת הבארוק הפולנית. כל פעילותו המוסיקלית בגוש המזרחי זכתה לעידודו של משרד החוץ הישראלי הרואה בכך פתח להפשרת היחסים עם מדינות המזרח.

לשווייץ

הנשיא רייגן מינה את פיליפ חן, מראשי המפלגה הרפובליקאית, כשגריר הבא של ארה"ב בשווייץ. חן, יהודי, נולד ב־1925 בקונטיקט. הוא שירת בצבא באזור דרום האוקיינוס השקט במלחמת העולם השנייה ולאחר מכן למד מינהל עסקים באוניברסיטת מישיגן. הוא מומחה לנכסי דלא ניידי. מ־1979 עד 1981 כיהן כנשיא המפלגה הרפובליקאית בקליפורניה, וב־1984 היה נשיא הוועדה למען בחירתו מחדש של רייגן באותה מדינה. חן פעיל מאוד בקהילה היהודית, וב־1978 נבחר כ"איש השנה" של מיפעל איגרות הבונדס.

יו"ר הרשות להגנת הצרכן בהסתדרות נחמה קצב הגישה אתמול את מדליית ההסתדרות לחברי משלחת פרלמנטרית מיפאן שהיתה אורחת הרשות.

שפנדאו בקאן

האחים קמפ (משמאל), הברי קמפ, מהלהקה הבריטית "בלט שפנדאו" נוטלים אף הם חלק בפסטיבל הסרטים ה־41 בקאן. הם מציגים שם את סרטם "האחים קריי".

אמריקאי בביירות

שגרירה החדש של ארה"ב בביירות יהיה הדיפלומט הוותיק ג'ון מקארתי. הוא יחליף בקרוב את השגריר היוצא ג'ון קלי. מקארתי, 49, יליד ניו־יורק, החל בקריירה הדיפלומטית שלו בראשית שנות ה־60 וכיהן בשורה של תפקידים בנציגויות ארה"ב במזרח הרחוק ובאירופה, וכן בתפקידי מטה במחלקת המדינה בוואשינגטון.

דן אבידן

מאומץ ועגום

שני ארגונים איטלקיים פתחו אמש במפעל אימוץ ילדים פלשתינים — "חינוך לילדי פלשתין". במסגרת המבצע הוצג ברשתות הטלוויזיה הלאומית מצבם העגום של ילדי מחנות הפליטים, תוך הדגשת העובדה שמאז תחילת המהומות בשטחים לפני מספר חודשים, אין הילדים הולכים למעשה לבתי ספר. הארגונים קוראים לאזרחי איטליה לאמץ ילד פלשתיני ולשלוח עבורו ועבור חינוכו סכום חודשי, ומבטיחים שכל מאמץ יזכה לדיווח שוטף על מצבו של הילד.

מיכל פלג, רומא

מצטיינים

"פרס ישראל ישעיהו" לתלמידים מצטיינים בתחום החינוך הטכנולוגי חולק אתמול לשלושים וארבעה תלמידים מצטיינים. הטקס נערך באולם מופת במלון עיר מגוריו של ישעיהו ז"ל. הטקס היה במעמד יו"ר הכנסת שלמה הלל, מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ויו"ר רשת עמל אהרן אגמי. יו"ר ועדת הפרס חיים אושרי מסר כי זו השנה החמישית שהפרס מחולק וכי הפעם התקבלו מאתיים בקשות. התלמידים קיבלו מלגות בסך 350־500 ש"ח, תעודה וספר. בין מקבלי הפרס עולה חדש מאתיופיה, ערבים, דרוזים ויהודים.

ע.ג.

בין מחזאים

המחזאי האנגלי מייקל הול זכה בפרס ראשון בתחרות עולמית לדרמה על מחזה שכתב בשם "בין הכבאים". לתחרות הדרמה "מובילי" הגישו 1,600 מחזאים מכל רחבי העולם את יצירותיהם. הפרס היה 61,000 דולר. פרס שני ניתן לשני האנגלים דוד ויליאמס עבור המחזה "ללא רשות" ולהקת דוד על המחזה "ליטול את התפקיד". פרס נוסף הוענק למחזאי האיטלקי מישל סלסטה על מחזה "תליית הנשיא".

אורח

הנשיא החדש של הקונגרס היהודי האמריקאי, רוברט ק. ליפטון, יגיע ארצה בראשית השבוע הבא לביקור רשמי, שבמהלכו יקיים סדרת פגישות עם ראש הממשלה, עם ממלא מקומו ושר החוץ, ועם אישי ציבור, חברי כנסת ועיתונאים. בפגישותיו יציג ליפטון ניירות עמדה המפרטים את עמדות הציבור האמריקני בכלל — ועמדת הקהילה היהודית בארה"ב בפרט — בנושא הסכסוך במזה"ת והתפתחויות המדיניות האחרונות באיזור. ליפטון, אשר נבחר לתפקידו בחודש מארס השנה, הוא בעל תואר במשפטים ובמינהל עסקים ומתמחה בעיקר בתחום עיסקי דלא ניידי. הוא מכהן כיו"ר עמית בקבוצת מארקנר וכדירקטור במספר חברות פרטיות ובתפקידים ציבוריים נוספים, ביניהם יו"ר הקרן לחופש דת של הקונגרס היהודי האמריקני.

יקיר צור
צילום: יוסי זמיר

בעקבות דאלי

למי שעוד לא ראה, הציגה דיאן וויט, הפעם בבוסטון, את תפארת מחלפותיה. בדרך־כלל מקפידה וויט לאסוף שערה, שהכניס אותה השנה, כזכור, לספר השיאים של גינס. בעלה וילדיה הם הממונים על תפיפתו וסירוקו.

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות

אדם — מכון אדם לאבחון ויעוץ במשאבי אנוש
למרכז קניות גדול באזור הצפון
דרוש
מנהל לחברת הניהול
תחומי אחריות:
- תאום ופקוח על פעילות בעלי החנויות במרכז
- ייזום וארגון אירועים ומבצעי שיווק.
- ארגון ותאום, תחזוקה, בטחון ונקיון.
נדרש נסיון בתחומי ארגון וניהול, רצוי בתחומים דומים.
עדיפות לגילאי 35-40
נא לפנות בכתב, בצירוף פירוט תולדות חיים,
למכון "אדם" רחוב ד' יזרעאלי 54, חיפה.
- סודיות מובטחת -

למשרד פרסום דרושים: 1. ... 2. מזכירת מנכ"ל ... 3. ... 245146

דרושה **מנהלת חשבונות** למשרה מלאה. נסיון מוכח וידע בסיסי באנגלית הכרחיים. טל: 03־335841

מעוניין לעבוד או ללמוד בארה"ב? להתקשר: U.S.A. VISA SPECIALISTS ת.ד. 31244 ירושלים, 02־813733

למוסד ציבורי דרושים **תוכניתנים** בעלי נסיון במחוללי יישומים. DBASE-3 ו־MAGIC ו/או נסיון ב־FOCUS בסביבת I.B.M. מדרת 4300. רצוי ידע בסטטיסטיקה. מקום עבודה בירושלים. לפנות לת.ד. 1631 ירושלים.

קבוץ מסילות מחפש **אחות מוסמכת** לכניסה לעבודה מיידית. טלפון בשעות היום 06־580400, בשעות הערב 06־580...

לחברת DECISION SYSTEMS ISRAEL (dsi) — DSI מבתי התוכנה המובילים בישראל, עוסקת בפיתוח טכנולוגיות מתקדמות. החברה מעסיקה אנשי מקצוע מעולים. DSI מציעה תנאים מועדפים, קידום אישי ועבודה בסביבה נעימה.
דרושים:
■ מתכנתי REAL-TIME • נסיון של 3 שנים לפחות • ידע במערכות INTEL 80X86 • הכרת מערכת הפעלה RMX86
■ מהנדס תכנה • מומחיות ב־ASM של 8086 • ידע בחמרה • ידע ב־8087 • 3 שנות נסיון לפחות
■ איש תכנה/מערכת • לתכנון וביצוע בדיקות תכנה ומערכת • נסיון במערכות R/T
■ אנשי סימולציה ומערכת • תואר בהנדסה או M.Sc. במדעים • נסיון של 5 שנים ב־Fortran • נסיון באנליזה נומרית
■ אחראי מעבדת נסויים • הנדסאי אלקטרוניקה • ניהול שוטף של מעבדה הנמצאת בשלבי הקמה • טיפול בנושאי חיווט והתקנות • סיוע בהקמת מערכי ניסויים וביצועם
■ מהנדסי חמרה - 3 ש' נסיון בתכנון חמרה מהירה
לעבודה בירושלים: ■ ראש צוות תכנה • נסיון של 6 שנים לפחות • ידע ב־unix ושפת C • הכרת IBM/PC • הכרת מוטורולה 68XX0
סודיות מובטחת
לקביעת פגישה נא להתקשר לטלפונים 03־777669, 03־37780 או לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, לחברת DSI ת.ד. 853 מיקוד 53108 גבעתיים.

טנא נגה — מבוא חברי מגוון משקאות ...; ת.ד. 497 קרית מלאכי 70900
דרוש **מנהל יחידת אבטחת איכות**
עדיפות לבעלי נסיון בענף המזון, מגורים באזור שבין רחובות אשדוד אשקלון קרית־גת.
בכתב פרטים נא לפנות לבה אורה טלפון: 08־582444־5 או בכתב.

ההסתדרות הציונית העולמית — מחלקת הנוער והחלוץ
לעבודה חינוכית עם קבוצות נוער וסטודנטים מחו"ל המגיעות ארצה בחודשי הקיץ דרושים/ות
א. בכירים/ות חינוכיים
הדרישות:
1. שליטה באנגלית ובעברית — ...
2. לאחר שרות צבאי או שרות לאומי מקביל
3. נסיון קודם בהדרכה והכנת תכניות לנוער מחו"ל הכרחי.
4. גיל 20—30
5. רצוי השכלה אקדמאית
להתקשר לטלפון 02־208584־8
ב. חובשים
ללוות טיולים של בני נוער וסטודנטים מחו"ל
הכישורים:
1. בוגרי קורס חובשים קרביים בצה"ל
2. ידיעת שפה זרה (אנגלית, צרפתית)
נא לפנות אישית למחלקת הנוער והחלוץ, רחוב קרן היסוד 19 א' ירושלים בצירוף צילום תעודת חובש, או טלפונית 02־208508 או מרכזיה 02־208511
על המעוניינים לעבוד עם קבוצות דתיות להתקשר טל' 02־630246

גולף — רשת בתי אופנה גולף בע"מ
לתפקיד בכיר ומעניין באגף הכספים דרוש
כלכלן
עם רקע ונסיון בהנדסת מנוחשבת או ראיה חשבון
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לסמנכ"ל לכספים רשת "גולף" טברסקי 12 תל־אביב

עירית קרית מוצקין — המחלקה לחינוך ותרבות דרוש(ה)
פסיכולוג(ית) חינוכי(ת)
★ בחצי משרה
לשרות הפסיכולוגי החינוכי בעירית קרית מוצקין — מוסד מוכר לצורך התמחות.
נא לפנות למנהלת המחלקה הגב' מלכה מעוז, בתחנה טלפון 04־702236 בשעות הערב לביתה 04־335480

לקריית החינוך ע"ש דוד בן־גוריון בעמק־חפר
דואר המדרשה החקלאית ע"ש רופין, מיקוד 60960 טלפונים: 053־688402, 053־688389
דרושים **מורים** לשנת הלימודים תשמ"ט במקצועות הבאים:
★ פיזיקה – לחטיבה העליונה.
★ גאוגרפיה – לחטיבה העליונה.
★ תנ"ך – לחטיבה העליונה.
★ כלכלה – לחטיבה העליונה.
★ ספרות – לחטיבה העליונה.
★ חשמל – לחטיבה העליונה.
★ הומניסטיקה (תנ"ך, ספרות לשון) – לחטיבת הביניים
★ אנגלית – לחטיבת הביניים
★ ערבית – לחטיבת הביניים
★ היסטוריה – לחטיבת הביניים
★ אמנות וציור – לחטיבת הביניים
★ חינוך מיוחד – לחטיבת הביניים
★ מחשבים
לקבלת פרטים נא לפנות לפי הכתובת הנ"ל

לקיבוץ יחיעם דרושה **אחות מוסמכת**. מגורים במקום לינה משותפת 04־856000

לחברי לביא מחשבים דרוש: **איש מכירות מנוסה** + רכב לשיווק מערכות איסוף נתונים ממוחשבות. טל: 03־727161/28

למפעל ייצור מזון בראשון־לציון דרוש **מנהל שיווק**
הכישורים הנדרשים:
1) נסיון של 5 שנים בהפעלת מערך שיווק
2) כושר ניהול ומשא־ומתן עם לקוחות
בפרטים נא לפנות ל־03־948497 03־945371

מרכז רפואי תל־אביב — בבית חולים רוקח—הדסה ת"א מתפנית משרת **אחות אחראית בחדר ניתוח**
לקביעת ראיון נא להתקשר למשרד אחות ראשית 03־291280 בשעות 07.00—14.00

בנק הספנות לישראל בע"מ

תמצית מאזן מאוחד ליום 31.3.1988
בשקלים חדשים (לא מבוקר)*

31/12/87 (מבוקר)	31/3/88	
76,336,041	72,230,554	פקדונות הציבור
54,754,888	50,444,721	פקדונות מבנקים
37,393,997	33,148,940	פקדונות לממן הלוואות
1,490,907	1,204,372	התחייבויות אחרות
169,975,833	157,028,587	סך הכל התחייבויות
24,130,887	24,313,258	הון עצמי
194,106,720	181,341,845	

31/12/87 (מבוקר)	31/3/88	
16,616,208	17,426,258	מזומנים ופקדונות בבנק ישראל
17,129,107	15,959,060	פקדונות בבנקים
5,957,942	5,499,963	ניירות ערך
560,355	325,933	הלוואות לממשלה
147,306,842	135,060,463	הלוואות לציבור
4,982,863	4,933,663	בניינים וציוד
1,553,403	2,136,505	נכסים אחרים
194,106,720	181,341,845	

דו"ח מאוחד על השינויים בהון בקרנות ובעודפים לרבעון שהסתיים ביום 31.3.1988
בשקלים חדשים (לא מבוקר)*

3 חודשים שהסתיימו ביום

31/03/87 עודפים (הפסדים)	31/03/87 הון וקרנות הון	31.03.88 עודפים (הפסדים)	31.03.88 הון וקרנות הון	
(71,641,039)	93,624,277	(71,314,483)	95,445,370	יתרה לתחילת התקופה
–	181,806	–	–	הנפקות הון
653,109	–	182,371	–	רווח נקי לתקופה
(70,987,930)	93,806,083	(71,132,112)	95,445,370	

תמצית דו"ח רווח והפסד מאוחד לרבעון שהסתיים ביום 31.3.1988
בשקלים חדשים (לא מבוקר)*

3 חודשים שהסתיימו ביום

31/03/87	31/03/88	
681,002	285,243	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
(27,893)	(102,872)	הפרשה למיסים
653,109	182,371	רווח נקי לתקופה

* מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד מרץ 1988. הדו"חות הכספיים הרבעוניים נערכו לפי אותם כללי חשבונאות לפיהם נערכו הדו"חות הכספיים השנתיים המבוקרים ליום 31 לדצמבר 1987.

אלמקס — משחת השיניים במניעת עששת — יעילה פי 3

תורנות בתי מרקחת

יום ששי
תל־אביב: שחר (ברנדס) — מקס 27 — 441449; בריאות — המלך ג'ורג' 28 — 283731
ירושלים: ד"ר בלה — המלך דוד 6 — 224856
חיפה: הגיבה — הגיבה 22 — 231905
פתח־תקוה: מרכז השרון — אהרון קציר 40 — 911078
בני־ברק – רמת־גן: רש"י — רש"י 13 רמת־גן — 7510971
בת־ים – חולון: עצמאות — בלפור 75 בת־ים — 865585; קופת חולים — עין יהב 2 חולון — 884854

יום שבת
תל־אביב: נווה ישראל — נווה ישראל 11 (בין שד' חן לכיכר מסריק) — 226545; סיני — שד' ירושלים 70, יפו — 822993; נווה ישראל — נווה ישראל 11 — 226545 — מוצ"ש וערב חג; סיני — שד' ירושלים 70, יפו — 822993 — מוצ"ש וערב חג
ירושלים: ביה"ח עין כרם — עין כרם — 446350; מרפאת רוממה — המג' 28 — 523191 — מוצ"ש וערב חג
חיפה: נורדאו — נורדאו 13 — 664939
פתח־תקוה: מינימארם — שפרינצק 20 — 9321867
בני־ברק – רמת־גן: תן — ז'בוטינסקי 99 רמת־גן — 7514434
בני־ברק: מאור — תבונה רייק 20 בת־ים — 583360

אלמקס — מיוצר ע"י ... GABA

מידעון

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הראשיים בישראל: טלפון 03־433580 בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב ביום ו' ובערבי חג מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ.
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה: אזור תל־אביב: רחוב בר כוכבא מס. 49 — טלפון 03־284649; בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00; בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00; שבתות וחגים — מ־15.00 עד 21.00. אזור חיפה: רחוב הנמל 26 קומה ג' — 04־523566 — כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00.
ער"ן עזרה ראשונה נפשית: בתל־אביב — 03־5461111; קו לילדים ונוער — 03־261113; ירושלים — 02־227171; חיפה — 04־672222; נתניה — 053־335316; כרמיאל (גליל) — 04־988410; כפר־סבא — 052־913999; באר־שבע — 057־418111.
קו פתוח — ארגון קשבת לילדים ובני נוער: בתל־אביב 03־221680 (24 שעות).
נעמת — ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה: בימים א' עד ה' מ־9.00 עד 16.00 — 03־235922.
קו פתוח לקשישים 02־690685.
האגודה לזכויות האזרח בישראל — סניף תל־אביב — בן יהודה 146 טל' 239207 בימים א' – ה' 3 – 9.

הלכה מאיתנו יקירתנו
שרה בר־שלום
ההלוויה תערך היום, יום שישי ד' בסיון תשמ"ח, 20.5.88, בשעה 11.00 לפני הצהרים בבית העלמין נחלת יצחק.
בתה: ד"ר דבורה ואורי ברמיל
כלתה: מרים בר־שלום
נכדיה: נגה ויואב בספי
אודי, מאיה, מיכל ונועם

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו, אחי וסבנו היקר
משה שרון
ההלוויה תתקיים היום יום ששי ד' סיון תשמ"ח 20.5.88 בשעה 11.30 בבית העלמין הדרום גבול חולון בת־ים. אוטובוס ייצא מבית המנוח רח' החי"ל 56 רמת־גן בשעה 10.30.
המשפחה המתאבלת

לחברנו **חיה מלמוד**
איתך באבלך במות
אמך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
סניף הרצוג
ההנהלה והעובדים

לחברנו **דוד איטח ומשפחתו**
אתנו באבלכם הכבד
על מותו ללא עת של בנכם
אבי
האגף לאיגוד מקצועי
ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י

לחברנו **יצחק סלמאן**
איתך באבלך במות
אמך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
ההנהלה והעובדים

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

צימצום בפעילות במניות באווירת המתנה

● נטיה לירידות שערים בנפח כספי מצומצם ובעמדות המתנה עד לאחר שבועות ● נמשכת פעילות דלה בשוק המניות מצד הגורמים המובילים בקרנות לאומי פיא ● נמשכת פעילות חיובית באפיקים הדולריים תוך חששות לפיחות קרוב ● הגבמה הסלקטיבית במניות השפעת מיום ליום בזהירה יתהר ● בעלי פיקדונות שיקליים ממתינים ברובם למודד הבא בטרם יצאו מפיקדונות שיקליים ● פרשני קונצרן בלבלי מוביל – הגימורש בשוק המניות ייפסק בקרוב, סביר להניח כי תתחדש מגמה חיובית סלקטיבית, עיסקת חבילה חדשה תעודד את הפעילות במניות ● פרשני בורסה מקורבים מאמינים כי תפנית במניות תתרחש לאחר חג השבועות, מנגד מזהירים רבים מפני האטה וסכנת התפרצות אינפלאציונית ● שר האוצר אינו תומך בעיסקת חבילה חדשה וגם אינו מאמין במבשיך הפיחות ● ביקושים בבנקאיות, ירידות קלות במשתנים, מגמה מעורבת בחודשיות, עליה קלה בדולר השחור 1.69–1.68, יציבות בפיקדונות השיקליים 12.5% לערך ● כוכבי השבוע בשוק ההון – המודד והדולר, מניות בולטות – בלבלית, פרוטרום וכלל אלקטרוניקה

מאת שמואל רוזנבלום*

שוק המניות המשיך גם אתמול במגמת מסחר מעורבת בנטיה קלה לירידות ובנפח עיסקאות קטן מהרגיל. בשלב המסחר במ.ר.צ. בבוקר נרשמו הצעים וירידות ולקראת סיום המסחר במשתנים הורגש שיפור קל. במניות ההופשיות במשבה הסלקטיביות המופגנת באחרונה באורח בולט בין ענפי הבורסה השונים. אכזבה מסויימת הביעו מקורבי השוק מפעילותן הדלה של קרנות הנאמנות ובעיקר מקרנות לאומי פיא שהנהיגו בחודש האחרון את הבורסה. בבורסה חלוקות כידוע הדעות לגבי הצפוי בשוק בעת הקרובה, חלק מהמקורבים טוענים כי המצב הכלכלי במשק אינו צופן סובות ולפיכך יתקשה שוק המניות להפגין עוצמה של ממש. מנגד מאמינים רבים כי תנאי הרקע הכלליים מתאימים לעליות בבורסה בעיקר עקב חוסר העניין באפיקים האלטרנטיביים ומתוך אמונה שהתנאים הבסיסיים במשק לא הורעו במיוחד. בכל מקרה מאמינים סוחרים רבים כי לאחר פגרת חג השבועות ירשמו עליות סלקטיביות בבורסה. במסחר במשתנים נרשמה פעילות כספית. סבירה במניות דלק וים המלח שירדו עד כשווה. ביתר מניות המשתנים היה הנפח הכספי נמוך למדי. במניות ההופשיות בלטו ירידות חדות בביקונ 5 10%–, אנרין 1 8%–, מלל 1 9.6%–, קבטשטיין 9.1%– ונוספות. עליות הופיעו במן 10.2%+, יצור אופציה 6.2%, טופר אופציה 11.8%+, מולל 7.1%+ וברטון אופציה 8.5%+. נפח העיסקאות הכספי במניות ההופשיות היה נמוך. בבנקאיות שבהסדר נרשמו ביקושים ועליות שערים קלות. בשוק השחור עלה שער הדולר עד 1.69 לערך תוך שמועות חוזרות ונשנות על פיחות מוקדם.

פעילות המוסדיים – מתגברת

הגורמים הגדולים בשוק מפגינים התנהגות מתחלפת בפעילותם הבורסאית. לפני כשבועיים רכשו קרנות לאומי פיא סחורה ועודדו את המגמה החיובית בבורסה כאשר מנגד קרנות בנק הפועלים מכרו מניות. בשבוע החולף קרנות הפועלים רוכשות כאשר לאומי פיא מפגינה פאסיביות גמורה כלפי המתרחש בבורסה. הזה את ההתנהגות הבורסאית מצד הגורמים המובילים בשוק מפתיעה בהתחשב בהנחה כי פעילותם מבוססת ובעלת אורך נשימה. בבורסה רווחו שמועות כי פיא מעוניינת בירידות שערים לצורך רכישת מניות במחיר נוח. קשה להתבסס על שמועות אלה בהבנת המתרחש אך בו בזמן קשה גם לנתח הפעילות.

קרנות הנאמנות – כספים בהמתנה

עקב האכילס בשוק המניות מצד באיי הזימת כספים חדשים לקרנות המניות. עיקר הכספים הזורמים לקרנות מופנים בעיקר לכיוון הקרנות הסולידיות כאשר קרנות המניות זוכות לעיתים בחלק מועט מהכספים. מנהלי חלק מהקרנות מאמינים כי בעתיד ישתנה טעם המשקיעים ויוזרמו כספים חדשים גם לקרנות המניות. במצב הנוכחי יתקשה שוק המניות להפגין עוצמה של ממש בפעילותו השוטפת ללא זרימת הון חדש. קפיים אלה מקבלים ביטוי בהתנודדות השוק בין מדד 88 עד 91 לערך.

סיכום השבוע בבורסה – המגמה המעורבת נמשכת

שוק המניות הפגין השבוע יציבות במגמת מסחר מעורבת ובנטיה סלקטיבית ברורה. מחזורי העיסקאות במניות נעו בין כ־12 מיליון שקל ועד לסך של 7 מיליון שקל. שתי גישות קיימות כיום בשוק המניות, הראשונה האופטימית טוענת כי השוק עומד בפני מפנה חיובי מהסיבות הידועות של רמת מחירים סבירה, חוסר אלטרנטיבות קודמות והבנה נימוקים מוכרים. מנגד חושבים פרשנים אחרים כי מצב המשק הסמכן האטה מסויימת ומבט מקיף במשק המגלה סימני משבר ארוכי טווח ועמוקים מביאים לקרקע לא נוחה לפעילות במניות. כניסת קופות הגמל של בל"ל ודיסקונט למניות סימנה במידה מסויימת תפנית מוסרית בפעילות הבורסאית ורבים שואבים עידוד מפעילות זו. הגישה הסלקטיבית בבורסה שלטה השבוע, מסקודי הכימיה והאלקטרוניקה בהם נצפית רווחיות טובה במחזר באורח חיובי הדוגמאות לכך נראו בפרוטרום, פטרוכימיים, אגן, סנו 1 ונוספות. מנגד הבעייתיות של ענפי בורסה אחרים כטקסטיל, מלונאות ונוספים מוצאת ביטוי בשחיקה נמשכת. מבין המניות הבולטות השבוע ניתן לציין את – בלבלית, ישפרו, פרוטרום, כלל אלקטרוניקה, פטרוכימיים, אגן, איטרגמא ונוספות. במניות הקלילות אובחנה פעילות ערה יחסית ביצור, אנרין, דנבאר וציקלון.

סיכום השבוע בשוק ההון – מדד הדולר

במרכז ארועי השבוע בשוק ההון עמד מדד המחירים לצרכן שהפתיע מעט בשיעור עלייה הר 2.7%. המדד גרם למספר זעזועים בשוק ההון כאשר העיקרי שבהם התמקד באפיק הפיקדונות השיקליים. אם עד לפני תקופה קצרה חשבו בעלי פיקדונות כי הם שומרים היטב על ערך כספם בא המדד וזימר מנגינות שונות. עודפי הנזילות במערכת הבנקאית נמשכים וסביר להניח ששיעור הריבית למפקדים ימשיך לנוע בין 11% עד 13% לכל היותר. בשוק ההון רווחו הערכות באחרונה כי עודפי הנזילות יביאו חלק מהבנקים לפתיחת מבצעי אשראי נוחים וחדשים לציבור. במערכת הפיננסית מקווים כי בעקבות השחיקה המסתמנת גם בפיקדונות לא יופנו סכומי כסף גדולים במיוחד לכיוון צריכה מוגברת. מקורבי הבורסה מקווים כי ציבור המשקיעים יכנס אט אט לבחון את השקעותיו ואכן מורגש מעבר קל לקרנות סולידיות. כיוון שאפיקי ההשקעה האלטרנטיביים הינם יקרים ברובם מאמינים סוחרים כי אפשרי כיוון השקעות גם לכיוון שוק המניות בו נסחרות מניות רבות במחירים נוחים יחסית להשקעה. יתכן שבעלי פיקדונות רבים ממתינים לראות את המדד הבא ואת קצב האינפלאציה הצפוי בטרם יבצעו שינוי של ממש בכספם. התחזקות הדולר בעולם החל מיום ג' השבוע הביאה לעניין מחודש באפיקי ההשקעה הדולריים תוך חשש קל מפיחות.

התשואות השנתיות בבנקאיות שבהסדר – פריון 1988

אי.די.בי. רגילות	13.99%	מזרחי ע"ש	13.74%
אי.די.בי. ב'	15.38%	מזרחי מוכ"ז	15.27%
אי.די.בי. א'	14.05%	פועלים ע"ש	15.02%
איגוד	13.61%	פועלים מוכ"ז	13.44%
דיסקונט ב'	13.67%	כללי א'	13.65%
דיסקונט א'	13.50%	בל"ל סטוק	13.70%

הודעות הבורסה

נייר חדרה – החברה תפרה את יתרת האג"ח שהונפקו ב־1980 בארה"ב באמצעות תשלום לקרן [illegible] העומדות לפריון מסתכמות בכ־839,000 דולר.

מלונות הירדן – עקב [illegible] במניותיה.

אילנות דיסקונט – ישפבר קאופמן יהיה המנהל הבא של קרנות הנאמנות בבנק דיסקונט במקום מרקו תנ"ד.

תיאו – באסיפה הכללית של החברה נבחרו כדירקטורים בתיאו רות איתנגיגר, אריה גביגר, עמי גביגר (יו"ר), עופר איתן (נציג ציבור), יונה שהם (נציג ציבור), יצחק אטמניר (נציג ציבור).

* הכותב מנהל תיק השקעות

שערי מניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
א.ג.ח.ג. ש	22451	16.0	+1		+4.0
טפחות 1	1299	934	-60	-4.4	-1483
טפחות 5	697	700	+10	+1.5	+323
כללי לא בהסדר 1	18420	162	+750	+4.2	+408

בהסדר הצמדה ל־88

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אידיבי מ"ד ל־88	108350	327	+800	+.7	+1484
אידיבי ב' ל־88	108100	42.0	+1800	+1.2	+812
אידיבי בנ"א 88	649400		+1500	.2	+10.0
איגוד 1 ל־88	80750	89.0	+600	+.7	+306
דיסקונט ב' ל־88	138150	10.0	+700	+.5	+86.0
דיסקונט א' ל־88	137550	10.0			+494
דיסקונט שה ב־88	15999	3.0			-3.0
מזרחי ש' ל־88	44550	510	+250	+.6	+1585
מזרחי מ' ל־88	45050	254	+1015	+2.3	+850
הפועלים מבב 88	97894				
הפועלים ש' ל־88	73350	659			-501
הפועלים מ' ל־88	73220	15.0			-15.0
כללי א' ל־88	186400	18.0	+50		+194
כללי ש"ה 7 ל־88	8970				
בל"ל סטוק ל־88	46635	1235	+150	+.3	+3969
בל"ל 711־88	17290	1048			-782
ממון וסחר 1 88	61800				
ממון וסחר 5 88	51420				

בהסדר הצמדה ל־89

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אידיבי מ"ד ל־89	136300	154	+1600	+1.2	+485
אידיבי ב' ל־89	לא נסחר				
אידיבי בנ"א 89	לא נסחר				
איגוד 1 ל־89	100900	2.0	+450	+.4	+132
דיסקונט ב' ל־89	לא נסחר				
דיסקונט א' ל־89	172477				
מזרחי ש' ל־89	56111	55.0	+550	+1.0	+254
מזרחי מ' ל־89	לא נסחר				
הפועלים ש' ל־89	92670	162	+920	+1.0	+322
הפועלים מ' ל־89	93200	8.0	+1500	+1.6	+58.0
כללי א' ל־89	233700	1.0			+9.0
בל"ל סטוק ל־89	58450	204	+50	+.1	+80.0

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אדנים 0.1 ש	25530	39.0	-550	-2.1	-86.0
לאומי משכנתאות ש	9629	51.0			-11.0
לאומי משכנתאות מ 10	10812		-569	-5.0	-108
כרמל ש	7716	108	-157	-2.0	-258
פיתוח ומשכ' 1	2660	1307			+35.0
משכן מ"ך 1	4305	450			-950
עצמאות 0.1	18450				
כיבולאומי למשכ' 1	7548	176	-300	-3.8	-428
טפחות מבכ ש	29800	34.0			+30.0
טפחות רג ש	27950	336	+650	+2.4	+630

מוסדות מימון

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
התקלאות מבכ א	לא נסחר				
התקלאות מבכ ג	לא נסחר				
לאומי תעשיה א ש	17100	104	+100	+.6	+58.0
פתוח תעשיה מבב	לא נסחר				
פת תעש בב ג	לא נסחר				
פת תעש בב גג	לא נסחר				
פת תעש בב גגג	לא נסחר				
פת תעש בב ד	לא נסחר				
פת תעש בב רד	לא נסחר				
פרט קבלנים 5.0	2580	1097			-1057
תיירות בב	לא נסחר				
כלל ליסינג 0.1א	21500	14.0	+700	+3.4	+5.0
כלל ליסינג 0.5	17150	15.0	-849	-4.7	-89.0

ביטוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
איילון בטוח 1	116.0				-1116
איתן ביטוח 1	103.0	10946	-1.0	-1.0	-4427
אררט 0.1	1439				
אררט א 0.5	1162	20.0	+11	+1.0	+20.0
בטוח משנה 1	458	100			-100
בטוח משנה 5	215	1470	+6	+2.9	+7887
בטוח משנה אופ 2	305	1101	+15	+5.2	+1899
בטוח מפי ישר־אופ	112.5	1000	+.5	+.4	+1000
הדר 1	164.0	11321	+1.0	+.6	+10245
הדר 5	153.0	15966			-152
הדר אופ 2	151.5	12819	-1.0	-.8	-8681
הפניקס 1	548	2110	-8	-1.4	-1655
הפניקס 5	480	2050	-2	-.4	-820
הסנקר־הראל 1	5903	116	+3	+.1	+19.0
הסנקר־הראל 5	5040	486			-426
כלל ביטוח 1	302	5313	-4	-1.3	-5786
כלל ביטוח אופ	64.5	10000			-4000
כלל ביטוח אג"ח 1	102.0	44520			+5380
מנורה 1.0	981	235	+20	+2.1	+305
מנורה 5.0	734	16.0	-13	-1.7	-1442
* ביצוע חלקי 30.00%					
סהר ביטוח 1	162.5	13924	+2.0	+1.2	+4924
סקוריטס 1	1007	502	+10	+1.0	+502
צור שמיר 1	267	1800	+3	+1.1	+500
ציון החזקות 1	2711 תב	15.0	-180	-6.2	-41.0
ציון החזקות 5	961	57.0	+9	+.9	+193

מסחר ושרותים

מסחר

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אינטרגאמא 1	792	2392	+2	+.3	+1077
אינטרגאמא 5	666	1300	+4	+.6	+2050
כאזר עזרא 1	485	2608	-20	-4.0	-2677
כאזר עזרא אופ 2	132.0	2760	-6.0	-4.5	-5569
כלל סחר אופ ד	286	6250	-5	-1.7	-5330
כלל סחר אגח 2	145.0	845			-845
קרסטל 1.0	הפסקת מסחר				
רסק 1	12000				
רסק 5	15279				-5.0
שופרסל א' 0.02 ש	1060	1250			+1685
שופר־סל אופ ד	4155	420			+6.0
שופר־סל אגח א	113.0	82524	+1.0	+.9	+88274

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אמנות 0.01	318	2000			-985
סבנות הספקה 1	411	475	-21	-4.9	-2758
סבנות הספקה 5	183.5	5971	+.5	+.3	+158
* ביצוע חלקי 98.10%					
סבנות הספקה אופ	168.0	17765	-8.0	-4.5	-39653
סבנות הספקה אגח	99.5	43010	+1.0	+1.0	+81990
קירור הספקה 1	515	545	-20	-3.7	-1539
קירור הספקה 10	197.0	8914			+1054
מוסכי ערובה 1	1294		-5	-.4	-200
מוסכי ערובה 5	860	114	-14	-1.7	-364

מלונאות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
גלי זהר 1.0	הפסקת מסחר				
גלי זהר 5.0	הפסקת מסחר				
מלונות דן 1	1352	220	+1	+.1	+720
מלונות דן 5	980	300			+450
חוף האלמוג 0.1	8200	35.0	+10	+.1	+38.0
מלונות ירדן 1.0	הפסקת מסחר				
ים סוף 1	240	17580			-3220
ים־סוף אופ 1	161.0	5247	-6.0	-3.6	-12828

מחשבים ושרותי מחשב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
ת.י.ל.ג. 1	157.0				+5000
ת.י.ל.ג. אופ ב	41.8	21471			-6185
ת.י.ל.ג. אגח א	108.0	780	-1.0	-.9	-22700
יעל"ן 1	5500	124	+100	+1.9	+86.0
מ.ל.ל. 1	5058 תב	118	-540	-9.6	-118
מ.ל.ל. 5	1560				-260
ביקונ 1	752	1170			+1091
ביקונ 5	297 תב	4764	-35	-10.0	-4139
ביקונ אופ 2	557	1760	-3	-.6	-805
תים מחשבים 1	580				

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אזורים אופ 1	562	1530	-5	-.9	-2997
אזורים אגח 3	138.5	60000			+51940
אילון מלונ 1	108.0	12002	-2.0	-2.0	-7998
אילון מלונ אופ	43.7	33340	-1.3	-2.9	-87922
אל־רוב 1.0	354	2872	-1	-.3	-572
אפריקה 0.1	38100	15.0	-400	-1.0	-15.0
אפריקה אופ 5	17441	55.0	-1		-32.0
ארזים 1	562	808	+7	+1.3	+1962
אריכה 1	3098	155	-2	-.1	-34.0
אריכה 5	2496	261	-25	-1.0	-261
ברטנבין 1	2720				
ברטנבין 5	2480				+15.0
דור דנקנר 1	5180	50.0			-50.0
דורש 1	186.0	1400	-1.0	-.5	-400
דורש 5	132.0	45.0	-1.5	-1.1	-1655
מר־לו 1	1500 תב	350	+100	+7.1	+1831
[illegible] 1.0	לא נסחר				
[illegible] 5.0	לא נסחר				
ת.ל.ב. 0.1	הפסקת מסחר				
ת.ל.ב. 0.5	הפסקת מסחר				
כלכלית ים אופ 1	88.0	18020	-1.0	-1.1	-9909
גב־ים 1	3744	322	-31	-.8	-130
גב־ים 5	3125	396	-100	-3.1	-488
מבני תעשיה 1	75.0	157479			+87779
מבני תעשיה אופ	25.0	313614	-.2	-.8	-290125
[illegible]	104.0	37780	+1.0		+80000
[illegible]	4500	1370			-583
[illegible]	1309	230	-1		-20.0
[illegible]	19620	400			[illegible]
[illegible]	6400	40			-50.0
[illegible]	6250	5990		+6.5	+413
[illegible] 5	1920	101			-148
מ.ת.ם. 1.0	377	4580	-8	-2.1	-4729
* ביצוע חלקי 95.10%					
מ.ת.ב. אופ 2	169.0 תב	2560	-11.0	-6.1	-2560
מ.ת.ב. אגח א	130.0	1.0			-9581
מגורי בניה 1.0	641	1950	-1	-.2	-1205
מישנאל 5	165.0	6950	+6.0	+3.8	+5664
מישנאל אופ א	151.0	6280			-5155
מרב 5	1331	214	-30	-2.2	-214
לוינשטיין 1	292	1020	+6	+2.1	+1020
לוינשטיין 5	120.0	3600	+2.0	+1.7	+1018
לישפטיין 1	262	235			+235
לישפטיין 5	113.0	8559	-5.0	-4.2	-13759
לישפטיין אופ 2	58.0 תב	22920	+5.0	+9.4	+48071
לישפטיין אגח 1	96.5	12000			-12000
בנות אביב 0.5	5495	25.0	-40	-1.1	-95.0
נכסי אזורים 1	258	2246	+3	+1.2	+4334
סהר השקעות 1.0	616				
סוף 1	1445				
קיסריה 1	3675 תב		-193	-5.0	-380
קיסריה 5	1329	813	-1	-.1	-84.0
רוטנברג 1	194.0	3662	-5.0	-2.5	-2255
רוטנברג 5	152.0	2578			+1711
רוטנברג אופ 2	576				+165
רוטנברג אגח א	129.5		+.5	+.4	+10000

חקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	2332	19.0			+52.0
מטעי הדר 0.5	2266				-1.0
מהדרין 1	3560	208			+900
מהדרין אופ 1	2425	114			+86.0
נכסי הדרים 1	1510	452	-30	-1.9	-452
פריאור 5	1931	851	-40	-2.0	-615
* ביצוע חלקי 90.00%					

תעשייה

מזון ומבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
דובק מב ש	2150	26.0	-40	-1.8	-26.0
דובק מב מ	2160				
וולפנג 1	322 תב	2040	-30	-8.5	-2340
וולפנג 5	308	200	-11	-3.5	-200
וולפנג אגח 1	103.5	10000	+.5	+.5	+10000
ממבר בירה 1	31500 תב	4.0	+2099	+7.1	+45.0
ממבר בירה 5	24000	4.0			-4.0
יצואר 1	1090	933	+35	+3.3	+5884
יצואר א 5	689	1568			+5706
יצואר אופ 2	309 תב	2033	+18	+6.2	+2219
מן 1	369	303	+14	+3.9	+2458
מן 5	292 תב	2200	+27	+10.2	+4500
סנפרוסט 1	15645	50.0	+300	+2.0	+100
עסיס ב 5	352	2200	-18	-4.9	-5850
שלמה אבגיל 1	1975	628			+480
שמן מבכ א 4	1311	380	-1	-.1	-148

טקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
ארגד 1	343	810			+9190
ארגד אופ 2	120.5	1995			-2086
ארגד אגח 1	112.5				
אתא 1	478	1223	+20	+4.4	+468
* ביצוע חלקי 84.30%					
אופנת ברוך 1	260	200	-3	-1.1	-200
אופנת ברוך 5	187.0	500	+4.0	+2.2	+1000
אופנת ברוך אופא	238				-352
אינטמן רג ש	8514	25.0	-86	-1.0	-25.0
דלתא־גליל 0.1	1190	3971	-2	-.2	-827
דלתא־גליל 0.3	1040	2190	-20	-1.9	-3755
ממטיות מאמור 1.	867				
ממטיות מאמור 5.	410				
וישלבנג 1	245				-1200
וישלבנג 5	190.0	150	-7.5	-3.8	-258
* ביצוע חלקי 58.10%					
הדיגון 1	4975	15.0			-70.0
דקוצה 1	1659	108			+200
דקוצה 5	1430	800	-11	-.8	-811
דקוצה אופ ב	438	66.0	-10	-2.2	-172
כופר 1	131.0	414			-414
כופר אופ 1	52.0 תב	1200	+5.5	+11.8	+4700
קורדיה 1	606 תב	1000	-44	-6.8	-1400
קורדיה 4	497	1000	-3	-.6	-700
ליבה 1	127.0	4000	+3.0	+2.4	+6072
עים 1	330	1010	-1	-.3	-190
עים 5.0	138.0	3965			+2940
עים אופ 2	114.0	6308			-8015
עים אגח 1	106.5		+1.0	+.9	+1000
עסבק 1.0	147.5	4981			-2586
עסבק אופ 1	57.5	4800	+2.5	+4.5	+3500
פולגת 1	667	1545	-13	-1.9	-1815
פולגת א 0.5	7694	51.0	-77	-1.0	-49.0
* ביצוע חלקי 85.00%					
מרגוד 1	1050	100	-40	-3.7	-108
גיבור־סבירינה	5301	70.0			+14.0

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אורדן 1	6360	375	+60	+1.0	+162
אורדן 5	5170	150			-38.0
אלומטין 1	6700				-151
אלומטין 5	4970				
כבלים 1	341	1320	-1	-.3	-1100
כבלים אופ 1	85.0	4250	-2.0	-2.3	-9056
כבלים אג"ח־אופ	102.5	5800			-13800
כבלים אגח א	102.5	31178			-6994
התבור 1.0	הפסקת מסחר				
התבור 5.0	הפסקת מסחר				
התבור אופ	הפסקת מסחר				
דיקה 1	1650	69.7	-59	-3.5	-129
דיקה 5	1185		+4	+.4	+300
קוטמבות מח 5	3110	117	+8	+.3	+13.0
כבלי ציון 1.0	2707	479	+27	+1.0	+322
* ביצוע חלקי 85.27%					
כבלי ציון 5.0	1420	2022	-15	-1.0	-1002
מתכת קרמכי 1	1990	2204	-1.0	-.5	-2002
מתכת קרמכי 5	110.0	3412	+3.0	+2.8	+5954
נחושתן 0.1	24745	6.0	+245	+1.0	+4.0
* ביצוע חלקי 63.60%					
נחושתן 0.5	8501	11.0	+1		+49.0
סקי סלדה 1	1760	664	-30	-1.7	-826
קרגל 1	580	151			-1.0
קרגל 5	330	2500	+9	+2.8	+2500
קלל 1	2646	1210	+26	+1.0	+8390
קלל 5	2549	1000			+575
קלל אופ	1266	580	-2	-.2	-2035
קלל אגח	127.0	9707			+40293
שלדות 5.0	4220	220	-180	-4.1	-298
לביש 1	590	100	-2	-.3	-100
לביש 5	400	320	+12	+3.1	+229

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אלבית 3.0	280000	12.0			+15.0
אלקו 0.1	הפסקת מסחר				
אלקו 0.25 ש	הפסקת מסחר				
אלקטרה 0.1	2870	906	+70	+3.5	+1351
אלקטרה א 0.5	1490	1280	-5	-.3	-791
אלקטרה אופ 5	925	742			-2170
אלקטרה אגח 3	147.5	11800	-.5	-.3	-23000
ארית 0.02	14550	205	+80	+.6	+188
כלל אלקט' אופ א	481	3100	-19	-3.8	-15157
כלל אלק' אגח 1	106.5	95586			-2980
ספקטרוניקס 1	1130	1742			+1185
ספקטרוניקס 5	880	411			+1171
פריכמונגר 1	405	300	-5	-1.2	-300
פריכמונגר 5	317	850	-8	-2.5	-850
ביקלון 1	2552	349	-26	-1.0	-108
* ביצוע חלקי 91.50%					
ביקלון 5	1530	820	-20	-1.3	-945
קבטשטיין 1	2760 תב	239	-220	-7.4	-439
קבטשטיין 5	1990 תב	150	-200	-9.1	-450
ת.א.ת. 1	845	13.0	-4	-.5	-25.0
ת.א.ת. 5	426	1915	+4	+.9	+4255
תדיראן 1	755	1460	-10	-1.3	-2885

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
א.ם.כללבנין 1	167.0	8526	-2.0	-1.2	-9226
א.ם. בנין אופ א	546	670	-10	-1.8	-670
א.ם.בנין אגח א	139.0	9000	+1.0	+.7	+72200
אקרשטיין 1	400	807			-807
אקרשטיין 5	298	2606	+12	+4.2	+20903
אקרשטיין אופ א	346				
אקרשטיין אג"ח 1	133.5	2500			+17500
האחים בלוס 1	97.0	10000			-2937
אחים בלוס אופ	48.0	3875	-2.5	-5.0	-4000
מודול השק 1	הפסקת מסחר				
מואזיקה 1	לא נסחר				
מואזיקה 5	1392				
נגב קרמיקה 1	300	2490	+4	+1.4	+326
נגב קרמיקה אופ	120.0	7623	+3.0	+2.6	+3132

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אגן 5	1778	3455			+874
אליאנס ב 200.0	הפסקת מסחר				
גל תעשיות 1	325	3398	+1	+.3	+2002
גל תעשיות 5	247	818	+8	+3.3	+253
גל תעשיות אופ	84.0	1390			-11843
גל תעשיות אגח 1	110.0	10000	+.5	+.5	+11685
דשנים 0.1	3406	500	-20	-.6	-443
דשנים 0.5	1694	60.0	-8	-.5	-298
חיפה כימיקל 10.0	הפסקת מסחר				
ליפסקי 1.0	1750	140	-35	-2.0	-243
מקסימה 1	795				
מקסימה 5	482				
סנו 1	24650	16.0	-500	-2.0	-26.0
סנו 5	22540	35.0	-500	-2.2	-55.0
פיקלאס 1	575	5431	-7	-1.2	-3591
פיקלאס אופ 1	159.0	9376	-3.0	-1.9	-8377
קים 1	4965				
קים אופ 2	3150				-100
קים אגח 1	114.0	700	-.5	-.4	-700
תיא 5	4670	123	-23	-.5	-192
פרוטארום 10.0	638	19444	-15	-2.3	-21923

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
כתר 1	120.5	7617	-3.0	-2.4	-11517
דפורן 1	6299				
דפורן 5	4102	50.0	-100	-2.4	-50.0
ת.פ.ג. 1.0	6021	150	-60	-1.0	-101
יפה 1	2126	238	-10	-.5	-178
לבידי אשקלון 1	744	730	+17	+2.3	+1580
מלע ב 0.5	34000	5.0	+1000	+3.0	+5.0
קרגל 1	667	1268	-12	-1.8	-4903
קרגל אופ 1	331	4043	-18	-5.2	-3488
רים 1	315	2380	-5	-1.6	-680
רים 4	152.0	2280			+265
תעל ב 2	16150	43.0			-35.0

תעשיות שונות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אבריו 1	244 תב	5736	-22	-8.3	-7125
אבריו 5	132.0	6198			+2627
[illegible]	1940	155	+37	+6.9	+550
ה.ג.פלקן 1	990	30.0			+145
ה.ג.פלקן 5	832				

השקעות תעשיה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
מרכזית ב 0.1	18800	250			-270
כור בכ' 1.0	6998	985	-240	-3.3	-972
כלל תעש אופ ד	136.0	17095			+1670
כלל תעש אגח 6	112.0	18780			-4097

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אמפיק ש	5960	14.0	+150	+2.6	+14.0
אידיבי פית אופ	3440	1005	-149	-4.2	-1290
אידיבי פית אגחא	106.5	73500	-.5	-.5	-77000
אלגר 1	1250	3506	+30	+2.5	+1794
בזלת השקעות 1	1060				
בזלת אופ א	840	50.0	-10	-1.2	-50.0
בזלת אגח 1	113.5	6000			+8000
דנבאר 1	560	927			-479
דנבאר 5	421	2.0	+9	+2.2	+358
חברה לישראל 5	2950	223	-19	-.6	-268
ולקסמן 0.1	115900				
ולקסמן 1.0 ש	19500	10.0	-1		-20.0
אמגא א 0.5	18800	12.0			+18.0
השק דיסק אופ	875	3210			-126
השק דיסק אגח א	112.5	18000	-2.0	-1.7	-25800
מודוד השק ש	32000	27.0	+900	+2.9	+28.0
סור השק אגח 124	14650				
הירדן 1	1278		-22	-1.7	-200
הירדן 5	630	484	+10	+1.6	+734
יעסור 1	2290		-37	-1.6	-138
יעסור 5	1785	1.0	-20	-1.1	-174
יצוא ש	14200	30.0			-30.0
ירדן א 0.1	הפסקת מסחר				
ישום 1	79.0	7961	+2.0	+2.6	+6591
ישום אגח־אופ 1	68.5	2883	+1.0	+1.5	+2117
כלל ישראל 50.0	993	56.0			-56.0
מגור 1	376	383	-4	-1.1	-383
מגור א 5	376	100	-2	-.5	-1033
מגור אופ ב	135.5		-5.0	-3.6	-1200
מגור אג"ח 1	135.0	3600			+4000
סור פיתוח 3	341	700	-3	-.9	-700
מו השק ש	2474	225			+150
מבה א' 1	4824				
מבה 5	3750	47.0	+50	+1.4	+183
פריון ב 0.2	11000	156	-40	-.4	-57.0
קרדן 1	114.0	8600	-2.0	-1.7	-4768
קרדן 5	68.0	14032	-2.0	-2.9	-11892
קרדן אופ 2	52.0	23175			-21975
קרדן אגח 1	113.5		-.5	+.4	+9480

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
גוית מ	235				+1000

דלק ונפט

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0	2420	467	-40	-1.6	-248
* ביצוע חלקי 95.50%					
דלק חיפושים 5.0	1260	735	+20	+1.6	+45.0
מו חיפושי נפט	22900	36.0			-16.0
י.ג.א.ל. אופ 2	89.0	7819	-3.5	-3.8	-12461
מ.ב.ג. 1.0	4180	56.0	+40	+1.0	+46.0
מ.ב.ג. 5.0	2220	658	-40	-1.8	-708
נפטא ש	385	4537	+4	+1.0	+1240

רשימה מקבילה

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
הראל קרוזה 1	הפסקת מסחר				
י.ם.ס.ר. 1	287	2500			-250
קנטמרקיים 1	1180	273	-9	-.8	-273
קנטמרקיים 5	366	550			-4009
קנטמרק אופ 3	59.0 תב	5890	-7.5	-11.3	-5890
קשר 1	597	200	+1	+.2	+80.0
תבל 1	181.5	2978			+352

מלונאות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
גבי הדר 1	103.0	5971	-3.0	-2.8	-9571
גבי הדר אופ 1	65.5	500	+2.5	+4.0	+750
חוזה ישראלית 1	44.0	5495	-1.1	-2.4	-4916
כנם 1	1120				+100

מחשב ושרותי מחשב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
איכות 1	280 תב	1139	-19	-6.4	-2723
דשה מיכון 1	405	1411			-1428
דשה אופ 1	747	871			-871
כלל מחשבים 1.0	4365				+16.0
משוב 1	89.5	4112	-4.5	-4.8	-1351
רשף 1	324	750			-355

נדל"ן בינוי ופתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אמבנים 1	710	1839			-11.0
בן־יקר גת 1.0	2699		-27	-1.0	-133
דוריס 1.0	הפסקת מסחר				
דוריס 5.0	הפסקת מסחר				
עוד 3.0	1228				
רמט מבנ'	1220	134	-10	-.8	-28.0
רמקו רב	1100	202			+32.0

חקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
שב־הר 0.1	הפסקת מסחר				

מזון ומבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אקאים 1	1000	234			-33.0
גולדפרוסט 1	751				-323
גולדפרוסט 5	396 תב	200	-44	-10.0	-1842

חברות השקעה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אינטבנה 1	הפסקת מסחר				
איתרים 1	275	2000	-5	-1.8	-6000
איתרים אופ 1	59.0	2000			+3910
אמישר בכ' 1	407	150	+16	+4.1	+150

טקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
יונדרט 1	232	2218	+6	+2.7	+1808
מכס 0.1	2222	114	+22	+1.0	+18.0
מכס 0.5	984	50.0			-50.0
תפוס והנדרס 1.0	2250	240			-150

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אקסמן 5.0	לא נסחר				
מרכן 1.0	לא נסחר				
משאבות סלע 1	82.5				
מתכת קרום 1	51.0 תב	14785	-5.5	-9.7	-31585
מתכת קרום אופ	15.8	2208			-20792

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אלשל 1	הפסקת מסחר				
אלקל אופ 2	הפסקת מסחר				
בר־כון 1	2150	385	+50	+2.4	+429
בר־כון 5	1313	350	+15	+1.0	+39.0
ברישן אשביה	510 תב	2703	+40	+8.5	+10022
מרומבטבס 1.0	5080				
מרומבטבס 5.0	1141	60.0	-8	-.7	-60.0
מ.ל.ב. 1.0	900	200	+40	+4.7	+347
* ביצוע חלקי 57.60%					
מ.ל.ב. 5.0	688 תב	380	+38	+5.8	+207

מוצרים כימיים, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אלוז־כק 1	180.0	1572			-462
דקסטר 1	2250	47.0	+60	+2.7	+47.0
נקה 1	4100	153	-90	-2.1	-153
ת.ג.ל. 1.0	1270				-10.0
ת.ג.ל. 5.0	1050		-25	-2.3	-23.0
תרז א' 5	6464	22.0			-22.0

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אורדע פרינט 1	500				-1386
סקטבריה 1.0	6495	81.0			-81.0

תעשיות שונות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
גולן 1	386	500	-1	-.3	-1450
דיסקוק 1	140.5	2405	-4.0	-2.8	-7537
מי־תן 1	430	1462	-4	-.9	-1342

השקעה בתעשייה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
כלל פיתוח 1	123.0				

משתנים

שם ני"ע	מספר שינויים	שער פתיחה	שער נעילה	שינוי באחוזים	מחזור בנקי
הבינלאומי	3	6452	6452	-.58	1766.0
פיבי	7	7869	7850	-.51	2882.8
הפטה	10	180.80	180.50	-1.37	55386.0
שלמון		708	708	.00	1030.0
כלל סחר	6	371	364	-.54	10972.0
שופר־סל ב'	4	970	968	-1.02	4900.0
דלק ב'	19	2157	2168	-.51	20802.0
אפריקה 1	1	34492	34492	.00	250.0
אורים	4	889	887	-1.80	4249.0
גבבית־כנין	3	2773	2787	-1.80	2602.0
הכשר הישוב	2	64587	63774	-.75	124.0
חברה לכללי	1	317	319	-.94	12400.0
כלל ביל'ין	5	686	690	-1.01	8560.0
עלית	1	12993	12796	-1.00	300.0
פולגת ב'		548	548	-1.97	1510.0
קונפאורשמ1	4	3257	3249	-1.51	1196.0
כלל תעש אל	8	2199	2194	-1.26	4786.0
אלרון	6	195552	195057	-1.25	41.0
סבע	12	8952	8930	-.75	1925.0
ים המלח	16	2372	2356	-1.00	13460.0
פטרוכימיים	5	902	902	.00	10676.0
נייר חדרה	6	243028	244256	-1.00	17.0
כלל תעשיות	8	191.50	191.50	-.78	61598.0
אידיבי פתו'	5	7015	7048	-.75	679.0
אלון	2	886	886	-.78	3576.0
חברה לישר'	5	3706	3660	.00	1054.0
מרגל השקע	7	729	724	.00	7742.0
דיסקונטשק	10	2043	2027	-.49	4248.0
כלל ישר'	7	1062	1073	-1.48	7364.0
יואו	3	392	398	-1.75	11890.0

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	5551.31	5514.41
אבוקה	432.14	423.69
אבות	281.40	276.81
אגם	112.22	110.05
אדיר	1901.99	1864.62
אדום	174.80	171.42
אפיר	172.61	171.44
אור	434.70	430.89
אורין	136.22	133.54
אורלי	307.83	305.62
אורן	872.76	855.70
אייל	5646.89	5536.84
אירוס	5822.44	5708.99
איתן	833.65	817.19
אלון	684.86	678.99
אלמוג	723.50	709.40
אגליס ס	108.38	106.91
אג"ח		
אגליס ס	102.91	100.47
גמישה		
אגליס ס		
מנית	100.41	97.96
אנקור	108.60	106.94
ארז	—	—
אש	146.07	142.87
אשל	195.01	191.2
אתגר	92.77	90.98
אתרוג	271.91	269.26
בודלה	166.23	163.07
ברוש	552.63	541.96
ברק	493.11	483.36
בריכה	328.70	326.31
גביש	1662.01	1630.16
גבע	122.90	121.09
גורן	[illegible]	476.57
גיא	[illegible]	108.32
גיל	3482	3416.47
גלית	685	677.49
דוברין	371	367.53
דוכיפת	537.	527.06
דולב	260.	255.05
דורון	1668.	1638.47
דורש	287.	282.09
דליה	603.	592.80
דרור	355.	348.70
דקל	380.	373.12
הדס	413.	410.42
הילה	429.	427.79
הדר	579.	569.72
הדבית	—	—
זהר	117.	115.68
זיו	144.	142.49
זינוק	108.	106.29
זית	101.	99.46
זמיר	480.	471.56
חזית	174.	171.01
חליפין	153.	152.72
חלמיש	225.	223.81
חן	158.	158.08
חושן	121.	118.81
טל	6632.	6559.37
יובל	497.	488.17
יהלום	181.	177.48
יסודות	381.	378.06
יערה	486.	476.85
כוכב	321.	315.23
כחל	135.	132.42
כלנית	668.	648.66
כספית	283.	281.19
כרמל	143.16	140.95
כתר	1273.81	1255.41
להב	5056.20	4958.82
למשקיע	153.63	152.18
לפיד	—	—
לקט	2068.94	2027.52
לשם	410.02	407.33
מגד	1481.70	1453.68
מגמה	4215.43	4188.90
מגן	271.88	270.81
מנוף	3964.88	3928.89
מור	1742.11	1730.61
מורן	909.85	898.68
מטח	26037.95	25638.34
מיטב	1102.76	1081.65
מכלול	104.16	102.17
מעין	4932.19	4838.74
מעיין	793.78	779.08
מקשה	414.54	411.80
מרום	134.09	133.59
מרים	1451.36	1424.29
נגה	158.21	155.88
נשיף	296.41	294.39
נעמן	489.55	482.21
נילי	147.90	145.72
נסיון	664.82	652.22
סגולה	148.76	145.03
סלע	402.84	399.37
ספנות	578.04	566.77
ספר	403.61	395.83
ספיר	178.29	177.84
עדיף	382.32	375.13
עדית	809.29	803.55
עידן	525.25	517.68
עופר	117.14	114.65
פנת	2435.28	2412.01
פרחי	548.73	538.04
פרמון	132.70	130.19
פיא	1739.44	1705.86
צבר	566.30	555.01
צופית	512.06	502.07
צוק	154.97	154.44
צמיר	1219.01	1194.67
צמרה	545.29	537.49
צבעת	153.61	152.47
צרית	107.81	106.36
קלע	179.13	178.24
קשת	114.33	112.08
רבנת	18664.87	18505.47
רימון	141.46	141.21
רקפת	920.77	905.53
רשף	440.35	431.28
שביט	490.06	480.69
שוהם	362.76	359.38
שוק	108.58	106.47
שירה	473.89	470.44
שמיר	446.42	437.76
שנהב	721.16	718.64
שסק	764.13	749.39
שקד	198.70	194.83
תאנה	259.80	256.56
תבור	540.31	537.62
תדרוך	588.28	581.03
תנופה	111.37	108.00
תמר	274.51	269.23
תפוח	213.24	211.73
תרשיש	122.47	120.14
תשרי	568.90	564.35

אגרות חוב

הסידרה	השער	השינוי בנק'
4% מלווה פיתוח (100% הצמדה)		
ק־431 תשואה 0.64%		
4101	440.5	+3.6
ק־432 תשואה 1.18%		
4102	178.1	+1.0
4103	171.2	+1.0
4104	166.0	+1.0
4301	166.0	+1.0
ק־433 תשואה 1.29%		
4302	158.0	+1.5
4303	157.2	+1.6
4304	155.0	+1.6
ק־434 תשואה 1.68%		
4305	142.0	+1.8
4105	139.2	+1.9
4106	135.7	+1.8
4107	131.8	+1.8
4108	129.6	+1.8
ק־435 תשואה 2.10%		
4109	124.9	+.1
4110	123.6	+.1
4111	121.7	+.1
4112	118.8	
ק־451 תשואה 1.98%		
4201	155.2	+1.1
4202	152.6	+1.2
4203	149.9	+1.1
4204	144.9	+1.1
4205	142.3	+1.0
ק־452 תשואה 2.05%		
4206	143.3	+.1
4207	143.1	+.1
4208	141.3	+.1
4209	138.4	+.1
4210	135.0	+.1
4211	131.0	+.1
ק־453 תשואה 2.04%		
4212	128.9	-.1
4213	125.9	
4214	119.9	
ק־471 תשואה 2.16%		
4113	120.0	
4118	120.6	
ק־491 תשואה 2.46%		
4215	119.8	
4216	118.1	
4217	116.8	+.1
4218	114.8	+.1
4219	112.8	+.12
4220	111.1	
4221	109.1	
4222	108.1	+.1
4223	106.1	+.1
ק־492 תשואה 2.54%		
4224	102.6	
ק־311 תשואה 2.05%		
4114	120.1	-1.2
4117	122.5	-1.1
ק־531 תשואה 1.98%		
4115	121.1	-1.8
4116	123.7	-1.7
3% מלווה בריבה (צליל)		
ק־201 תשואה		
ט3601	47950.0	+20.0
ט3602	44218.0	+19.0
ט3603	41174.0	+17.0
ק־202 תשואה 1.34%		
ט3604	37058.0	+50.0
ט3605	33839.0	+46.0
ט3606	31908.0	+45.0
ק־203 תשואה 1.40%		
ט3607	29644.0	+237.0
ט3608	28076.0	+231.0
ט3609	26762.0	+226.0
ק־204 תשואה 1.70%		
ט3610	23959.0	+11.0
ט3611	23159.0	+10.0
ט3612	22501.0	+9.0
ק־205 תשואה 1.86%		
ט3613	21494.0	-41.0
ט3614	20645.0	-41.0
ט3615	19069.0	-40.0
ק־206 תשואה 1.72%		
ט3616	17544.0	+69.0
ט3617	16558.0	+67.0
ט3618	15723.0	+65.0
ק־207 תשואה 1.63%		
ט3619	14526.0	+106.0
ט3620	13737.0	+103.0
ט3621	13059.0	+100.0
ק־208 א' תשואה 1.80%		
ט3622	11711.0	+61.0
ק־208 ב' תשואה 1.92%		
ט3623	10954.0	+5.0
ק־208 ג' תשואה 1.76%		
ט3624	10383.0	+40.0
ט3625	9625.0	+4.0
ק־209 ב' תשואה 1.86%		
ט3626	8923.0	+60.0
ק־209 ג' תשואה 1.84%		
ט3627	8287.0	+63.0
ק־210 א' תשואה 1.78%		
ט3628	7653.0	+48.0
ק־210 ב' תשואה 1.88%		
ט3629	7145.0	+50.0
ט3630	6760.0	+55.0
ק־211 ב' תשואה 1.96%		
ט3631	6194.0	+3.0
ק־212 תשואה 1.86%		
ט3632	5861.0	+3.0
ט3633	5540.0	+2.0
ק־213 תשואה 1.92%		
ט3634	4870.0	-36.0
ט3635	4608.0	-35.0
ק־214 תשואה 1.82%		
ט3636	4462.0	+23.0
ט3637	4275.0	+23.0
ק־215 תשואה 1.94%		
ט3638	3960.0	-17.0
ט3639	3627.0	-16.0
ק־216 תשואה 1.85%		
ט3640	3003.0	-14.0
ט3641	2605.0	-12.0
ק־217 תשואה 1.85%		
ט3642	2330.0	-11.0
ט3643	2024.0	-10.0
ק־218 תשואה 1.57% •		
ט3644	• 1833.0	+19.0
ט3645	• 1654.0	+17.0
4.25% מלווה בריבה (צליל)		
ק־231 תשואה 2.30%		
3701	1378.0	+1.0
ק־232 תשואה 2.34%		
3702	1084.0	+12.0
ק־233 תשואה 2.60%		
3703	947.8	+5.1
3704	812.3	+4.4
ק־251 תשואה 2.79%		
3751	425.4	-2.4
ק־252 תשואה 2.65%		
3752	173.5	-2.1
3753	166.6	-2.1
ק־253 תשואה 2.90%		
3901	158.8	+1.5
3902	151.3	+1.4
3903	150.3	+1.4
3904	148.0	+1.4
ק־254 תשואה 3.02%		
3754	148.5	+.2
3755	143.1	+.1
3756	158.2	+.1
3757	135.7	+.1
ק־255 תשואה 3.04%		
3758	136.8	
3759	136.5	+.1
3760	134.7	+.1
3761	131.8	
3762	128.5	+.1
3763	124.6	+.1
ק־256 תשואה 3.03%		
3764	122.5	+.1
3765	119.6	+.1
3766	118.5	+.1
3767	116.3	+.1
3768	113.6	+.1
ק־271 תשואה 2.72%		
3791	127.5	+1.0
3792	125.3	+1.0
ק־291 תשואה 2.61%		
3826	149.6	+.5
3827	146.9	+.5
3828	141.9	+.3
3829	139.4	+.5
ק־292 תשואה 2.62%		
3830	140.6	-1.0
3831	140.3	-1.0
3832	138.5	-1.0
3833	135.6	-1.0
3834	132.2	-1.0
ק־311 תשואה 2.28%		
3861	134.2	
ק־331 תשואה 2.98%		
3769	117.4	-1.1
3774	117.8	-1.2
3775	112.7	-1.1
3776	118.7	-1.1
3777	109.0	-1.1
ק־351 תשואה 2.94%		
4801	118.0	-1.4
4802	116.2	-1.5
4803	114.9	-1.5
ק־371 תשואה 3.12%		
5401	116.0	-.6
5402	114.3	-.5
5403	110.9	-.6
5404	108.9	-.6
5405	107.7	-.6
[illegible]	[illegible]	[illegible]
אגרות חוב צמודות לדולר		
5601	104.3	-.4
[illegible]	[illegible]	-.4
[illegible]	[illegible]	-.4
[illegible]	[illegible]	-.4
ק־391 תשואה 2.92%		
3770	117.8	
3773	120.1	+.1
ק־411 תשואה 2.30%		
3771	119.4	+.2
3772	121.9	+.3
4%־8%־7% מלווה פיתוח ומרינת (80% הצמדה)		
ט3526	הפסקת מסחר	
ט3527	הפסקת מסחר	
ט3528	159200.0	
ט3529	157401.0	+500.0
ט3530	153500.0	+500.0
ט3531	154243.0	+100.0
ט3532	151000.0	+2500.0
ט3533	149500.0	+100.0
ט3534	142460.0	
ט3535	140500.0	+500.0
ט3536	141070.0	+100.0
ט3537	141200.0	+500.0
ט3538	133200.0	+500.0
ט3539	133200.0	
ט3540	133100.0	
ט3541	128500.0	
ט3542	129900.0	+1500.0
ט3543	122600.0	
ט3544	124700.0	+1700.0
ט3545	119600.0	
ט3546	119700.0	
ט3547	119500.0	
ט3548	120420.0	+1000.0
ט3549	113100.0	
ט3550	113700.0	
ט3551	112900.0	
ט3552	104000.0	
ט3553	103500.0	
ט3554	104200.0	
ט3555	104100.0	
ט3556	99200.0	
ט3557	100900.0	-100.0
ט3558	99600.0	
ט3559	96400.0	-100.0
ט3560	95200.0	+100.0
ט3561	95000.0	+200.0
ט3571	94600.0	+100.0
ט3572	95700.0	+200.0
ט3573	95300.0	+200.0
ט3574	87600.0	
ט3575	87100.0	
ט3576	86900.0	
ט3579	81200.0	+1200.0
ט3577	86800.0	
ט3578	80700.0	
ט3580	74580.0	
ט3581	67650.0	+150.0
ט3582	62660.0	+300.0
ט3583	58350.0	+300.0
ק־710 תשואה 0.59%		
ט3584	55710.0	+298.0
ט3585	52936.0	+296.0
ק־711 תשואה 0.53%		
ט3586	48084.0	+281.0
ט3588	48102.0	+292.0
ט3589	43926.0	+268.0
ק־712 תשואה 0.10%		
ט3587	48631.0	-73.0
ט3591	44423.0	-70.0
ט3592	44388.0	-71.0
ט3593	44335.0	-71.0
ק־713 תשואה 0.53%		
ט3590	43800.0	+269.0
ט3595	41831.0	+267.0
ק־714 תשואה 0.80%		
ט3594	41744.0	+181.0
ט3596	41661.0	+181.0
ט3597	41558.0	+183.0
5% מלווה פיתוח ומרינה (בחירה בצמוד)		
ט2009	הפסקת מסחר	
ט2010	הפסקת מסחר	
ט2011	הפסקת מסחר	
ט2012	159800.0	
ט2013	161900.0	-500.0
ט2014	156000.0	+800.0
ט2015	154800.0	+1000.0
ט2016	155800.0	+400.0
ט2017	151400.0	+600.0
ט2018	152500.0	+300.0
ט2019	152050.0	+400.0
ט2020	146800.0	
ט2021	147500.0	+600.0
ט2022	141800.0	+1400.0
ט2023	139700.0	
ט2024	130400.0	
ט2025	133300.0	+400.0
ט2026	131400.0	+400.0
ט2027	126900.0	
ט2028	127400.0	-1100.0
ט2029	121700.0	
ט2030	125733.0	+1000.0
ט2031	119600.0	+2000.0
ט2032	119480.0	
ט2033	111500.0	
ט2034	112200.0	
ט2035	103309.0	
ט2036	103589.0	
ט2037	110240.0	
ט2038	98330.0	+100.0
ט2039	ק 96819.0	+2820.0
ט2040	97773.0	
ט2041	92000.0	+200.0
ט2051	92415.0	
ט2052	84800.0	+200.0
ט2053	86953.0	
ט2055	79680.0	
ט2054	83954.0	
ט2056	ק 77816.0	+2266.0
ט2057	מ 82326.0	-2546.0
ט2058	76612.0	
ט2059	מ 83125.0	-2571.0
ט2060	99335.0	
ק־112 תשואה 0.60%־		
ט2061	47981.0	-168.0
ק־113 תשואה 0.50%־		
ט2062	43880.0	-71.0
ק־114 תשואה 0.41%־		
ט2063	43055.0	+16.0
תליים		
20 מ	הפסקת מסחר	
21 מ	הפסקת מסחר	
23 מ	98.6	18/05/88
ט24	96.1	-.5
ט25	97.5	18/05/88
ט26	96.0	
ט27	95.5	-1.0
ט28	95.9	-1.2
ט29	96.4	16/05/88
ט30	102.0	
ט31	103.4	+.7
32	95.6	-.4
33	96.5	
1	96.7	19/04/88
34 מר"ג	97.7	18/05/88
35 מר"ג	98.5	+.5
36 מר"ש	101.0	16/05/88
ט1 מר"ג	98.0	
לישט 1ב	103.1	18/05/88
מלה 11	101.5	
אגרות חוב [illegible]		
מר"ב 24 ש	101.4	18/05/88
מר"ב 25 ש	97.6	25/04/88
מר"ב 26 ש	97.0	25/04/88
מר"ב 28 ש	97.6	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
(המרדים)		
ט6001	116801.0	
ט6002	114500.0	
ט6003	108003.0	
ט6004	103413.0	
אגרות חוב צמודות ריבית, קבועה (מרדם)		
ק־901 תשואה 6.11%		
7001	265.9	-4.4
7002	255.9	-4.2
ק־902 תשואה 5.50%		
7003	247.0	-.4
7004	228.3	-.3
ק־903 תשואה 5.90%		
7005	212.2	+.2
ק־904 תשואה 5.90%		
7006	200.1	+.3
ק־905 תשואה 6.30%		
7007	185.5	-.3
7008	176.3	-.4
ק־906 תשואה 6.33%		
7009	170.7	-.4
ק־907 תשואה 6.52%		
7010	162.6	-.3
ק־908 תשואה 6.53%		
7011	153.7	-.3
7012	148.4	-.3
ק־909 תשואה 6.71%		
7013	139.8	-.3
ק־910 תשואה 6.35%		
7014	126.2	-.3
ק־911 תשואה 6.48%		
7015	105.1	-.4
7016	104.5	-.5
7017	103.9	-.5
7018	103.7	-.5
7019	107.3	-.4
7020	107.1	-.4
7021	106.1	-.4
7022	105.7	-.5
ק־951 תשואה 6.60%		
7201	105.4	-.4
7202	104.0	-.4
7203	103.8	-.4
7204	104.3	-.4
7205	104.5	-.4
צמוד דולר ריבית משתנה		
ק־801 תשואה 4.76%		
ט6101	13810.0	+272.0
ק־802 תשואה 5.19%		
ט6102	8502.0	+52.0
ק־803 תשואה 5.21%		
ט6103	7635.0	+68.0
ק־804 תשואה 5.48%		
ט6104	6986.0	-16.0
ט6105	6606.0	-15.0
ק־805 תשואה 5.20%		
ט6106	6647.0	+44.0
ט6107	6386.0	+43.0
ק־806 תשואה 5.32%		
ט6108	4621.0	+39.0
ט6109	4385.0	+37.0
ט6110	4306.0	+37.0
ק־807 תשואה 5.43%		
ט6111	3561.0	+30.0
ט6112	3448.0	+30.0
ק־808 תשואה 5.60%		
ט6113	2368.0	+16.0
ק־821 תשואה 6.90%		
ט6151	916.8	-6.3
ט6152	877.7	-6.1
ק־822 תשואה 6.72%		
ט6153	769.3	+8.4
ט6154	755.0	+8.3
ק־823 תשואה 6.51%		
ט6155	502.8	+6.4
ק־824 תשואה 6.97%		
ט6156	398.0	-.9
ק־825 תשואה 6.85%		
ט6157	296.5	
ט6158	280.5	
ק־826 תשואה 6.81%		
6159	243.2	-.5
ק־827 תשואה 6.60%		
6160	238.9	+3.1
6161	222.6	+3.0
ק־828 תשואה 6.90%		
6162	196.3	-.4
ק־829 תשואה 6.71%		
6163	184.7	+2.0
6164	178.2	+2.0
ק־830 תשואה 6.98%		
6165	164.4	-.3
ק־831 תשואה 6.72%		
6166	157.6	+1.2
6167	154.2	+1.1
6168	151.7	+1.2
ק־832 תשואה 6.72%		
6169 סר	142.6	+1.5
ק־833 תשואה 6.80%		
6170	132.8	-.3
ק־834 תשואה 6.76%		
6171	96.3	+.6
6172	97.4	+.7
ק־851 תשואה 6.80%		
6801	100.9	-.3
אגח צמודות מט"ח – מרים		
אל־אום 86	1510.0	+1.0
אלביט 85	הפסקת מסחר	
אלתא 85	1298.0	
אלסינט א	2461.0	
אלסינט ב	1490.0	
סאיטקס 85	1197.0	+13.0
תדיראן 84	98.5	+.5

פליי־אוף ארצית — מחזור 5 | עם אלי בן־מנחם

מחזיק אצבעות ל־2 תל־אביביות אבל מתעניין יותר בספורט העממי

מאת שמואל טל

הספורט העממי קרוב ללבו של מנהל מחלקת השכונות במפלגת העבודה, אלי בן־מנחם ולכן הוא שולל מהנעשה בספורט הייצוגי.

השם אלי בן־מנחם ושכונות הולך יחדיו מזה שנים. אומנם, הוא שימש בין היתר כדובר ועד עובדי „אל־על", אבל פעילותו הענפה במקום מגוריו, כפר־שלם, ופעילותו הארצית למען הפניית משאבים לשכונות המצוקה, גרמו בשנים האחרונות להפיכתו ל„כתובת המועדפת" של תושבים רבים משכונות ת"א. הספורט קרוב לליבו של בן־מנחם, הידוע כאוהד מושבע של בני־יהודה ת"א והפועל ת"א. אומנם הוא מחזיק להם אצבעות, אבל פיתוח הספורט העממי מעניין אותו יותר.

„אני בעד ספורט לאלפים ולא לאלופים. הספורט העממי יכול לפתור בעיות רבות בשכונות ולדעתי, רוב התושבים ישמחו ליטול חלק בפעילות ספורטיבית באזור מגוריהם".

רמת משחקי הכדורגל מבריחה את בן־מנחם מהמגרשים. הוא מאוכזב למדי מהתשלומים הגבוהים לשחקנים ולתמורה הדלה שהם מעניקים במגרשים.

אלי בן־מנחם מתנגד בתוקף ליבוא שחקנים זרים. „כל שחקן זר יעלה כמו 1000 נערים מהשכונות ואני לא מאמין שזה יפתור את הבעיות של הכדורגל הישראלי".

הוא מקווה להבחר ביום חמישי ע"י חברי מרכז מפלגת העבודה כנציג השכונות לכנסת ומבטיח לדאוג לפעול רבות למען הספורט העממי אם הוא יבחר.

בינתיים, לוקח בן־מנחם פסק זמן מהמירוץ המתיש בין חברי המרכז ומנסה להמר על תוצאות משחקי המחזור החמישי בפליי־אוף.

הפועל טבריה — הפועל יהוד. לאחר הנצחון הגדול על הפועל חיפה לא ירשו לעצמם הטבריאנים לאבד נקודות בדרך ללאומית. עומר דן המבריק טובים מאחוריהם מה גם שהאורחים כבר איבדו כל עניין במשחקים. התחזית: נצחון לטבריה.

הפועל חדרה — הפועל חיפה. חיפה חייבת להשיג את כל הנקודות כדי לשמור על מקומה השני בטבלה. אבל לחדרה יריבות גדולה עם החיפאים והיא לא תרצה להפסיד בבית ולכן צפוי משחק שקול. התחזית: תיקו ומעלה לחיפה.

מכבי יבנה — הפועל ירושלים. הירושלמים זקוקים עוד לנקודה כדי להבטיח סופית את מקומם בלאומית ולזכות בבכורה. יבנה תנסה לשבש את תכניותיה ולמנוע ממנה לערוך כבר מחר את טקס ההכתרה. תיקו סביר בהחלט. התחזית: תיקו.

מכבי שעריים — הפועל ר"ג. משחק חסר מתח בין שתי קבוצות שכבר סיימו את מאבקיהן. לשעריים יש יתרון של ביתיות אולם צעירי הפועל ר"ג לא יוותרו בקלות על שלוש הנקודות. התחזית: תיקו ומעלה לשעריים.

הפועל בת־ים — הפועל עכו. הבת־ימים שכבר הבטיחו מקומם בארצית לעונה נוספת, יסיימו אותה בנצחון על העכואים שכבר השלימו עם הירידה לליגה א'. התחזית: נצחון להפועל בת־ים.

בית"ר נתניה — הכח ר"ג. הקרב האחרון והמכריע בין שתי הקבוצות בארצית. בעונה הבאה תשחק המפסידה בליגה א' וכמובן שאף אחת מהן לא תרצה להיות בצד המפסיד. לכן צפוי קרב שקול והדיר בו יספיק תיקו ל„מגולים" מהכח. התחזית: כל תוצאה אפשרית אבל אני מהמר שהכח תישאר בארצית.

רמת־עמידר — מכבי יפו. לאחר שכבר הבטיחו את מקומן בארצית יוכלו שחקני שתי הקבוצות לשחק בראש שקט. יפו תסתפק בנקודה כדי לזכות בראש הבית התחתון מול בני השכונה הרמת־גנית שירצו לסיים העונה בנצחון. התחזית: תיקו ומעלה לעמידר.

הליגה הארצית

	הקבוצה	מש'	נצ'	תיקו	הפס'	שערים	נק'
	בית עליון						
.1	הפועל ירושלים	30	20	5	5	30–57	65
.2	הפועל חיפה	30	17	8	5	19–30	59
.3	הפועל טבריה	30	17	6	7	40–61	57
.4	מכבי יבנה	30	14	7	9	26–33	49
.5	הפועל חדרה	30	12	8	10	41–48	44
.6	מכבי שעריים	30	12	6	12	40–40	42
.7	הפועל רמת־גן	30	11	7	12	32–30	40
.8	הפועל יהוד	30	7	12	11	46–39	33
	בית תחתון						
.9	מכבי יפו	30	9	10	11	36–34	37
.10	הפועל בת־ים	30	8	10	12	37–32	34
.11	מכבי רמת עמידר	30	8	9	13	41–32	33
.12	הכח רמת־גן	30	8	6	16	34–26	30
.13	בית"ר נתניה	30	8	6	16	46–29	30
.14	הפועל עכו	30	6	6	18	44–23	24

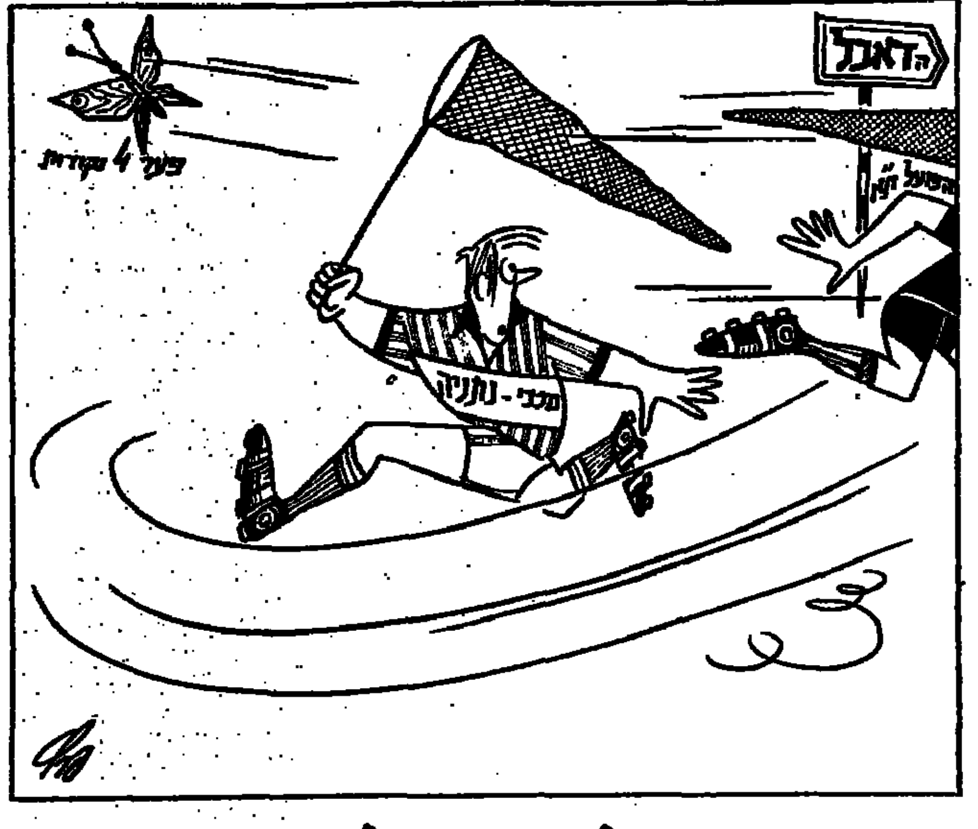

הרכב טלאים של הנבחרת ביום א' נגד הפועל גליל־עליון

מאת משה כהן

נבחרת ישראל בכדורסל תפתח ביום ראשון את הכנותיה לקראת הטורניר הקדם־אולימפי במשחק הכנה בכפר־בלום מול הפועל גליל־עליון.

המשחק יערך לרגל חנוכת אולם הכדורסל החדש בכפר־בלום. בשנה הבאה ישמש האולם את הפועל גליל־עליון במשחקי הבית שלה.

הנבחרת תשחק בהרכב טלאים. שהותם של דורון ג'מצ'י ולאבאן מרסר בארה"ב ובעיות אישיות של חלק מהשחקנים, אילצו את ראשי הנבחרת לזמן למשחק את שמעון אמסלם מהפועל ת"א, בתקווה להחזיק המשחק. שחקן הפועל גליל־עליון, עומר פליישר, ישחק בשורות הנבחרת ואילו גרג הנפלד ישחק כבני הגליל. לאוהדים המקומיים תנתן הזדמנות להודות לקבוצה על זכייתה בגביע המדינה.

את משחקה של הנבחרת ינהל משה ויינקרנץ, שיחליף את רלף קליין, השוהה בחופשה באילת. עתידו של קליין עומד להסגר סופית בישיבת „הכרינר" שתערך ביום שלישי. נודע, כי יורם אוברקוביץ, השוהה בקונגרס פיב"א ברומא ואיתן חפר עומדים על דעתם שרלף יאמן את הנבחרת (הזיכיה הבטוח בישיבה לא ישנה את עמדתם).

רלף קליין יכנס לפעילות מלאה בי"ב בינוי. עד אז ישובו לארץ מרסר ודורון ג'מצ'י והם יצטרפו להכנות. מרסר הבטיח למנהל הנבחרת, מישקה לפרדון, להמשיך ולשחק בנבחרת. כזכור, הודיע מרסר לאחר טורניר דרג ב', שנערך בבולגריה, על רצונו לפרוש מהנבחרת. לעומתו, לא ישובו לפעילות האחרון לאסוף ומוטי דניאל, השומר לצאת לארה"ב, לרגל נישואיו. הנבחרת תתכנס ביום ראשון בצהריים ותצא הישר לכפר־בלום. אלה השחקנים שזומנו למשחק: עדי גורדון, תומר שטיינהאור, אסף ברנע, עמוס פרישמן, חיים ולוטיקמן, ניר ריבלים, ליאור אריטי ונדיר ריבלים.

קסלר יוצא לארה"ב

מאמנה האמריקאי של הפועל חולון, מרוין קסלר, עומד לצאת הבוקר לארה"ב. בימים האחרונים הוא נועד לשיחות ממושכות עם ראשי הקבוצה והבטיח לתת תשובה סופית בתחילת החודש הבא. בחולון מקווים, כי קסלר ישיב בחיוב.

המגעים נמשכים

המגעים בין ראשי הפועל ת"א לאנשי העסקים, הרוצים לרכוש את הקבוצה, נמשכים. הבעיה העיקרית היא, כיצד להסדיר מבחינה משפטית שחובות העבר של הקבוצה לא יפלו על אנשי העסקים לאחר הסכם הרכישה.

נודע, כי החובות מסתכמים ב־3 מיליון שקל ופתרון הבעיה יסלול את הדרך לחתימה על ההסכם.

יעקב ישי נגד זרים חיים הברפלד בעד

הודעת מכבי בהתאחדות לכדורגל על הסכמה לצמצום הליגה הלאומית ל־12 קבוצות יחד עם היתר לשתף שחקנים זרים — עוררה מחדש את המחלוקת בתוך הפועל ובהסתדרות אם להסכים לשיתוף או לדחותו.

בראש הלוחצים בהסתדרות נגד זרים בכדורגל כבר התייצב מחזיק תיק הפועל בועדה המרכזת יעקב ישי, אשר שלח מברק למנכ"ל הפועל יצחק אופק ובו הוא קובע כי: „נושא צימצום הליגות אין לו כל נגיעה לעניין שיתוף הזרים בכדורגל הישראלי. ההחלטה ברבור איסור ויקה בין שני הנושאים סוכמו בעבר. מצב הקבוצות הסוף כספית ואין להקל ראש בקבלת החלטה על שיתוף זרים בכדורגל".

עוד אומר יעקב ישי במברק, כי „התמונה מאד עגומה כספית ומינהלית. בכדורסל שם יש כמה וכמה זרים בכל קבוצה נוכח קהל צופים נמוך. „ההסתדרות והמכבי לא הסתרנו בעבר התנגדותנו הנמרצת לכל מהלך של שיתוף זרים בענף נוסף" — מסיים יעקב ישי את מברקו.

מול יעקב ישי יתייצב בהנהגת ההסתדרות חיים הברפלד, יו"ר הועד המנהל של האיגוד המקצועי, שהוא תומך נלהב של שיתוף זרים בכדורגל הישראלי ואף היה חבר בועדה עליונה של הפועל אשר המליצה על שיתוף זרים באשר הליגה הלאומית והארצית יצומצמו ל־12 קבוצות. לדעת הברפלד יכניסו הזרים חיים בכדורגל הישראלי ויחזירו את הצופים ליציעים.

מנכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר התבטא בהזדמנויות שונות שהוא נגד שיתוף זרים בכדורגל הישראלי ומכאן שצפויה לנו סגירה חמה במאבק על הזרים.

נבחרת הפועל בטנ"ש דורגה שניה בבלגיה

נבחרת הפועל בטניס־שולחן (גברים) דורגה במקום השני בטורניר באנטוורפן. בו השתתפו קבוצה מארה"ב, קבוצה מיפאן והנבחרת הלאומית הבלגית.

נבחרת הפועל (יוסי בנבגו, יצחק אברמוביץ, צור הס) ניצחה את הקבוצה מיפאן 1:5 והפסידה נגד הקבוצה הרוסית 5:1.

נבחרת הנשים (הדס גולדנקרץ, ויקי צ'רנינסקי) דורגה במקום השלישי, לאחר שניצחה את הבלגים 2:5 והפסידה נגד קבוצה מיפאן 1:3.

הטורניר עמד על רמה גבוהה ורוב המשחקים הסתיימו בשלוש מערכות.

בטורניר אחר שנערך בליל, נגד הנבחרת של המחוז הצפוני של צרפת, ניצחה נבחרת הפועל (הרכב: יוסי בנבגו, צור הס, והדס גולדנקרץ) את הנבחרת הצרפתית בתוצאה 2:5.

פליי־אוף לאומית — מחזור 5 | עם שמואל בהט

פתיחת סדק לשחקנים זרים עלולה להפוך לשטפון גדול

מאת ברוך דגון

שמואל בהט, יועץ כלכלי, מילא בעבר שורה ארוכה של תפקידים בהסתדרות: חבר הועדה המרכזת, מנהל המחלקה הכלכלית, יו"ר המרכז לתרבות ומחזיק תיק הפועל. הרקורד הספורטיבי שלו עשיר לא פחות. בהט היה בשנות החמישים אלוף הנוער ברכיבה על אופניים וסיים במקום העשירי במירוץ למרחק 50 ק"מ במסגרת כינוס הפועל החמישי. כיום הוא רוכב בשעות הפנאי ונתפס ל„שגעון" הגולף — סקי. „אם היה לי זמן פנוי נוסף הייתי עוסק בקשתות", אומר בהט.

בתקופת היותו מחזיק התיק החל תהליך האמריקניזציה בכדורסל הישראלי. כמי שליווה את התהליך מקרוב ונתן „אור ירוק" לשימוש בכוכבי הפועל, יכול בהט להשיא מניסיונו לתומכים בשילוב זרים בכדורגל. „אני מציע לפעול בנושא זה בזהירות רבה. כאשר התחלנו בשילוב כדורסלנים זרים דובר על שחקן אחד בכל קבוצה. הכוונה היתה, ששחקן זר בחמישיה יעלה את הרמה וישמש מודל לחיקוי. לצערי, הסדק שפתחנו ביזמתנו לא הצליח לעצור את השטפון. החשש שלי הוא משטפון דומה גם בכדורגל".

בהט סבור, כי לכדורגל הישראלי אין חוסן כלכלי לשאת על כתפיו מקצוענות זרה. לדבריו, הסקרנות תביא, אולי, גידול במספר הצופים בכמה מחזורים, אולם העניין יגמר עד מהרה. „הקבוצות, השקועות בבוץ תקציבי עד צוואר, יוותרו עם שחקנים זרים [illegible] אירועים". הוא גם מביע חשש [illegible] בורים. „את נדב הנפלד, כדורסלן גליל־עליון, אני מכיר שנים רבות ועוקב בסיפוק אחר התקדמותו. לפני שנתיים הוצע לו לעבור למכבי ת"א. הנפלד, למזלו ולתבונתו, העדיף לשחק בגליל. במכבי, אני מאמין, הוא היה מחמם את הספסל ולא היה מתפתח לרמה, שהגיע אליה. אנחנו הורגים את המוטיבציה של השחקנים הצעירים שלנו ועושים להם עוול כבד בדרישתנו מהם להתמודד עם שחקני רכש. אותה תמונה תתגלה גם בכדורגל, שיהיה פתוח לחיזוק זר", טוען בהט.

בהט אומר, כי המצוקה הכספית של הקבוצות היא תופעה ישנה. „ניסיתי להתמודד עם הבעייה בדרכים שונות ומצאתי פתרונות. עם זאת, הכסף לא נוצל כדי לשפר את רמת האימונים והמתקנים אלא ניתן כשכר לשחקנים", הוא טוען. הוא מציע, איפוא, להפריד בין הספורט העממי לבין הספורט הבידורי־התחרותי. „ההסתדרות אינה יכולה להיות שותפה לתשלומי עתק לשחקנים בשעה שהיא נאלצת לסגור מפעלי תעשיה. אני מוכה מדי שבוע בפני עובדי „כור" והבעיה הזאת מוטחת בפני לא אחת".

בהט סבור, כי ניתן ליצור תשתית מקצוענית איכותית ע"י איחוד קבוצות וצמצום הליגות. „4־5 קבוצות יצוגיות של הפועל, שיהנו ממשאבים ומעומק של קהל, דיין כדי להכניס להפועל הגמוניה במשחקי הכדורגל והכדורסל. שאר הקבוצות חייבות לפעול על בסיס עממי חובבני", גורס בהט.

הפועל פ"ת — הפועל ת"א. ת"א מצוייה בתנופה והיא מבקשת לברוח מנתניה; פ"ת איבדה כל עניין. הקושיות תהיה של האורחים. התחזית: נצחון לת"א.

הפועל כפ"ס — מכבי נתניה. המשחק המעניין ביותר. נתניה תהיה בעלת מוטיבציה גבוהה, אולם כפ"ס הוכיחה כבר, כי אינה מוותרת. צפוי מאבק שקול. התחזית: תיקו.

הפועל באר־שבע — בית"ר ת"א. לבאר־שבע סיכויים תיאורטיים לזכות במקום השני והיא תשאף לבצע. לבצוע הגבב גאווה מקומית וקהל חם והיא תהנה מיתרון ביתי. התחזית: נצחון לבאר־שבע.

שמשון — הפועל חולון. חולון עשתה את שלה בעצם עלייתה לגמר־גביע והיא תיאלץ להיכנע לקבוצה עדיפה. התחזית: נצחון לשמשון.

הפועל לוד — מכבי חיפה. נצחון 0:10 אינו מושג פעמיים ונראה לי, כי לחיפה צפוייה נסיגה מסויימת. לוד תוכל לאזן הכוחות. התחזית: תיקו.

בית"ר ירושלים — מכבי פ"ת. ירושלים, גם אם אינה בשיא יכולתה, עדיין טובה מפ"ת. התחזית: נצחון לירושלים.

בני־יהודה — מכבי ת"א. מכבי תנסה לתקן הרושם, אולם מבחינתה נגמרה הליגה. בני־יהודה תהיה נחושה יותר. התחזית: נצחון לבני־יהודה.

הליגה הלאומית

	הקבוצה	מש'	נצ'	תיקו	הפס'	שערים	נק'
	בית עליון						
.1	הפועל תל־אביב	30	17	8	5	21–38	59
.2	מכבי נתניה	30	15	10	5	32–52	55
.3	הפועל באר־שבע	30	12	12	6	18–29	48
.4	שמשון תל־אביב	30	11	11	8	31–33	44
.5	הפועל כפר־סבא	30	11	11	8	28–32	44
.6	הפועל פתח־תקוה	30	11	9	10	38–42	42
.7	בית"ר תל־אביב	30	9	13	8	33–37	40
.8	הפועל צפרירים	30	7	13	10	33–28	34
	בית תחתון						
.1	מכבי חיפה	30	12	8	10	33–52	44
.2	בני־יהודה	30	10	11	9	22–26	41
.3	מכבי תל־אביב	30	8	12	10	41–42	36
.4	בית"ר ירושלים	30	9	9	12	42–36	36
.5	הפועל לוד	30	3	9	18	65–17	18
.6	מכבי פתח־תקוה	30	3	8	19	47–19	17

השער הראשון לזכות לברקוזן. שוער אספניול, נקונו, מחמיץ את הכדור שנבעט לעבר השער ע"י טיטה הברזילאי

בעיטת 11 מ' גרמה לפיזור התאחדות הכדורגל במצרים

התאחדות הכדורגל המצרית — עליה כבר נמתחה ביקורת בעקבות כשלונות משפילים של הנבחרת הלאומית — פוזרה אתמול על רקע תקלה שנויה במחלוקת בעניין בעיטת 11 מטר.

עבדל ג'מאל א־דין, ראש המועצה העליונה לנוער ולספורט, פיזר את הפדראציה ומינה מועצת־ביניים, שעליה הוטל לגבש תוכנית כדי להביא לשיפור ברמת הכדורגל המצרי. "ההחלטה נתקבלה משום שההתאחדות הפרה את החוק", אמר ג'מאל א־דין, לפי סוכנות הידיעות המצרית.

השופט איברהים אל־כאורי העניק בשבוע שעבר בעיטת 11 מטר, דקות ספורות לפני תום המשחק בין קבוצות הליגה הראשונה, אל־אהלי ומהאלה, המתמודדות את המקומות השני והשלישי בדירוג. הוא העניק את בעיטת העונשין לאל־אהלי, אולם, תחת לחץ שחקני מהאלה, ולאחר שנועץ בקוון, הוא שינה את דעתו ובמקום זה העניק בעיטה חופשית בלתי־ישירה.

קבוצת מהאלה הובילה אותה שעה בשיעור 0:1. למרות מחאות הקבוצה היריבה וביקורת מצד פרשנים, אישרה ההתאחדות את התוצאה. לאו היה השופט מאשר את בעיטת ה־11 מטר, קרוב לוודאי היה המשחק מסתיים בתיקו.

אל־אהלי, המחזיקה בגביע האלופות של אפריקה וזכתה שלוש פעמים בגביע מחזיקות הגביע של היבשת, איימה לפרוש מתחרויות מקומיות, אם לא יהיה משחק חוזר.

המועצה החדשה שנתמנתה לשנה אחת, אמורה לגבש תוכניות להעלאת הרמה של הנבחרת הלאומית, ולהציע שיטה חדשה למשחקי הליגה הראשונה.

משחקי הליגה הנותרים יידחו, עד אשר המועצה החדשה תגיש את הדו"ח שלה.

ההתאחדות שפוזרה הותקפה בעקבות שורה של כשלונות של הנבחרת הלאומית. תבוסה משפילה מידי שחקני טוניסיה בשנה שעברה, במצרים, הדיחה את הנבחרת המצרית ממשחקי האולימפיאדה בסיאול.

מצרים גם הודחה במארס מגביע האומות של אפריקה, ובעקבות כך היו הדחות רבות בקרב השחקנים וראשי הענף.

מונקו על סף זכיה בצרפת

מאת ג. שרון

לאחר שהליגות האיטלקית והאנגלית הגיעו כבר לסיום ובגרמניה כבר נקבע כי ורדר ברמן היא האלופה כמו ריאל מאדריד בספרד, מתמקדת עיקר תשומת הלב לליגה הצרפתית שם זקוקה מונאקו, חביבתו של הנסיך ראנייה, לנצחון אחד כדי להבטיח לעצמה את התואר לראשונה לאחר שש שנים.

כשנותרו עוד שלושה מחזורים לסיום יש למונאקו יתרון של חמש נקודות על פני יריבתה העיקרית בורדו, האלופה היוצאת. מכאן שנצחון מחר על מאץ יבטיח לה הכתר עוד לפני שהעונה הרשמית תסתיים. אבל גם אם היישלי, הזיל וחבריהם יפסידו במאץ הם מסוגלים לערוך את טקס ההכתרה אם בורדו תפסיד הערב נגד נאנט.

מאמן מונאקו מודאג מפציעתו של הבין־לאומי לוק סונור, אך מתנחם בעובדה שבסגלו יש ארבעה כאלה ביניהם לואן סיבנצה הוותיק.

מאבק נוסף יהיה על מקום בגביע אופ"א לקראת העונה הבאה. מונפליה שטפסה למקום השלישי תתארח אצל לה־האבר מתחתית הטבלה העושה כל מאמץ להבטיח מקומה בליגה הראשונה לעונה נוספת.

בליגה הגרמנית: מחזיקת גביע אופ"א הטריה באייר לברקוזן תארח את האלופה היוצאת באיירן מינכן. קלן הנאבקת על המקום השני תתארח אצל הנובר בעוד האלופה ורדר ברמן תצא למשחק חוץ אצל שאלקה.

בספרד: המנוצחת בגמר גביע אופ"א אספניול תצטרך לשכוח במהירות את הפסדה ולחזור למאבקי הליגה שם היא מנהלת מאבק נגד הנשירה. אספניול תתמודד עם לוגרונס המדורגת שלב אחד תחתיה. הוותיק סאנטיליאנה יקיים את משחקו האחרון במדי ריאל מדריד אחרי 17 עונות ו־2001 משחקים. הוא יתמודד נגד ולאדוליד במשחק בו יוכתר הכדור הגוט סאנצ'ז כמלך השערים בפעם הרביעית ברציפות.

שמחה עם הגביע. כדורגלני באייר לברקוזן מניפים את הגביע לאחר נצחונם הסנסאציוני בגמר גביע אופ"א על אספניול הספרדית.

מהדקים את החגורה 25% פחות לשחקנים

עוד לא מתחילה עונת הכדורגל והשחקנים עדיין נתונים במאבקי הפליי־אוף וכבר התכנסו ראשי מרכזי הספורט של הפועל, מכבי ובית"ר עם ראשי ההתאחדות לספורט של שלושת המרכזים והחליטו לקצץ ב־25 אחוז את משכורות השחקנים והמאמנים בעונה הבאה.

על פי ההחלטה יקבלו הכדורגלנים ומאמניהם בעונת 1988/89 אלפי שקלים פחות בשכרם וזאת כתוצאה מתיקון תקנון התשלומים של מוסדי בתיקרת התשלומים. שחקנים והנהלות של קבוצות אשר ישלמו מעל לתקנון החדש יעמדו לדין ועלולים לאבד נקודות ליגה ושחקנים עשויים להיות מושעים לתקופות ארוכות.

מיד לאחר חג השבועות יפגשו ראשי המרכזים פעם נוספת בקשר לאמנה הבין מרכזית בכדורגל. בפגישה בסוף השבוע בתל־אביב השתתפו יצחק אופק, מזכ"ל הפועל, יצחק כספי, יו"ר מרכז מכבי ויגאל גריפל יו"ר מרכז בית"ר וכן שאול מיזרי, יו"ר ההתאחדות לכדורגל וממלא מקומו עודיקס מילבץ ואריה קרמר, סגן היו"ר.

ראשי ארגון השחקנים וכן ארגון המאמנים קיבלו את ההחלטה של הורדת התשלומים במורת רוח והם יכנסו את מוסדותיהם לדון במצב החדש שנוצר, כאשר שחקנים ומאמנים רבים כבר חתמו חוזים על פי התקנון הישן.

הנערים בטניס העפילו לגמר אליפות העולם

נבחרת הנערים בטניס עד גיל 16 העפילה לטורניר גמר אליפות העולם שתהיה באוסטרליה. הישראלים השלימו אתמול עלייתם לבית הגמר של הבית האסיאתי שנערך בהונג קונג, בהשתתפות 14 מדינות.

ישראל גברה על טאייוואן 1:2 בזכות נצחונותיהם של אבי פרלון על הם־צ'ון צ'יי 6:2, 6:1 ושל ניר דקל על שינג שונג 6:1, 6:1, 4:6.

בחצי הגמר גברה ישראל על ניו־זילנד 0:2, לאחר שפרלון ניצח את מייקל והיק 6:2, 6:1 ודקל ניצח את אליסר האן 6:4, 6:4, 6:3.

במשחק הגמר האסיאתי יתמודדו צעירי ישראל נגד המנצחים במפגש בין יפאן ודרום־קוריאה. כל שלוש הנבחרות האלה העפילו לגמר אליפות העולם.

הופיע הספר „40 שנות ספורט בישראל"

הספר „40 שנות ספורט בישראל" מאת הד"ר אורי דימרי והעיתונאי ישראל פז הופיע בסוף השבוע בחסות הועד האולימפי ובהוצאת שלגי בע"מ.

הספר המכיל 240 עמודים משקף את אירועי הספורט הישראלי מאז קום המדינה ולפני כן ועד חודש אפריל השנה. בספר מופיעים כל האירועים וכל הספורטאים שייצגו את ישראל אירועים. הוא כולל כ־200 צילומים.

הספר נפתח בברכה מיוחדת של נשיא המדינה חיים הרצוג.

דבר
הכתרת „ספורטאית השנה" 1987
מיניגימנסטראדה ע"ש אריה ושניה ז"ל
בשבת (28.5.88) בהיכל הספורט ירושלים, שכונת מלחה
תוכתר המתעמלת רוויטל שרון כספורטאית השנה 1987
הטקס ייערך ב־10 בבוקר
במעמד:
שרת הבריאות – שושנה ארבלי־אלמוזלינו (יו"ר חבר השופטים)
מזכ"ל „הפועל" – יצחק אופק
עורך „דבר־ספורט" – אהרון להב
לספורטאית השנה ולמאמנת השנה –
רלי בר־גורן (בן־יהודה)
יוענקו כרטיסי טיסה לאירופה, תרומת חברת „הסתור" בע"מ
בתכנית:
★ מופעי ראווה בהתעמלות אומנותית
★ אקרובטיקה
★ הופעות נבחרות ישראל בהתעמלות בהשתתפות 20 קבוצות מכל הארץ
הפרסים למיניגימנסטראדה בחסות החברה הסקוטית, משווקי מוצרי „סיגרס" שיבס ריגל – סברה
הכניסה חופשית

נהג!
עשה את המינימום למען אלה העושים את המקסימום.
תן טרמפ לחייל!

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

נב דבר ראשון בבוקר

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

מחשבה אחת קדימה

למזכירות ההנהלה
דרוש/ה

מעבד/ת תמלילים א–ב
עברית אנגלית
משרה מלאה 5 ימי עבודה בשבוע

נא להתקשר: 03-640418
החל מיום ב'

כרכום מ.א.מ. (1988) בע"מ
איזור התעשיה כפר סבא
משרד ראשי: ת"א תסביב 20
דרושים
לעבודה במפעל לייצור
מאזני שקילה אלקטרוניים:

רתכים/מסגרים
אנשי שרות
עם ידע רב באלקטרוניקה

אנשי מכירות טכניים
נא לפנות טלפונית לקביעת ראיון אל:
פרנקי טלפון 052-24243 או טלפון 052-23057

ל"קרדיומדיקס" תל־אביב

אחיות
★ למשרת בוקר ולמשמרות
★ דרוש ידע טוב בפענוח א.ק.ג.
★ רצוי נסיון בט"נ לב.

תנאים טובים למתאימות.
לראיון: 03-204451

דרושים
מנהלי מחלקות גביה
לניהול מחלקות גביה
במועצה מקומית גדולה
משרה מס' 101
– מגורים באיזור ירושלים
משרה מס' 102
– מגורים באיזור חיפה – נהריה – מעלות
תנאים טובים למועמדים המתאימים –
עדיפות לבעלי נסיון קודם בעבודה במחלקת גביה ברשויות מקומיות.
התפקיד מתאים גם לאקדמאים צעירים, קציני/ות משוחררים עם רקע במחשב ו/או הנהח"ש אשר יקבלו הדרכה והכנה לתפקיד

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 52627 תל־אביב
מ. 67011 – סודיות מלאה מובטחת –

לבית־הספר המקיף "אורט" עמק חרוד
דרושים

מורים
למקצועות הבאים:
★ תפירה גזירה ודיגום – חצי משרה.
★ מתמטיקה – כמשרה שלמה.
★ לשון – חצי משרה.
★ ספרות – חצי משרה
★ היסטוריה – חצי משרה.
★ גיאוגרפיה – כמשרה שלמה.
★ אנגלית – כמשרה שלמה.

על המעוניינים/ות בעלי השכלה מתאימה ונסיון בהוראה לפנות לביה"ס בכל יום בין השעות 8.00–14.00 טלפון 06-531617 06-531694

לחברת חלאביק קוסמטיקה
דרושים

סוכנים
עדיפות לבעלי נסיון בענף הקוסמטיקה
תנאים טובים למתאימים

בדבר פרטים נוספים להתקשר לטלפונים:
052-910608, 052-910684, 052-910665

שראמקס בע"מ
טכנולוגיות לייצור טכנולוגיה גבוהה

דרושה מזכירה
הכישורים הדרושים:
★ שליטה מלאה כולל הדפסה וניהול התכתבות באנגלית ועברית
★ נסיון של מספר שנים
★ אחריות ודייקנות
לעבודה עם צוות מהנדסים
תנאי עבודה טובים אוירה נעימה אפשרויות קידום
לקביעת ראיון נא להתקשר טלפונית 03-243333.

למשרד גדול בבית אסיה
דרושה

מזכירה
★ בעלת נסיון של שנתיים לפחות בעיבוד תמלילים (עדיפות על לאנויר).
★ רצוי ידע באנגלית.
שעות העבודה:
ימים א'–ה': 14.00–20.00
יום ו': 08.00–13.00
תנאים טובים למועמדת המתאימה.

נא לפנות טלפונית 03-216271

לתושבי ירושלים והסביבה

המוכשרים להצליח

אם את ה בוטח ת בעצמך ויכול ה להוכיח שאת ה מסוגל ת להצליח ולעבור את המיון הקפדני,
יש לך הזדמנות להצטרף
לקורס המקצועי של מגדל

ללמוד ביטוח חיים וגם ביטוח כללי

לעמוד במבחני רישוי מתמחה של משרד האוצר, להתמחות כסוכן ת ביטוח במגדל ליהנות מהכנסה חודשית הולמת מסיום הקורס.
והעיקר – להצליח ולהגיע לעצמאות.

טלפן י לדורם: 02-231486

דבר אחד בטוח. מגדל
חברה לביטוח בע"מ

סופר־פארם

לסופר־פארם באר שבע
דרושים

רוקחים/ות

תנאים מצויינים למועמדים/ות המתאימים/ות עם פוטנציאל לקריירה ניהולית ברשת הסופר־פארם

לפרטים נא לפנות החל מיום ב' 23.5.88 למר רפי ריינר, טל. 057-424313 או 057-431167

אם את מזכירה בכירה את הבחירה שלנו

לניהול משרדנו אנו מחפשים אותך, המזכירה הבכירה השולטת בעברית, אנגלית וצרפתית על בוריין, בהדפסת עברית אנגלית, בתהליכי יבוא ובהפעלת טלקס. ובנוסף לכך הבנה בהנה"ח.

אם את בת 35-45, מתגוררת באזור ת"א ומעוניינת לנהל את משרדנו יום עבודה מלא, את הבחירה שלנו.

נא לכתוב לת.ד. 8227 ת"א 61081
בצרוף קורות חיים והמלצות.

לילית, מפעלי תמרוקים בע"מ

מוטורולה דרום־ישראל בע"מ
בערד
דרושים

★ מהנדס תהליכים
אחריות לתכנון, שיפור וגיבוי הנדסי לתהליכי הלחמה ייבוש, הקצפה, הדבקה וצריבה.
כישורים:
מהנדס כימיה/כימאי בעל נסיון של 5 שנים לפחות מתוכן 3 שנים לפחות בתעשיה אלקטרונית.

★ מהנדס מוצר
תמיכה כוללת באחד המוצרים של המפעל.
התפקיד כולל שיפור שיטות, איזון קווים, הכנת תרשימי זרימה ורשימות חלקים וכן יישום של שינויים ושיפורים במוצר.
כישורים:
מהנדס תעשיה וניהול בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
רצוי בתעשיה האלקטרונית. ידיעה טובה באנגלית.
תינתן עדיפות לבעלי רקע של טכנאי RF.

המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים
לת.ד. 509 ערד, לידי יהודה אשל

כ.צ.ט בע"מ
בעיקבות הרחבת פעילותנו
דרושים/ות
תועמלנים רפואיים

הכישורים הדרושים:
★ רקע פארא-רפואי
★ שליטה טובה בשפה האנגלית
★ רשיון נהיגה
★ תקשורת בינאישית טובה
★ מגורים - מרכז הארץ

המועמדים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לשלוח קורות חיים בכתב יד לכ.צ.ט בע"מ, ת.ד. 10 ת"א, 61000 לידי מר ש. שיר.
תנאים הוגנים + רכב צמוד והדרכה מקצועית ינתנו למועמדים המתאימים.

- סודיות מובטחת -

כי האיכות קובעת - כצט

מנהלי יצוא
בכל התחומים
כשותפים בחברת יצוא יהודית.
השקעה: $ 40,000
E.F.C 03-852302/653302

לחקר דרושים
מראיינים/ות
בעלי:
א) אזור השרון
ב) לוד, האשל"צ, חולון, בת ים, רמלה, יבנה ובסביבתה
טל' 03-298259

אם את(ה) מומחה ל
כסף
עם ידע ונסיון במימון סחר בינ"ל יבוא ומכירות
כתוב לת.ד. 8173 ר"ג

לתושבי חיפה והצפון

המוכשרים להצליח

אם את ה בוטח ת בעצמך ויכול ה להוכיח שאת ה מסוגל ת להצליח ולעבור את המיון הקפדני,
יש לך הזדמנות להצטרף
לקורס המקצועי של מגדל

ללמוד ביטוח חיים וגם ביטוח כללי

לעמוד במבחני רישוי מתמחה של משרד האוצר, להתמחות כסוכן ת ביטוח במגדל ליהנות מהכנסה חודשית הולמת מסיום הקורס.
והעיקר – להצליח ולהגיע לעצמאות.

טלפן י לדורית: 04-660010
בימים א'-ה' בין השעות 9.00-15.00

דבר אחד בטוח. מגדל
חברה לביטוח בע"מ

לחברת מחשבים מובילה בתחומה
המתמחה בשיווק חומרה ותוכנה לסביבת IBM 3X דרושים:

1. איש מכירות בכיר
למכירת ציוד לאתרי מיחשוב
* בעל ניסיון במכירת ציוד IBM
* יתרון לבעל הכרות עם ציוד PC ו־IBM 36
* רשיון נהיגה (הכרחי)
* בעל יוזמה, כושר עבודה ורצון להישגים

2. איש מכירות לתוכנה תעשייתית
* היכרות עם תחום התוכנה התעשייתית
* רצויה הכרות עם סביבת IBM 36
* רשיון נהיגה (הכרחי)
* בעל קשרים, יוזמה ורצון להצליח

עלה על הקו – הקו של ליינסק שיווק טכנולוגיות
לקביעת ראיון, פנה לאירים כהן ☎ 03-330761/2
הקו של ליינסק, המומחים למחשבי IBM 3X

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
המרכז: תל-אביב, רח' קהילת קיוב 15, מיקוד 69410, ת.ד. 24104, מיקוד 61240, טלפון 497444

"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי ספר לנוער ובתי ספר תעשייתיים, נתיבים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים

עמל

דרושים מורים לשנה"ל תשמ"ח במשרות מלאות וחלקיות
לביה"ס המקיף האזורי "מרכז הגליל" בשיתוף "עמל" כפר סמיע
ד.נ. מעלה הגליל 25188, טל' 04-979159

ערבית	פיסיקה
הסטוריה	מתמטיקה
מחשבים	עברית
אנגלית	יועץ/ת

מועמדים מתאימים בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים לפנות להנהלת ביה"ס.

שניר
סוכנות לביטוח בע"מ
סניפים: תל־אביב, נתניה, חיפה

מוזמנים להצטרף לעוצמה השיווקית:
1. אנשי ביטוח חיים
2. מועמדים לקורס בביטוח חיים
לבניית קריירה חדשה
יתקבלו:
– בעלי השכלה תיכונית ומעלה
– גילאים 24–45
– בעלי אמביציה לקריירה עצמאית
– מימון חודשי למתאימים
– מסלול קידום – אפשרות לניהול

לקביעות ראיון נא לפנות:
בתל־אביב לאיריס: 03-225201, 03-223830
בחיפה לאסנת: 04-668173
סניף השרון לאורי: 053-348591

מנורה חברה לבטוח בע"מ

לחברה מסחרית לה סניפים ברחבי הארץ
דרוש

אחראי משק ומחסן חלקים וציוד טכני
הכישורים הדרושים:
★ נסיון בניהול חלקים טכניים ממוחשב
★ יכולת ניהול משא ומתן עם ספקים
★ נסיון בתחום הלוגיסטיקה - יתרון
★ נכונות לעבוד בשעות בלתי שגרתיות
★ נכונות לנסיעות ברחבי הארץ
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בלבד, בציון קורות חיים ונסיון קודם,
לת.ד. 3075 תל־אביב 61030, עבור מס' 17

בוא ליצור כוח
לבעלי מקצוע מעולים יש מקום עבודה אצלנו

★ מסגרים כלליים:
בעלי נסיון בעבודות הרכבת דודים וצנרת.
ידיעה טובה בקריאת שרטוטים וביצוע עבודות הרכבה.
נסיון בעבודה עם כלי הרמה.

★ מסגרים-מכונאים להרכבת ציוד מסתובב:
מכונאים מעולים בהרכבת ציוד מסתובב גדול, כגון: דחסנים, משאבות אנכיות ואופקיות, מניפות יונקות ולוחצות וכו'.
ידיעה טובה בקריאת שרטוטים וביצוע עבודות הרכבה.
נסיון בעבודות עם כלי הרמה.

★ מסגרים-מכשירנים להרכבת ציוד מכשור מכני:
ידיעה טובה בקריאת שרטוטים וביצוע עבודות הרכבה
נסיון בהרכבת לוחות מיכשור
נסיון בעבודה עם צנרת נחושת, נירוסטה ופלדה רגילה.

מקום העבודה: תחנת הכוח "רוטנברג" באשקלון.
לתושבי גוש דן מובטחת הסעה.
פנה ישירות כל יום עד השעה 17:00, למר ריבקין, מחלקת כח-אדם טל' 03-612910 או למר הלפרין בתחנת הכוח טל' 051-49210.
כתובתנו: מחלקת כח-אדם, אגף הביצוע, רח' החשמל 16, ת"א

מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים כאחד.

בנה את עתידך איתנו!

חברת החשמל לישראל

קלא חברה למיכשור (ישראל)
KLA Instruments (Israel) Corporation

בוא לצמוח אתנו
אנחנו מחפשים

א י ש ר כ ש
בעל —
• ידע ברכש מכני ואלקטרוני
• נסיון בקניות בישראל ובחו"ל
• יכולת מוכחת בניהול מו"מ
• נסיון במיחשוב מערך רכש
• רמה טובה בשפה האנגלית - כתיבה ודיבור

המועמד יעצב מערך רכש ויצמח עם מפעל אמריקאי/ישראלי.
לפנות בכתב יד לת.ד. 143, מגדל העמק 10500.
מתאימים יענו.

דלתא טקסטיל שיווק בע"מ DELTA
דרושות
דיילות מכירה
1. לשק"ם אבן־גבירול בת"א
2. לשק"ם קניון בר"ג
3. לשק"ם גבעתיים
4. לחנות כיתן בהדר־יוסף
★ העבודה במשמרות
★ תנאים סוציאליים מלאים
נא להתקשר לדורה, בין השעות 08.00–16.00, טל' 03-9231552

לחברת מחשבים
דרושים:
מדריכים/ות
למערכות פיננסיות ממוחשבות.
ידע בסיסי ונסיון בהנהלת־חשבונות – חובה.

מועמדים העונים/ות לדרישות הנ"ל מתבקשים לטלפנים:
03-7514310, 7528414
לפנות למלי

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ

"לא.ו.ת." דרושות:
★ מזכירות אנגלית עברית
נסיון בהדפסה.
★ כתבניות אנגלית
שפת אם + עברית
תנאים מצויינים למתאימות
03-371465

מושב כפר־הנגיד
מחפש
גיזבר
בעל ניסיון במשק המושבי
לפרטים: 06-365134

דלתא טקסטיל שיווק בע"מ DELTA
דרוש/ה
פקח/ית חנויות
דרישות התפקיד:
★ דינמי, נמרץ ויסודי
★ נסיעות בכל חלקי הארץ
★ שעות עבודה לא שגרתיות
★ מתאים לצעירים משוחררי־צבא בעלי רקע פיקודי ★ רכב הכרחי
למנות בכתב בלבד לת.ד. 514 פ"ת ולציין "עבור פקח"

לחברה מסחרית ארצית דרושים:

1. לסניף ירושלים:

מנהל תפעול

הכישורים הדרושים:
★ דינמי, חרוץ ★ כושר ניהול מו"מ עם לקוחות ★ יכולת ניהול עובדים ★ רצויה הבנה טכנית ★ נכונות לעבודה קשה ובשעות לא שגרתיות ★ רצוי קצין מילואים בדרגת סרן/רס"ן, עד גיל 30 ★ בעל רשיון נהיגה ★ מגורים בירושלים.

2. לסניף תל־אביב:

סגן מנהל תפעול

הכישורים הדרושים:
★ דינמי, חרוץ ★ כושר מסחרי למו"מ עם לקוחות
★ בעל הבנה טכנית, רצוי ידע באלקטרוניקה
★ יכולת עבודה בצוות והפעלת עובדים
★ בעל רשיון נהיגה ★ עד גיל 35.

המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 3101 תל־אביב 61030, ויציינו ע"ג המעטפה את המשרה המבוקשת.

סופר־פארם
רשת חנויות ארצית לתרופות, מוצרי יופי, בריאות ונקיון

אם את אמא צעירה
שאוהבת קהל,
רשת סופר־פארם רוצה אותך
כדיילת מכירות
בסניף הקרוב לביתך,
במהלך חודש יוני.

לפרטים נא להתקשר לחני
טל' 03-5400946

לחברה גדולה בענף התמרוקים וחומרי ניקוי
דרושים/ות

סדרנים/יות

...ירושלים, חיפה והקריות
★ ...
★ רכב (או קטנוע) חובה
★ תנאים טובים למתאימים
★ העבודה מתאימה גם לסטודנטים
נא לפנות לעופרה בטל' 03-9233273

למשרד רואי חשבון בתל־אביב
דרושים

★ **רואה חשבון**
בעל נסיון בביקורת חשבונות של כ־5–6 שנים

★ **עובד מסים**
בעל ידע בהכנת דוחות אישיים, הצהרות הון וקשר עם שלטונות המס.

לפנות בכתב כולל תאור נסיון קודם לת.ד. 4529 תל־אביב מיקוד 61044

מכון ויצמן למדע
דרוש/ה

לבורנט/ית

בוגר/ת בי"ס ללבורנטים
לביצוע בדיקות דם ועבודה עם חיות מעבדה.

נא לפנות בכתב, בציון קורות חיים ונסיון קודם, אל מחלקת כח אדם, מכון ויצמן למדע, רחובות 76100 (משרה 9/88).

למשרד רואי חשבון בתל־אביב
דרוש

רואה חשבון/כלכלן

בעל נסיון בייעוץ כלכלי
ורקע חשבונאי
לעבודה במסגרת מחלקה כלכלית/חשבונאית
(קיימות אפשרויות להתפתחות)
לפנות בכתב לת.ד. 4529 ת"א מיקוד 61044

מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה נסיון 5 שנים בפיתוח
מהנדס/הנדסאי נסיון בבקרת איכות
מסגר – רתך
חרט – כרסם
קורספונדנטית – עצמאית אנגלית גרמנית
פקידה – ידע – נסיון בעבודת מחשב
חשמלאי אחזקה – בעל רשיון חשמל
ארקו בע"מ 03-811502, 03-9614666
ת.ד. 8600 ת"א 61004

ג'נרל קור בע"מ
דרוש

טכנאי קירור

★ בעל נסיון בקירור מסחרי
★ תנאים טובים למתאימים
טל. 03-5792424, בערב: 052-915206

קופת חולים מכבי

דרושים

מרפא/ה בדיבור

למקומות העבודה: פתח־תקוה הרצליה
למשרה חלקית.

פיזיותרפיסט/ית

מקום עבודה: הרצליה
למשרה מלאה או חלקית

מרפא/ה בעיסוק

מקום עבודה: הרצליה
למשרה חלקית

בפרטים נא לפנות לגב' ניצה בלה, טלפון 03-402466

אחות מוסמכת

מקום העבודה: מרפאת סכרת, יפו
למשרה מלאה או חלקית

בפרטים נא לפנות לטלפון: 03-835192

לחברת שיווק בינלאומית
דרושים

1) לקידום מכירות בתחום חיות מחמד

רופא וטרינר

2) לניהול מחלקות וטרינריות בארצות אפריקה

רופאים וטרינרים

בוגרי הפקולטה לחקלאות
ידיעת השפה הצרפתית
על בוריה הכרחית.

נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת"ד 51051 תל־אביב 61050 עבור "רופאים"

סודיות מובטחת!!

למוסד ציבורי בחיפה
דרוש/ה

תמחירן/ית תקציבן/ית

פניות עם פירוט ניסיון בעבודה ותעודות.
נא לשלוח לת.ד. 7288 חיפה.

אורט ישראל

לבי"ס תיכון מקיף כללי אורט
בית־שאן
דרוש
לשנת הלימודים תשמ"ט

ממלא־מקום מנהל ביה"ס

בעל תואר אקדמי, רשיון הוראה
קבוע ונסיון בניהול חינוכי.

נא לפנות בכתב למח' השכנית־פדגוגית, אורט ישראל, ת.ד. 16087 תל־אביב (61160)
עבור "מ"מ מנהל – בית שאן"

לנציגות חברה צרפתית
דרושים

★ **מנהל מכירות** + נסיון
כהנדסאי/מהנדס בתחום מתגני איד תעשייתיים וחדר מחשב
★ **אנשי מכירות** –
(טכנאים/הנדסאים)

"אלטה־קליפי" בע"מ 03-2524067 דרך השלום ת"א

פקסימיליה: פ.ג.

המכללה לחינוך ע"ש א.ד. גורדון

למכללה דרוש

מנהל משק

במשרה מלאה
לפנות לגב' עמידם
טלפונים: 04-333197, 04-331194

לחברת שיווק ארצית גדולה
השייכת לקונצרן התעשייתי גדול
עבור המשרד הראשי בקרית־מטלון
דרוש/ה

פקיד/ת מכירות מעולה

כישורים:
★ יוצא/ת צבא עד גיל 26
★ השכלה תיכונית מלאה.
★ יוזמה וכושר עבודה בתנאי לחץ.
★ יכולת הדפסה ברמה סבירה – רצויה.
★ בעל/ת יחסי אנוש מעולים.

★ שעות העבודה 07.30 – 17.00 ★
עם אפשרות לשעות נוספות לפי הצורך.

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב־יד בציון קורות־חיים מפורטות, בהתייחס לכישורים המפורטים לעיל ובציון מס' טלפון להתקשרות, אל ת.ד. 3953, פתח־תקוה 49517
עבור "פקיד/ת מכירות".

לבית הורים בכפר־שמריהו
דרוש/ה

מנהל/ת משרד הקבלה

דרישות התפקיד:
★ נסיון במלונאות או בגריאטריה
★ יחסי אנוש מעולים
★ דובר/ת עברית, גרמנית (חובה) ואנגלית על בוריין
★ שעות העבודה 06.30־14.30

נא לפנות למנהלת
בטל' 573649, 052-573643
78820, 052-78829

לאיל מנועים הרצליה דרוש

מסגר/רתך

להפעלת רובוט ריתוך
★ 5 ימי עבודה
לפנות לטל: 052-541111

קבוץ עמיר מחפש

אחות למרפאה

לצלצל ביום 069-54242
בערב 069-54233

למלון חמישה כוכבים בירושלים
דרוש

חשב מנוסה

לפנות בצרוף קורות חיים
לת.ד. 33529 ת"א 61334

לחברת ה. בלמוט בע"מ
דרוש

★ **טכנאי**
לתיקון מיכון משרדי
בוגר בי"ס מקצועי במגמת אלקטרוניקה, שרות צבאי במקצוע, נסיון אזרחי בתיקון מכונות משרדיות יהווה יתרון. התפקיד אינו כרוך בנסיעות – העבודה מתבצעת במעבדות. שעות העבודה – 5 ימים בשבוע מ־7.30–16.30
לראיונות נא להתקשר 03-256461 ולבקש את מר מיליס

למעליות ישראליפט
דרושה

עורכת דין

לניהול מדור ברורי לקוחות
לפנות לרחוב הקישון 31 בני ברק
(ליד הקניון ברמת גן)

דרושה **אחות**
דוברת גרמנית
לעבודה במרפאה בים המלח
פרטים טל: 03-5708143

לרשת פיצריות "רימיני"
דרושים

★ **מנהל מפקח**
בעל נסיון בענף
★ **מנהלי מסעדות**
טלפון: 03-285746, 03-282967

לחברה לשיווק ציוד מכבי
דרוש

בחור אחרי צבא

לעבודות משרד + שליחויות
רשיון נהיגה הכרחי

ת.ד. 2116 הרצליה – 46120

דרושה פקידה

לאחר שירות צבאי
שנה ניסיון, ידיעת אנגלית ברמה טובה, הכרת המקלדת
טל' 7513886 שלוחה 28

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ
אזור התעשיה הדרומי, עכו, ת.ד. 2357, טלפון 6־912231־04
דרושים

1. **צנר רתך עם נסיון.**
2. **חשמלאי עם רשיון מוסמך**
3. **הנדסאי כימיה**

לתפקיד עוזר מנהל מתקן
★ אחריות טיפול בתקלות
★ טיפול שוטף באחזקת המתקן
★ סידורי עבודה ונושאים לוגיסטיים שונים.
★ רצוי נסיון מוכח במפעלים תעשייתיים – כימיים.

כל המעוניין, לפנות למחלקת כח־אדם לגלעד ששון.

לחברת אחים מילצ'ן בע"מ
דרוש

מהנדס אלקטרוניקה

צעיר ונמרץ

התפקיד: מכירות רכיבים אלקטרוניים.
נדרשת שליטה בשפה האנגלית.
רצוי נסיון במכירות.

לקביעת ראיון: לפנות לטל' 7518158 (03), אל ריטה.
סודיות מובטחת.

איילון חברה לביטוח

לרגל ההרחבות סניף ת"א של החברה
דרושים

סגן מנהל הסניף חתם

★ ★ בעלי נסיון בביטוח אלמנטרי

מזכירה כללית

(עדיפות לבעלי ידע ב־WORDMILL)

מועמדים מתאימים יפנו בכתב
לת.ד. 37399, ת"א 61372

לבית הספר היסודי
בקיבוץ רביבים
דרוש/ה

מורה

לכיתות הביניים עם נסיון בהוראה ובחינוך.
בשעות העבודה 057-965580,
בערב 057-965425

לפארק המים שפיים
דרוש חובש
+ עבודות שטח
לפרטים נא להתקשר בשעות הבוקר
052-523509/523510

כלל חברה לביטוח בע"מ
האגף לביטוח חיים
לסניפנו בירושלים
דרוש:

מפקח רכישה

עם נסיון מוכח.

נא לפנות טלפונית למנהל הסניף, 02-248811.
סודיות מובטחת.
המודעה מופנית לנשים וגברים כאחד.

כלל חברה לביטוח בע"מ

Budget rent a car

לסניפנו בתל־אביב
דרושים/ות

נציגי/ות מכירות דיילי/ות השכרה

תיאור התפקיד:
★ מכירות בדלפק הקבלה
★ טיפול שוטף בלקוחות החברה
★ רישום – דיווח ועבודה מסודרת נוספת
דרישות התפקיד:
★ גיל מינימום 21
★ רשיון נהיגה בתוקף מעל שנה
★ הופעה נאה ומסודרת
★ יחסי לקוחות מעולים
★ יכולת עמידה בלחץ וכושר ארגון מעולה
★ נכונות לעבודה קשה ובמשמרות

נסיון קודם בענף השכרת רכב – יתרון
יועדפו מועמדים בעלי רקע קודם במכירות/מלונאות
שכר בהתאם לכישורים
רק מועמדים מתאימים ייענו

המועמדים מתבקשים לפנות אישית לאיציק ברוזיץ, רח' הכובשים 6 ת"א (ליד השרתון)
- סודיות מובטחת -

בודג'ט השכרת רכב

דרוש

מנהל מחלקת שרות

למכונות להעתקת מסמכים

דרישות:
– הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
– נסיון מוכח של 5–7 שנים
– ידע מקצועי וניהול מחלקה.

המתאימים יפנו בכתב בציון קורות חיים לת.ד. 21088 62-210 עבור טכנאי שרות
סודיות מובטחת.

קיבוץ דפנה מחפש

גננת

לגנה"ל תשמ"ט
להתקשר אל אסתר רווה טלפון
(בשעות הערב) 06-945865,
ובשעות היום במזכירות 06-945743

עירית הרצליה

מכרז חוץ מס' 3/88
דרוש/ה

מנהל/ת מחלקת החינוך

תאור התפקיד:
1. אחריות להפעלה תקינה של מערכת החינוך
2. ייזום, ביצוע ומעקב פעולות, בתחום החינוך הממלכתי הפורמלי והכללי.
3. איתור ואבחון של צרכים ארגוניים ותחזוקתיים במוסדות ובמבני חינוך וטפול בהם.
4. קיום קשר עם גורמי פנים וחוץ.
5. אחריות להכנת תקציב החינוך ולהפעלתו.

הכישורים הדרושים:
1. השכלה אקדמאית.
2. נסיון מוכח בהוראה ובמינהל חינוכי
3. כושר ניהול מו"מ עם מוסדות
4. כושר ארגון וניהול צוות עובדים
5. כושר הבעה בכתב ובע"פ
6. ידע בנושאי קהילה ורווחה

הדרגה – בהתאם לכשורי המועמד ותעודותיו.

הצעות בכתב יש להגיש לבנה אורם רח' סוקולוב 11, הרצליה עד ליום 28/5/88

מנהל/ת חשבונות

סוג 2 או 3 מדופלם

אם יש לך **נסיון** וידע בעבודה על מחשב ונכונות לעבוד יום עבודה מלא, כדאי לך לעבוד במנפאואר.
אנו מציעים לך עבודה מעניינת, יוקרה מקצועית, שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים, כחוק.
כדאי לך לפנות אלינו בהקדם – זה משתלם!
רח' בן־יהודה 12 ת"א, א'–ה', 08.00–14.00
טל: 03-298877

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

לבית תוכנה גדול
דרוש

מתעד תוכנה מעולה

בעברית
בעל רקע ונסיון בתחום הפיננסי והמלאי
מועמדים מתאימים בלבד יפנו ליעקב
03-221936
נא לצלצל מיום ב'

סדרנים/שומרים

עד גיל 35, 6 ש"ח לשעה
מ־28.5.88 עד 4.7.88

לפנות: שפ"ר 16 ת"א
ליד שוק הכרמל לרפי

טופ בשופר־סל

לסניפינו באזור המרכז
דרושים

מנהלי מחלקת ירקות

★ נסיון קודם בנושא פירות וירקות
★ עבודה במשמרות
★ תנאי שכר טובים

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות ביום שני, 23.5.88,
בין השעות 9.00־11.00, למר גיורא שריג,
בהיפרכל פתח־תקוה, מול בית חולים בילינסון.

שופר־סל

קבוצת **השמירה** בע"מ

ליחידת אבטחה עילית בנמל חיפה

דרושים

1. **משוחררי צה"ל/מ"י/מג"ב**
2. **משוחררי צה"ל/מ"י/מג"ב, בוגרי קורס פיקוד**
3. **משוחררי צה"ל/מ"י/מג"ב, בעלי דרגות קצונה**

★ תושבי חיפה, הקריות, עכו, נהריה והסביבה.
★ פרופיל 65 ומעלה ★ גיל - עד 45.

תנאי שכר מצויינים + הסעות למקום העבודה וחזרה
בתום שנת עבודה - טיסה לחו"ל

הקבלה לעבודה מותנית במעבר קורס

ועדות קבלות תתקיימנה בימים שני (23.5.88) ושלישי (24.5.88),
בין השעות 10.00־17.00, בנמל חיפה, במבנה מס' 12
(כניסה דרך שער פלמר).

על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים,
תעודת שחרור, פנקס שבי ו־3 תמונות.

שאש בע"מ
שרותי אבטחה ושמירה

לסניף תל־אביב
למיתקן בטחוני באזור נתב"ג
דרושים

מאבטחים

יוצאי יחידות קרביות, בוגרי קורס פיקודי
(עדיפות לקצינים) עד גיל 28,
ובעלי עבר ללא דופי
אפשרות למשרה חלקית.
נא לפנות לטל' 03-242877, 03-235465

אקרשטיין צבי בע"מ
למפעל בהרצליה דרושים

★ **מסגרים בעלי נסיון**
★ **מפעיל מכבשה**

לפנות 052-556666 לשלמה זולף

לחברת טריומף אינטרנשיונל בע"מ
דרוש/ה

נציג/ת מכירות

לאזור המרכז והדרום

דרישות התפקיד
• תושב/ת גוש דן
• השכלה תיכונית לפחות
• יושר אמינות וסדר
• גיל 25-35
• נסיון קודם במכירות, רצוי אך לא הכרחי
• יכולת לתקשורת טובה עם אנשים
• יכולת ניהול מו"מ
• רכב פרטי רצוי אך לא הכרחי
תנאים יקבעו בהתאם לכישורים

בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים בשפת אם ובציון היד הכותבת - מכון נפתלי הירקון 124 תל-אביב 63573

Triumph International

אני מרגישה בטריומף חדשה.

להוצאה לאור דרוש/ה

ביצועיסט/ית

תנאים טובים למועמד/ת המתאים/מה

לפנות בכתב לת.ד. 37746 ת"א
ולציין מס' טלפון להתקשרות.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

אוניברסיטת תל-אביב

דרושה

פקידה - מעבדת תמלילים

למשרה מלאה - ימים א'-ה'

- נסיון בעיבוד תמלילים - תוכנה WA
- ידע כללי בעבודות משרד
- יחסי אנוש טובים
- ידע והדפסה באנגלית - יתרון

פניות בכתב בלבד נא להפנות אל: המכון לבריאות תעסוקתית - לידי המזכירות - אוניברסיטת תל-אביב הפקולטה לרפואה תל-אביב 69978

לתעשיה הצבאית באיזור המרכז דרושים

מפעילי מתקנים כימיים

* השכלה - 10 שנות לימוד ומעלה.
* כושר טכני להפעלת מתקנים מורכבים
* בעל כושר גופני טוב (פרופיל 72 ומעלה)
* לאחר שרות צבאי מלא
* יועדפו עובדים בעלי נסיון קודם בעבודה במפעל כימי
* נדרשת נכונות לעבודה במשמרות

על כל עובד יחול להצטייד במועד מאוחר יותר בטופס שליחות של שרות התעסוקה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות ביום ב' 23.6.88 - בשעה 8.00 בבוקר לחידת התעסוקה, רח' הארבעה 18 תל-אביב. נא להביא תעודת זהות, פנקס מילואים ושם

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ

דרוש יזם חברתי

לתפקיד

מנהל

למתנ"ס בכפר כבול

דרישות התפקיד

- השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) - תינתן עדיפות לבוגרי תכנית שורש - נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בתיקי רבה - יועדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים - נכונות לעבודה בשעות לא שגרתיות - מגורים במקום תנאי הכרחי

יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים, גבעת מרגוש ירושלים 91034, על המעטפה, בציון המקום המבוקש להגיע עד ל-3.6.88

יענו מועמדים מתאימים בלבד.

HACKMEY LTD.
Required
First class

SECRETARIES

shorthand typists in English
knowledge of Hebrew an advantage.
Place of work center Tel Aviv
Hours: 8:30-15:00 or 14:30-19:00

For appointment please phone
03-294939

חכמי בע"מ
לעבודה במרכז ת"א
ד ר ו ש ו ת

מזכירות באנגלית

קצרנות והדפסה מעולה הכרחיים
ידיעת השפה העברית יתרון.
שעות העבודה: 8:30-15:00 או
14:30-19:00

נא לפנות טלפונית ל-03-294939

ויסוניק

ליסוניק בע"מ

דרוש/ה

הנדסאית/ת

בעל/ת נסיון בפיתוח מעגלי שידור וקליטה בתחום

לפנות טלפונית 03-790019 לאשר

נעמת - תנועת נשים עובדות ומתנדבות

דרושים/דרושות מורים/מורות

לשנה"ל תשמ"ט

למקצועות הבאים:

לבי"ס בפתח-תקוה טל' 9228619:
מורה לאנגלית לכתות ט'-י"ב רמת מסמ"ם
מורה לחשבונאות ומקצועות מינהל

לביה"ס בבני-ברק טל' 03-794916:
מורה לאופנה תפירה
מורה לציור אופנה

לביה"ס בלוד טל' 08-222392:
מורה לאופנה תפירה
מורה לצילום
מורה לחינוך גופני

לביה"ס בחדרה טל' 06-326178:
מורה לציור אופנה

לביה"ס בתל-אביב טל' 03-223879:
מורה לעיצוב אופנה
מורה לציור אופנה

לביה"ס בהוד השרון טל' 052-382672:
מורה לציור אופנה ולתפירה

לביה"ס בחולון טל' 03-5565102:
מורה לחשבונאות
מורה לפקידות
מורה למוסיקה

לביה"ס בירושלים טל' 02-635880:
מורה יועצת
מורה לפקידות ממוחשבת
מורה לאנגלית
רכז/ת חברתית

בדבר פרטים נא להתקשר לבתי הספר הנ"ל.

פת

פויכטונגר תעשיות בע"מ

לחברת אפקון פרויקטים (84) בע"מ

ד ר ו ש י ם

1. מנהל הנדסה

התפקיד יכלול אחריות על המערך ההנדסי והנדסת האיכות בחברה כולל, שילוב בתיכון בפרויקטי פיתוח, הענדת מוצרים מפיתוח ליצור, תיעוד טכני והנדסה בדיקות.

אם הנך מהנדס אלקטרוניקה בעל נסיון מעשי מעל ל-5 שנים בפיתוח והנדסה ובניהול צוות עובדים טכני בנושאים הבאים:

* מערכות מבוססות מיקרו מחשבים.
* תקשורת קוית.
* תכנות ב-ASM-86, PLM
* בקרים מתוכנתים.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 2237 אשדוד מ. 77121

לחברת אפקון בקרה ואוטומציה בע"מ - מערכות אש ובטחון

ד ר ו ש י ם

2. מנהל פרויקט

* הנדסאי/טכנאי מכשור ובקרה
* ידיעת השפה האנגלית
* נסיון של 3 שנים בניהול פרויקטים
* נסיון קודם בתחום - יתרון.

3. איש שווק

* הנדסאי/טכנאי מכשור/בקרה/יצור
* ידיעת השפה האנגלית
* נסיון קודם בתחום השווק - יתרון

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 4857 תל אביב מ. 63421

לאפקה - חברה לשווק והפצה

ד ר ו ש י ם

4. אנשי מכירות

* הנדסאי חשמל/מכשור/בקרה ואלקטרוניקה
* נסיון קודם במכירות - יתרון

5. מנהל/ת חשבונות

* סוג 2 לפחות.

נא לפנות לת.ד. 917 בני ברק 51108 בציון מס' המשרה.

חנות נעליים בגן העיר מחפשת מנהל.

חברה יצרנית ותיקה ומבוססת בענף ההנעלה מחפשת מנהל לחנותה בגן-העיר.
עדיפות למועמד בגיל 30-40. נסיון בניהול חנות (רצוי נעליים), ידע בניהול צוות עובדים וניהול מלאי.

מעוניינים רציניים מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 47068 תל-אביב. סודיות מובטחת.

בית הספר החקלאי מקוה ישראל

לשנת הלימודים תשמ"ט דרושים למדור הכללי

מורים

* פיסיקה 12 ש"ש * כימיה 12 ש"ש
* מחשבים - משרת מלאה

הדרישות: השכלה אקדמית לפחות B.A., רשיון הוראה קבוע לתיכון, נסיון בהוראה לרבות הכנה לבגרות

רכז חינוך חברתי

(כולל ריכוז טיולים)

מדריכי חברה

במשרה מלאה - כולל מגורים בפנימיה

עובד/ת סוציאלי/ת

(יועץ/ת)

שרת לבית הספר

(במשרה מלאה)

אחות מוסמכת

למרפאת המוסד - מגורים במקום חובה

גננת מוסמכת

לפעוטון המקומי

נא לפנות בכתב בצרוף אישורים על השכלה ונסיון, להנהלת מקוה ישראל דאר חולון 58910 או טל. 03-5053710; 03-842050; 03-843697

לתעשיה הצבאית באיזור תל-אביב דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

בעל/ת ידע ונסיון בתמחיר תעשייתי

* נדרש נסיון בעבודה במערכות ממוחשבות.
* הכרת דף חישוב אלקטרוני (לוטוס).
* רצוי ידע ונסיון בהכנת מאזנים.
* סוג לפחות בהנהח"ש.

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בפרוט קורות חיים ליחידת התעסוקה ת"ד 1044, רמת השרון מיקוד 47100.
נא לציין מספר תעודת זהות.
רק פונים מתאימים ייענו.

האוניברסיטה העברית בירושלים

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה לחקלאות ברחובות
דרוש/ה

מורה לכימיה בעל תואר Ph.D.

להוראת הקורס בכימיה כללית ואי-אורגנית לתלמידי שנה א' של הפקולטה, במשרה מלאה. על המועמדות להיות בעל נסיון בהוראה; רצוי גם נסיון במס-ספקטורמטריה. את הבקשה, בצרוף תולדות חיים, רשימת פרסומים ושמות של שני ממליצים, יש לשלוח לא יאוחר מ-1.6.88 אל הפקולטה לחקלאות (כח-אדם), ת.ד. 12 רחובות 76-100.
בדבר פרטים אפשר להתקשר פרופ' א. גלוזר טל. 08-481365 או 08-474237 (בערב).

לחברה תעשייתית בת"א
דרושה

פקידת יבוא

עם נסיון

* ידע בטיפול ברשיונות יבוא.
* הדפסה טובה - עברית, אנגלית וטלקס.

נא לפנות בכתב ביד לת.ד. 21207 תל-אביב מיקוד 61211
- עבור פקידה -

הלוח הכללי
הבלת הבאל

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה. העובדה, העברי ינים צמודים לעוניס על פי החוק.

שיש אלוני

יפי אפוליט

לשיש אלוני
דרושים

מרכיבי שיש וגרניט למטבחים

לקביעת פגישה לצלצל: תל-אביב 03-9233391
ירושלים 02-221698
אשדוד 08-532818
חדרה 06-338755

ג'.אר.או. GRO
יבואני רהיטים
רח' הסתת 18, א. התעשיה, חולון. 03-5560466

ד ר ו ש י ם

* **אחראי מחסן** בעל נסיון מוכח במחסן רהיטים.
* **סוכן מפיץ צעיר ודינמי** - אחרי צבא עדיפות לבעל רכב.
* **פקידה** אחרי צבא למשרה מלאה.

למלון דניאל
ד ר ו ש

רופא מומחה לספא

לפרטים נא להתקשר למנהל כ"א, מלון דניאל
טלפון 052-544444

למלון הנופש רמות (★★★★) בצפון מזרח הכנרת

שף לניהול מטבח המלון טבחים

תנאי שכר טובים למועמדים המתאימים, כלכלה ומגורים במקום, אפשריים.
- סודיות מובטחת -

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לרמות מלון נופש ד.נ. צפון מזרח הכנרת 12480 או טלפונית - 763301, 06-763636 נעמי או עדי

רמות - המלון וכפר הנופש בכנרת
שלנופש להפוך הופשה לחוויה!

לצה"ל
דרושים

מועמדים לשרות קבע בתחום חקירות פליליות

על המועמדים לענות על התנאים הבאים:
א. בוגרי 12 שנ"ל
ב. גילאים 21-23
ג. מסיימי שרות צבאי סדיר
ד. סוג בריאות 65-97

עדיפות תנתן למועמדים בעלי נסיון קודם בחקירות/או אנשי משטרת ישראל
על המעוניינים לפנות בכתב יד קריא ובהיר תוך ציון קורות חיים יש לצרף צילומי תעודות ומסמכים על השכלה, הכשרה או נסיון ולשלוחם לת.צ. 02607 צה"ל
יענו מועמדים מתאימים בלבד

לבית אסיה דרושה

סגנית מנהלת משק

בוגרת קורס
טלפון: 03-216217

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה. העברי ינים צמודים לעונים על פי החוק.

רשות הדואר
השרות הבולאי

לרשות הדואר - השירות הבולאי

ד ר ו ש י ם / ו ת

א. סגן מנהל השירות הבולאי

כישורים דרושים:

* תואר ראשון במדע החברה (רצוי בכלכלה).
* נסיון של 8 שנים בתפקיד דומה.
* שליטה מלאה בעברית ובאנגלית (שפה נוספת יתרון)

ב. מנהל שיווק

כישורים דרושים:

* תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במנהל עסקים (התמחות בשיווק)
* נסיון מוכח בשיווק
* שליטה טובה בעברית ובאנגלית בע"פ ובכתב. (עדיפות לדוברי שפות נוספות).

ג. מנהל תחום תכנון ויצור בולים

כישורים דרושים:

* תואר ראשון במדעי החברה או הרוח, עדיפות לבוגרי הסטוריה של עם ישראל.
* נסיון והבנה בתחום ההבאה לדפוס.
* כושר ניהול מו"מ עם ספקים ומעצבים גרפיים.
* יכולת ביטוי ברמה גבוהה בעברית ואנגלית בע"פ ובכתב. (עדיפות לדוברי שפות נוספות).

הערות:
1. התפקידים כרוכים בנסיעות ובשעות עבודה בלתי שגרתיות.
2. המועמדים המתאימים יבחנו במכון מקצועי.
3. דרגה ושכר ייקבעו לפי כישורי המועמד.
4. מקום העבודה: תל-אביב - יפו.
5. להגשת מועמדות: נא לפנות בכתב אל מנהל השירות הבולאי שדרות ירושלים 12, תל-אביב - יפו 61080, עד ליום 31.5.88.

מבצע אדיבות ברשות הדואר מ-12 עד 30 ביוני 1988

למחלקה המשפטית של חברה מסחרית גדולה
דרוש / ה

עורך / ת דין

למשרה מלאה

הכישורים הדרושים:
1. שפת אם או שליטה מלאה באנגלית.
2. ידיעה מלאה ויכולת לעבוד בעברית.
3. רשיון לעסוק בעריכת דין בישראל.
4. רצוי נסיון של שנתיים או שלוש במשפט מסחרי.

המעוניינים יפנו בכתב-יד לת.ד. 33636 ת"א 61336 עבור כוכבה.

ל"אשדוד אשקלון"
המוסף המקומי של ידיעות אחרונות
דרושים

כתבים / ות

נא לפנות בכתב בציון פרטים אישיים ונסיון קודם למערכת "ידיעות אחרונות" רח' מוזס 2 ת.ד. 109 תל-אביב
עבור מקומון אשדוד אשקלון

לסוכנות ביטוח ברמת-גן דרוש/ה

עורך/ת פוליסות

במחשב, בכל ענפי האלמנטרי, ידע בחיתום - הכרחי, עדיפות לבעלי נסיון עם תוכנת קומפק.
נא לפנות טלפונית: 03-7512702

למפעל מזון מתקדם באזור חדרה
דרושים

מחלקים

עם רכב קירור

עד 3 טון לאזור המרכז ווש דן ולאזור חיפה והצפון
לפנות טלפון 06-393555 למשה

לסופר סקיוריטי בע"מ
שד' נורדאו 19 ת"א
טל' 03-451628, 5460302

ד ר ו ש י ם:

למחלקת בטחון

* מפקח שמירה
* מאבטחים למופעים בשעות הערב.
* שומרים לאזור רחובות.
* בודקים בטחוניים לאזור ר"ג חולון ורמת אביב (פנסיונרים)

למחלקת נקיון

* מפקח נקיון.
* מנהלי משמרות יום ולילה לאזור ר"ג ופ"ת.
* נהגי טרקטור במשמרות לאזור ר"ג.
* עובדי נקיון.

יאסיא רילי

לחברת בענף תוטריני
דרוש

אגרונום צעיר

לתפקיד איש שדה ומקדם מכירות

* יתרון לבוגר המגמה לבעלי - חיים

* נא לפנות בצירוף קורות - חיים בכתב יד לת.ד. 3959 רמת-גן, 52186

סודיות מוחלטת מובטחת

נמל תעופה בן-גוריון

רשות שדות התעופה בישראל

ד ר ו ש י ם

יוצאי יחידות קרביות

ליחידות אבטחה בנמל תעופה בן-גוריון.
העבודה מוצעת במשרה מלאה במשמרות לתקופה מינימאלית של שנה. אפשרות העסקה גם במשרה חלקית לסטודנטים.

תנאי הקבלה:
- שרות צבאי מלא ביחידה קרבית.
- 12 שנות לימוד
- מצב בריאות תקין
- מגורים באזור גוש דן.
- גיל עד 30.

- למועמדים המתאימים יוצעו תנאי שכר נאותים והטבות נוספות.
- למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים יתקיים יום עבודת קבלה במנהלת נמל תעופה בן-גוריון במשרד הבריאות (סמוך לאולם המכס) ביום ו' 24/5/88 בין השעות 08.00-11.00.
- על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושני תמונות.
- המתאימים יעברו הכשרה במסגרת קורס בן מספר ימים.

למוסד ממלכתי בירושלים דרושים/ות

עובדים/ות לתפקידי מטה בעלי ענין מבצעים

כשורים נדרשים:
* השכלה תיכונית לפחות.
* כושר ביטוי טוב בכתב ובע"פ.
* גילאי 20-35 לאחר שירות צבאי מלא.
* נכונות לעבודה קשה ומאומצת גם מעבר לשעות העבודה הרגילות במשרד.

המעוניינים המתאימים בדרישות לעיל יפנו לת.ד. 77 ירושלים (מיקוד 91000) ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ג. וטלפון.
מוגים מתאימים ייענו

למוסד ממלכתי
דרושים

קציני מילואים

בדרגות: סגן, סרן, רב-סרן

אנו מציעים לך -
* עבודה בעלת ענין ואתגר, הכרוכה בניידות.
* לימוד השפה הערבית.
* תנאי שכר טובים ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
* עבודה קבועה.
* מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישורים.

אם גילך בין 23-31, השכלתך לפחות תיכונית מושלמת ובריאותך תקינה

פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (61231 מיקוד) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים (כולל מספר ת"ז וטלפון).
מוגים מתאימים ייענו.

מפעלי נייר
אמריקאים ישראליים בע"מ

דרושים
לעבודה בענף האחזקה

1. סגן מנהל מחלקה
מהנדס מכונות
כשר ניהול צוות עובדים. ידע ונסיון בעבודות אחזקה בהיקפים גדולים.

2. מהנדס חשמל ובקרה
לעבודה בנושאים של זרם חזק/חלש, מכשור ובקרה.
נסיון של 3 שנים לפחות.

3. מהנדס חשמל
מהנדס צעיר, לביצוע עבודות חשמל מעניינות.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת המנגנון ת.ד 142 חדרה
סודיות מובטחת.

למרפאת עיניים
של קופ"ח "מכבי"
בחיפה
דרושות

סייע/ת

עם נסיון בעבודה
להתקשר לטל' 04-258291

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ

ל"א.ו.ת" דרושים:

עובדים בעלי רקע טכני

רצוי במיזוג אויר לרכב
לעבודה מיידית לפי"ת, בני-ברק, חולון.
תנאים מצויינים למתאימים
03-371465

מעבדת צילום צבע מיוחדת
דרוש

בעל נסיון
במגדלות צבע

לעבודה מעניינת ואחראית.
טלפון 1-59730-053 למר פרידלנדר

דרוש

אגרונום/מומחה

לגידול ציפורן נסיכת
הציפורן אמריקאית.
מקום העבודה: ספרד.
גיל: 35-45
המועמד יצא עם משפחתו בקיץ 1988.
ידיעת השפה הספרדית חובה.
נא לפנות בכתב, כולל קורות חיים
לת.ד. 22865 ת"א 61228 עבור "שקד"

מנהלים
לבתי"ס שש־שנתיים
בתל־אביב

לקראת שנה"ל תשמ"ט
תנאים הולמים – למועמדים המתאימים.

נא לפנות לטלפון: 438712, 438044 או
בכתב – האגף לחינוך על־יסודי עיריית
תל־אביב־יפו (חדר 229)

לחברת יבוא ארצית
דרוש
לסניף תל־אביב במשרה מלאה

סוכן מכירות

בעל נסיון
בחלקי חילוף בתחום ענף הרכב.
טלפון 03-811021

ד. סולמן בע"מ
מהנדסים יועצים לתעשיה וניהול

עבור אחד מלקוחותינו באזור
חיפה
דרוש
אחראי משרד במוסך גדול

★ נסיון בענף תחזוקת רכב
★ נסיון בארגון וניהול משרד
★ מנהיגות יחסי ציבור טובים
★ שליטה טובה באנגלית טכנית
נא לפנות לטל. 03-350722

קופת חולים מאוחדת

דרושה

פקידת כח־אדם

★ נסיון של שנתיים לפחות
★ רצוי ידע בדיני עבודה
★ העברה וקבלת נתונים במחשב
★ 5 ימי עבודה בשבוע בשעות 15.00 – 8.00

המעוניינות מתבקשות לפנות בכתב יד' עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה עבור פקידת "כח אדם" ת.ד. 16161 תל־אביב

כדאי לעבוד בקופת חולים מאוחדת

לחברה גדולה בת"א
דרוש

סוכן
מכירות

רציני, חרוץ
גיל כ־30
עם נסיון קודם כסוכן.
עבודה עם הרבה אתגר ואוירה טובה.
תנאים טובים לאדם המתאים.

לפנות בכתב יד לפרט נסיון קודם,
לציין מס' טלפון לקביעת ראיון
לת.ד. 1157 ת"א מיקוד 61010
– סודיות מובטחת –

למשרד רואי־חשבון גדול בת"א
דרושים

בוחן
בוחן מרכז
בוחן ראשי

למשרה מלאה בשלבי סיום או לאחר סיום
לימודי ראיית חשבון ובעלי נסיון של שנה
לפחות במשרד רואי חשבון.
לקביעת ראיון להתקשר 03-664561

לקו"אופ" תל אביב דן השרון הרצליה רמת השרון דרושות

קופאיות

למשרה חלקית או מלאה במשמרות.

אם אין לך נסיון בעבודה, אנו נלמדך. אצלנו תמצאי שכר הוגן, מקום עבודה בטוח ותנאים סוציאליים מרביים.
המעוניינות תפנינה:
סניף בר כוכבא – רח' בן גוריון 56, הרצליה טל' 052-543326 למנהל הסניף מר משה הולינגר.
סניף היפר יד אליהו – רח' יגאל אלון 53, תל אביב טל' 03-334653 למנהל הסניף מלכין יחיעם.
כמו כן ניתן לקבל פרטים באגף משאבי אנוש רח' תפוצות ישראל 13, גבעתיים טל' 03-7551279.

למרכזי רהיטים, אגוד מגן אבטחה בע"מ דרושים

1. מאבטחים – למיתקן יוקרתי בתל־אביב.
★ לעבודה במשמרות יום ולילה.
★ בעלי הופעה נאה, גילאים 45-22.
★ על המועמדים להתחייב לתקופת עבודה של 6 חודשים לפחות.

2. מאבטחים והובשים קרביים.
★ בעלי הופעה נאה, גובה 1.80 מטר.
★ יוצאי יחידות קרביות.
★ עדיפות לבעלי נשק אישי.
לעבודות אבטחה מדוגמות.
להתקשר לטל' 03-5448375, 03-5448376, 03-226647
בין השעות 08.00-18.00

לחברה בקרית אריה (פ"ת)
דרוש

מחסנאי

בעל נסיון מוכח של 5 שנים לפחות
בעבודה עצמאית בחברה/מפעל תעשייתי

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
לת.ד. 18259 תל־אביב
– סודיות מובטחת –

לחברת בנייה גדולה
במרכז הארץ
דרוש

חשב

בעל ידע בהנהלת־חשבונות ונסיון בענף הבניה.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 6525 ת"א 61060.

למשרד רו"ח בת"א
דרושה

מזכירה

■ למשרה מלאה
■ נסיון במעבד תמלילים וורדפיל ומאזנים
■ 5 ימי עבודה בשבוע
להתקשר לטל':
03-201064

למספרה בת"א
דרושים
★ ספר/ית
★ מלצרים/יות
★ מארחת נאה ומנומסת.
טל' 03-5402947
03-285694

דרוש

מנהל
אחזקה

עבור מבני תעשיה ומסחר
בת"א

מישורים נדרשים:
★ טיפול במערכות הבניין, תחזוקתו ושיפוצים כלליים.
★ ניהול ופיקוח על צוות עובדים.
★ מו"מ מסחרי עם קבלנים ונותני שירות.
★ יחסי־ציבור עם דיירים ורשויות.
עדיפות לבעלי ניסיון רב בתפעול בניין מסחרי, הכולל קשר עם מאות דיירים, טיפול תחזוקתי מתמיד. על המועמד להיות מסור לעבודתו, אחראי ללקוחותיו, ביצועיסט ו"בעל־בית" בגישתו.
תנאים טובים למועמד המתאים.
קורות חיים ודרישות שכר, נא לשלוח לת.ד. 6198 תל־אביב 61061 עבור "מנהל אחזקה"
סודיות מובטחת

המרכז
למורשת היהדות
ע"ש ספיר
לעבודה מעניינת
ורבת אתגר

דרושים בירושלים

מדריכים/ות

להנחיית קבוצות תלמידים מכיתות ז'-י"ב
בנושא ציונות וזהות יהודית

הכישורים הנדרשים:
1. תואר ראשון לפחות במדעי הרוח
2. בקיאות במקורות היהדות.
3. נסיון בחינוך בלתי פורמאלי עם בני נוער

המעוניינים יפנו בכתב למרכז למורשת היהדות ע"ש ספיר ת.ד. 979 ירושלים 97500,
טל' 02-286121 עד ה־10.6.88

אודם
למרכז עירוני
אורט
"יד שפירא"
רח' נס לגויים 53,
טלפון 03-829147
דרוש/ה

מנהל/ת
אדמיניסטרטיבי/ת

השכלה אקדמית, נסיון במינהל,
משק כספים ותחזוקה.
(נא לפנות למזכירות ביה"ס)

למשרד רואי חשבון גדול
בתל־אביב
דרוש/ה

פקיד/ה

למחלקת המסים
לעבודה בטיפול שוטף עם מס הכנסה.
רצוי נסיון מעשי בעבודה בתחום מס הכנסה הכנסה וידע בסיסי בנושא מיסים.
לקביעת ראיון להתקשר
03-664561 לצחק אליהו

הגרעין
הספקה לחקלאות

למחלקת הגינון באזור־יהודה דרושים

אדם בעל
רקע חקלאי

רצוי טכנאי נוף לתפקיד שיווק, הגר באזור גוש־דן.

מחסנאי טכני (מפ"ט)

בעל נסיון.
לפנות טלפונית 03-5615566 (משה)

למוסד החינוכי בגן־שמואל
דרושים:

מורים

לשנת הלימודים תשמ"ט

1 מתמטיקה + מחשבים – 3/4 משרה (חטיבה עליונה עם הכנה לבגרות).
2 מקרא במשרה מלאה + הכנה לבגרות.
3 ספרות – חצי משרה, בעיקר לחטיבת הביניים (עם אפשרות גם לחטיבה עליונה לבגרות).

★ בדבר פרטים נא לפנות לרכז הפדגוגי, איתן מלעדי, במוסד החינוכי, גן־שמואל, טלפון:
06-320987 – רצוי בשעות הבוקר

לבולט בע"מ
החברה המובילה
בשקילה אלקטרונית
דרוש

איש
מכירות

לאזור חיפה
להרצת מוצרינו
בתעשיה
ובחקלאות
★ ניסיון מוכח
במכירות
★ בעל רכב

לפנות לחגי
03-7515186

בן
3 שנים
בענף,
לפחות

תקציבאי

זנק
קדימה.
צלצל:
ליכטנזון
338586

אחראי בקורת
מפעלי תעשיה

תאור התפקיד
הבחנה ופקוח על מפעלי תעשיה העיריית תל־אביב...

דרישות המשרה
1. מהנדס איכות הסביבה רשום בפנקס המהנדסים או בוגר אוניברסיטה בתחום מתחומי מדעי הסביבה, מדעי הטבע, ביולוגיה או כימיה.
2. ידע ונסיון של 3 שנים לפחות בתחומי מניעת זיהום אויר, רעש ושפכים.
3. ידע בתוקים ותקנות הנוגעים לאיכות הסביבה.
4. ידע בסיסי בתהליכי ייצור של מפעלים.
5. נכונות לעבוד בשעות בלתי שגרתיות.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות לטלפון 437177.

קריסטל
מכונות ומוצרי חשמל בע"מ

דרוש/ה

1. מנהל/ת חשבונות

בתפקיד מנהל מדור במחלקת הנה"ח.
– בעל סוג 3
– נסיון מוכח של 5 שנים לפחות.
המועמדים המתאימים יתקשרו לטלפון:
03-7511132 – אירית

ש.ח.פ. ישראלי בע"מ
דרושים:

★ מכונאי ציוד קרקע

★ חשמלאי ציוד קרקע

ידע בהפעלת גנרטורים באזור ת"א 5
ימי עבודה 08-230955 08-245330

למפעל סריגה ליצוא בת"א
דרוש

מייסטר למכונות סריגה

(שטוחות אוניברסל אלקטרוניות)
לפנות ביום שישי ובערבים טל' 08-467275
– סודיות מובטחת –

מלכת המשרד

אם את מזכירה מקצועית מנוסה בניהול משרד לסחר בינ"ל בעברית ואנגלית, עצמאית, יוזמת, מאורגנת ומסודרת.
כתבי ביד על נייר חלק לת.ד. 8173 ר"ג.

לצרכניות בע"מ
למפעל במזון באזור המרכז – דרושים
★ עובדים/ות תחזוקה
★ עובדי נקיון
★ עובדי מטבח
שעות העבודה
16.30-7.00 מ"ס
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות מיום ב' לשלמה
טל' 5426465, 5426456

לחברה ארצית
בתחום התאורה
האלקטרונית
דרושים

מנהלי מכירות/
רכזי סניפים

עדיפות:
1. נסיון מוכח במכירות
2. בעלי רכב.
למתאימים תנאים טובים.
להתקשר
בטלפון 03-828112

תיכון עירוני חי קדל, חולון
דרושים
★ מדריכי נוער – שליח
★ ספרן/ית
★ לבורנט/ית לפיסיקה
להתקשר 882716,
בערב 315969

למוסד ציבורי
דרוש/ה

עובד/ת
סוציאלי/ת

לחצי משרה
לפיקוח סוקר במעונות לזקנים באזור ת"א והמרכז.
העבודה למשך שנה כרוכה בנסיעות.
כישורים: בעלי תואר בוגר או מוסמך בעבודה סוציאלית ונסיון בפיקוח.
לפנות ההל מיום שני
לבני זהר עירון
טל. 02-668251

ל"שמ־לי"
ריקמה ממוחשבת
דרוש

מנהל
לרשת
חנויות

להתקשר מיום ב'
03-236746,
03-221889

לפרויקט אמריקאי
– ישראלי גדול
דרושים:
אדריכל בכיר
אדריכלים
טכנאים
ניסיון תיב"מ וידיעת השפה האנגלית חיוניים.
03-250557
03-258634

למרפאת "אבי בבלים"
דרושים
1. רופאי/ות שיניים בעלי נסיון
2. פקידת קבלה בעלת כשר ביצוע לעבודה אחר"צ.
3. סייעות בעלי נסיון
לפרטים טלפונים:
03-584440 03-871323
בערב 03-5514320

דרושה בטיפול יפה
מנהלת
חשבונות/
קלדנית
סוג 2
למשרה מלאה.
נא להתקשר
03-5365190,
03-5365288

"אמרוי" חבר להסעים ופנוי בע"מ
למחלקת השרות
של החברה דרושים
1. איש
הידראוליקה
בעל ידע רב במכונות.
2. מכונאי שירות
למלגזות חשמליות.
רשיון נהיגה חובה
הפניות בכתב יד עם
לפנות לת.ד. 175
גבעתיים, מ. 53101

דרוש
בוחן רשוי רכב
בפרטים
בטלפון 053-57950

להברה קבלנית
לבנין
דרוש
מפעיל מחפרון
CASE-580
המתאימים יפנו לטלפון
03-807832 03-807838

דרוש
אופטומטריסט
אגבלר מכסי עד 40,
פעיל עם נסיון ב־C.L.
+ השקעה לחנות
אופטיקה מבוססת
במרכז ת"א, לצורך
התרחבות.
ת.ד. 16288 ת"א

הועדה לאנרגיה אטומית
המרכז למחקר גרעיני נחל־שורק

דרושים
לפעילות מו"פ במערכות מגוונות

★ מהנדס אזרחי
בעל תואר שני או שלישי לעבודה בתחום אנליזה דינמית של מבנים;
בעל ניסיון מוכח בעבודה במחשבים.
עדיפות לבעלי תואר שלישי או משתלמים לדוקטורט.

★ מהנדס כימיה
בעל תואר שני עם התמחות בבקרת תהליכים. ליישום עקבים (TRACERS) בתעשיה ובמחקרי סביבה.
דרוש ניסיון בתכנות מדעי במקרו־מחשב ובמערכות מדידה ממוחשבות.
רצוי נסיון בתעשיה הכימית.
העבודה כרוכה בנסיעות ובשהייה בשדה.

★ מוביל פרויקט פיתוחי
לבניית מערכות מומחה
אקדמאי במדעי הטבע רצוי בעל תואר שני או שלישי. ניסיון עשיר במחשבים ובפיתוח תוכנה.
עדיפות לבעלי תואר במדעי המחשב ונסיון יישום למערכות מומחה.
עדיפות לבעלי ניסיון בתחומי אבטחת איכות ואמינות.

★ מהנדס אלקטרוניקה
לקבוצת האמינות שלנו.
עדיפות לבעלי תואר שני עם נסיון של 3 שנים לפחות.

★ תלמיד מחקר
בעל תואר ראשון או שני בכימיה/הנדסה כימית.
לעבודת מחקר לתואר מסטר או דוקטור עם שילוב בפרוייקט.

★★★★★

אנו עובדים חמישה ימים בשבוע ומקיימים מערך הסעות בכל אזור במרכז.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים וניסיון בעבודה, רשימת ממליצים ומספר טלפון למחלקת כוח אדם, במרכז למחקר גרעיני, נחל שורק דואר יבנה, מיקוד 70600.
– סודיות מובטחת –

"מאיר" חברה למכוניות ומשאיות בע"מ
יבואני VOLVO בישראל

למוסך השרות המרכזי
בפתח־תקוה

דרושים

1. חשמלאי רכב
בעלי הסמכה

2. חשמלאי רכב
בעלי נסיון

3. מכונאי דיזל
בעלי נסיון

4. פחחים
בעלי נסיון

נא לפנות טלפונית
לשלמה מלר
טלפון 03-9225455

לחברה גדולה בגוש דן

מהנדס מכונות/
מנהל אחזקה

★ בעל נסיון בתעשיה ובמערכות ייצור.
★ בעל נסיון בניהול צוות.
– תנאים טובים למתאימים –

המעוניינים יפנו בכתב
לת.ד. 14310, תל־אביב

לדיזנגוף סנטר
דרושים במשרות מלאות

★ פקידה טכנית
עם ידע בשרטוט ובשפה האנגלית

★ חשמלאי
מוסמך

★ צבעי צעיר
עד גיל 30

המתאימים יתקשרו 03-294864
ליהודית לשם קביעת ראיון

לעיתון הנפוץ במדינה

דרושים

אנשי מכירות
מעולים

תנאי שכר מעולים
למתאימים לתיאום פגישה טלפון

03-200401, 03-201350 דורון רוה

SONY

דרושים

מזכיר/ת
מכירות

בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בעבודת מזכירות, עם ידע בשפה האנגלית + הדפסה, מסודרים מאורגנים ויעילים – מתבקשים להתקשר לקביעת ראיון לאילן 03-5101515.

ישפאר
רח' אחד העם 9,
מגדל שלום, ת"א,
טל' 03-5101515.

למפעל תעשייתי
בתחום האריזה
דרוש

אחראי הזמנות

לטיפול בהזמנת לקוחות ותכנון
סדר הייצור
ידע באנגלית הכרחי.

לפנות בכתב ת.ד. 609 בני ברק
מיקוד 51105

הכפר הירוק
ע"ש לוי אשכול
דרושים
מורים בכירים
★ לביולוגיה ומדעי החיים
★ לאנגלית
★
נסיון בהגשה לבגרות. תנאים מיוחדים למתאימים
לפנות לטל. 03-496166

"מצנח"
שרותי ביטוח בע"מ
דרך בן־גוריון 120
רמת־גן, 52434

סוכן/י ביטוח צעיר/ים
המחפש/ים בית חם!

בפתח־תקוה, בנתניה, בחיפה
נא לפנות טלפונית:
734351, 725358, 03-725696 עדי

לחברת ה. בלכוס בע"מ
דרושה

פקידת שרות

למחלקת השרות בסניף ת"א
תיאור התפקיד: – קבלת קריאות שרות מלקוחות וניהול מעקב תיקונים.
הדרישות: – לאחר שרות צבאי השכלה תיכונית אריבות וסבלנות סדר ודייקנות.
שעות העבודה: א–ה 8.00–16.00 ו' 8.00–13.00
לקביעת ראיון נא להתקשר
03-259005 03-256468

לבית־דגן דרושים

1. מדריך/ה לקידום נוער
משרה מלאה.

2. מדריכי ספורט

3. רכז/ת ומדריכים
לפרוייקט למידה חברתי חדשני

4. רכז/ת תנועת נוער
נסיון בתנועת נוער הכרחי.
לפרטים נוספים להתקשר למתנ"ס טלפון
03-984360, 03-985483

هكذا من الأصل

مكان الأصل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

משרד החינוך והתרבות
אגף כח אדם בהוראה

הודעה מס' התשמ"ט/4 על
משרות ניהול פנויות

אגף כח אדם בהוראה מודיע על משרות ניהול פנויות של מנהלים בבתי־ספר יסודיים ובחטיבות הביניים לקראת שנת הלימודים תשמ"ט.

מן המועמדים נדרשים כישורים בתחומי ההשכלה הפדגוגית והאקדמית, הכשרה מקודמת בתחום החינוך מינהל כללי וותק בהוראה של חמש שנים.

התכונות פורסמו בפירוט בחוזר מנכ"ל מיוחד ד' שבט (התשמ"ח) פברואר (1988) נוהל מינוי מנהלים במוסדות חינוך רשמיים. המעוניינים להציג מועמדותם ימלאו טופס בקשה למשרת ניהול שאפשר לקבלו בכל לשכה מחוזית של משרד החינוך והתרבות. הטופס ימולא בשני העתקים: האחד יישלח אל מנהל המחוז שבו נמצאת המשרה הפנוית, ואחר אל המפקח על בית הספר שבו מועסק המועמד.

היום האחרון לקבלת בקשות בלשכות המחוזיות — יום שישי י"ח בסיון התשמ"ח (3 ליוני 1988).

רשימת המשרות

א. מחוז ירושלים – רחוב דוד המלך 18, ירושלים מיקוד 94101 טלפון 02-238211.

1. ביה"ס הממלכתי „דבוטינסקי" בבית שמש. 16 כיתות א'–ו'.
2. ביה"ס הממלכתי „גבעת זאב" בגבעת זאב. 18 כיתות א'–ו'. 2 כיתות ח'. המשרה פנויה לשנה.
3. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „אלנקר" בירושלים. 4 כיתות ז'–ח'. ביה"ס חדש.
4. ביה"ס הממלכתי „אלישר" בירושלים. 9 כיתות א'–ו'.
5. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „ארזים" בירושלים. 7 כיתות א'–ו'.
6. ביה"ס הממלכתי דתי „דוגמא עוזיאל" בירושלים. 11 כיתות א'–ו'. 4 כיתות ז'–ח'.
7. ביה"ס הממלכתי דתי „חב"ד – עיר גנים" בירושלים. 5 כיתות א'–ו'. כיתה אחת ז'–ח'.
8. ביה"ס הממלכתי „ינוקר" בירושלים. 12 כיתות א'–ו'. כיתה אחת ח'. המשרה פנויה לשנה.
9. ביה"ס הממלכתי דתי „מימוני" בירושלים. 14 כיתות א'–ו'. 6 כיתות ז'–ח'. המשרה פנויה לשנה.
10. ביה"ס הממלכתי דתי „באר זרזי" בירושלים. 8 כיתות א'–ו'. 2 כיתות ז'–ח'. המשרה פנויה לשנה.
11. ביה"ס הממלכתי דתי „ציון עראי" בירושלים. 13 כיתות א'–ו'. 4 כיתות ז'–ח'. המשרה פנויה לשנה.
12. ביה"ס הממלכתי „רמת מוריה" בירושלים. 6 כיתות א'–ו'. ביה"ס חדש.
13. ביה"ס הממלכתי „שרה" בירושלים. 10 כיתות א'–ו'.

ב. מחוז המרכז – בית הדר דפנה, שד' שאול המלך 39, תל־אביב מיקוד 64928 03-5435276

1. חטיבת הביניים הממלכתית בגני תקווה. 4 כיתות ז'. חטיבה צומחת. ביה"ס חדש.

ג. מחוז הדרום – בית הממשלה – דרך הנשיאים – באר שבע טלפון 057-663511

1. ביה"ס הממלכתי דתי „חב"ד יאר" באשדוד. 4 כיתות א'–ו'. ביה"ס חדש.
2. ביה"ס הממלכתי דתי „יד שבתאי" באשדוד. 6 כיתות א'–ו'.
3. ביה"ס הממלכתי „מבואות" בבאר טוביה. 20 כיתות א'–ו'.
4. חטיבת הביניים הממלכתית „אנוך" בדימונה. 24 כיתות ז'–ט'. המשרה פנויה לשנה.
5. ביה"ס הממלכתי דתי „מקור חיים" בדימונה. 6 כיתות א'–ו'. 2 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
6. ביה"ס הממלכתי דתי „הראל" בקרית מלאכי. 11 כיתות א'–ו'. המשרה פנויה לשנה.
7. ביה"ס הממלכתי דתי „מורשה" בברכיה. 6 כיתות א'–ו'.
8. ביה"ס הממלכתי דתי „מצפה אלי" במצפה רמון. 8 כיתות א'–ו'. 2 כיתות ז'–ט'. המשרה פנויה לשנה.
9. ביה"ס הממלכתי „מבועים" בנגב. 16 כיתות א'–ו'.
10. ביה"ס הממלכתי „לבאות" בערד. 15 כיתות א'–ו'. המשרה פנויה לשנה.

ד. מחוז חיפה – רח' פנט לוקס 7, חיפה. מיקוד 35055 טלפון 04-562323

1. ביה"ס הממלכתי „שרוד" באור עקיבא. 5 כיתות ז'–ח'.
2. ביה"ס הממלכתי „גלילות" בבן דור/נשר. 14 כיתות א'–ו'.
3. ביה"ס הממלכתי דתי „ביל"ו" בחדרה. 6 כיתות א'–ו'. 2 כיתות ז'–ח'.
4. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „אופקים" בחיפה. 6 כיתות א'–ו'. 4 כיתות ז'–ח'.
5. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „אחוות ילדים" בחיפה (ארזים). 12 כיתות ז'–ח'.
6. ביה"ס הממלכתי „בארי" בחיפה. 13 כיתות א'–ו'.
7. ביה"ס הממלכתי „זכרון יוסף" בחיפה (אחוזה). 20 כיתות א'–ו'. המשרה פנויה לשנה.
8. ביה"ס הממלכתי „יזרעאליה" בחיפה. 20 כיתות א'–ו'. המשרה פנויה לשנה.
9. חטיבת הביניים הממלכתית „כל ישראל חברים" בחיפה. 18 כיתות ז'–ט'. המשרה פנויה לשנה.
10. ביה"ס הממלכתי דתי „כרמלי" בחיפה. 13 כיתות א'–ו'. המשרה פנויה לשנה.
11. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „מרכז לשיפור הלמידה" בחיפה. 8 כיתות א'–ו'. המשרה פנויה לשנה.
12. ביה"ס הממלכתי „ניצים" בחיפה (נוה דוד). 15 כיתות א'–ו'. המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
13. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „מרכז טיפולי" בטירת הכרמל. 5 כיתות א'–ו'. המשרה פנויה לשנה.
14. חטיבת הביניים הממלכתית בביה"ס התיכון המקיף שש שנתי בטירת הכרמל. 19 כיתות ז'–ט'. המשרה פנויה לשנה.
15. ביה"ס הממלכתי דתי „שילה" בפרדס חנה. 8 כיתות א'–ו'. (כולל כיתה אחת טיפולית וכיתה אחת מקדמת).
16. ביה"ס הממלכתי „עצמאות" בקרית אתא. 7 כיתות א'–ו'. המשרה פנויה לשנה.
17. חטיבת הביניים הממלכתית „אורט" בקרית ביאליק. 29 כיתות ז'–ט'. המשרה פנויה לשנה.
18. ביה"ס הממלכתי דתי „יבנה־חב"ד" בקרית טבעון. 6 כיתות א'–ו'. המשרה פנויה לשנה.
19. חטיבת הביניים הממלכתית דתית בתיכון דתי מקיף „ע"ש לוינסון" בקרית ים. 11 כיתות ז'–ט'.
20. ביה"ס הממלכתי „זבולון" ברכסים. 7 כיתות א'–ו'. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה.

ה. מחוז הצפון – בית הממשלה, נצרת עלית. מיקוד 16000 טלפון 06-572960

1. ביה"ס הממלכתי בקיבוץ הזורע. 6 כיתות א'–ו'.
2. ביה"ס הממלכתי בקיבוץ גבע. 4 כיתות א'–ו'.
3. ביה"ס הממלכתי בקיבוץ יפעת. 6 כיתות א'–ו'.
4. ביה"ס הממלכתי בקיבוץ שריד. 6 כיתות א'–ו'.
5. חטיבת הביניים הממלכתית ע"ש „בן גוריון" בעפולה. 26 כיתות ז'–ט'. פירסום חוזר.
6. ביה"ס הממלכתי דתי באביבים. 5 כיתות א'–ו'.

ו. מחוז תל־אביב – בנין הדר־דפנה, שד' שאול המלך 39, תל־אביב. טלפון 03-5435406

1. ביה"ס הממלכתי „הדרים" באור יהודה. 7 כיתות א'–ו'. ביה"ס חדש.
2. ביה"ס הממלכתי דתי „לבידות" בבני ברק. 8 כיתות א'–ו'. 2 כיתות ז'–ח'. כיתה אחת טיפולית.
3. ביה"ס הממלכתי דתי „מעלות" בבני ברק. 10 כיתות א'–ו'. 4 כיתות ז'–ח'. 4 כיתות מקדמות.
4. ביה"ס הממלכתי דתי „מקור חיים" בבני ברק. 12 כיתות א'–ו'. 4 כיתות ז'–ח'. 3 כיתות לחינוך מיוחד.
5. ביה"ס הממלכתי „הנחיה" בבת־ים. 12 כיתות א'–ו'. 4 כיתות ז'–ח'. 4 כיתות לחינוך מיוחד.
6. ביה"ס הממלכתי דתי „עקיבא" בבת־ים. 12 כיתות א'–ו'. 4 כיתות ז'–ח'. 2 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
7. חטיבת הביניים הממלכתית „יד גיורא" בהרצליה. 15 כיתות ז'–ח'. 8 כיתות ז'–ט'. 2 כיתות מקדמות. המשרה פנויה לשנה.
8. חטיבת הביניים הממלכתית „יד התשעה" בהרצליה. 12 כיתות ז'–ט'.
9. ביה"ס הממלכתי ע"ש „גולדה מאיר" בחולון. 15 כיתות א'–ו'. 5 כיתות ז'–ח'. כיתה אחת לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
10. ביה"ס הממלכתי „ויצמן" בחולון. 12 כיתות א'–ו'. 4 כיתות ז'–ח'. 2 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
11. ביה"ס הממלכתי „עלומים" בקרית אונו. 14 כיתות א'–ו'. 4 כיתות לחינוך מיוחד.
12. ביה"ס הממלכתי „אורנים" ברמת השרון. 20 כיתות א'–ו'. כיתה אחת לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
13. ביה"ס הממלכתי „הדר" ברמת השרון. 19 כיתות א'–ו'. כיתה אחת לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
14. ביה"ס הממלכתי „עליות" ברמת גן. 12 כיתות א'–ו'. 4 כיתות ז'–ח'. כיתה אחת טיפולית.
15. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „אנוך" בתל־אביב 5 כיתות א'–ו'. 3 כיתות ז'–ח'. כיתה אחת ז'–ט'. כיתה אחת טיפולית.
16. ביה"ס הממלכתי דתי „בעש"ט" בתל־אביב. 8 כיתות א'–ו'. 3 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
17. ביה"ס הממלכתי „הגליל" בתל־אביב. 12 כיתות א'–ו'. 2 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
18. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „מצדה" בתל־אביב. 6 כיתות א'–ו'. 2 כיתות ז'–ח'. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה.
19. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „גיל" בתל־אביב. 9 כיתות א'–ו'. 3 כיתות ז'–ח'. כיתה אחת טיפולית. המשרה פנויה לשנה.
20. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „נתיב" בתל־אביב. 3 כיתות א'–ו'. כיתה אחת ז'–ח'. כיתה אחת ז'–ט'.
21. ביה"ס הממלכתי דתי „עמיאל" בתל־אביב. 6 כיתות א'–ו'. כיתה אחת לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
22. ביה"ס הממלכתי דתי „שרשים" בתל־אביב. 12 כיתות א'–ו'. 2 כיתות ז'–ח'. 3 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
23. ביה"ס הממלכתי „תל־חי" בתל־אביב. 21 כיתות א'–ו'. 8 כיתות לחינוך מיוחד. המשרה פנויה לשנה.
24. ביה"ס הממלכתי לחינוך מיוחד „תקומה" בתל־אביב. 4 כיתות א'–ו'. כיתה אחת ז'–ח'. כיתה אחת ז'–ט'.

משרד החינוך והתרבות
הודעה על
משרות פנויות
למפקחים ומדריכים
במשרד החינוך והתרבות

מכרז משולב (פנימי והיצוני) למשרות פקוח והדרכה
תיאור התפקידים והדרישות למשרות הפנויות מפורטים בחוברת המכרזים המצויה בלשכות המחוזיות של משרדנו ושל נציבות שירות המדינה.
היום האחרון להגשת הבקשות הוא יום שני כ"א בסיון התשמ"ח (6.6.88)

לשכת המנכ"ל/אגף תכנון הערכה ובקרה
24. מרכז/ת (הערכה ובקרה משוב), דרגה – מורה מדריך, מפקח, ירושלים (2/3 משרה).
*)

מזכירות פדגוגית
25. מפקח/ת מרכז/ת על הוראת המוסיקה, דרגה – מפקח, ירושלים, תל־אביב.
מזכירות פדגוגית / אישור ספרי לימוד
26. מנהל/ת המחלקה לאישור ספרי לימוד, דרגה – מורה מדריך, מדריך, מפקח, ירושלים.
*)

הועדה לחינוך הדרוזי
27. מפקח/ת על חינוך גופני בבתי־ספר דרוזיים, דרגה – מדריך, מפקח, חיפה וכל הארץ (½ משרה).
*)

מינהל פדגוגי/אגף לחינוך קדם יסודי
28. מנהל/ת המחלקה לגיל הרך, דרגה – מורה מדריך, מדריך, מפקח, תל־אביב וכל הארץ.
29. מנהל/ת המחלקה לתוכניות הורים וקהילה, דרגה – מורה מדריך, מדריך, מפקח, תל־אביב וכל הארץ (½ משרה).
מינהל פדגוגי/אגף לחינוך על־יסודי
30. מנהל/ת המחלקה לקידום יוזמות ומשימות, דרגה – מפקח, ירושלים.
**)

מינהל פדגוגי/שרות פסיכולוגי יעוצי
31. מפקח/ת מורים יועצים (שמוש בסמים ואלכוהול), דרגה – מורה מדריך, מדריך, מפקח, ירושלים וכל הארץ.
**)

מינהל פדגוגי/אגף לתוכניות לימודים
32. מתאם/ת תוכניות לימודים, דרגה – מורה מדריך, מדריך, מפקח, ירושלים.
*)
***)
33. כותב/ת תוכניות לימודים באזרחות לכתות ז'–י"ב, מגמה – דתי, דרגה – מורה, מורה מדריך, מדריך (½ משרה).
****)
34. מרכז/ת פרויקט מקרא לכתות ז'–י"ב, מגמה – דתי, דרגה – מדריך, מפקח, ירושלים (½ משרה).
****)

מינהל פדגוגי/אגף לחינוך מדעי וטכנולוגי
35. סגן/ית מנהל האגף ומנהל/ת מחלקה לחינוך מדעי, דרגה – מפקח, ירושלים וכל הארץ.
**)

אגף החינוך הדתי
36. מפקחת ארצית על גני ילדים, דרגה – מפקח, ירושלים וכל הארץ.
****)

רשות הספורט והחינוך הגופני
37. סגן/ית מנהל הרשות (לספורט), דרגה – מפקח, תל־אביב וכל הארץ.
*)
***)
38. מנהל/ת מחלקה (רשויות מקומיות וספורט עממי), דרגה – מדריך, מפקח, ירושלים וכל הארץ.
אגף לחינוך מבוגרים
39. מנהל/ת המחלקה להנחלת הלשון, דרגה – מפקח, ירושלים וכל הארץ (4/6 משרה).
לשכת מחוז הדרום
40. מפקח/ת על החינוך המיוחד, מגמה – כללי, דרגה – מדריך, מפקח, באר־שבע (½ משרה).
*)
41. מפקח/ת כולל/ת על בתי־ספר יסודיים, מגמה – דתי, דרגה – מדריך, מפקח, באר־שבע (½ משרה).
*)
*****)

קצין מטה חינוך
42. מפקח/ת כולל/ת על בתי"ס יסודיים, דרגה – מדריך, מפקח, עזה.
*****)

*) במשרה מועסק עובד.
**) העובד שיבחר משרתו תתפנה.
***) המשרה פנויה באופן זמני והעובד שיבחר יועסק עפ"י חוזה מיוחד או במעמד של מינוי בפועל (לעובד קבוע מההוראה).
****) המועמד שיבחר יהיה טעון אישור נוסף של המועצה לחינוך ממלכתי־דתי, כתנאי לכניסתו לעבודה.
*****) מועמד שיבחר למשרה הנ"ל יועסק שלוש שנים בחוזה מיוחד או במעמד של מינוי בפועל (לעובד קבוע מההוראה).

פרטים מלאים ניתן לקבל במחלקה לעניני עובדים, ירושלים רח' שבטי ישראל 34 חדר מס' 124 או בחוברת המכרזים שניתן לראותה בלשכות המחוזיות של משרדנו:
1. לשכת מחוז ירושלים – רחוב דוד המלך 18.
2. לשכת מחוז הדרום – רח' הנשיאים, באר־שבע.
3. לשכת מחוזות ת"א והמרכז – בנין הדר דפנה, שד' שאול המלך.
4. לשכת מחוז חיפה – רחוב פנט לוקס 7.
5. לשכת מחוז הצפון – בית הממשלה, הקריה, נצרת־עילית.
או בנציבות שירות המדינה, ירושלים הקריה ע"ש בן־גוריון, כביש רופין, ובלשכותיה המחוזיות:
1. לשכת מחוז תל־אביב – הקריה, רח' קלמן מגן 10.
2. לשכת מחוז חיפה והצפון – רח' חסן שוקרי 11 (בית הממשלה).
3. לשכת הנגב, באר־שבע – בנין לשכת הבריאות המחוזית שכונה ד' (צפון) רח' הנריק מירושלים.
כל המעונין, הממלא אחר דרישות המשרה שהוכרז עליה, ימלא טופס בקשה למשרה פנויה – למכרז משולב מ.ל.ע. 230, שאפשר לקבלו במשרד החינוך והתרבות, בלשכות המחוזיות, ובמשרדי הנציבות.
את הטופס יש להעביר ב־2 עותקים למחלקה לעניני עובדים של משרד החינוך והתרבות בירושלים, לאחר מילויו בקפדנות על כל פרטיו. (אין להעביר את הטפסים לנציבות שירות המדינה).
עובדי מערכת החינוך הרשמית (עובדים המקבלים שכר ממשרד החינוך והתרבות) ישלחו עותק אחד של הבקשה ישירות למחלקה לעניני עובדים, עותק שני יוגש על ידם למנהל המחוז או למנהל האגף הנוגע בדבר. שאר המועמדים יגישו בקשותיהם במישרין למחלקה לעניני עובדים, ירושלים רח' שבטי ישראל 34, במעטפה סגורה המסומנת – המח' לעניני עובדים, מכרז מס', משרד החינוך והתרבות.
על המועמדים לצרף לבקשותיהם העתקי תעודות (בצירוף תרגום נאמן לעברית, אם הם ערוכים בלועזית) המוכיחות כשירותם מבחינת השכלה וניסיון למשרה וכן תולדות חיים. מועמד שאינו מצרף מסמכים על השכלה ונסיון כנדרש, מועמדותו לא תתקבל.
על המועמדים לשלוח בקשותיהם בעוד מועד כדי שתגענה למשרדנו עד היום האחרון להגשת הבקשות.

רותם דשנים בע"מ
למפעלנו במישור רותם לאגף המכני דרוש
מהנדס כימאי
* נסיון בתעשיה הכימית הכבדה
* נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בניהול פרוייקטים
תנאי השכר ייקבעו בהתאם לנסיון ולכישורים.
למועמדים מחוץ לאיזור תינתן עזרה בדיור.
נא לפנות בצירוף קורות חיים לירותם דשנים־מישור רותם ד.נ. ערבה 86800, לידי מנהל כח־אדם בקבוצת כימיקלים לישראל.

סופר־פארם
לסופר־פארם קניון רמת־גן
וסופר־פארם רב־מכר
דרושים/ות
★ **קופאים/ות**
★ **מחסנאים** – עד גיל 30
★ **דיילות יופי** – רצוי בעלות נסיון
לפנות אישית ל־זאב בסופר־פארם קניון רמת־גן

לעבודה מיידית בחבר
לסניפנו בתל־אביב
◆ **מזכירות כתבניות דו לשוניות** + יכולת ונסיון בניסוח עצמאי ידע במעבד תמלילים.
◆ **מעבדות תמלילים IBM** עברית/אנגלית בתוכנת: **wordmill**
אינשטיין ו־א־ב נסיון הכרחי בהדפסת טבלאות – אפשרות לשעות גמישות.
◆ **קלדניות מסוף** עברית + ידע באנגלית – אפשרות לשעות גמישות.

חברה לשרותי כח אדם
ת"א, בנין מגדלור, בן יהודה 1, טל: 03-5101420;
ראשל"צ, 03-9668139;
ירושלים, 02-234265;
חיפה, 04-663968.
• הצטייד בפנקס מילואים, ת. שבי והמלצות
• שעות הקבלה 08.00-18.30.
לעבוד בחבר - להרגיש בבית

משרד לעורך/ת דין
במשרד לעורכי דין בת"א
כולל שירותי משרד מלאים
„תמורת שירותים"
טל. 03-5576567

למשרד מהנדס קונסטרוקציה דרושים:
★ מהנדס בנין עם נסיון של 3 שנים לפחות
★ שרטטת בנין.
טלפון 03-265789
הערב 03-228650

לגן אירועים בפתח־תקוה דרושים
מלצרים/ות
איש/ת נקיון
תנאים טובים.
03-9363888 לפנות

ביה"ס תיכון קיבוצי מעוניין בתשמ"ט
במורה למתמטיקה
היודע ללמד גם לבגרות 5 נקודות.
בדבר פרטים נא להתקשר ביום: 08-593456. בערב: 051-874318

למושב קדש ברנע דרושים
★ **גננת מוסמכת** לשנת תשמ"ט
★ **מטפלות לפעוטונים**
לעבודה מיידית
טלפונים:
057-73477,
057-77542,
057-77924

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
[illegible]

למוסד רפואי גדול בגוש דן
דרושים/ות
רוקחים/ות
למשרה מלאה וחלקית
תנאי עבודה מקצועיים מיוחדים
נא לפנות טלפונית: 03-5310573
03-349616

לעיתון יומי גדול
דרושים
רוכשי/ות מודעות
לאזורים: ירוחם, נתיבות, אופקים, ערד, מצפה־רמון, באר שבע, אילת.
תנאים מיוחדים למתאימים/ות
אפשרות לקידום
לקביעת ראיון נא לכתוב לת.ד. 5828 באר שבע מיקוד: 84156 בצירוף פרטים וקורות חיים.

לאחים אביוני בחולון
דרושים
☆ **פקידה** למשרה מלאה
☆ **מרכיבי תיקרות מקצועיים** להרכבת תקרות
☆ **עוזר למחסן מכירות**
נא לפנות למשה בטל. 03-808490.

עירית קרית־גת
דרושים/ות
מורים/ות
לשנה"ל תשמ"ט
לביה"ס מקיף ע"ש „ישראל רוגוזין" במקצועות הבאים:
★ מורה למקצועות הפקידות.
★ טכנאי אלקטרוניקה לתפעול מעבדות אלקטרוניקה.
המעוניינים יפנו למנהל בית הספר – מר גיל פליישר בשעות הבוקר בביה"ס – 886288, 884477 – (051) בשעות הערב בבית – 880730-(051)

דרוש
סדרן עבודה לרכב
וגארג משלוחים לעבודת לילה:
על המועמד להיות בעל נסיון בארגון וניהול עובדים.
מקום העבודה: נתיבות.
לפנות בכתב בכתב יד ופריט קורות חיים ומקומות עבודה קודמים לת.ד. 663 באר־שבע מיקוד: 84105.

לצוות הבידור של מלון „אלמוגים"
דרושות
בנות יפות וראש טוב
לראיון להתקשר 03-243271.

הלוח הנפוץ ביותר

לשרותי כח אדם בע"מ
לסניפנו בת"א
■ **מזכירה ע/א** למשרה מלאה ידע בהדפסה לעבודה באזור ת"א.
■ **כתבנית** עברית לעבודה קבועה בחצי משרה.
■ **אשת מכירות** למשרד בת"א רצוי נסיון, הופעה נאה וכושר שכנוע.
■ **אנשי מכירות** בעלי נסיון בתחום הפרסום בעלי כושר שכנוע והופעה נאה.
■ **עובדות חדר אוכל** לעבודה באזור, 5 ימים בשבוע משעה 9.30 עד 15.00
■ **תופרות** עם נסיון במפעל תעשייתי לעבודה קבועה. הסעות, ארוחות ותנאים טובים.
■ **טכנאי מכונות** או יוצר לניהול מחלקה נסיון של מספר שנים בניהול צוות עובדים לעבודה קבועה.
■ **מכנאי מטוסים** עם נסיון על 747 פרופיל 72 ומעלה. ארוחות, הסעות, תנאים טובים.
■ **מנהלי עבודה בכירים** 10 שנות נסיון לפחות יוצאי צה"ל־על או צה"ל הכרות ונסיון על מטוסי 747.
■ **שומרים/מאבטחים** יוצאי צבא פרופיל 72 ומעלה. לעבודה במשמרות.
■ **עובדי ייצור** לעבודות מגוונות.
■ **עובדים** להתקנת מיזוג אויר ידע במכונאות רכב יתרון תושבי נתניה והסביבה.
■ **עובדים כלליים** לעבודות שונות באזור ת"א והסביבה.
■ **מסגרים/רתכים** בעלי נסיון קוראי שרטוט עצמאיים לעבודות באזור, בת־ים, חולון, רמלה ב"ת.
■ **טכנאי מיזוג אויר** נסיון של 4-5 שנים לעבודה בת"א.
■ **מרכיבים מכניים** לעבודה במשמרות תושבי אזור השרון.
■ **צבעי מקדחים** תעשייתי עם נסיון לעבודה בת"א.
■ **עוזרי חשמלאים** בעלי תעודות לעבודה קבועה ברמלה.
■ **מחסנאים** לעבודה במשמרות באזור חולון.

• המשרות מיועדות לשני המינים
• שכר הולם והתנאים סוציאליים מלאים לפי התוק
• נא להביא תעודות זהות, פנקס מילואים ופנקס שבוי

שימות 8 שנות פרסום ושיווק!

ת"א: מרדון 88, (ליד עירית ת"א) 222286, 245531, 03-245541

מזכירה מעולה
הדפסות באנגלית טלקס אלקטרוני על בוריין.
דוברת עברית.
תנאים טובים למתאימה
לפנות ת.ד. 20182 ת"א בצירוף המלצות
סודיות מובטחת

למוסד ציבורי גדול דרוש(ה):
עובד (ת) שיקום
דרישות התפקיד:
תואר ראשון בעבודה סוציאלית.
לאחר שירות צבאי.
מקום העבודה: ירושלים.
נא לפנות בכתב לת.ד. 7093 ת"א.
מודעה מס' 568
או טלפונית לטל: 02-660253.
פנים מתאימים יענו.

ל"עמית" שרותי תקשורת
דרוש/ה
איש/ת מכירות
לשיווק שרות בציוד תקשורת מתקדמים
בעל/ת נסיון מוכח במכירות ורכב.
נא לפנות טלפונית 03-5449626

לחברת ביטוח בת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
★ סוג 3 ★ נסיון של 3 שנים לפחות
★ לתפקיד מגוון הכולל התאמות והכנת משכורות.
★ נסיון בחברת ביטוח – יתרון.
★ 5 ימי עבודה.
נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 20190 ת"א מיקוד 61200

Budget rent a car
למרכז הטכני בתל־אביב
עבור מחלקת הכנת רכב.
דרוש
סדרן עבודה / אחראי משמרת
תיאור התפקיד:
* תיאום וקשר עם מוסכים וספקים
* ארגון ופיקוח על צוות עובדי המחלקה
דרישות התפקיד:
* רשיון נהיגה
* כושר ארגון מעולה ויכולת עמידה בלחץ
* נסיון קודם בעבודה חמה
* ידע במכונאות רכב
* נכונות לעבודה קשה ובמשמרות.
יועדפו מועמדים בעלי רקע בהשכרת רכב
תנאים בהתאם לכישורים
המועמדים מתבקשים לפנות לאציק בקרתים, רח' המיטב 6 ת"א (ליד הסינמה)
– סודיות מובטחת –
בודג'ט השכרת רכב

לחברה ישראלית המיבאת מוצרי צריכה מחו"ל
דרושים
מקדמי מכירות
לקידום מכירת מוצריה בשלבים הסיטונאים והקמעונאים.
הכרחי נסיון קודם של 4–3 שנים בקידום מכירת מוצרי צריכה בעלי מחזור מכירה מהיר.
מועמדים מתאימים, בעלי רשיון נהיגה, תושבי איזור המרכז, מתבקשים לפנות, בכתב, לת.ד. 527 ירושלים, בפירוט מלא של נסיונם ותנאי שכר נדרשים
(אין תשלום עמלה).
פניות שאינן עונות לדרישות הנ"ל – לא תעניינה.
– סודיות מובטחת –

הנהלה טובה ובטוחה
למקדמי מכירות
בכל הארץ
פרטים: הלוויי 03-443834 03-452184 ב־9.00 בבוקר.

לדפוס אופסט גדול בירושלים
דרוש
אחראי מחלקת דפוס
בדבר פרטים: ת.ד. 557 מיקוד 91004 ירושלים עבור „דפוס".

לחברת בטון מוכן
דרוש
מנהל מפעל
לאיזור אשדוד והסביבה
רצוי בעל ניסיון קודם בענף הבניה
בעל השכלה של 12 שנות לימוד.
נא לפנות בכתב לת.ד. 20521 ת"א
„עבור מנהל".

דרוש
★ **נהג/מחסנאי**
בעל רשיון ג'
לפנות לאבי טלפון 03-655882
03-650131

אוקטה תעשיות בע"מ
למפעל בהרחבה
דרושים:
מנהל עבודה
★ נסיון בהרכבות מכניות/אלקטרוניות
בונה התקנים ותחזוקה
★ נסיון בבניית התקנים מכניים ותחזוקת מבנים
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון, סודיות מובטחת!
פ"ת, הלפיד 16, קרית מטלון ת.ד. 3968 פ"ת, 49100

לדפוס אופסט גדול בירושלים
דרוש
אחראי מחלקת דפוס
בדבר פרטים: ת.ד. 557 מיקוד 91004 ירושלים עבור „דפוס".

רשות הנמלים
הודעה על משרה פנויה
תואר המשרה:
חובש/נהג אמבולנס
מכרז מס' 10
הדרגה: "צ"ט" בדירוג מינהלי.
היחידה: מחלקת כח־אדם
מקום העבודה: נמל אשדוד.
דרישות המשרה: 1. בוגר ביה"ס לאחים ואחיות או חובש בכיר בצה"ל עם נסיון לפחות 4 שנים. עדיפות תינתן לאח מוסמך.
2. נסיון בהדרכה רפואית.
3. ידיעת השפה העברית ושפה זרה אחרת ספרדית או צרפתית.
4. בעל רשיון נהיגה לרכב מתאים מסוג אמבולנס.
5. התפקיד מחייב מבחן בריאותי תקין.
* הבקשות למשרה זו יש להגיש למשרד הראשי של רשות הנמלים בתל־אביב. לא יאוחר מיום 31.5.88.
** בדבר פרטים נוספים כולל פירוט שכר ולצורך קבלת טופסי בקשה, יש לפנות בעל־פה לאגף כח אדם, רשות הנמלים, דרך פתח־תקוה 74, בית מפ"ה תל־אביב, קומה 13, חדר מס' 1316, או למחלקת כח אדם בנמלים.

לחברה מובילה ודינמית בהדפסת מדבקות
דרושה
מזכירה מנוסה
לניהול וארגון משרד. כולל יבוא. בעלת שליטה מלאה באנגלית ובעברית. יכולת ניסוח עצמאית והדפסה.
לפנות ל"דולהנר" – טל. 810312 תל־אביב.

טלרד

תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ

דרושים/ות

כתב/ת טכני/ת

* שפת אם אנגלית, רצוי אמריקאית * נסיון של 3 שנים לפחות
* רקע בטלפוניה, אלקטרוניקה או תקשורת נתונים — יתרון
* נדרשים ידע והבנה בהפקת ספרים

נא לפנות לדני גרינברג, טל. 08-238980 או 08-238644

מהנדס/ת רכיבים

אלקטרוניים/ אלקטרו מכניים

כישורים: מהנדס/ת אלקטרוניקה * נסיון של 3 שנים לפחות בפיתוח חומרה / הנדסת רכיבים * אנגלית טכנית.

נא לפנות לברוך וייסמן טל. 08-238632

ובשעות הערב טל. 03-701558

ניתן לפנות גם בכתב יד לדנה שלם, מנהלת מחלקת גיוס ותעסוקה טלרד — ת.ד. 50, לוד 71100

— סודיות מובטחת —

טלרד - קו אל העתיד

INFRARED RADIOMETRY
ELECTRO-OPTICAL SYSTEMS
TESTING AND MEASUREMENTS

אנו חברה צעירה עתירת ידע העוסקת בפיתוח והייצור של מערכות מדידה אלקטרו-אופטיות באינפרא-אדום

דרושה

מנהל אבטחת איכות

אחראי על כל פעולות אבטחת איכות ואמינות בחברה

רקע נדרש:

1. מהנדס אלקטרוניקה, אלקטרו-אופטיקה או מכונות/אוטומציה
2. עם נסיון של לפחות 5—3 שנים בתחום אבטחת איכות ואמינות
3. כושר ניהול צוות עובדים
4. ידע ביזמה ודוח
5. ידיעה טובה של השפה האנגלית
6. נסיון בפרויקטים צבאיים

העבודה מוצעת בתחום הנדסי מתקדם, ומעניין בסביבה נעימה.

5 ימי עבודה, הסעות, ארוחות במפעל

טל. 06-543488
ת.ד. 147 אור עקיבא

מגדל העמק 10551

לבי"ח "סורוקה" בבאר־שבע

דרושות בדחיפות מיילדות מנוסות לעבודה בחדר לידה

* שעות עבודה — גמישות.
* תנתן אוריינטציה לאחיות שלא עבדו בשנים האחרונות.
* דיור — תנתן עזרה בדיור.
* הסעות — מובטחת הסעה למקום העבודה ובחזרה.
* תתקבלנה פניות מתנדבות, אחיות מיילדות ופנסיונריות בעלות רשיון מיילדות.

לבירור פרטים נא לפנות לטל: 057-73218

וידיסקו בע"מ — שדרות

מפעל למתפתחים לציוד מקצועי — חדשני

דרושים

★ **מהנדס אלקטרוניקה**

— ראש קבוצת פתוח בעל ידע בתחום מערכות וידאו מקצועי ותקשורת משולבת תוכנה, ידע ונסיון מוכח.

★ **מהנדס/הנדסאי**

להעברה מפתוח לייצור למערכות וידאו מקצועיות מבוקרות מחשב, ידע ונסיון מוכח.

המשרות המוצעות לאחר שרות צבאי מקום העבודה בשדרות

למעוניינים מובטחת עזרה בדיור בשדרות

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים, נסיון מקצועי וצלומי תעודות לת.ד. 310 שדרות עבור כח־אדם.

לחברה מזון המובילה בתחומה לסניף תל־אביב והמרכז

דרושות

מקדמות מכירה באמצעות הטלפון

* בוגרות 12 שנות לימוד.
* לאחר שרות צבאי.
* יכולת אישית גבוהה בניהול מו"מ באמצעות הטלפון.
* הכשרה מתאימה תינתן למתאימות.

המתאימות תיפננה החל מיום ב' לטלפון 03-7552355/6, למחלקת כח־אדם.

P.S.S

שרותי הבטחה מקצועיים

דרושים:

לעבודות הבטחה

בוגרי יחידות קרביות

עדיפות לבעלי נשק

053-615839, 053-615826

דרוש

מהנדס מחשבים

לניהול מעבדות שרות ותמיכה במכירות. נסיון מעמיק עם מחשבי מיקרו הכרחי.

נא לשלוח קורות חיים בכתב יד לת.ד. 17491 ת"א.

תוכניתן, SYS-38

שנה וחצי נסיון. אפשרי למשרה חלקית.

08-430578

ORS שרותי כח אדם

לאו.אר.אס. רחובות וראשל"צ

למחלקה משרדית:

* **מנהל חשבונות** 3,2 עם ידע בהפעלת מחשב.
* **עובדות ייצור** עם נסיון.
* **מזכירה אנגלית** +הדפסה+ידע בביולוגיה.
* **חשבות שכר** עם נסיון לעבודות מגוונות.
* **פקידה** למחלקת מכירות עם ידע בהנהח"ש ובמחשב.
* **קלדניות** לעבודה משעות אחה"צ והערב.
* **מזכירות עברית/אנגלית** + הדפסה, לעבודות מגוונות.
* **מזכירה עברית** + הדפסה על מעבד תמלילים.
* **פקידת כח אדם** +עיבוד תמלילים לעבודה באשדוד.
* **פקידת יבוא** עם נסיון לחצי משרה, ידע בהנהח"ש +הדפסה עברית/אנגלית.
* **פקידת רכש** +ידע בהנהח"ש.
* **לבורנטית** עם נסיון לעבודה ב־3 משמרות.
* **פקידת כתבנית** עם ידע טוב באנגלית.
* **רוקחת** אפשרי לחצי משרה, שעות גמישות.

למחלקה טכנית:

* **מבקרות איכות** למעגלים מודפסים עם נסיון, למשמרת שניה.
* **עובדות הרכבה/הלחמה** עם נסיון.
* **אפסנאית טכנית** יוצאת ח"א, אחרי שירות קבע.
* **בתור** עם נסיון בעבודות בנין־טיוח ותיקונים.
* **עובדי ייצור** תושבי ראשל"צ, רחובות, נס־ציונה, רמלה, לוד והסביבה.
* **מסגרים** עם ובלי נסיון לעבודות מגוונות.
* **כרסם C.N.C** עם נסיון בתכנון בעזרת מחשב.
* **טייחים, צבעים.**
* **טכנאי ייצור לתפ"י** עם נסיון, נהול חומרים ושכר עידוד.
* **מלגזנים** לעבודות מגוונות.
* **נהגי משאית** לעבודות מגוונות.
* **טכנאי/הנדסאי תעשו"נ** אחראי לתפעול חדר מחשב.
* **מהנדס מכונות** עם שנתיים נסיון באחזקה.
* **חשמלאי** מוסמך עם נסיון.
* **מחסנאים** לעבודות מגוונות.
* **חשמלאי ראשי** עם נסיון באחזקת מפעל.
* **הנדסאי מיזוג אויר** + רקע במכירות.
* **חווט לוחות** פיקוד חשמל – אפשרי גם אלקטרונאי.
* **הנדסאי כימית או מהנדס תעשיה וניהול** עם נסיון
* **מנהל עבודה** עם נסיון.
* **מכונאי דיזל** +בנזין+רשיון לנהול מוסך.
* **מכונאי דיזל** עם נסיון.
* **מכונאי אחזקה** עם נסיון באחזקת מכונות תעשייתיות.
* **טכנאי תעשייה וניהול או טכנאי מכונות** לעבודה כפקיד רכש.
* **מסגרי אחזקה** עם נסיון לעבודות שונות.
* **חרטים קונבנציונאליים ו־C.N.C.**
* **מבקרי איכות** למעגלים מודפסים בשיטת F.N.T עם נסיון, (אפשרי טכנאים או הנדסאים).
* **תפסנים/ברזלנים.**

מתאימים יפנו:

סניף רחובות: רח' הרצל 187 (מול המשטרה), טל. 08-464780, 08-467195.

סניף ראשל"צ: רח' הרצל 66, פינת עין־הקורא מעל בנק לאומי — ליד מוניות אביב, טל. 03-9666679, 03-9666680.

הטובים עובדים קבוע ORS

לבית האופנה "יופעת" בקבוץ יפעת

דרושה

תדמיתנית

בעלת נסיון בעבודה בקריאוס.

לפנות לטל. 06-548926 ובערבים 06-548969, 06-548994

לבית הספר תיכון חקלאי שש שנתי שבכפר הנוער של ויצ"ו בנהלל

לרגל התרחבות בית הספר

דרושים מורים לתשמ"ט.

לתוראות:

1. אנגלית.
2. מתמטיקה.
3. ספרות עברית. (לבגרות).
4. מיחשוב ובקרה (חשמל, מערכות בקרה ואלקטרוניקה).

כמו כן דרושים:

5. מדריך — מרכז לנוער חוץ.

מועמדים יפנו למזכירות בית הספר בנהלל 06-566004/5/6

לבי"ח יועץ הנדסי

דרוש/ה

מהנדס/ת תעשיה וניהול

עם ותק של 5 שנים לביצוע וניהול פרוייקטים.

נא לפנות בכתב־יד לבי"ח ש.מ.ה.ת בע"מ רח' הבונאות הארוך 3 (שכון דן) ת"א 69546

לבי"ח "נאות מרגלית" ראשון־לציון ת.ד 81

דרושים

1. אחים/ות
2. כח עזר עם נסיון
3. עובדות ניקיון ועיסוק
4. חצרן/גנן

פרטים: טל. 03-941428
03-942863 13:00-8:00

סוכן/ת

למכירה לחנויות

רכב חברתי

טלפון: 03-5524099

"קווי שיווק לישראל"

למערכות שיווק ופרסום בהקמה —

דרושים:

1. מנהל שיווק
2. ארט דיירקטור
3. גרפיקאי / ת
4. קופירייטר

(משרה חלקית — אפשרית)

מועמדים רציניים ומנוסים מוזמנים לפנות בכתב לת.ד. 17174 ת"א (לכתובת: התפקיד המבוקש, החשכלה, הידע, הנסיון והיכולת האישית.

לחברת פרסום צעירה ודינמית

דרוש / ה

מפיק / ת דפוס

* נסיון בפרסום הכרחי
* בוגר ת' בייס לדפוס
* יוזמ/ת ונמרץ/צת

נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים מקורים לת.ד. 254 ת"א עבור מפיק/ה

B.R.L. | אצלנו אתה שווה הרבה יותר!!!

סופשבוע חינם בבית מלון בזמן מיוחד:

אם את/ה מחפש/ת עבודה רציניות בשכר גבוה מאוד ותנאים מעולים...

לנו דרושים:

* עובדים/ות מאזור ת"א והמרכז [illegible]
* [illegible]
* [illegible]

לתיאום ראיון יש להתקשר: 03-907634/03-9342336

לחברת שיווק רכיבי אלקטרוניקה

דרושים

* **פקידת מכירות**

— נסיון למכירה ולהתחשבנות
— הדפסה עברית/אנגלית

* **פקיד / ת מכירות מלאי**

– רצויה השכלה במקצוע טכני
–ידיעת אנגלית
–הדפסה עברית/אנגלית – יתרון.

תנאים טובים למועמדים לאחר שרות צבאי, בעלי כושר אחריות והתמדה. רצוי בעלי נסיון עבודה במחשב. 5 ימים בשבוע 18:30–8:00.

להתקשר מיום ב' למס' טלפון 03-372089 לשולי

לחברת שיווק אקספורט בע"מ

דרושים

לסניפנו בתל־אביב:

אחראית על השרות ללקוחות

קשר טלפוני עם הלקוחות, ניהול התחשבנות ובניית הקשר עם הלקוחות ונוהל חשבונות ומחשב.

לסניפנו בתל־אביב ובחיפה:

אנשי תיפעול

ניהול פעילויות הבלדרים, דרוש נסיון וידע בניהול מנהגים ושליחים.

לפרטים נא לפנות לטל: 03-5126721 לאורי.

לי.ב. אחזקת מערכות בע"מ

דרוש

חשמלאי מוסמך

להפעלה ואחזקת מערכת מיזוג אויר באזור תל־אביב.

לפנות לטלפון: 73244, 057-37740

מיזוג אויר לרכב

ברלוי

למפעלנו באזור התעשיה בהרצליה ב' דרוש/ה

דייל/ת שרות

(אפשרות משרה חלקית)

מהות התפקיד:

* קבלת/מסירת כלי רכב.
* הדרכת לקוחות.

כשורים:

* בעל/ת רשיון נהיגה בר תוקף של 3 שנים לפחות.
* יחסי אנוש וכושר הבעה מילולית טובים.

לפנות טלפונית למזל 052-553628, 052-553211

I M S I

★ **מבנאי מטוסים**

נסיון על בואינג, רצוי 747

★ **ראשי צוותים**

למבנאות מטוסים.

10 שנות נסיון על בואינג.

טל. 03-245222

לחברה הובלה בתל־אביב

דרושה

מזכירה למנכ"ל

* משרה מלאה
* הדפסה עברית
* הנהלת חשבונות

רצוי נסיון קודם. נא לפנות בכתב לת.ד. 61203 ת"א ב 2603 עבור מזכירה.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי החוק לא יפלה מעביד בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם או מעמדם האישי [illegible]

עיריית לוד

דרושים

* מזכירה למחלקת איכות הסביבה.

[illegible]

לבית האבות אשדוד

דרושה

אם בית

לפנות עד 30.5.88 לת.ד. 2440 אשדוד או בטלפון 08-555555

אשת שיווק

אינטיליגנטית, משכילה, בעלת יחסי אנוש טובים והופעה מרשימה.

(גם ללא נסיון)

03-5524099

לחברת מזון המובילה בתחומה לסניף תל־אביב והמרכז

דרושים

מקדמי־מכירות

* בעלי נסיון במכירות – רצוי בענף המזון.
* בוגרי 12 שנות לימוד.
* לאחר שרות צבאי.
* גיל 25 עד 30 שנה.
* בעלי כושר שכנוע ויכולת בניהול משא ומתן.
* בעלי רשיון נהיגה.

המתאימים יפנו החל מיום ב' לטלפון 03-7552355/6, למחלקת כח־אדם.

למוסד גרמני בירושלים

דרושים

★ **בוגר מדעי החברה M.A**

★ **מזכירה**

דרישות התפקיד:

– שפת אם גרמנית – רצוי.
– עברית טובה.

שעות עבודה 16:00–8:00

נא לפנות בכתב לת.ד. 148 ירושלים

לבית תוכנה בת"א דרוש:

מתכנת

עם נסיון (4 שנים לפחות)

PASCAL TURBO PASCAL בתחום:

לפנות בשעות 17:00–8:00 לטל. 03-289066

דרושה

סדרית מעולה

5 ימי עבודה בשבוע

תנאים מעולים

03-257281/2

למפעל בראשל"צ

דרושה

פקידת מכירות נמרצת

למשרה מלאה 16:00–8:00. לפנות בכתב עד קורות חיים ונסיון לת.ד. 16080 תל־אביב.

למוסד בנקאי גדול

דרושים / ות

פקידי / ות קהל

לתל־אביב רבתי

מועמדים/ות בעלי השכלה תיכונית, לפחות, מתבקשים לפנות לת.ד. 2060 ת"א תוך פירוט קורות־חיים.

דרושה

אשה מסורה

לניהול משק בית

5 ימים בשבוע

טל. 03-421237
03-5103232

קבוצת דנקנר

דרושים

לעבודה בארץ ובחו"ל

אנשי שירות

לטיפול במכשירי computerized tomography ציוד רפואי אחר.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים למחלקת כ"א בחיפה כמפורט ת.ד. 8 עתלית מיקוד 30300, טל. 04-842351 — 04-842457

— סודיות מובטחת —

אאמפא

בתל־אביב דרושים

איש מכירות

למזגני אויר

תכונות נדרשות:

* נסיון וכושר ניהול מו"מ מסחרי
* נסיון מוכח במכירות
* רקע טכני — רצוי במיזוג אויר
* רשיון נהיגה

מועמדים יפנו בכתב בלבד לאמפא דרך פ"ת 16 ת"א 66181 לטובת בן־דב.

מחסנאי למחסן חלפים

* בוגר קורס מקצועי

מועמדים יפנו לטובה בן־דב. טלפון 03-384444

לחברה ארצית לשרותי כ"א לסניפיה בת"א/ב"ש/אשדוד/נתניה

בחור/ה צעיר/ה

נמרץ/ת ושאפתן/ית

רצוי קצין בדרגת סגן/סרן משוחרר, בעל כבונות לשעות עבודה רבות ומאמצות. רקע טכני או מזכירותי חובה. רשיון נהיגה רצוי.

נשים או גברים העונים לדרישות מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים בכתב ולציין מקום עבודה רצוי לת.ד. 44971 חיפה מיקוד 31448

דרושים

למפעל תעשייתי באזור גוש דן דרושים

מועמדים לקורס מפעילי מכונות בכירים

* בוגרי בי"ס מקצועי (מגמת מכונות – יתרון).
* לאחר שרות צבאי.
* בריאות תקינה.
* גיל 25 עד 35 שנה.
* מקום מגורים באזור גוש דן.
* העבודה במשמרות.

משך הקורס כ־3 חודשים כאשר בתקופה זו יקבלו המועמדים שכר מלא. הבוגרים יעבדו במערך הייצור כמפעילי מכונות בכירים.

מועמדים העונים לדרישות מתבקשים לפנות בכתב־יד לת.ד. 1334 תל־אביב, מיקוד 61013. נא לציין ע"ג המעטפה עבור 5700/1.

לחברת תיירות

* **מנהל חשבונות**

נסיון קודם בענף התיירות – יתרון

* **מקדמי מכירות**
* **ותיירות פנים**

תנאים טובים למועמדים המתאימים.

נא לפנות בכתב לת.ד. 17404 ת"א.

לארגון לשירות אדם

ארגון הגג לטיפול סעודי משרדי החברה בתל־אביב

דרושה

פקידה / מזכירה

נחוץ ידע בהדפסה, יכולת לקיום קשרי אנוש טובים, ידע והבנה בהנה"ח – יתרון. העבודה במשרה מלאה וכוללת גם טיפול בעניני קהל.

03-5484815, 03-5461727

דרושים

יוצאי חיל האויר למוסד אויר לוגיסט

חשמלאי מוסמך

ומקצועות טכניים

[illegible]

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי החוק לא יפלה מעביד בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם או מעמדם האישי [illegible]

הטכניון

מכון טכנולוגי לישראל

במחלקה להנדסת חומרים

דרוש דוקטור

לעבודת פיתוח חדשה בשיטות אלקטרוכימיות. השאלה מתאים לפתוח [illegible]

נא לפנות: 04-294591, 04-294526

לשלב — הקואופרטיב המאוחד להובלה

דרושים

* נהגי סמיטריילר מאיזור המרכז
* חשמלאי + מתקן מזגנים לרכב כבד
* מסגרים לרכב כבד

בבקר פרטים נא לפנות לטלפון: 03-9611868, 03-9610830 למנהל כוח אדם

עיריית כרמיאל

דרושים

1. **הנדסאי תברואה / תברואן מוסמך**
2. **מדביר מוסמך**

בבקר פרטים נוספים יש לפנות למנכ"ל העירייה או למנהל מח' תברואה

04-987961

איגוד ערים לשרותי כבאות אזור בית שמש

דרושים

כבאים לעבודה במשמרות

בבקר פרטים נא לפנות למזכירות האיגוד עד ה־31.5.88

טל. 02-911988 ת.ד. 57 בית שמש

مكذا من الأصل

مكان الأصل

דרגת רס"ן לטייס רוסי

הרמטכ"ל רב אלוף דן שומרון (מימין) העניק אתמול דרגת רב סרן ללייב אובשיצר (באמצע), לשעבר טייס בחיל האוויר הסובייטי בדרגת אלוף משנה, בטקס שנערך בלשכת שר הביטחון יצחק רבין. נכחו מפקד חיל האוויר אביהו בן נון (שני מימין) ונתן שצ'רנסקי (משמאל), ידידו של אובשיצר מברה"מ. בתמונה: השקת כוס בתום הטקס (צילום: אסף שילה-ישראל סאן)

אשת איש המשא"ז נפצעה קשה מכדור – נפלט מאקדחו של בעלה

מאת יוסי ליבוביץ' סופר "דבר"

שרה ברקוביץ (42), תושבת חיפה, אם לשני ילדים, נפצעה שלשום בלילה קשה כאשר כדור שנפלט מאקדחו של בעלה, איש המשמר האזרחי, פגע בראשה.

המקרה אירע כאשר הבעל חזר לביתו ברחוב בועז 22 בחיפה מתורנות המשמר האזרחי. הוא פירק את אקדחו שנמצא ברשותו ברשיון ובעת שהוציא את המחסנית נפלט הכדור שפגע בראשה של אשתו.

אמבולנס של מד"א העביר אותה לרמב"ם והיא נותחה. מצבה ממשיך להיות קשה. הבעל נעצר לחקירה במשטרת חיפה ושוחרר בערבות.

השוטר ביקש מהחוקרים למצוא את הדין עם בנו

מאת יוסי ליבוביץ' סופר "דבר"

משטרת זבולון הגישה אתמול כתבי אישום נגד שלושה נערים בני 17 מקריית ביאליק, ביניהם בנו של שוטר ממרחב חיפה, אשר פרצו למשרדי חברה באיזור התעשיה בקריה, נטלו מהארגז את מפתחות כלי הרכב של החברה והשתמשו בהם להנאתם. בנו של השוטר הודה בחקירתו גם בביצוע שתי התפרצויות לדירות מגורים.

השלושה נעצרו בעקבות מרדף משטרתי אחריהם לאחר שניידת הבחינה כי הם נוסעים ברכב גנוב. בחקירתם הסתבר כי פרצו למשרד חברת "בייטמן הדוסה" ונהגו לגנוב את המכוניות המסחריות שלה. בנו של השוטר הודה בשני מקרים של שימוש ברכב ללא רשות הבעלים, בגניבות רכב ובהתפרצויות. השלושה הובאו להארכת מעצרם בבית משפט השלום בחיפה. השופט עמירב ראנד קבע כי נגד שניים מהחשודים אין עילה להאריך את מעצרם והורה לשחררם בערבות. מעצרו של החשוד המרכזי בפרשה, בנו של השוטר, הוארך בחמישה ימים.

אביו הגיב בתדהמה מוחלטת כשנתגלו לו מעלליו של בנו. הוא חיזק את ידי חוקרי הנוער וביקש מהם למצוא את הדין עימו.

גופת בנו של דובר עובדי אליאנס נמצאה מתחת למים

מאת יוסי ליבוביץ' סופר "דבר"

צוללנים מצאו אתמול בצהריים את גופתו של אבי איטח (15) מחדרה שנעדר משלשום בצהריים לאחר שנסחף בים מול גבעת אולגה.

אבי הוא בנו של רוד איטח, חבר ועד פועלי אליאנס ודובר העובדים. אבי עזב שלשום בצהריים את בית הספר התיכון בחדרה עם שניים מחבריו והגיע אתם לחוף ללא מציל.

השלושה נכנסו למרחק של עשרות מטרים במערבולות הגלים. שני חבריו הצליחו להיחלץ והגיעו לחוף באפיסת כוחות. אבי נעלם.

ביומיים האחרונים נערכו חיפושים נרחבים באיזור חוף הים בהם השתתפו כוחות משטרה, ספינת חיל הים ועשרות מעובדי אליאנס. אתמול בבוקר הפעילה המשטרה צוללנים ובשעה 2 בצהריים, כאמור, נמצאה גופת הנער מתחת לסלע בתוך המים מול חוף גבעת אולגה.

רח' מיקוניס בתל אביב

מאת סופר "דבר"

עיריית תל אביב החליטה להנציח את שמו של שמואל מיקוניס – שהיה חבר כנסת וממנהיגי המפלגה הקומוניסטית הישראלית – בקריאת רחוב על שמו.

רחוב יהודה מרום לשעבר (המקשר בין רחוב המסגר ורחוב יגאל אילון) הוסב לרחוב שמואל מיקוניס, אשר היום מלאו שש שנים למותו. כזכור, חלק מרחוב נחלת יצחק הוסב לפני חודשים אחדים על שם יהודה הנו מוזס, בו מצוי בניין "ידיעות אחרונות" הותיק.

ההחלטה על הנצחת שמו של מיקוניס נתקבלה בוועדת השמות של העיריה לפני שבועות אחדים והטקס הרשמי להסרת הלוט מעל השלט ברחוב שמואל מיקוניס ייערך בעוד זמן קצר בהשתתפות ראשי העיריה ואלמנת המנוח רוזה מיקוניס.

שני חופים בכינרת לפני סגירה עקב זיהום

מאת סופר "דבר" בעמק

מהנדס התברואה הראשי של משרד הבריאות, רמי הלפרין, הורה אתמול למשרד הפנים לסגור לאלתר את חופי הרחצה "גיא" ו"סירונית" ליד טבריה ולהציב בהם שלטים האוסרים רחצה.

ההנחיה ניתנה בעקבות זיהום כרוני במי השפכים הקולחין ממכון הביוב של טבריה הזורמים ליד חופים אלה. משרד הבריאות התריע כבר בשבוע שעבר כי שני חופי רחצה אלה אסורים ומסוכנים לרחצה ולבריאות המתרחצים בהם. שאר חופי הכנרת, נמסר ממשרד הבריאות, מותרים לרחצה.

תופסק פעולת גנראטורים בגבעה הצרפתית בי"ם

מאת סופר "דבר" בירושלים

חברת החשמל המזרח-ירושלמית תפסיק בשבוע הבא את פעולת הגנראטורים שלה ליד שכונת הגבעה הצרפתית בירושלים, עם תחילת יישום תוכנית ההבראה של החברה. הגנראטורים המיושנים סיפקו לארבעה אחוזים בלבד מכמות החשמל שמספקת החברה. הגנראטורים ישמשו מהשבוע הבא עתודה תפעולית למקרה של הפסקת בזרם החשמל.

מגיפה: חרשים-אלמים מזייפים ומתרימים

מאת נתן רועי, סופר "דבר" לענייני משטרה

זהו סכיר, מנכ"ל אגודת החרשים, אמרה אתמול כי עשרות מתרימים חרשים-אלמים עוברים מדירה לדירה ומתרימים במרמה אלפי בתי אב. היא הגדירה את התופעה כמגיפה וקראה לרשויות החוק לפעול כדי לחסלה.

סכיר גוללה אתמול סיפור עצוב מאוד. עשרות חרשים-אלמים, שאינם מוצאים עבודה, מדפיסים כרטיסי-תרומה מזוייפים ועוברים מדלת לדלת. האזרחים סבורים כי מדובר במתרימים של מבצע "הטה אוזן לדממה" ותורמים בחפץ לב. בדרך זו התרימו החרשים הרמאים אלפי בתי אב. אחדים מהם נעצרו, אך שוחררו בתוך פרק זמן קצר מאוד.

סכיר אמרה עוד כי אגודת החרשים שלחה מכתב בנושא אי-ההחמרה בעונשים כלפי המתרימים לפרקליט מחוז תל-אביב אהרון שדה, לח"כ מרדכי וירשובסקי ולאיגוד בתי הדפוס, ובו דרישה שלא להתיר הדפסה של כרטיסי-תרומות אלא לאחר קבלת אישור מתאים.

במכתב לח"כ וירשובסקי (ר"צ) מציינים פרנסי אגודת החרשים כי יש להביא לפני הכנסת הצעת חוק בעניין התרמת הציבור על ידי מתרימים. על כך ענה וירשובסקי:

"נושא זה נמצא בטיפולי. למרות התמיכה העקרונית שלי בהגנה על אינטרס של האגודות המתרימות, יש לי רתיעה מהפיכת הדבר להסדר מעוגן בחוק הכנסת, תוך יצירת מנגנון בירוקרטי סבוך שיפקח על ביצועו. אני נמצא בדרישה בנושא עם ראש אגף החקיקה האזרחית במשרד המשפטים ובקרוב אעביר לידיכם-העתק מן ההתכתבות".

הוחל בבדיקת ההיבטים של שבוע מקוצר בחברת החשמל

מאת יוסף מיכלסקי סופר "דבר"

בחברת החשמל התחילה בדיקת כל ההיבטים של מעבר החברה לעבודה של חמישה ימים. הדבר נעשה בהסכמת משרד האנרגיה, אחרי שלפי הנתונים שנאספו עד כה התברר כי שבוע עבודה מקוצר בחברה יגרום חיסכון כספי גדול, במיוחד בהפחתת שעות עבודה נוספות, שהן הוצאה גדולה יחסית בחברה.

יו"ר המזכירות הארצית של העובדים יורם אוברקוביץ' הגיב אתמול באומרו שהנהגת שבוע עבודה מקוצר מוצדק גם מההיבט העקרוני משום שהחברה היא היום הגורם "הציבורי-העסקי" (לפי הגדרת האוצר) בו עובדים ששה ימים.

דובר החברה אברי רביב הסביר כי בחברה, שעבודותיה מקיפות את כל הארץ, כגון הטיפול בקווי חשמל, העבודה בימי ששי היא אחד הגורמים העיקריים לשעות עבודה נוספות. "עד שמוציאים את החומרים מהמחסנים ויוצאים לשטח, כמעט נגמר היום הזה. לכן אין מנוס מעבודה במסגרת שעות נוספות. לעומת זאת, הארכת יום עבודה רגיל בשעה נוספת תגרום גם התייעלות וסיום עבודות רבות באותו היום".

יצויין שעד היום חייבים בחברת חשמל לעבוד 47 שעות בשבוע במשך ששה ימים. ועדי העובדים התנגדו לכך ובאחרונה הם החליטו באורח חד-צדדי לקצר את העבודה בימי ששי בשעתיים.

בעקבות הפעלת הבדיקה והמגעים עם הוועדים למעבר לשבוע עבודה של חמישה ימים, עבדו אנשי החברה ביום ששי האחרון כרגיל, כלומר במסגרת המכסה של 47 שעות בשבוע.

ההסדרים בחברת חשמל יהיו חייבים בהסכמת האוצר, אולם אם תוכח הכדאיות הכלכלית של שבוע עבודה מקוצר, אין ספק שהאוצר יאשר את התוכנית.

"בשבוע מורשת השומרונים" – בשבוע הבא בחולון:

כתב שומרוני עתיק על תוכנת מחשב וכתבי יד בני 1000 שנה

מאת עמרם גבאי, סופר "דבר"

תוכנת מחשב לכתב שומרוני, לצד כתבי יד העתיקים ביותר בעולם, יוצגו לראשונה במסגרת "שבוע מורשת השומרונים" אשר ייפתח ביום ג' הבא, לאחר חג השבועות, במרכז הקהילתי בשכונה השומרונית בחולון, תחת הסיסמה "בואו להכיר את העדה השומרונית מקרוב".

האירוע, שהוא ראשון מסוגו בארץ, ייערך במסגרת שנת ה-40 למדינת ישראל, בחסות ראש העיר חולון ובנוכחות הכהן הגדול משכם יוסף אב-חסדה. במסגרת האירוע, תציג העדה השומרונית את מורשתה עתיקת היומין – בהרצאות ובתערוכה מגוונת. ב"שבוע מורשת השומרונים" יוצגו לראשונה כתבי-יד עתיקים ביותר אשר נכתבו לפני למעלה מאלף שנה על קלף עור הצבי(?). עד כה בספריית בית הכנסת השומרוני בשכם. כן יושמעו בהשמעת בכורה פיוטים בנוסח שומרוני אותנטי, אשר הוקלטו בעבר על גבי תקליטי פח. באירוע יהיה ביתן לתשמישי קדושה ומלאכת יד ויוצגו בו פרוכת בת 500 שנה ותלבושות מסורתיות מעשה ידיהם של צעירי העדה.

בתערוכה, אשר תתקיים במסגרת האירוע, יוצגו פריטים ארכיאולוגיים שנחשפו באחרונה בחפירות על הר גריזים, וכן כתב שומרוני אשר יוצג לראשונה מעל גבי מחשב. כתב זה עוצב בתוכנה מיוחדת על ידי ראשי העדה האדריכל דן וכסלר. לראשונה יוכלו מבקרים לעקוב מקרוב מעל גבי מסך ענק אחר מנהגיה של העדה השומרונית ובכלל זה העליה לרגל להר גריזים, זבח הפסח וחג הסוכות. במסגרת "שבוע מורשת השומרונים" יינתנו הרצאות בנושאי [illegible] של העדה השומרונית.

מנהל מלון חשוד בגניבת כסף מתיירת – אחרי מותה

מאת יוסי ליבוביץ' סופר "דבר"

מנהל בית המלון "כלנית" בכרמיאל נעצר שלשום לחקירה כחשוד בגניבת עשרות אלפי דולרים של אורחת המלון, תיירת מארה"ב – שמתה. הוא גם חשוד באי-סדרים כספיים הקשורים בניהול המלון השייך לחברה הכלכלית של עיריית כרמיאל.

בפרשה זו נעצרו עוד שניים: אורח במלון מאילת ותושב אחד הכפרים הערביים בגליל אשר על פי החשד היו בקשרים כספיים הדוקים עם המנהל ועזרו לו בהעלמת כספים.

לפני זמן מה הגיע תושב ארה"ב שהתלונן במשטרת כרמיאל על כך שלקרובת משפחה שלו, שהתגוררה במלון, היה כסף רב אך הוא נעלם. לפי גרסת הקרוב הופקד הכסף בכספת המלון שהיתה באחריות המנהל. האשה מתה לפני כארבעה חודשים וקרובי משפחתה לא מצאו את כספה עד היום.

משרד החקירות במשטרת כרמיאל בראשות פקד נמרוד מאפע(?), ערך חקירה סמויה במשך זמן מה ושלשום נעצר המנהל. החשוד, בן 43, המתגורר באחד המצפים בגליל, מכחיש את גניבת הכסף, עם זאת, לדברי מפקד משטרת כרמיאל, רב-פקד מיכאל שיש, מודה החשוד באי-סדרים כספיים בניהול המלון.

בחיפוש שנערך בבית המנהל נמצאו 11,500 דולר ו-3000 מארק.

שלושת החשודים יובאו הבוקר להארכת מעצרם בבית משפט השלום בעכו.

ד"ר יונתן הלוי מנכ"ל חדש של "שערי צדק"

מאת יורם לוי סופר "דבר" בירושלים

ד"ר יונתן הלוי מונה למנכ"ל המרכז הרפואי שערי צדק בירושלים בהחלטה פה אחד של הוועד המנהל הבין-לאומי של בית החולים שהתכנס שלשום בירושלים.

נזקים במיליונים לחקלאות

פגיעה חמורה באפרסמונים; אלפי פניות לפיצויים

מאת דויד מרשיוב, סופר "דבר" לענייני חקלאות

השרב פגע קשות באפרסמון והלק גדול ביותר של חניטת האפרסמונים נשר לקרקע. מנכ"ל מועצת הפירות עזרא מאיר מעריך כי מיבול צפוי של 12,000 טונות אפרסמונים יוותרו אולי 3000-4000 בלבד.

גם יבול האבוקדו נפגע מאד בגלל השרב הכבד שפקד את הארץ שלושה ימים רצופים בראשית השבוע. החניטה נשרה ויש פרי צרוב על העצים.

מנכ"ל הקרן לנזקי טבע צבי חרמוני מסר לסופר "דבר" כי אלפי פניות נתקבלו בקרן מחקלאים התובעים פיצוי על נזקים שנגרמו להם. כיום קשה לאמוד את היקף הנזקים אולם סביר להניח כי יגיע למיליוני דולרים. הקרן מקבלת כל יום עד 300 פניות מצד חקלאים. חלק מהתביעות אינו נוגע לקרן משום שהגידול אינו מבוטח בה.

היה נזק בשזיפים, בתפוחי עץ מזהן ענה, בענבים בבקעה ובערבה. היתה תמותה בבריכות דגים. כן היו פגיעות קשות במנגו.

לעומת זאת לא נפגעו האפרסקים והמשמש.

מכת בריחות: עציר שלישי ברח מרכב המשטרה בדרך לבית המעצר קישון

מאת יוסי ליבוביץ' סופר "דבר"

מכה של בריחות עצירים פוקדת באחרונה את המחוז הצפוני של המשטרה. שלשום מינה מפקד המחוז, ניצב שלמה חרוש(?), קצין לחקירת נסיבות בריחתו של עבריין המוגדר כ"רציני" בעת שהובל בניידת משטרה מבית משפט השלום בעכו עם עצירים נוספים אל בית המעצר קישון. זו הבריחה השלישית של עצירים שארעה בחודש האחרון במחוז הצפוני.

העבריין שי עדיקה מכרמיאל נשלח לפני כחודש להסתכלות בבית החולים לחולי נפש במזרעה על פי צו שופט השלום בעכו פאלח מארס. זמן קצר לאחר מכן ברח מבית החולים ולפי חשד המשטרה ביצע עשרות פריצות לבתי מגורים ולעסקים באיזור הצפון. משטרת מרחב הגליל השקיעה מאמץ רב באיתור העבריין שהתהלך חופשי במשך כחודש. לפני ימים אחדים נתפס על ידי משטרת טבריה והועבר לחקירה במרחב הגליל בעכו. בתום חקירתו הובא להארכת מעצרו בבית משפט השלום בעיר. לאחר מכן נאסף יחד עם עצירים נוספים בניידת של בית המעצר קישון.

שלשום בשעה 4.30 אחה"צ, בצומת "אסם" שבקריית ביאליק, הפתיע עדיקה את שומריו ובעת שהמכונית עמדה באור אדום, פרץ את דלת הרכב, דחף את שומרו ונמלט. כוחות משטרה גדולים מעכו ומתחנת זבולון חפשו אותו בשדות ובבתי עבריינים בקריות ובמקומות נוספים, אך לשווא.

הקצין החוקר את הפרשה הוא קצין אגף המבצעים במחוז הצפוני, נצ"מ רני רהב. הוא השלים אתמול את החקירה וקבע כי אחד משוטרי הניידת התרשל בתפקידו ויישפט במשמעת.

סופר "דבר" מזכיר כי בשבוע שעבר הצליח העציר יצחק סלימה מקריית חיים לברוח בעת שחזור התפרצויות שביצע באיזור הקריות. הוא נתפס כעבור זמן קצר. לפני כחודש נמלט העציר מאיר איפרגן מקריית גת מבית המעצר קישון. הוא נאשם ברצח סוכן הסמים אברהם ורסנו מטירת הכרמל. איפרגן לא נתפס עד היום.

שלושה קצינים נצלו בתאונת שרשרת

מאת יוסי ליבוביץ סופר "דבר"

שני קציני משטרה ותא"ל בצה"ל ניצלו אתמול בתאונת שרשרת כאשר משאית בת 20 טונה שנסעה על כביש החוף מתל אביב לחיפה התנגשה בעוצמה בשלושה כלי רכב שעמדו ברמזור אדום בצומת כפר שמריהו.

השלושה: קצין התובשים של המטה הארצי בדרגת פקד, תא"ל שנהג במכונית צבאית ודובר המחוז הצפוני של המשטרה, פקד גדעון ארבל, המתינו ברמזור זה אחרי זה וחיכו לירוק. לפתע התנגשה המשאית במכונית המשטרה של קצין התובשים. מכונית זו פגעה ברכב בסיירה הצבאית שפגע בניידת של פקד ארבל.

קצין התובשים נפגע בחוליות הצוואר וראשו נזרק בעוצמה לכיוון חלון הרכב. התא"ל ופקד ארבל נפגעו קל מאוד. נהג המשאית נעצר לחקירה.

נחמקין: משגה חמור

מאת דויד מרשיוב, סופר "דבר" לענייני חקלאות

הישגי המחקר החקלאי בישראל זוכים להערכה רבה בארצות רבות בעולם, אולם התקציבים המוקצבים למטרה זו אינם מספיקים ויש מי שחושב שמחקר זה צריך להתקיים ללא סיוע של תקציבי המדינה; אולם תפיסה זו היא משגה חמור – אמר אתמול שר החקלאות אריק נחמקין ב"בית פתוח" במינהל המחקר החקלאי בבית דגן.

במסגרת "הבית הפתוח" העניק השר פרסים לשני עמיתי כבוד של המחקר החקלאי, הפרופסורים אליהו סבידסקי וצבי קינן על תרומתם למחקר החקלאי.

ב"בית הפתוח", שנערך לרגל 40 שנות המדינה הציג מינהל המחקר החקלאי את הישגי חוקריו במחקר ופיתוח בתחומים שונים כמו זנים חדשים של גידולים חקלאיים, מיכון חקלאי ועוד.

מאות רבות של חקלאים בקרו בתצוגות ועמדו מקרוב על התקדמות המחקר והפיתוח החקלאי בארץ.

במלאת 20 שנה לנפילתה של חברתנו

ברכה עובדיה הי"ד

נעלה לקברה ביום ב' ד' סיון תשמ"ח 23.5.88
בשעה 11.00 לפנה"צ.

המשפחה
ובית נוה-אור

לאברהם זהבי
סגן הממונה על מחוז המרכז משרד הפנים
משתתפים באבלך הכבד על מות

אמך ז"ל

מאיר ניצן, ראש עירית ראשון-לציון
וחברי מועצת העיר

הערב
ברשת ב' של קול ישראל
שר האנרגיה והתשתית
משה שחל
יהיה אורחו של
יואל רפל
בתוכנית
הטור השבועי

מפלגת העבודה הישראלית
המרכז
דור ההמשך

דור ההמשך
של מפלגת העבודה
חוגג חמש שנים ליסודו
ביום ראשון 22/5/88, מוצאי חג השבועות בכפר המכביה ברמת גן.
בתוכנית:
19.00 – התכנסות וכיבוד.
19.45 – מסכת 5 שנות דור ההמשך –
בלווי אמנים, להקות מחול וזמר
דברי ראשי דור ההמשך
שירי המפלגה וראשיה

מזכירות דור ההמשך
של מפלגת העבודה

האזינו היום בשעה 14.00
לקול השלום בשידור חי
איתן דנציג
מראיין את
מיכה גולדמן
ראש מועצת כפר תבור.
שידור חוזר ביום ב' 23.5.88 בחצות

למשפחת מדמון מראש העין
לנורית והבנות
אנו הדומים וכואבים
על מותו הטראגי של חברנו סוכננו בשומרון

עמנואל מדמון ז"ל
(שנהרג בתאונת דרכים)
ומשתתפים בצער המשפחה

"דבר"
סניף השרון כפר סבא

ביום שני ד' סיון תשמ"ח 23.5.88
יום השנה לפטירת חברתנו

פנינה רובינשטיין ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
בשעה 16.00 בבית העלמין ביגור

המשפחה
ובית יגור

זמני הדלקת נרות

כניסה		מוצאי שבת	
ירושלים	6.53	ירושלים	8.14
תל-אביב	7.11	תל-אביב	8.13
חיפה	7.05	חיפה	8.17

פרשת השבוע
ה' בסיון תשמ"ח – פרשת במדבר

קבלת מודעות 24 שעות בדחוף
מודעות
משפחתיות ודחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל'
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות
24 שעות ביממה
ב' דחוף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל. 246363
239952

התאחדות עולי רומניה ירושלים
ההסתדרות הכללית של העובדים בישראל
מועצת פועלי ירושלים

כנס פעילי שכונות

ביום שבת ה' בסיוון תשמ"ח 21.5.88
במרכז הנופש יער ירושלים
בהשתתפות:
מר טדי קולק — ראש עירית ירושלים
מר ארתור ישראלוביץ — מזכ"ל ההסתדרות
עמנואל זיסמן — חבר הנהלת עיריית ירושלים
אורי אלזאב — יו"ר העיר
אסתר ביטן — מנהלת מחלקת עליה וקליטה במועצת פועלי ירושלים
הרצאת פתיחה: צבי רזון — חבר הנהלת עיריית ירושלים
יו"ר התאחדות עולי רומניה – ירושלים
הזמנות אצל פעילי התאחדות עולי רומניה בירושלים

אנו מודיעים בצער על פטירת בעלי, אבינו, סבנו ואחינו היקר

מאיר אנגלמן ז"ל

הובא למנוחות ביום חמישי
ג' בסיון תשמ"ח 19.5.88 בבית העלמין בחולון

המשפחה המתאבלת

אמי היקרה מכל

אסתר שקלובסקי
איננה

הלויה תהיה היום יום ו' 20.5.88 בשעה 11.00
בבית העלמין בחולון בשער הראשי

בתה יחידתה
רחל שקלובסקי

ניתנת בזה הודעה שהאסיפה הכללית הרגילה של החברה לישראל בע"מ תתקיים במשרדיה הרשומים של החברה, ברחוב ויצמן 4, תל-אביב, ביום שלישי 7/6/88, בשעה 14:00.

על סדר היום:
1. עיון במאזן ובדו"ח הרגיל של הדירקטוריון ושל רואי החשבון.
2. בחירת דירקטורים וקביעת שכר לדירקטורים מקרב הציבור וכן לדירקטורים חיצוניים.
3. מינוי רואי חשבון וקביעת שכרם.

הדוחות הכספיים המבוקרים של החברה ליום 31.12.87, שפורסמו ביום 30.3.88, עומדים לעיון הציבור במשרדי חברי הבורסה ובמשרדי החברה, בשעות העבודה הרגילות.

החברה לישראל בע"מ

שבוע אמריקאי / אמנון דנקנר, וואשינגטון

עם ידידים כאלה

ההודעה של הבית הלבן שלחה פגז לעבר לשכת ראש הממשלה בירושלים. הבעיה היא שהפגז נשלח מאותו מדף והוא חסר ראש נפץ רציני

השאלה הנשאלת עכשיו במשנה תוקף לאחר ביקורו של שמעון פרס בוואשינגטון היא: האם אין גבול ליומרות הריקות, לג'סטות הנבובות ולעיצוב המדיניות הכושל, שמקורם בקומה השביעית של בניין מחלקת המדינה, שבה פקידים מהלכים על בהונות ליד לשכתו של ג'ורג' שולץ. היא מתעוררת שוב לנוכח ההודעה של הבית הלבן בגנות שמיר ובשבחו של פרס, שהוקראה אמנם מפיו של דובר הבית הלבן מארלין פיצווטר, אך נוסחה בקפידה על־ידי עוזריו של שולץ ונכתבה לאישורו לפני שהועברה אל הבית הלבן. ההודעה לא נקבה אמנם בשם המפורש של שמיר כשדיברה על סרבני השלום הדוחים כל יוזמה חדשה, אולם גם בלא תרומתם של בכירים בממשל שלחשו לאוזניהם של כתבים ישראלים למי הכוונה, היה ברור כי נשלח פגז לעבר לשכת ראש הממשלה בירושלים. הבעיה היא רק שהפגז הזה היה מאותו חסר ראש נפץ רציני. הוא עורר, כצפוי אצל כל מי שמוח בקודקדו, להבדיל מחכמי מחלקת המדינה, תגובות אמביוולנטיות בישראל. שכן היה צריך להיות ברור מראש כי מתיחת ביקורת על ראש הממשלה בעת ביקור שר החוץ תעורר מייד חשדות של התערבות אמריקאית במערכת הבחירות, ותשמש נשק בידי הליכוד כדי לטעון, פעם נוספת, כי שמעון פרס הוא אנטי־לאומי ואנטי־ממלכתי ומוכר את האינטרסים הממלכתיים תמורת צל"ש אמריקאי וגינוי אמריקאי למתחרה שלו.

הכל נעשה, כמובן, מתוך כוונות טובות. האמריקאים רצו מאוד לעזור לשמעון פרס, אבל עם שתי הידיים המדיניות השמאליות של הידידים האלה שמעון פרס לא צריך אויבים, והדרך להפסד בבחירות עשויה להיות רצופה בכוונות טובות של ארה"ב.

אם רצו האמריקאים לתקוע בחוקה לשמיר יכולים היו לעשות זאת ביתר עוצמה לא כשפרס מבקר בוואשינגטון, אלא בביקורו האחרון כאן של ראש הממשלה עצמו. אז אמנם היתה ההודעה די תקיפה של רייגן, אבל לצידה היו הרבה כותני חן שנתנו לדברי ראש הממשלה אפשרות להציג את הביקור כ„נצחון" מכיוון שלא היה ממש קרע. אם בכל זאת לא רצו לפגוע בשמיר בעודו מתארח אצלם, יכלו להוציא הודעה אנטי־שמירית חריפה בשבוע שעבר, לפני שבועיים, לפני חודש, ואז שמעון פרס לא היה יכול להיות מוצג כשותף אפל למזימה כזו. אבל לא, הם חיכו עד שיבוא הנה פרס כדי להחשיד אותו וכדי שהמחמאות שהוא קיבל כאן יהיו בחינת סוכריות מורעלות.

דוגמה נוספת להתנהגות אמריקאית מטופשת שסופה השפלה, ניתן היה למצוא בתוכן יום הדיונים העיקרי של פרס בוואשינגטון, כשהנושא המרכזי בשיחות עם שולץ ועם רייגן היה השאלה הסובייטית. אני יכול להניח בבטחה כי כמה מהאנשים המטפלים בענייני המזרח התיכון במוסקווה ישבו במשרדיהם בקרמלין ושפשפו את ידיהם בנחת ואולי אפילו התגלגלו קצת מצחוק. הם, כמובן, בוודאי זוכרים היטב איך כל העניין התחיל. הוא התחיל, הרי, בדברי ולזול מתנשאים של מזכיר המדינה שולץ כלפי ברה"מ. תוכנית השלום שלו הוצגה כדרך

(סוף בעמוד 18)

הגבול, הבטחון, המו"מ / חגי אשד

למי צלצלה סטירת הלחי

עוד לא נולד האידיוט שיגדיר את עצמו כסרבן שלום. בוודאי שכל אחד מכריז שהוא רודף שלום ומוכן לעשות שלום בכל עת תמיד, אבל יש שמוסיפים להכרזה הזאת כמה תנאים מוקדמים שעושים אותה פלסתר

שר האוצר המנוח פנחס ספיר היה רגיל לומר, באידיש, שהשמעת מחמאה אף פעם לא גרמה לסטירת לחי. האימרה זאת מבטאת חוכמת חיים עסיסית, שקשה לחלוק עליה. מה יכול להיות רע, או בלתי נעים, בהשמעת מחמאה? מסתבר שיש מקרים כאלה, למרות הכל. ומי שמחלק מחמאות מסתכן לעתים בסטירת לחי מצלצלת. עובדה היא שזה מה שקרה לנשיא רייגן כשיצא לו להיתקל בחבטי הליכוד ובראשם, סליחה על הביטוי, הטוס הנפוח דוד לוי והקטנצ'יק הזה, משה קצב, שקופץ תמיד ראשון או שני, אחרי דוד לוי או לפניו, ושניהם פותחים יחד פה גדול, מכאן עד אמריקה. וכך גם הפעם. וכל כך משום שנשיא ארה"ב סרח לשבח את שמעון פרס [illegible] אמנם שמעון פרס הוא שר החוץ הישראלי ומה שנאמר לכבודו, נאמר ממילא לכבוד מדינת ישראל כולה. ושבחים למדינת ישראל הם מצרך נדיר בימים אלה. אבל הוא גם יושב־ראש מפלגת העבודה. מפלגה יריבה. איך אפשר לשתוק לזה? וזה עוד לא הכל. את המחמאות לשמעון פרס הנשיא רייגן מלווה בדברי גינוי ל„מנהיגים המסרבים לכל רעיון חדש". לפי הניסוח של דבריו אפשר עוד לחשוב שהנשיא רייגן התכוון ליצחק שמיר, בין היתר. המחמאות שרייגן השמיע באוזני פרס היו לא רק על „יצירתיות" ו„אומץ לב" להגיד „כן" להזדמנויות של קידום השלום, אלא גם על המחוייבות לקידום השלום וראיית הסכנות הטמונות בסטטוס קוו. על מחמאות כאלה קשה לאנשי הליכוד לעבור בשתיקה. האם קשה להם לסטור על לחיו של נשיא ארה"ב שהשמיע אותן, אפשר לפחות לסטור על לחיו של מקבלן – שמעון פרס. וזה מה שהורידו לעשות דוד לוי ומשה קצב, כרגיל.

אך האמת היא שדברי השבח של הנשיא רייגן יכולים להיות מכוונים לא רק נגד יצחק שמיר, אלא גם כנגד כל סרבני השלום, התוקעים מקלות בגלגלי המשא־ומתן לקידום השלום. וגם כנגד כל אלה המשלים את עצמם שהסטטוס קוו יכול להישאר על כנו. והאמת היא שגם בישראל יש עוד כמה כאלה. גם, למרבה הצער, במפלגת העבודה. סרבני השלום – שהם בעיקר הסובייטים, הערבים האירופים ועוד – הם לא אלה שמכריזים על עצמם כסרבני שלום. אין כאלה. עוד לא נולד האידיוט שיגדיר את עצמו כסרבן שלום. בוודאי שכל אחד מכריז שהוא רודף שלום ומוכן לעשות שלום בכל עת תמיד. אבל יש שמוסיפים להכרזה הזאת כמה תנאים מוקדמים שעושים אותה פלסתר. שמרוקנים אותה מכל תוכן. קידום שלום היפוכו. תנאים מוקדמים שהם בגדר תכתיב ליתר השותפים לתהליך השלום וממילא הם מסכלים את התנעתו. ממילא הם מונעים משא־ומתן אמיתי. ממילא הם מונעים מראש כל סיכוי לשלום.

זו הסיבה שישראל תמיד עמדה על כך שהמשא־ומתן צריך להתנהל בלי תנאים מוקדמים, פרט לאלה שעליהם כבר הוסכם בעבר, או כאלה שיוסכם עליהם בעתיד. מה שכבר הוסכם בעבר, או יוסכם בעתיד הוא ממילא לא בגדר תנאים מוקדמים של צד אחד בלבד. כל היתר – ישמש נושא למשא־ומתן לאחר שייפתח. וזה העיקר. גם קווי היסוד של ממשלת האחדות הלאומית כוללים את המחוייבות לקידום השלום ולניהול משא־ומתן לשם כך. להאזין לדברי הצד שכנגד ולהגיב עליהם באורח ענייני. זה ציפור הנפש של המאמץ לקידום השלום למעשה ולא רק להלכה.

זו הסיבה ששמעון פרס עמד על כך שמדינות ערב וגם הסובייטים לא יציגו לישראל תנאים מוקדמים [illegible] הבטחון ממערב לירדן, שהוא גבולה הבטחוני של ישראל. גם הדרישה לשיתוף אש"ף במשא־ומתן נחשבת על־ידי ישראל כתנאי מוקדם, שלא הוסכם על ידה בעבר ושהיא דוחה אותו גם עכשיו. זה היה ההישג הגדול של „הסכם לונדון" בין המלך וגם ישראל התחייבו להימנע מהצגת תנאים מוקדמים. והיה ברור שאם ישראל לא תקבל את ההתחייבות הזאת, גם ירדן תהיה משוחררת ממנה. וכך הווה. כשיצחק שמיר טירפד את „הסכם לונדון", נסוג ממנו גם המלך חוסיין. גם הסובייטים ירדו מעל קרני הדילמה של קבלת „הסכם לונדון" (הישראלי־הירדני־המצרי־האמריקאי) הזה, או דחייתו.

זו דילמה מכרעת. היא יכולה לעלות שוב על הפרק אם הסובייטים יסכימו לקבל את „תוכנית שולץ", אם גורבאצ'וב יגבר על יריביו (אלה נאבקים עם גורבאצ'וב בפומבי גם בנושא המזרח־תיכוני. הכל יכול לקרות שם עד לחודש הבא). בכל מקרה, הדילמה הזאת ניצבת גם בפני יושב־ראש הכנסת שלמה הלל. כולם צריכים להחליט באומץ וביושר מה עדיף על מה ומה קודם למה. כך עשה משה דיין המנוח כאשר קבע במפורש ששארם א־שייך קודמת לשלום. זה היה תנאי מוקדם, שהצד השני לא קיבל אותו וגם משה דיין ויתר עליו, אבל רק לאחר מלחמת יום כיפור. לא לפניה. אפשר גם היום לקבוע כי הריבונות הישראלית על בקעת הירדן קודמת לשלום והיא בגדר תנאי מוקדם לתחילת המשא־ומתן עם ירדן. אם ירדן לא תסכים מראש לתנאי המוקדם הזה – לא יהיה משא־ומתן ולא יהיה שלום. הסטטוס קוו יונצח, או שיידרדר למלחמה נוספת.

לעומת זאת אפשר לומר שהירדן הוא גבול הבטחון של ישראל, ויש תקדימים היסטוריים רבים להסדרים בטחוניים־התיישבותיים מיוחדים שמבטיחים את צורכי הבטחון לפי הסכם בין שני הצדדים. אפילו גורבאצ'וב אמר ליאסר ערפאת, שיש להכיר בצורכי הבטחון של ישראל. והכרה כזאת יכולה לכלול את המשך קיומם והתפתחותם של היישובים היהודיים ואת הנוכחות הצבאית בכל השטח שממערב לירדן, או בכל חלק שיוסכם עליו במשא־ומתן בלי תנאים מוקדמים מראש.

חבל שיש צורך להזכיר ליושב־ראש הכנסת שלמה הלל את הדילמה הגורלית הזאת ואת הרעיון המרכזי הזה בעמדת מפלגת העבודה – הצורך במשא־ומתן בלי תנאים מוקדמים. במשא־ומתן יציג כל צד את עמדותיו ואת דרישותיו, בהתאם למצע המפלגתי או הממשלתי שלו. המצע יהיה נקודת הפתיחה למשא־ומתן, שבמהלכו ינסה כל צד למצוא פתרונות מוסכמים לבעיות שמציקות לו. המצע המפלגתי אינו יכול לשמש כתכתיב ואף לא כתנאי מוקדם למשא־ומתן. מצע הוא הצהרת כוונות והכרזת מטרות. הוא נקודת פתיחה למשא־ומתן שבמהלכו ייעשה מאמץ להבטיח את השגת המטרות הכלולות בו. בסוף המאמץ הזה רשאי כל צד להחליט, האם הפשרה שהושגה במשא־ומתן מספיקה בעיניו או לא. ולפי זה להחליט אם לאשר את ההסכם או לא. אפילו הרכבת הממשלה על־ידי מפלגות הקואליציה היא בגדר פשרה. והיא מבוססת על קווי יסוד מוסכמים שהם המחייבים את הממשלה ולא המצע המפלגתי של כל מפלגה בנפרד. על אחת כמה וכמה הסכם שלום עם ממשלות זרות. מה שיושג במשא־ומתן אם יושג, הוא שיקבע ולא החלטות המצע מלפני תחילת המשא־ומתן. האם שלמה הלל אינו יודע זאת?

זו השאלה המכרעת – האם יש או אין נכונות להגיע לפשרה ולשנות את הסטטוס קוו כדי להתקדם לקראת שלום. זו השאלה שאותה הגדיר הנשיא רייגן בעטיפה של מחמאותיו, ולא סיפוריו של שלמה הלל על התנגדותו לסיפוח. גם הליכוד אינו גורס סיפוח עכשיו. מה הרבותה? הקו המפריד העיקרי בין מפלגת העבודה לבין הליכוד הוא כפול: ההכרה בצורך לשנות את הסטטוס קוו המסוכן והמכוער, המפלג את ישראל מבית וגורם להוקעתה ולבידודה מחוץ והנכונות לקדם את השלום על־ידי משא־ומתן בלי תנאים מוקדמים. זה הקו המפריד בין המחמאות של הנשיא רייגן לשמעון פרס לבין סטירת הלחי של דוד לוי ומשה קצב. האם יש צורך לשאול את שלמה הלל באיזה צד של הקו המפריד הזה הוא ניצב?

ממסטל יותר מקוקאין / יצחק בן־נר

שירות לאומי

ישראל שחוטא הן ישראל הוא – וכמה מטובי המכים, היורים והמתעללים הם תמיד עצמנו, טובי בנינו. וגם הערבים עולים לפעמים על העצבים בהתקוממות שלהם. ובכל זאת – איפה מורי הדור?

הנה מה שאומר נער חמד, יובל אפללו, 16.5, תלמיד כיתה י' בביה"ס אורט בירוחם, (ל„חדשות", 16.5), בעניין המכות שהיכו הוא וחבריו הגדנ"עים כמה צעירים פלשתינאים, במיתקן הכליאה ליד רמאללה, בפברואר, כששהו במתנה זה שירות לאומי:

„בוקר אחד עברנו בדרך לעבודה ליד שלושה ערבים שקשורים בידיים, ברגליים ובעיניים. שאלנו אם מותר להרביץ וחופשי והוא (אחד המפקדים בבסיס, כנראה – י. ב.) אמר: ‚על העיניים שלי'. למה לא? בערב, אחרי שאכלנו וכולם הלכו לחדרים, חזרנו לאותו מקום. ראיתי את העצור שראיתי בבוקר וזיהיתי אותו מיד. מיד הורדתי לו את המכסה מהעיניים והכנסתי לו בוקס לפנים. הוא התחיל להתחנן שלא נרביץ לו, אז המשכתי. אלה. הבאתי לו אותה לרצפה... [illegible] בעיטה, לקחתי זוזים, [illegible] והיכיתי אותו מכות־רצח. הוא נראה כמו עיסה, גוש של עצמות ובשר כשגמרתי איתו. וואללה, פוצצתי את כולם במכות. אחר־כך שמעתי שעשו לו גבס ועד עכשיו הוא בבית חולים... תוך כדי המכות הרגשתי הנאה נהדרת. היה לי צורך עצום לתת להם מכות. אני אומר לך, אם היה לי באותו רגע תת־מקלע ביד, הייתי הורג אותו. לא בגלל שהוא עשה לי משהו, או אמר איזה מלה לא יפה, אלא בגלל מה שהערבים האלה עושים לנו במדינה... היתה שם מדריכה אחת מהצופים, היא לא תומכת בכהנא והיא לא משלנו. כאב לה מה שעשינו והיא הלכה לספר לחיילים ולמפקדים. אמרתי לה שאם היא לא תשב בשקט, אני יורד גם עליה במכות. היא נבהלה ושתקה. כשסיפרנו להבריה אף אחד לא צעק הכלם דווקא שמחו. כולם אמרו שצריכים לפוצץ את כל הערבים בכה". ובמקום אחר, כסיכום, „חס וחלילה, אני לא מתחרט".

עד כאן עדות הנער על משחקו לפגינו. החקירה, אומרים, נמשכת. יש כמובן המפקפקים אם אין דבריו, בחלקם, רק התרברבות דמיונית של קטין הזקוק לטיפול נפשי דחוף. אבל כך או כך יש בהם כדי להעיד על מצב הזמר הדרות, נכון לישראל של אמצע מאי 88' ואם מכות היו עונש הולם למי שעשה דברים רעים במדינה, ספק אם היה אפילו הצעיר נמלט מהן. השבט שנחסך ממנו, מגיע לו – ולא רק בגלל הערבים ומה שעשה או רצה לעשות להם. אלא בגלל מה שהיהודי הזה הקטן עושה לנו במדינה.

אני לא מכיר את העתונאי המפוטר מ„העיר", מכרם חורי מחזל, שעתה דורשים להעמידו לדין על הפצת „סיפורים לפני המקורות בשטחים" בעתונו, כעדות למה שראה או שמע בעזה, עם תחילת האינתיפאדה או לעשה האורך על עדותו, שנמצאה שקרית או חסרת בסיס, על חיילים שהרגו ילד ערבי ועל חייל שירה במפגין שחשף את חזהו בפניו. היום כבר אף אחד לא מתרגש. כולם קצת התקהו מאוד ואני קצת תמה על התובעים להעמיד את מחזל לדין, היום, לאחר שאיסף ביטויים נוספים לברוטאליזאציה הגוברת בינינו, כולל התעללות במיידי אבנים שצולמה בטלוויזיה, קבורת מפגינים חיים, ידי חופשי ומשוחרר־מעונש של מתנחלים בערבים וכיוצא באלה.

כולנו כמו עובדים במפעל לשוקולד, אם יסולח לי על ההשוואה, ששבעו עד לבחילה מן המתוק הזה, גם ליבנו גס כבר במעשים חריגים שכאלה. די לנו שמכנים אותם „חריגים", מה שמודיע בבירור שלא כולם כמו החורגים. חוץ מזה, ישראל שחטא הן ישראל הוא – וכמה מטובי המכים, היורים והמתעללים הם תמיד עצמנו ובשרנו, טובי בנינו. וגם הערבים, פייר, עולים לפעמים על העצבים בהתקוממות שלהם.

אז היום לא עושים חשבון. אז הרביץ איזה נער נחמד מירוחם בכיף לכמה ערבים קשורים והרגיש נהדר. ממסטל יותר מקוקאין, להתעלל בערבים קשורים. לא שמעתי מישהו ממורי הדור, מרפול עד רוזקמן, מאולמרט ועד גאולה כהן ועם כל מי שבאמצע ולא הוזכר הסליחה, איזשהו ציקצוק של דאגה. ושוב: לא על מה שנעשה לערבים. שהרי לביטוי של ביקורת בנושא זה, אין לצפות מן המחנה ההוא. אבל לפחות להבעת דאגה למה שהשירות הזה עושה לנו כלאום, לחוסן המוסרי שהתגדרנו בו פעם ולמותר שלנו מאויבינו בזכותו, להתנערות שלנו מהגלותיות, ליכולתנו להתייחס למתרחש [illegible] מפוכחת ולא בעיניים של שואה־פרימיטיבית, לסיכויינו לשמור על כוחנו המוסרי וליכולתנו להיאבק על קיומנו שעוד צפויים לנו.

אז אף אחד לא קם – ועוד ביטוי של גלותיות מודרנית ומסודרת נרשם בטור המתארך והולך של מקרים כאלה, המעידים על הזמן החולף עלינו במהירות ועל מה שהוא גומל לנו, כשכר על מה שאנו עושים לעצמנו.

לכל המרבה במחיר / אדי קאופמן

הקונטראס והנשק הישראלי

לכאורה מכתיבים הנתונים בדבר ממדיה של התשלובת התעשייתית הצבאית והיקף עסקות הנשק את הצורך בקיומה של מערכת מתוקנת לקבלת החלטות. בכל הידוע, מלבד ועדת שרים לענייני מכירות נשק, המתכנסת לדון רק במקרים יוצאי דופן ולאחר מעשה, אין מערכת־על לקביעת מדיניות ולפיקוח ברמה הלאומית

מאז החלו ב־1983 להתפרסם הידיעות הראשונות בתקשורת העולמית בדבר קשריה של ישראל עם ארגון ה„קונטראס" שמרו נציגיה הרשמיים של המדינה בדרג הפוליטי, הביורוקרטי והדיפלומטי על קו מאוחד ועקבי. הללו שללו מכל וכל את הידיעות על קשר זה, אשר התפתח ככל הנראה על רקע משלוחי נשק מתוצרת סובייטית, שנתפס שלל על־ידי ישראל במלחמת לבנון. קו זה בולט בהשוואה לקו המסורתי בו נוקטים פקידי ממשלה, דיפלומטים ודוברי „התשלובת התעשייתית־צבאית של ישראל", המעדיפים להתעטף במעטה של סודיות ולהשיב ב„אין תשובה", כל אימת שהם נשאלים אודות חלקה של ישראל במכירות נשק. קשרי הממסד הישראלי עם „הקונטראס" מתייחדים לא רק בתגובה הכפייתית, החורגת מהנורמה שהתגבשה אף לגבי מכירות נשק למדינות כדרום־אפריקה, צ'ילה, זאיר או ארגנטינה (בתקופת שלטון הגנרלים), אלא גם בהכללת „הקונטראס" בעסקת הנשק עם איראן החומייניסטית. גם בלי הצלע המרכז־אמריקאית היה זה חריג במסגרת העסקות הישראליות.

ישראל התחילה לייצא נשק וציוד צבאי כבר בשנות החמישים הראשונות. עסקת ייצוא הנשק הראשונה של ישראל, כך מקובל לחשוב, נעשתה ב־1954 כאשר חומר־נפץ בשווי 140,000 דולר מתוצרת התעשיה הצבאית (תע"ש) נמכרו להולנד. באוגוסט 1954 באה עסקת מכירתם של 18 מטוסי „ספיטפייר" משופצים ו־50,000 רובים לבורמה, תמורת 1.7 מיליון דולר. מאז ועד היום מכרה ישראל על־פי דו"חות של מכוני מחקר בינלאומיים ועל־פי פרסומים שונים, נשק וציוד צבאי לחמישים מדינות ותמורתם היא גבוהה יותר ממיליארד דולר בשנה. כ־20־25 אחוז מהייצוא התעשייתי של ישראל הוא יצוא נשק וציוד צבאי. יותר מ־60,000 איש עובדים בתשלובת התעשייתית הצבאית, המונה לפחות 112 מפעלים. הגדול ביניהם הוא התעשיה האווירית, המעסיקה כ־22,000 מהנדסים, טכנאים ופועלים. הנגיד הקודם של בנק ישראל ד"ר משה מנדלבאום קבע, כי ללא מכירות הנשק היתה כלכלת ישראל עלולה להתערער.

לכאורה מכתיבים הנתונים דלעיל, בדבר היקפה של התשלובת התעשייתית הצבאית ומימדי עסקות הנשק והציוד הצבאי את הצורך בקיומה של מערכת מתוקנת לקבלת החלטות. אולם, ככל הידוע, מלבד ועדת שרים לענייני מכירות נשק, שחבריה הם ראש הממשלה, שרי החוץ, הבטחון והתעשיה, המתכנסת לדון רק במקרים יוצאי דופן ולאחר מעשה, אין מערכת־על לקביעת מדיניות, לפיקוח, ולבקרה ברמה הלאומית. 300 סוחרי הנשק, המייצגים את ישראל ברחבי העולם והמחייבים את מדינות היעד „להעזר" בתיווכם, מודרכים על־ידי שיקולים כלכליים בלבד. פילוסופיית מכירות הנשק של ישראל הלכה למעשה, כפי שניסח זאת פקיד ישראלי עלום־שם, אומרת: „כאשר ארץ ידידותית מבקשת עזרה, איננו שואלים אם היא דמוקרטית או לא־דמוקרטית ואיננו שואלים מה מניעיה". מוכרים אם כן לכולם, מלבד למדינות „הנחשבות למסכנות את ישראל", כפי שציין ה„ברלינר ווכנצייטונג" במאמר מאוקטובר 1984.

הדיפלומטיה הישראלית פעלה באחרונה בניסיון להגיע להידברות כלשהי עם המשטר הסאנדיניסטי בניקרגואה, במטרה לחדש את הקשרים הדיפלומטיים, אשר נותקו חד־צדדית על־ידי הסאנדיניסטים

מדוע, אם כן, בחרו נציגיה הרשמיים של ישראל, ובראשם ראש הממשלה שמיר, להכחיש נמרצות כי ישראל העבירה כספים ומכרה נשק וציוד צבאי ל„קונטראס", ארגון שאינו נחשב כסיכון לבטחון ישראל. אילו היה בישראל מנגנון מתוקן של קבלת החלטות ברמה הלאומית, כיצד היה נבחן הקשר ישראל־קונטראס? מה הן נקודות החיוב ומה הן נקודות השלילה לקיום עסקת מכירה של נשק וציוד צבאי מישראל ל„קונטראס" שבאמריקה התיכונה?

בעד. כמדינה החיה על חרבה מאז הקמתה, וכמדינה שלא התברכה דיה בחומרי־גלם טבעיים לתעשיה, עושה ישראל מאמצים לטפח את תעשיית הנשק, החימוש והציוד הצבאי. המגמה היא לא רק להבטיח לה מקורות עצמיים להגנה מפני הטלת עיצומים על משלוחי נשק לישראל, אלא גם להגדיל את הייצוא הבטחוני ולהכניס דולרים רבים ככל האפשר לקופת המדינה.

עסקה שבצידה סיוע צבאי למתנגדי המשטר הסאנדיניסטי בניקרגואה, יהיו אשר יהיו, יכולה להיתפס גם בהקשר אסטרטגי. קשריה ההדוקים של ניקרגואה הסאנדיניסטית עם אש"ף, לוב וגורמים רדיקליים נוספים עויינים לישראל (גם איראן ביניהם), עושים אותה לאויב פוטנציאלי. סיוע ל„קונטראס" ייחשב אם כן כאינטרס אסטרטגי ישראלי.

הצהרה מרומזת בדבר מחוייבותה של ישראל לשתף פעולה עם ארה"ב נגד ניקרגואה השמיע ראש ממשלת ישראל יצחק שמיר, עוד בהיותו ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ, ביוני 1986, זמן קצר לאחר שובו מביקור באמריקה התיכונה. שמיר הציג אז את ניקרגואה כשותפתה של לוב בהפצת הטרור ואת ישראל כשותפה לארה"ב בהדברת הטרור.

בהתאם לעדותו של מזכיר המדינה, ג'ורג' שולץ, בפני ועדת החוץ של בית הנבחרים מינואר 1987, היה נציג של הסי.איי.אי שותף למגעים עם ישראל ועם מדינות נוספות לשם רכישת ציוד קשר ל„קונטראס". מגעים אלה לא הצטמצמו ככל הנראה לציוד קשר בלבד. קשה להניח שישראל היתה מסרבת לשתף פעולה עם הסי.איי.אי המנסה לממש את רצון הנשיא, אף כי בניגוד לדעת הקונגרס. די אם נזכיר את הסיוע שהושיטה סוכנות הביון המרכזית לישראל, כפי שנטען, במבצע הברחת יהודי אתיופיה או בהעברת תצלומי לווין של ארצות ערב ערב הפצצת הכור האטומי העיראקי.

ניקרגואה בהנהגתו של סומוסה האב היתה ב־29 בנובמבר 1947 אחת מהמדינות שבזכות הצבעתן בזכות החלוקה קמה המדינה היהודית. סומוסה גם סייע לסוכנים ישראלים בהשגת נשק עבור המדינה בעת כה גורלית לקיומה. בהתחשב בכך שרבים מאנשי ה„קונטראס" הם ותיקי המשמר הלאומי, אנשי סומוסה, הרי שהתמיכה הישראלית בהם יכולה להחשב כגמול ישראלי לאיש תודה.

(סוף בעמוד 18)

„תחת שלוש רגזה ארץ" / דני רובינשטיין

דברים קטנים לכאורה

עם מספר כה גדול של הרוגים איזו חשיבות יכולה להיות לגידופים ולטרטורים. חברה ישראלית שלמה מתייחסת כמעט בשוויון נפש לתופעה

כמעט כל התלונות ששומעים מערבים בגדה ובעזה הן תלונות על דברים קטנים לכאורה. קללות, דחיפות, סטירות לחי, השפלות שעיקרן גסות רוח והטרדות, מעצרי שווא, גרימת נזקים במזיד וללא צורך, טרטורים וכדומה. כמות התלונות היומית היא אדירה. פה פינו מחסום אבנים בעזרת טרקטור ובהזדמנות זו הרסו גדרות בתים, ושם עיכבו וחיפשו בבית ושפכו את כדי השמן לתוך שקי הסוכר והאורז. פה הפשיטו חשודים במרכז העיר ושם העמידו צעירים בשורה ודרשו מהם לקלל בצעקה מרבה את עמם, את משפחותיהם, את ערפאת, את יוסי שריד ואת שמעון פרס.

לעתים נוצר הרושם שצה"ל והמינהל הישראלי בשטחים, שאינם יכולים להתמודד עם תופעות אלה, גמרו אומר להשלים איתן. ריבוי המקרים הופך את התופעות הללו לשיטה, לנורמה, לחלק אינטגרלי של תרבות שלטון הכיבוש הישראלי. ומה הפלא? עם מספר כה גדול של הרוגים ופצועים, איזו חשיבות ואיזו רגישות יכולות כבר להיות לגידופים ולטרטורים? ובכל זאת: התלונות היום־יומיות אינן על הפקעות האדמה הגדולות והקמת ההתנחלויות, הן אינן על התעלמות מזכויות פוליטיות ומלחמה באש"ף, אלא בעיקר אלה תלונות במישור האנושי, הפצוע לכאורה של השפלה והתעללות בכבוד האדם.

את ההסבר לכך אפשר, אולי, למצוא בפסוק הידוע מספר משלי (פרק ל') „תחת שלוש רגזה ארץ ותחת ארבע לא תוכל שאת: תחת עבד כי ימלוך, ונבל כי ישבע לחם, תחת שנואה כי תבעל, ושפחה כי תירש גבירתה". החכם מכל אדם יכול היה לומר שהארץ רוגזת ולא יכולה לשאת זוועות כמו רצח, השמדה המונית, חורבן ישובים, הגליות וגזל, אבל לא. הוא בחר דווקא בסמלים של כבוד אנושי מוכר ומקובל... שפחה כי תירש גבירתה, את זה אי אפשר לסבול ועל זה רגזה ארץ. דווקא על זה ולא על דברים אחרים.

די ברור שהתלונות של ערביי השטחים ברובן נכונות. אומנם קשה להוכיח אותן, לבדוק בדיקה של ממש את כולן פשוט בלתי אפשרי, יש בוודאי גם הגזמות, אבל בסך הכל אלו תלונות אמיתיות, כלומר שיש להן רקע עובדתי נכון. איך יודעים זאת? פשוט מאוד. אם בתוך ישראל, בתל־אביב, יש משהו באין סוף התלונות של יהודים על אלימות וגסות של המשטרה, אז לגבי ערבים בשטחים יש מן הסתם יותר. אפילו הרבה יותר. מי שמכיר ולו מעט דרכי חקירה, מעצר ותנאי חיים בבתי הסוהר במדינת ישראל, לא צריך הרבה דמיון ולא צריך הוכחות לגבי התנאים בשטחים. הם כמובן גרועים פי כמה. כולנו יודעים ומכירים את סרבנותיה ושפלותה של הבירוקרטיה הישראלית. תכפילו את זה בכמה מונים ותמצאו את מעלליה של הבירוקרטיה הישראלית בגדה וברצועה. הדחיפות, הקללות, המריבות והגסויות שיש אצלנו ברחוב, בבתי הספר, בתור לאוטובוס ולקולנוע מיושמים על־ידי הישראלים המשרתים בשטחים, אבל במידה גדולה הרבה יותר.

למי אפשר לבוא בטענות? חברה ישראלית שלמה מתייחסת כמעט בשוויון נפש להתעללות המתמשכת בחולים, קורבנות חסרי מגן של ריב מנגנונים ורשויות. לאיש כמעט לא אכפת מהפגיעות החוזרות ונשנות בחלשים, בזקנים, בשכבות העלוב והנשוק של הנמלאים. על חברה כזאת ההשפלות ורמיסת כבוד האדם של ערבים בשטחים לא עושים שום רושם דרמטי. במלים אחרות, ההתנהגות של הממשל הישראלי, של החיילים, של אנשי המלואים, בשטחים היא במידה רבה השתקפות של אותה התנהגות בתוך ישראל, אלא בעוצמה גדולה יותר וללא הבלמים של החוק והדמוקרטיה, שעוד שומרים אצלנו במשהו על כבוד האדם וזכויותיו.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מטוב ועד רע. ראיון עם עוזי ברעם / עליזה ולך

שתהיה גם אלקטוראלית וגם פרלמנטארית

„רשימה בבקשתך" של השמות שמזכ"ל מפלגת העבודה מעוניין בהם במועמדים לרשימה לכנסת אין כאן. מה שלא היה יכול לומר בכל־כך הרבה שמות, מעצם תפקידו, שירבב עוזי ברעם בין השורות. בשבוע הבא בחירות

– שבוע לפני סיבוב הבחירות למועמדי המרכז ברשימה לכנסת, אין לך הרהורי חרטה על שינוי שיטת הבחירה?

אין לי אפילו אחד של חרטה. יש פגמים בשיטה, אבל המעבר משיטה לשיטה הוא אולי הדבר הכי מבורך שקרה למפלגת העבודה בשנים האחרונות. השיטה היא שיטה נכונה. קודם כל, היא פתחה את כל הסתימות במפלגת העבודה ותיקנה את הניקוז. חוץ מזה, היא העניקה ערך־חדש לחבר־מרכז, והוא כל־כך חדש שכבר יש חברי־מרכז הפוחדים מהאחריות שהוטלה עליהם. הם התרגלו להיות חברים במפלגה שיש בה פטרונים קובעים ועניין הבחירה מבהיל אותם, במיוחד כאשר הפרספקטיבה האלקטוראלית היא קשה והם מבינים שהרכב הרשימה הוא גורם בעל משקל לקביעת תוצאות הבחירות. הליך הבחירות החדש יצר הידברות בלתי־רגילה במפלגה. אתמול נפגשתי עם אחד ממזכירי המחוזות הגדולים בארץ ושאלתי אותו במי הוא תומך. אחרי שהוא נקב בשמות המועמדים שאלתי אותו מה יהיה במחוז שלו. הוא ענה שהוא כמעט לא יכול לדבר עם אנשים על העניין הזה, מפני שבאים אליו האנשים ומספרים שדיבר איתם מועמד אחד ודיבר איתם מועמד אחר, ודווקא האחר נראה להם ובו יתמכו. פעם כל המידע היה מגיע למחוז באמצעות מזכיר המחוז, כי חברי המחוז לא חיו את העניין. הם לא ידעו באמת מיהו השר יעקב צור. עכשיו פתאום הם דיברו אתו, הם שמעו מה יש לו לומר. היום צריך מועמד לרכוש את אמונם של המתים.

אמרתי שיש בשיטה פגמים ואציין אותם. פגם ראשון, אין מצב אמיתי של הזדמנות שווה לכל המועמדים. מפלגת העבודה מוכרחה לגבש מתודה שתקבע שכל הפורומים המפלגתיים הלגיטימיים יהיו פתוחים בפני כל מועמד. כיום יכול ראש מחוז או ראש קבוצה להחליט שהוא אינו מאפשר למועמדים להופיע בפני חברי המרכז שלו מפני שאין שום כללים המחייבים אותו לעשות זאת. כך נוצר מצב שחברים אחרים קיבלו דחיפה יותר גדולה וחברים אחרים קיבלו דחיפה יותר קטנה. אם הייתי עכשיו חודשיים או שלושה לאחור, הייתי הרבה יותר נוקשה במה שאני מגדיר כתקנון אתיקה. עם זאת, ידועים לי מועמדים שנפגשו אישית עם מאות אנשים. לסיכום, צריך להקפיד יותר על ההזדמנות השווה. פגם שני, אף הוא בתחום האתי, נוגע לאירוח – מי יכול לארח ומי אינו יכול לארח. המפלגה אינה מתירה לשלוח מטעמה דבר חוץ מהחומר שהמפלגה עצמה שלחה. אני לא משלה את עצמי שמועמדים העובדים במוסדות ציבוריים נתונים במצב זהה למועמדים שאינם עובדים בשום מוסד. נקודה נוספת אפשר לבחון לחיוב ואפשר לבחון לשלילה: ההשפעה של מנהיגות המפלגה על הרכב הרשימה...

– מפלגת העבודה שירדינה שיטה מקומית לבחירה, ולא בשיטה הפסולה של המפלגה הליבראלית. אחד היתרונות של הפריבילגיה הזאת היה ש„שישת המופלאים" יהיו פטורים מהיזורים אחרי חברי המרכז ולפיכך משוחררים משיקולים צרים. בתוקף מעמדם, האישי והמפלגתי, היה אפשר לצפות מהם שינצלו את השפעתם למען האינטרס הכלל־מפלגתי ויתריעו מפני שיטות פסולות. נדמה לי שהם התחמקו מכך

ייתכן שבפעם הבאה כולם יעמדו לבחירה, חוץ מהמועמד לראש הממשלה. אני לא בטוח שהטענה שלך צודקת, כי אם אני בוחן את הדברים מהעמדה שלי, אני יכול לומר שעמדות רבות שנקטתי בתקופה האחרונה אולי לא הייתי נוקט אילו היה עלי לעמוד לבחירה. הייתי מתחשב באפשרות שאאבד קולות מפה ומשם. עכשיו נבחן את השאלה מהיבט נוסף. נניח שאחד מתוך השישיה, בלי לנקוב בשם, יבוא למחוז יהודה ויגיד „אני רוצה את האנשים האלה האלה והאלה". יבוא אלי עיתונאי וישאל „איזה שוויון יש אם בא המועמד לראש הממשלה או מישהו אחר ומבליט במיוחד את האנשים שאותם הוא רוצה, יש לו הרי השפעה גדולה? הדרך הנכונה, שאין נוקטים אותה די, היא להגיד שרוצים אנשים חדשים, ולא רק צעירים; שרוצים שתהיה רשימה שיכולה להיאבק אלקטוראלית, אבל גם להיות סיעה טובה בכנסת; שצריכה להיות תחלופה בין חברי־הכנסת; שחבר־מרכז צריך לקבוע את העמדה על־פי מחשבתו ושיקוליו ולא על־פי הכוונה.

אני חששתי שכאשר נגיע לסיבוב של ה־26 במאי יתברר שכל חברי־הכנסת נשארים, ואז היה נותר מקום מצומצם מאוד לשינוי. ההישג הגדול של הדמוקרטיזציה הוא כבר עכשיו בכך שהתפנו שמונה מקומות, המאפשרים כניסת אנשים חדשים. להערכתי, יתפנו עוד מקומות לאנשים חדשים. חלק מחברי־הכנסת שהודיעו עכשיו על פרישתם היו ממשיכים לכהן אם היו כיום ועדות מסדרות, כי היו נימוקים „די רציניים" להשאיר אותם. כיום יש מכניזם משנה. נכון שלדעתי הדמוקרטיזציה היא תהליך מבורך מאוד בתוך מפלגת העבודה, אבל התוצאות הציבוריות של הדמוקרטיזציה לא ייקבעו על־פי דעתי על התהליך המבורך, אלא בהתאם לציפיות. לציבור האוהד את המפלגה – מצביע לה או שלא מתנגד – יש באמת ציפיות לרשימה חדשנית, שתיטע במפלגת העבודה התחלה של שדרה חדשה, המסוגלת לעמוד מול דור ההמשך של הליכוד. אם ב־26 לא יהיה תהליך של תדמית חדשה למפלגה, או שהתדמית

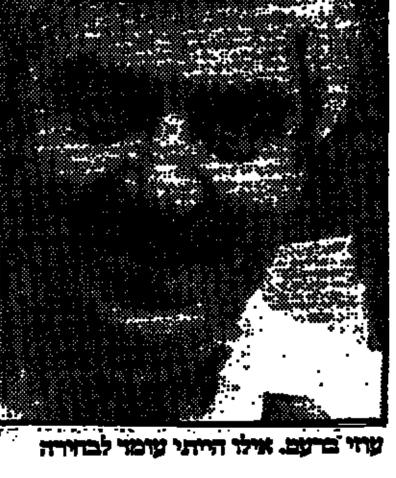
עוזי ברעם. אילו הייתי עומד לבחירה

תהיה דקיקה מאוד, אי־אפשר יהיה לסנגר על התוצאות של הדמוקרטיזציה.

– מלכתחילה התנגדת לשיטת ה„דילים", ראית בה ניצול לרעה של הדמוקרטיזציה ונתת לכך ביטוי פומבי. יש לך הרגשה שהמסר הזה נקלט?

רוב חברי מרכז המפלגה לא רוצים „דילים". הלחץ האמיתי ל„דילים" כיום יכול להתעורר אם חברי מרכז בעיר מסוימת מביעים תמיכה במועמד שלה והוא בא אל הציבור שרוצה בו ואומר „אני לא אעבור אם לא תתמכו באלה ואלה ואלה". הלחץ אינו בסגנון „אני אומר לכם". ה„דילים" שנעשים היום הם דו־צדדיים והם נבראים בחשאיות כזאת ששירותי־הביון האמריקאי לא היה מגלה את מהותם. אני מעריך שאם קשה לגלות את מהותם אפשר לאמוד את עוצמתם.

– עד לאחרונה האווירה במפלגת העבודה היתה באמת של חידוש והתעוררות. בכל שאתם מתקרבים למבחן עצמו, מתפתחות תופעות מאוד לא יפות. אם קודם ניסו המועמדים למשוך לעצמם קולות בהאדרת שמם, עכשיו יש הנוקטים שיטות של פסילה והכפשה של מתחרים. אחת התופעות המכוערות מאוד נוגדת ממש את אחד המאפיינים החיוביים של מפלגת העבודה, את הפלורליזם הרעיוני שהתגאתה בו. אני קולטת רחשים שמהם עולה שיש איזו תחרות נגד יונים. האם אתה מודע לכך?

לדעתי אין סימנים כאלה. אני מרגיש שיש התנגדויות, או תמיכות, באנשים לאו דווקא על־פי העמדות שלהם, אבל אין לי שום ספק שיש אנשים שרוצים שמפלגת העבודה תהיה יותר ניצית, או יותר מרכזית, ובשוליים הם יעדיפו נץ על פני יונה. עם זאת, אני חושב שהעדפה כזאת יכולה להיות גם בקבוצה השניה, וזו תופעה לגיטימית. לגיטימי שאנשים ירצו הרכב רשימה שישפיע על עמדות מפלגת העבודה. פסילה היא אמירה בסגנון „הקבוצה הזאת והזאת יונית, בואו נוריד את כולה", או „זאת קבוצה ניצית, בואו נוריד את כולה". את זה אני דוחה מכל וכל. אני חושב שחברי מרכז מפלגת העבודה מבינים שהרשימה צריכה להיות רשימה השומרת על ההרכב הפלוראליסטי של מפלגת העבודה. אם יש מגמה של פסילה אני יוצא נגדה מכל וכל, בצורה הכי ברורה.

– מפלגת העבודה עשתה צעד נוסף הטומן בחובו פוטנציאל של בשורה: שריון מקומות לערבים. יש לי הרגשה שעשיתם שגיאה בשהתחמקתם מהגדרת „מיהו ערבי" – מוסלמי, נוצרי – ועכשיו חש המוסלמי מאויים על־ידי המועמדת הנוצריה – שהיא כשלעצמה בשורה גדולה מעצם הראשוניות. גם כאן מאותתים לי על מעשים שאינם „לפי ספר הישר". האם מוגזם לצפות מראשי מפלגת העבודה שיתירו את הסבך הזה לפתות בעליפה, כדי לפזר על המבוכה?

יש מבוכה מפני שהנושא הוא מבוך. המבוכה אינה תוצאה של אי־הבנה בלבד. העניין מורכב ומסובך מאוד. עשינו צעד מרחיק לכת כשהלכנו לשריון מקומות רק למיגזר הערבים. פה מערכת השיקולים שלנו היתה מסובכת מאוד, ואולי אף מוטעית במשהו. בתחילה היתה מחשבה שיהיה שריון לשניים בלי סימון, וייבחר מי שייבחר. אבל היות ואנחנו מכירים את הרגישות העדתית בין הערבים, רצינו למנוע מצב, שאינו תיאורטי, שדרוזי יהיה נבחר ראשון מבין השניים. כדי להיות ישרים עם צרכי המפלגה יכולנו להגיד שהמועמד הערבי יהיה מוסלמי, אבל כך היינו מוציאים את הנוצרים בכלל ממעגל הבחירה. לכן נשארה משבצת הערבי לא מוגדרת. המועמדת הנוצריה היא מועמד ערבי לכל דבר, וכמו שיש תחרות בקרב יהודים, למשל נציגי עדי־הפיתוח, נוצרה גם פה תחרות. לא אגיד שזה נושא סימפטי, במיוחד מפני שגלי כרכבי היא אשה אצילה מאוד, גם בהליכותיה וגם בהתנהגותה, וברוב הקריירה הפוליטית שלה היא לא היתה במצב של מותקפת. היא אהובה ואהודה מאוד, אבל היא נכנסה למערכה שבה היא גם מותקפת. אין לי פתרון קסם לבעיה. אני חושב שמועמדים ערבים מוסיפים למשקלה של מפלגת העבודה באוכלוסיה הערבית. עם זאת, אני מרשה לעצמי להגיד, שמעמדה של מפלגת העבודה באוכלוסיה הערבית יקבע על־פי המצב המדיני, העמדות המדיניות שיהיו למפלגת העבודה סמוך לבחירות. אני מקווה מאוד שמפלגת העבודה תנצח בבחירות ושתהיה אווירה כזאת לפניהן, אבל אם לא תהיה אווירה כזאת לפני הבחירות, בתוך האוכלוסיה הערבית זה לא יהיה חסרון למפלגת העבודה. אחרי הכל, מה שעומד לנגד עיניה של האוכלוסיה הזאת אינו ממשלת וילנר־מיעארי, אלא ממשלת שמיר־שרון־דרפו־שאקי־גאולה־כהן. צדקת כשאמרת שזאת היתה בשורה, אבל זאת לא בשורה שממששת את עצמה בנקל.

אומר משהו שהוא נכון לגבי אופי ההתמודדות באוכלוסיה הערבית הדרוזית, אבל הוא נכון גם באוכלוסיה היהודית, לעתים קרובות, למשל בהתמודדות על משבצת השכונות. הגיע הזמן שגם במשבצת השכונות וגם במשבצת עדות המתמודד יבוא ויגיד מה הוא יעשה למען הציבור שלו, אם הוא ייבחר, ומה הרקורד שלו במקום שידבר על מה שהוא עשה ומדוע המתמודד מולו הוא שחור משחור ויקח את המגרש אתו, ובכלל הוא יותר קרוב לרק"ח או אוהב רק על יהודים. בתוך המיגזרים האלה מושקעת אנרגיה גדולה מאוד להסברה כמה האחר גרוע. הרי אחרי שמסבירים כמה האחר גרוע הנ"ל עוד יכול להיבחר, ואז פתאום הוא ייהפך לטוב? גם מועמדים יהודים, המתחילים להעריך לאילו מועמדים חדשים יש פוטנציאל להיכנס, מסבירים מדוע המועמד האחר פחות טוב. ואם זה כך שמונה ימים לפני הבחירות, יומיים לפני הבחירות זה יהיה יותר חזק. בהתמודדות פוליטית יש מלחמת קיום קשה מאוד. ההבדל בין מלחמת הכוח הפעם לאלה שהיו בעבר הוא, שההכרעה נעשית בושאיות ובמוסר גדול.

תתארו לעצמכם

אהרן שמי

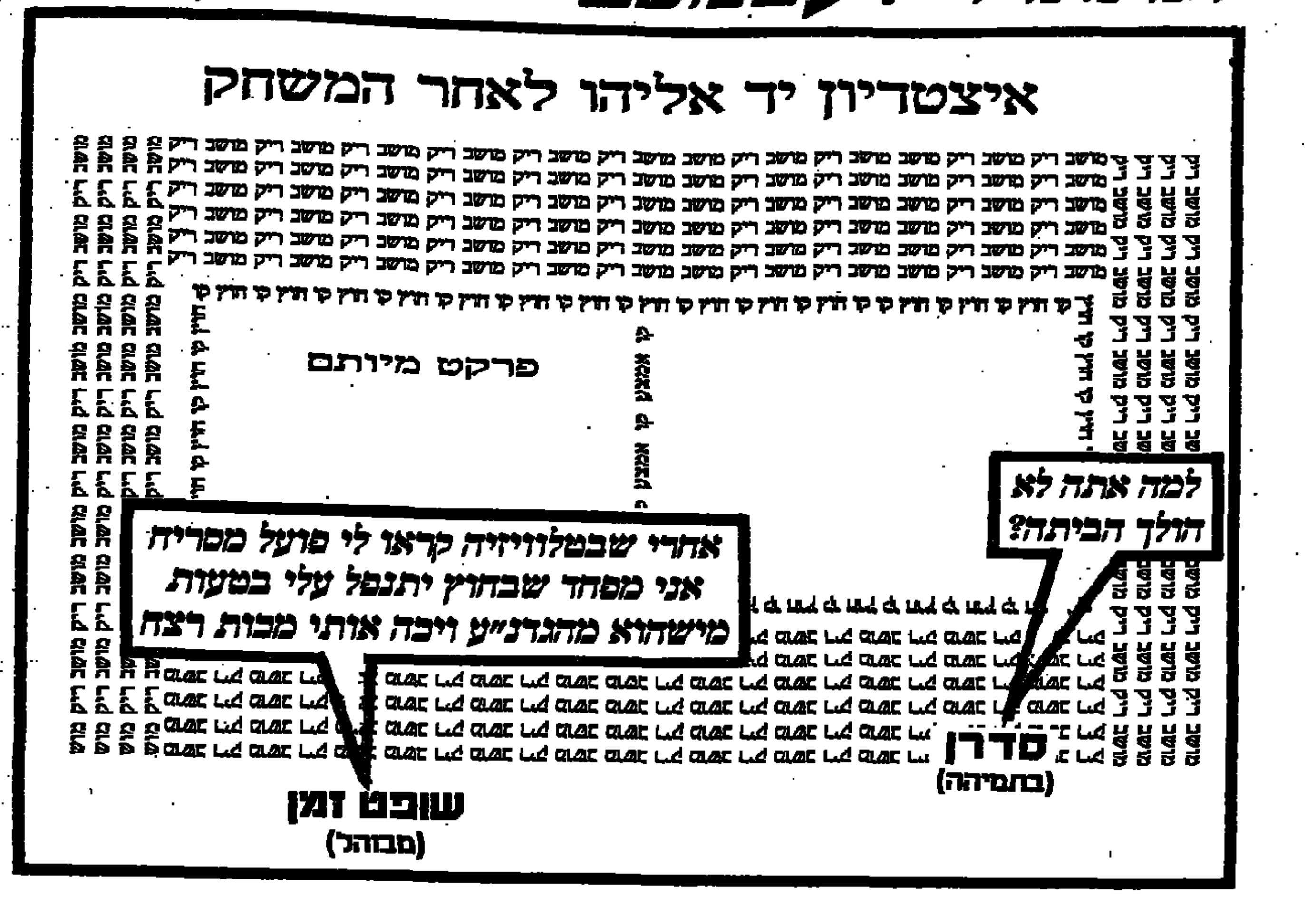

ההתאמה בין החטא לעונשו / טובה צימוקי

הצדק נידון למאסר

שר המשפטים שריר זימן דיון בנושא החמרת הענישה ונמצא כי הוא תומך יחיד במגמה זו. ואז הוא מיהר לצאת לפגישה. הוא הוזהר, אך אינו חוזר בו

האם תמשיך ישראל להיות מדינת חוק על פי שיקולים רציונליים ומערביים? האם תהפוך מדיניות הענישה שלה אמצעי פופוליסטי להשקטת רוחות וכלי היענות לרחשי לב היסטריים של הציבור? שתי הגישות הללו, שיידונו גם במערכת הבחירות המתדפקת בשער, נדונו ברב שיח שיזם בשבוע שעבר שר המשפטים אברהם שריר. הדיון, שאורגן על ידי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה יהודית קרפ, יועד לבחינת החמרת הענישה בכלל, אולם מטבע הדברים נדונה בעיקר הענישה בהקשרה הפוליטי.

מהתבטאויות אישים פוליטיים מרכזיים ומדיונים שהתקיימו באחרונה בהקשר עם החמרת הענישה במשרדי המשפטים והבטחון נראה, כי השאלה העיקרית היא כמה נחרצים יהיו הכוחות המקצועיים במשרד המשפטים בבלימת מגמות החמרת הענישה כלפי ערבים. שר הבטחון יצחק רבין תקף בישיבת הממשלה לפני כחודש את פרקליטות המדינה על כך שאינה מסייעת לכוחות הבטחון בעיקר בכל הקשור לגירושים. שריר לא טרח לתת גיבוי לפרקליטות לאחר דבריו הקשים של רבין.

השר משה ארנס אמר בשבוע שעבר בכנסת, בתשובה להצעות לסדר בעניין הפרות חוק במגזר הערבי, כי יש לבחון מחדש את זכויותיהם וחובותיהם. שר המשפטים אברהם שריר לוחץ על הצוות המקצועי במשרדו לייעל את שיטות התביעה בכל הקשור למפירי חוק ערבים. הוא דרש מהפרקליטות לשגר את בכירי המשפטנים למשפטים קלים יחסית של ידויי אבנים כדי להשיג תוצאות מרשיעות מקסימליות. עוד לפני שנלמדו אירועי ביתא הוא הכריז, כי יש לפוצץ את בתי הכפר ולהגלות את תושביו הפורעים. לאחר כל התפרצות אלימה של מעשה טרור כנגד ילדים שב השר ומציע להטיל עונש מוות על מחבלים. בלשכת שר המשפטים ובלשכת היועץ המשפטי לממשלה נערכו באחרונה דיונים על מדיניות הענישה. ח"כ חיים קופמן מהליכוד הציע לא מכבר להקים על יד שר הבטחון צוות משפטי ש„ייעל" את הענישה כנגד ערבים.

אין פלא איפוא, שהשר שריר הגדיר את רב השיח בשם „החמרת הענישה" וגרם לביקורת נוקבת של רוב המשתתפים. לדבריהם, נקט השר מראש עמדה שיש להחמיר בענישה, בעוד הם אינם סבורים שיש צורך בכך. שריר מייצג את גישת הימין הפופוליסטית, הדורשת באופן חד משמעי החמרה והטלת עונש מוות בנסיבות מחמירות בעיקר כשמדובר בערבים. לעומתו גישת משרד המשפטים ואנשי האקדמיה היא שספר החוקים דורש לכל היותר עדכון ושינוי בהגדרת פשעים או לחליפין החלפת חוקים שאבד עליהם כלח.

בפתח הסימפוזיון אמרה יהודית קרפ, כי בציבור יש ציפיה לעתיד אוטופי במסגרתו יתמו חטאים מן הארץ. עד אז, תוכפת הקריאה להחמיר את הענישה. לדבריה, משרד המשפטים בסיוע צוות משפטנים מהתחום האקדמי מעבדים הצעת חוק עונשין חדשה, האמורה לאזן בין מגרעות החוק הקיים לבין צרכי החברה והמלחמה בפשע.

השר שריר ביטא באורח יותר מאופק את האני מאמין שלו. הוא כשליח ציבור חש מחויבות להתייחס לתחושות הציבור, להיות להן לפה ולתת אמצעים מתאימים בידי המערכת להשגת היעדים המבוקשים. עמדתו האישית היא שבפשיעה יש להלחם ביד חזקה ללא פשרות. אם באמצעי הענישה הנתונים אין די כדי לשכך את העבריינות הגואה יש להחמיר בהם, להקצין את התגובות ולקבוע את רמת הענישה בדרך שתבטיח שלא תהיה סטיה ממנה.

דבריו של שריר, התבטאויותיו האחרונות והמלצות התנועות למחתרת היהודית הקימו עליו בקורת נוקבת מפיו של ד"ר מרדכי קרמניצר מהפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית. קרמניצר אומר, כי הדיבורים על הטלת עונש מוות בישראל כוונתם אחת – שאלו יוטלו על ערבים בלבד. „האם זה דגם החברה בה אנו רוצים לחיות?" לשריר הוא אומר שאי אפשר לדבר מחד על רעיון של הטלת עונש מוות ומאידך להעניק חנינה לרוצחי המחתרת היהודית. „צד אחד עוסק כאן בהחמרה ומהצד השני הוא עוסק גם בחנינות".

מעבר לנושא הפוליטי סבור קרמניצר, שהיעד העיקרי של הרפורמה בענישה הוא לעשות יותר צדק. מציאת פרופורציה בין חומרת העבירה לבין העונש המוטל עליה והפעלת עקרון השוויון, הגורס הטלת עונשים דומים על מקרים דומים. כדוגמא מדהימה הבהיר שעונש מרבי של 20 שנה מוטל גם על בגידה וגם על מגע מיני מחוץ לנישואים. אי לכך הוא מציע, שביסוד הרפורמה בחוק העונשין המחודש שלנו תהיה הגדרה רציונלית של התנהגות עבריינית. רק אז ניתן יהיה לקבוע ענישה משמעותית יותר. לדבריו יש לשים דגש רב יותר על עקרון ענש המינימום. הוא סבור, שאם יוצרים וראות אצל עבריין שתפיסתו לא תיגמר בפחות מעונש מסוים הקבוע בחוק תהיה בכך משום הרתעה.

ד"ר גבריאל שביט מאוניברסיטת בר־אילן טוען חד משמעית שאין נכון שככל שהעונש חמור יותר הוא מרתיע יותר. לדבריו אין יחס סביר בין הארכת תקופות המאסר לבין שיעורי הפשיעה בחברה. הוא סבור כי מדיניות הענישה צריכה להקבע על פי שיקולים רציונליים. המדיניות אינה יכולה להיות מבוססת על אינטואיציה ותגובות של הרחוב אלא על תוצאות לטווח ארוך.

פרופ' ליאון שלף, משפטן וסוציולוג מאוניברסיטת תל־אביב, מוכיח, כי בעיקר בתחום הפוליטי ההחמרה בענישה אינה עוזרת. עשרה עולי גרדום היו מקור להשראה במאבק נגד הבריטים. עונש מוות למחבלים לא ישים קץ לפעולות הטרור, אלא עלול רק להגביר את מחיר הדמים. הוא סבור שלקביעת דרגת הענישה יש השלכות פוליטיות וחברתיות רבות והיא אינה משמשת רק תגמול או הרתעה. „זו אינה רק הגברה על עבריינים אלא גם הגדרת עקרונות החברה. לכן רצוי שמדיניות ענישה תהיה שקולה ומתונה. שקולה לכל נפש, משרתת את בטחון המדינה והאזרח ואת רווחת הקורבנות".

אביבה פלאי, מנהלת שירות המבחן במשרד העבודה, מצביעה על הצורך לבחון מחדש את מערכת הענישה. הנתונים בישראל מראים, כי ב־1979 נדונו בישראל 4000 עבריינים למאסר. בשנת 1986 נדונו למאסר 5900 עבריינים. הצפיפות בבתי הכלא לא רק שאינה מרתיעה מחזרה לפשע אלא מעודדת אותו. היא קראה לבחון את ההתפתחויות הקיימות בעולם לגבי הטלת עונש חלופי למאסר והציגה שיעור מרשים של הצלחות שירותי מבחן בחו"ל.

רב השיח „התפוצץ" כמעט בעיצומו לאחר ששר המשפטים שזימן אותו יצא לפגישה בעיצומן של ההרצאות. הדוברים, ד"ר מרדכי קרמניצר, ד"ר יורם שחר ופרופ' ש.ז. פלר, שאמורים היו לנאום ולהשמיע לשר את דעתם, נפגעו עד עמקי נשמתם והודיעו כי לא ידברו. עוזריו הנאמנים של השר מיהרו להזעיק אותו מבעוד מועד, והוא שב לרב־השיח עד שהסתיים. בסך הכל נותרה עמדתו של השר שריר בזכות החמרת הענישה – דעת יחיד. הדוברים נתנו לו להבין כי דבריו בזכות החמרת הענישה הם הענות לנטיות לב אמוציונליות ולהפסת הציבור. עם זאת גם מי שדיבר נגד החמרה צידד בעשיית סדר בחקיקה ובחינה מחדש של ההתאמה בין הפשע לעונשו.

פרשת השבוע / יוני לדהב

מה שצריך להוכיח

הפרקליטות הצבאית בודקת האם ניתן להעמיד לדין את אחותו של ההרוג הערבי מכפר ביתא באשמת רצח תרצה פורת ז"ל. תרצה פורת נרצחה כידוע על־ידי רומם אלדובי. בדיקות מפורסות הוכיחו זאת. מדוע, אם כן, מעמידים לדין את גב' סאלח דאוד, אשר גם אחיה נרצח על־ידי אותו אלדובי, ולא את רומם אלדובי עצמו?

הפרקליטות טוענת: „כתוצאה מפגיעת האבן פתח אלדובי באש ממנה נהרגה תרצה פורת ז"ל". ועוד: „כתוצאה מזריקת האבן על מאבטח הטיול נפלטו מספר יריות מנשקו האישי, מסוג אם־16, אשר פגעו באנשים יהודים וערבים. ככל הנראה אחת מהיריות פגעה בתרצה פורת וגרמה למותה. אי לכך סלאח נמצאה שותפה, אם בזדון ואם ברשלנות, בגרימת המוות של פורת".

קשה למצוא טענה מגוחכת ומופרכת מזו. אלא שבארצנו גם טענה מסוג זה „אכלת". אישום בגרימת מוות בשטחים עשוי להפוך לאישום ברצח. (לערבים בלבד, כמובן. יהודים נשפטים על־פי החוק הישראלי והרץ מזה ישראלים במעט שלא נענשים, אם בכלל, על רצח ערבים).

מה הם מנסים להוכיח? שתרצה פורת לא נרצחה חס וחלילה על־ידי יהודי כשר? מתקבל הרושם שהפרקליטות הצבאית מנסה לשנות את ההיסטוריה בדיעבד. נוצר כאן רושם כי אילו היו יכולים אנשי הפרקליטות להחזיר את הגלגל היו מעמידים במקום רומם אלדובי את ג'ורג' חבש, דוחפים לו קלצ'ניקוב ליד ומכוונים את הנשק אל תרצה פורת. אבל את הנעשה אין להשיב ועכשיו אפשר רק לשכתב את ההיסטוריה.

שטחים לדוגמה

אין לי הרבה מה להוסיף על הדברים שכתב דן בדאמוץ ב„חדשות" מה־17.5 על הנער יובל אפללו, אשר, לטענתו, היכה כמה צעירים פלשתינאים והפך אותם לעיסה של בשר ועצמות.

בדאמוץ כבר קרא לו „שריף" ואיחל לו כל מיני איחולים. ובכל זאת, כמה עניינים פעוטים שבלהט העניין נדחקו מעט הצידה: האם ידעת, קורא יקר, שצה"ל מחזיק את העצורים של האינתיפאדה כשידיהם, רגליהם ועיניהם קשורות? זה נשמע לא פחות סאדיסטי מסיפורי הגבורה המפוברקים (אני מקווה) של אותו אפללו.

והדרך בה התקבלו דבריו של על־ידי בני כיתתו ועל־ידי התלמידים בכלל. אם לא בשמחה ובהסכמה – בשתיקה. מה זה שתיקה? קשר שתיקה. ציבור שלם רואה בכך מעשה טבעי ומובן.

ולבסוף, הנקודה החשובה מכולן. הנוער אינו חי בתוך ואקום. הוא פועל על־פי ההנחיות המפורשות והנרמזות של הסביבה. הגבריות של בני הטיפש־עשרה מוכתבת על־ידי דפוסי הגבריות של המבוגרים בסביבה החברתית הקיימת. ניסחה את זה במדוייק דודתו של יובל אפללו, מורה בבית־ספרו: „בימים טרופים אלה, כששכל מתנחל שיורה בערבי הופך לגיבור לאומי ומקבל מאסר מצחיק של כמה חודשים – למה שהתלמידים לא יתרברבו במכות לערבים? זו הדוגמה שהם מקבלים".

הידעת?

הידעת, קורא יקר, שבטלוויזיה הממלכתית שלנו יש פרסומת סמויה? לא ידעת? הבט, הסכת ושמע: בתשדיר השירות של „הוועד למען החייל" נשמעת בפתח התשדיר שריקה המקבילה לשריקה הפותחת את הפרסומת ל„ישראקארד" בקולנוע. פעמיים במשך תשדיר השירות רואים כיצד המכונה מחתימה כרטיס של „ישראקארד" (רואים את סמל החברה בבירור על הכרטיס) ולבסוף, האשה המחלקת מתנות לחיילים בטרמפיאדה גוררת עגלה של סופרמרקט, אותו סופרמרקט בו הוחתם (פעמיים) כרטיס הישראקארד.

יש, אגב, חוקים נגד זה.

שנת מַרְחַבָּה ועונת המִשְׁמֵש / אליהו נאוי

עיד אל פיטר והבחירות

ביום הראשון לעיד אל פיטר, לאחר צום הרמדאן, פתח האמיר את גני הארמון בפני עבדי האלוהים למען יבואו להתענג על מחמדיהם ופלאיהם, כשהאמיר עצמו סובב בגן ומברך את האורחים בברכת החג.

ניגשו לאמיר שנים מן המבקרים, החוו לו קידה והריעו עליו דברי שבח. אדוני האמיר, פתח האחד, אתה הנך גדול המצביאים בדורנו. אין כמוך להכיר את אמנות המלחמה ותחבולותיה, לנהוג גייסות בעת קרב ולהטיל אימה על שונא ומתנכל בעתות שלום, אנו יושבים לבטח בבתינו ואין מחריד כשזרועך הנטויה וחרבך השלופה הן לנו למעוז ולמחסה.

יפה דברת, אמר האמיר, וכגמול על חכמת לבך וצחצחות לשונך, נתתי לך בית וחצר לשכון בהם. לאחר ימי החג, התייצב נא בפני שר האוצר ושליחיו ילווך למעונך החדש.

פסע האיש לאחוריו, ממלמל דברי שבח והודיה, ופינה מקומו לחברו, שניגש אל האמיר והשתחווה לפניו. אדוני האמיר, שח האיש, גיבור אתה בעת המלחמה, אך בינתך וחוכמתך סוככות עלינו בעתות השלום שהענקת לנו, יום יום, שעה שעה. בתבונה וביושר תנהיג את הארץ ועינך פקוחה להרחיק העוול והעושק. שדותינו נושאים יבולם, מקנינו רועה באחו ואין שולח יד ואין גנב. בנותינו יוצאות לשאוב מים ואין מכלים, השוטר לא ינגוש והפקיד לא יחמוד והשופט לא יקח שוחד, כי עינך אדוני משגחת עליהם ומצוותך סייג לבצעם ורשעתם ואנו עבדיך שלווים ושאננים והלבנו הודיה לאללה יתברך שחנן אותנו באב רחום וחנון.

דבריך נאים ונכונים, אמר האמיר, והרי אני מעניק לך חלקת שדה וכרם. התייצב לאחר החג בפתח שר האוצר והוא יתן לך את הבוסתן הגובל בנחלת אבותיך.

כתום שלושת ימי עיד אל פיטר השכימו השנים ובאו לטרקלינו של שר האוצר, אך למרבה הצער והאכזבה לא היה השר פנוי לקבלם. הודענו לשר את דבר בואכם, אמרו הפקידים, אך טרוד הוא ולא יוכל להתפנות לכם. אולי תחכו מעט? ושמא תבואו מחר? מחרתיים? שכן עסוק השר מאד.

ישבו השנים בפתח הטרקלין ורק לעת ערב באות השר לדבר עמם. נכון הדבר, אמר השר, דבריכם גרמו לאמיר קורת רוח. מרובה והוא צווני להעניק לאיש מכם עשרה דינרים. עשרה דינרים? תמהו השנים. ארמון הוא הבטיח לנו, פרדס ובוסתן ועצי פרי, עשרה דינרים?

זוהי מצוות האמיר, השיב השר והשנים יצאו מלשכתו אבלים וחפויי ראש ושמו פניהם לעבר ארמון האמיר.

האמיר קבלם בסבר פנים, זכר את שמותם ושאל לשלומם – ואשר לארמון, ובכן, ידידי היקרים, דברים יפים נשאתם באזני והם הסבו לי קורת רוח, על אף שלא היה בהם אמת ואף אתם לא חשבתם אותם אמת. גם אני, כמוכם אתם, רציתי לגרום לכם נחת ודברי אכן ערבו לאזניכם. גם אני, כמוכם, לא התכוונתי לאשר אמרתי ואילו עשרת השקלים הם עדות שאף כי נאמרו הדברים מן השפה ולחוץ – ראויים הם לגמול כלשהו.

גם השנה, בעיד אל־פיטר שלפני הבחירות לכנסת, חוזר הדבר על עצמו. שרים, פקידי שלטון ושליחי מפלגות פשטו בארץ ובאמתחותם בשורות פיתוח, מכסות קרקע ומכסות מים, רשיונות בניה, תקציבי עתק ומשרות רמות, וכולם משבחים ומפארים את כולם. הבדואים יקראו לשנת בחירות שנת מַרְחַבָּה ולקיץ שלפני מעמד הקלפי – עונת המִשְׁמֵש.

מסע ברצועת האנתיפאדה (א') / חיים גורי

שערי עזה

יש פה עשירים וגם מעמד בינוני שיש לו מה להפסיד. לפליטים במחנות אין. זה מרד של מיואשים. תבוא לשאטי. תראה איך חיים קרוב ל־50 אלף בני אדם בצפיפות כזו

לבוא לעזה ולראות מקרוב את המתרחש בה על אף דיווחי הטלוויזיה והרדיו והעיתונות. לבוא ולראות במו עיניך ולשמוע במו אוזניך ולתפוש ככל האפשר את המתרחש. לבוא לעזה ולג'בליה ולשאטי ולנוציראת ולמעזי ואל דיר־אל־בלח ואל חאן יונס ואל רפיח ואל חבל קטיף ולהיות עם המתרחש. תודה לא' שהסיעני במכוניתו עד מחסום ארז. צלם טלוויזיה העובד למען רשתות זרות. זה שנים אני פוגש אותו באירועים שונים בשכם ובבית לחם ובביירות. הפעם הוא עושה כאן כמילואימניק אצל נקודת חובר צה"ל במחסום. מדברים לאורך הדרך על הטלוויזיה. הנושא הישן: באיזו מידה היא משקפת מציאות בהיקפה ובמעמקיה ובסתירותיה ועד כמה יש בכוחה לעצב דברים בעצם היותה בשטח. הוא אומר לי: הכל תלוי ב"פוקוס", מה אתה מצלם וממה אתה מתעלם. הוא מוסיף כאדם המודה בחטאו: "פעם באנו לחברון, אני הצלם ועוד אמריקאי. הגענו לאחת השכונות שהיתה שקטה. הסתובבנו ברחובות ברכב שלנו שעליו שלט 'טי.וי.' השקט נמשך. לא היה לי נעים. הצעתי שנסתלק אך האמריקאי שנמשיך עוד קצת והשבאב הבינו את הרמז וכעבור כמה דקות גררו עגלת אשפה לרחוב ואבנים כבדות והציבו מחסום והדליקו צמיג והיה שמח.

זה לא הוגן, אמרתי לו. אני יודע, השיב לי וזה רדף אחרי. כן, הם הצליחו במקרה דנן להעיד ולעורר את האהבה עד שתחפץ. אך אל תטעה, הוסיף, לא הטלוויזיה מחוללת את האנתיפאדה. מנהיגיה הצעירים רק מנצלים אותה בכשרון ובתושיה ובחריצות. הם למדו להעריך את כוחה האדיר ליצור דעת־קהל בעולם. לרוב הם מקדימים את דובר צה"ל וגם יוצרים ערוצי תקשורת ישירים עם ה"מדיה". אני מכיר את העניינים מקרוב. בשום ארץ בעולם לא היו מרשים לעצמם צלמים וכתבי־חוץ לנהוג כפי שהם נוהגים אצלנו.

ועכשיו, אמרתי לו, אתה מצוי מעברו האחר של המתרס ולובש מדים ומשרת את המערכת. אני אזרח ישראלי ומשרת במילואים ככל אזרח אחר, אומר האיש.

אז שאלתי אותו כיצד תשפיע ה"התנערות" על תוצאות הבחירות בנובמבר והוא השיב לי כי עלולה להיות הקצנה ימנית בשל כך, אף שייתכן מאוד שאלפי סדירים ואנשי מילואים המשרתים ברצועה לומדים על בשרם אמת אכזרית מאד את מגבלותיו של הכוח הצבאי ברצונו לפתור בעיה איומה כזאת הקרויה עזה.

הגענו אל המחסום ושם המתין לי כהן ג.מ. בן בית השיטה, העושה כאן בשירות מילואים.

עליתי על "רנו 4" שלו ופנינו דרומה. הכרתי אותו בבית־תמרה שבסיני והוא קצין שריון צעיר, בעת שעשיתי שם בשירות ממושך לאחר יום הכיפורים. הוא שהזמינני לבוא לעזה ולהסתובב בשטח ולראות ולהיפגש עם אנשים. שמחתי לפגישה. נבון לב ורגיש וחושב.

לבוא לעזה ולנוע בנוף המוכר כל־כך, המשכה של שפלת החוף שלנו, בנופי השקמים וההדרים וחלקות השדה הירוק, אך להיות כבר בהוויה הערבית, המשהו מצרית, הבחוסה והצפופה. לחלוף על פני גוויות פרות חמורים וכלבים המצחינות, בשולי הכביש, ללא מקבר. לראות פתאום אין סוף ילדים ובני נוער ולשמוע מפי ג', כי 70 אחוז מקרב 750 אלף תושבי הרצועה הם מתחת לגיל 30 ו־50 אחוז מתחת לגיל 19. יש אומרים כי רק 600 או 700 אלף נפשות חיות במובלעת הזאת, אוכלוסיה שהכפילה את מספרה תוך דור אחד והעתידה לעשות זאת עד כי תמנה בשנת 2028 מיליון וחצי בני אדם, ערבים, פלשתינאים, עזתים, מקומיים במקורם או פליטים וצאצאיהם וניניהם, הנתונים לשלטון ישראלי, אלא אם כן יימצא עד אז פתרון מדיני כלשהו שיאפשר שותפות תוך הפרדה.

לשוב לעזה ולנוע בחברתו של ג' המוסיף ואומר לך כי גדל פה דור של משכילים, בוגרי אוניברסיטאות ברחבי תבל בחלקם המהווים עלית אמיתית, דוברי שפות זרות ובקיאים בתרבות המחשבים. "אין לך מושג באיזו מידה הם רוכשים ומתעניינים פה במחשבים". הם לומדים ולומדים ומעריצים את הלימוד. לומדים מאתנו. הם אינם זוכרים את התורכים והאנגלים והמצרים. הם נולדו או גדלו תחת שלטון ישראלי וקוראים כל שורה שלנו ויודעים עלינו כמעט הכל.

לבוא לעזה, לנוע לאורך הכביש העוקף לכיוון דיר־אל־בלח. בעת שקט זמני. סופי השבוע מועדים לפורענות ואנחנו ביום ד' ורכבות יצאו עם שחר למלאכת יומם בישראל. נוסעים בכביש דרומה. פוגשים כתמי שחור של צמיגים שבערו, עוברים מחסומי צה"ל מאוישי מילואימניקים. קודם כל, אומר לי מארחי הצעיר, ניגש לגדוד הנח"ל. הם חבר'ה נהדרים, אתה תראה. הוא מספר לי כי בעת החלפת היחידות במחסום־ארז היו חילופי מהלומות בין הנחלאים ואנשי "גבעתי" שהזכירו לאלה את "ליל הגלשונים". הוא מחייך: "תמיד קיימת בצה"ל תחרות קשה בין יחידות. זה לא חדש וזה היה גם אצלכם בפלמ"ח, אני יודע, שמעתי וקראתי". אני מאשר לו כי אמת הדבר, וזוכר את קרב "גולני" לכיבוש מוצב החרמון שנפל בידי הסורים בראשית מלחמת יום הכיפורים. אמרו לחיילים שהם מוכרחים לכבוש את ההר הזה, מפני שהוא "העיניים של המדינה" וגם הסבירו להם כי עליהם להראות לצנחנים מי זה "גולני". זכר חרפת "ליל הגלשונים" הבוערת בעצמותיהם של הנחלאים האלה. "זה גדוד מעולה ועושה עבודה מצויינת", אומר לי ג', אתה תכיר אותם, תיפגש עם המג"ד והסמג"ד והחיילים.

לבוא לעזה ולהכנס אל המאהל השוכן ליד דרך המלך הדרומית לא הרחק מכפר־דרום שלחם בגבורה. נפל בידי צבא מצרים הפולש בדרכו צפונה לעבר תל־אביב. "חמנים נקרעים מסגור" באותה תערובת מהירה וקסומה של מלחמת ארבעים השנה באזורים האלה וכעת היא מלחמת ילדי האבנים והנשים הצועקות והרובות השביתה והמרי. ג' מצטט מדברי נחום שריג, איש בית השיטה, מפקדי בפלמ"ח, שאמר לו זה לא כבר: "בתי הכלא ומחנות המעצר הם האוניברסיטאות שלהם, שם מתחשלת מנהיגות העתיד".

לבוא לעזה ולפנות אל המאהל הזה ולמצוא את אוהל המפקדה וללחוץ את ידיהם של א' הסמג"ד וא' הקמב"ץ ולראות להפתעתך שולחן ערוך לכבודך ועליו, על גבי מפת השמיכה הצבאית האפורה, סלט ירקות ושימורי דגים וביציות ופרוסות גבינה צהובה ולחם חתוך בעטיפת ניילון וקנקן קפה שחור שהמתין והצטנן. להתרגש מאוד ולומר להם: "חילקום, מה אתם עושים, אני כבר טעמתי משהו הבוקר" ולהודות מקרב לב על המחווה הזאת ולבקש כוס מים ולקבל אותה בספל פלסטיק בתוספת תרכיז תפוז־מתוק, מתוק מדי, צה"לי כל־כך ולמחות דיעת מצח ולהביט בהם ולידום.

לבוא אליהם ולנוח קמעה ולהדליק מקטרת ולשאול אם נכון הדבר, אם אכן הרביצו הנחלאים מכות לחיילי "גבעתי" בעבור תזכורת העלבון ההוא, על "ליל הגלשונים", במחסום ארז ולשמוע מפי הסמג"ד כי אכן היה שם משהו כזה אך לא בגלל מה שקרה במחנה "גיבור", אלא משום שהיו האשמות הדדיות על גניבת קיטבגים. בכל זאת הוא קם ומראה לי כתובת, מזכרת פרידה על יריעת האוהל הסמוך, מעשה ידי "גבעתי". אני הולך בעקבותיו, עומד וקורא: "כל הזין בנחל. אזהרה: הגלשונים בדרך".

הדברים שאינם נשכחים. אך נראה שהללו כבר התגברו על כך ומסוגלים לדבר בפרשה ההיא תוך חיוך מסויים ומישהו מהמצטרפים מעיד: "אתה יכול להאמין לי שדבר כזה יכול היה לקרות גם במחנה מטכ"ל בקריה, בתל־אביב". אני מסכים אתו.

לבוא אל החיילים המעולים האלה ולדבר אתם על מה שעובר עליהם. הם שואלים אותי מה הייתי רוצה לראות וכמה זמן יש לי. אני אומר להם כי כל היום עומד לרשותנו וכי אני מוכן לשוב לעזה לעוד יום־יומיים מפני שאני רוצה להבין עד קצה גבול האפשר "מה קורה בשטח", מה עובר על החיילים. אני רוצה, הוספתי להצטרף לאחד הסיורים שלכם באזור המחנות, להיפגש עם אנשים מגוש קטיף, עם מנהיגים מקומיים, זמן רב לא הייתי ברצועה, רחוק מהעין רחוק מהלב, אני רוצה להבין יותר מה מתרחש פה.

והם הקשיבו. אחר־כך אמר לי המג"ד: "אני חייל ואינני רוצה להיכנס להערכות פוליטיות. זה לא תפקידנו. אנחנו חייבים להשליט פה חוק וסדר כדי לאפשר לדרג־המדיני לטפל בבעיה לא תחת לחץ. אנחנו עושים את המוטל עלינו וכשצריך להיות קשוחים אנחנו קשוחים, אך אנחנו כצה"ל איננו יכולים לפתור בעיות כאלה. אני נפגש עם העזתים, אני מדבר ערבית. הם אומרים לי 'תנו לנו קצה חוט', הם רוצים לראות איזה אור בקצה המנהרה.

"הם קוראים הכל ויודעים הכל. תראה, פה יש דור שלם שמכיר רק אותנו. הם לא עורכים השוואות איך היה פה בימי המצרים. הם לא נולדו אז. הם יודעים היטב שצבא ערבי היה מטפל בהם אחרת. בראשית התקוממות שלהם ערכו הפלשתינאים הפליטים שחיים בצד האחר של רפיח, בשטח המצרי, הפגנת הזדהות עם אחיהם. היה שם סמל מצרי שפתח עליהם באש, כמה צרורות, הוא השכיב 32 אנשים והעניין נגמר. בעיתונות המצרית אפילו לא דיווחו על כך. הם מכירים אותנו והם פונים אלינו..."

אני שואל אותו מהי מטרת האנתיפאדה, מה הם רוצים מאתנו והוא משיב לי: "מתוך ההתרשמות שלי אני יודע שהם לא מוכנים להמשיך ולחיות במצב הזה. אתה לא ראית כלום. אתה צריך להכנס לג'בליה או לשאטי או למחנה הפליטים פה, לא רחוק, בדיר־אל־בלח, ולראות איך אנשים חיים. אני חייל ואני ממלא פקודות ואנחנו לא ניתן להם להשתולל. אך אתה צריך ללכת לשם. אנחנו נביא אותך ותראה. הם בני אדם. הם חיים כמו חיות. 10־12 נפשות בחדר צר. ביוב מסריח זורם ברחובות. היום יום יפה אבל כשהיה פה גל החום הנורא השבוע אנחנו בעצמנו הרשינו לאנשים בזמן העוצר לתפוס איזה צל בחוץ, אחרת הם היו נחנקים בבוכים האלה. היו פה ארבעים ושתיים מעלות. אתה מרחם עליהם. במקומות רבים הירשו לרבבות ללכת לשפת הים. כמו במלחמת אבירים הפסקנו להילחם. פתאום כולנו היינו בלוואנט הלוהט הרץ אל הים.

"אנחנו עושים פה סדר ונמשיך לעשות ככל שיידרש אך אתה צריך להבין איזה סבל עובר עליהם. בימי העוצר נשארים אלפים ללא פרנסה. כאשר אנחנו מורידים את העוצר לא פעם מנהיגי ההתקוממות לא מאפשרים להם לצאת לעבודה בישראל. פוגעים בנהגים, מפזרים מסמרים על הדרך. כאשר יוצא פועל כוח לעבוד הוא קם בשלוש־ארבע לפנות בוקר. דרך הנמשכת שעה אל מקום העבודה נמשכת לפעמים שלוש שעות. הוא עובר בלי סוף מחסומי ביקורת. דורשים ממנו בכל פעם תעודת זהות ולפעמים עורכים לו חיפושים בתא המטען או בסל שלו, בפיתה ובביצה הקשה שלו וכך, לא פעם, קורה לו גם בדרך חזרה.

"מה הם רוצים? אתה שואל אותי מה הם רוצים. הם רוצים קודם כל כבוד, הם רוצים שיתייחסו אליהם בכבוד, שלא ישפילו אותם. ומה שלא תעשה וכמה שלא תשתדל להיות בסדר והגון ואנושי אתה משפיל אותם. פעם, אני זוכר, בזמן פיזור הפגנה המונית, עם רגימת אבנים וכל הצעקות והבכיות, הסתערנו עליהם באלות. פתאום אני רואה ילד קטן, אולי בן עשר, עומד מולנו ופותח את החולצה. עצרתי את הכוח. שאלתי אותו מה הוא רוצה והוא אמר לי: 'אני רוצה שתירו בי. אם תירו בי אני אהיה שאהיד, אהיה קדוש. אל תכו אותנו במקלות. אנחנו לא כלבים'. מה הם רוצים. אני חושב שהם רוצים לראות קצה חוט. הם שומעים אותנו מדברים אליהם כל הזמן בשני קולות לפחות. הם לא יודעים מה אנחנו רוצים מהם. אולי גם אנחנו לא יודעים. אני חייל ואני יודע מה עלי לעשות כאשר מתחילה התפרעות. אנחנו עובדים בסדר. למדנו איך לטפל בעניינים מרגע שזה מתחיל. מה הם רוצים. אמרתי לך שהם רוצים שיתייחסו אליהם בכבוד. אני חושב שרובם יודעים שאין להם קיום בלי ישראל.

"יש ביניהם שאומרים לי שהם רוצים מדינה שלהם. לכם יש מדינה אז גם אנחנו רוצים. הם מחקים אותנו. הם קוראים את כל ספרות המאבק שלנו לעצמאות. לומדים הכל. הם רוצים לדעת מה העתיד שלהם ושל הילדים שלהם. העזתים המקומיים הם יותר מתונים. יש להם רכוש ויש פה עשירים וגם מעמד בינוני שיש לו מה להפסיד. לפליטים במחנות אין מה להפסיד. זה מרד של מיואשים. הם עובדים אצלנו ועורכים השוואה בינינו לבינם. תבוא למחנה שאטי. אתה תראה איך חיים קרוב ל־50 אלף בני אדם בשטח קטן כזה. זו מאורת הסמים של הרצועה ושל ישראל ושל חצי המזרח. ישנה שם תערובת של יסודות פליליים הנוהגים מהאנרכיה ושל קנאים דתיים וקנאים לאומיים. מסוכן להיכנס לשם ללא ליווי רציני. אחד יעני מהטלוויזיה נכנס לשם יום אחד וכמעט הרגו אותו. אבל אנחנו נלך לשם ואתה תראה. בינתיים אני מציע שתיפגש לדבר עם החיילים.

"יש לנו בשטח פלוגה של מח"ל, מתנדבים ועולים מחוץ לארץ שמשרתים בנח"ל. אני חושב שכדאי לך לדבר אתם. לא כל־כך קל להם. הם חדשים בארץ וכבר הם צריכים לעשות את העבודה הזאת. זה לא הכי נעים. אך כמו שאמרתי לך אנחנו חיילים ונמלא את הפקודות. סע אליהם עכשיו. ניפגש כאן כאשר תשוב".

לבוא לעזה ולשמוע גם את הדברים האלה ולהתחיל במסע על כל שיהיה בו לגבי. זו רק פתיחה. הכל עוד ייאמר. "אין תחליף להתרשמות בשטח". הכל היה קשה יותר משסיפרתי וגם פתאום נהיר יותר, קרוב מאד, בצעק מעברים.

לבוא לעזה. לשוב ממנה אחרת.

בגל החום הנורא השבוע הרשינו לאנשים בזמן העוצר לתפוס איזה צל בחוץ, אחרת היו נחנקים בבוכים האלה. כמו במלחמת אבירים הפסקנו להילחם. פתאום כולנו היינו בלוואנט הלוהט הרץ אל הים

דור שלישי של ורדים / שמעון וייס

חג השבועות – כל השנה

סבא יצחק כהן הביא את הפרחים לעמק הירדן, הבנים אמנון וגיורא הביאו את הקרמבולה

לעדה כהן בת ה־74 יש כל הסיבות שבעולם להרגיש סיפוק עצום. היא משקיפה מחצר הבית שסידרו לה שני בניה מעל בית האריזה המשפחתי לפרחים ופירות במושבת כנרת, אל נוף כנרת וגולן קסומים. קצת יותר קרוב, היא רואה את מטעי הפירות שמגדלים בניה, אמנון וגיורא, ונכדיה וממש מתחתיה, בית האריזה לפרחים ופירות ששמו הטוב יצא למרחוק. שנים היתה עדה כהן מורה ומדריכה בנגב, ולפני כמעט עשר שנים חזרה לכור מחצבתה במושבת כנרת. אין לי מה להתלונן, היא אומרת ויוצאת להציג בפנינו את בית האריזה.

עד לפני כמעט עשר שנים זה היה בית אריזה לפרחים בלבד, בעיקר ורדים. בכל הגליל והעמק ידעו שכאשר מגיע פסח או ראש השנה או יום העצמאות, נוסעים לבית האריזה של משפחת כהן במושבת כנרת להביא פרחים. אחד־עשר דונם הפרחים, שגידלו משה כהן איש העליה השניה המנוח ושני בניו, אמנון וגיורא, הפיקו כמויות בלתי נדלות של פרחי ורדים. גל הקור שפקד באותו החורף את האזור שבר לא רק את החממות ומה שבתוכן, אלא כמעט גם את ליבותיהם של הבנים הממשיכים. כל מה שתוכנן למשלוח לקראת הפסחא וחג המולד בחו"ל, ירד לטמיון. במשפחת כהן הבינו שיש צורך לשנות. היה אומנם שטח מטעים, אבל לא היה די באלה והגם שלא ויתרו על המשך גידול ומכירת פרחים, הבינו שוורדים זה לא הכל בחיים.

יום אחד נסעו אמנון וגיורא והביאו שתילי קרמבולה. בעצמם לא ידעו בדיוק איך מגדלים את הפרי הסובטרופי יוצא הדופן הזה. בארץ בקושי התוודעו לפרי ואחד שניסה לגדלו – נכשל. אחרי ששתלו והפרי גדל, באה האכזבה. גילו שטעמו של הפרי החדש חמצמץ ולכל מי שנתנו לטעום, הגיב בפנים מעוותות ובירקת הפרי מפיו. גם כך לא ויתרו והחליטו לשלוח את הפרי החדש בתוך אריזות שרוולי פלסטיק לשוקי אירופה. להפתעתם, גילו אמנון וגיורא שהמחירים מחמיאים והאירופאים נהנים. פעמיים בשנה, גילו במרוצת הגידול, מניב הקרמבולה פרי. בסוף אוגוסט ומדצמבר עד מרץ. שני האחים לבית משפחת כהן החליטו לנסות ולשווק את הפרי בעצמם. הם לקחו את התוצרת לשוקי מרכז הארץ וגילו שדווקא יוצאי דרום אמריקה נהנים ממנו. הקרמבולה הזכירה להם, מן הסתם, את ילדותם בארצות הלטיניות, שם זהו פרי חובה על השולחן.

היום, חמש שנים אחרי שהחלו בגידול על־עיזור של פרי הקרמבולה, מפיקים שני הדונם הקטנים בתוך חממה של משפחת כהן פרי יפה וטעים שלא רק האירופאים והדרום אמריקאים גילו אותו, אלא גם הישראלים. עיקר שימושו לקישוט דברי מאכל וליוזי, אבל יש כאלה שיהנו מאכילת הקרמבולה גם בלי משהו ליד זה. אמנון וגיורא כהן מודים שאכן היה להם הרבה יותר מזל מידע כיצד מגדלים את הקרמבולה. היו להם רק חממות מוכנות מהוורדים שהכזיבו והרבה רצון להמשיך בעבודת האדמה למרות האכזבות. היום מגדלים קרמבולה גם בקיבוץ ניר דוד ובאזור רמלה, שם יש חקלאי מצליח במיוחד. ככל שמדובר בגידול קרמבולה בחממות, אמנון וגיורא כהן ממושבת כנרת הם הראשונים. מה הפלא שעל הקיר במשרד בית האריזה המשפחתי שלהם מתנוססת תעודת מגדל מצטיין. שם מגדירים את אמנון כהן כחלוץ מגדלי הקרמבולה בארץ.

כשרואים את כל משפחת כהן הענפה במושבת כנרת – הסבתא עדה, הבנים אמנון וגיורא והכלות עופרה ודרורה עם שמונת הנכדים – מתגייסת לעבודת האריזה, יודעים שעוד יש תקווה לחקלאות במדינת ישראל. אמנון, הבן הבכור והרוח החיה, מסתובב סביב בני המשפחה ומקפיד שכולם יטפלו בפרי כמו שצריך ושהתוצאה תהיה אחידה, אסתטית.

הפרי עצמו בצבע ירקרק־צהבהב הוא דמוי כוכב בחתכו. עד היום יש תופעות המלוות את גידולו, שאינן מובנות ומוכרות לאמנון, המומחה המשפחתי לפרי הקרמבולה. השנה, למשל, הופיע הפרי בגלים של יותר מפעמיים ולא שבני המשפחה מתנגדים לכך, אבל מעניין אותם לדעת, מה מסתתר מאחורי התופעה. גם טיב המחירים שיפר את המצב הכלכלי ובעקבותיו את מצב הרוח. מחירו של ק"ג קרמבולה נע בממוצע בין שישה לשבעה דולר. "זה העמיד אותנו מחדש על הרגליים", מעידים במשפחת כהן.

ברגעים שבהם מנגבים בני כהן את הזיעה הניגרת על הפנים, נזכרים בסבא יצחק כהן, מוותיקי החקלאים במושבת כנרת, דור הנפילים של העליה השניה. עם סבא כזה, מה הפלא שהנכדים של אז, אמנון היום בן 47 וגיורא בן 45, הסתובבו בין הגידולים החקלאיים כבר בגיל ארבע־חמש ובגיל שמונה כבר עזרו לסבא. ואם האבות של היום היו כאלה אז, חזקה על הצעירים של היום במשפחת כהן, שבגיל שמונה־תשע הם כבר על הטרקטור מביטים בדקדקות בפלאי ההגה ותיבת ההילוכים. "זה ספוג בכולנו", מסבירה עדה כהן. "כשהגעתי לפנסיה, אמרו לי הבנים, אמא אל תדאגי זה לא סוף העולם. את תעזרי לנו. והיום אני מרכזת את בית האריזה עם החשבונות, ההזמנות והקשרים עם הקליינטים".

הגם שהתאכזבו והתעייפו מגידול הוורדים, לא הסכימו במשפחת כהן לוותר על העיסוק ומכירת בית האריזה, והיום הם משמשים כמאחסנים ומוכרים. כמעט שלא מגדלים. אבל במשפחה שבה גידול הפרחים היה יותר ממקצוע, כמעט דרך חיים, לא מוותרים גם אחרי אכזבות וכשלונות. משה, אביהם של אמנון וגיורא, הביא את גידול הפרחים לעמק הירדן יחד עם סטולר מקבוצת כנרת ודוד יזרעאלי ממושבת כנרת הזכורים לטוב. 45 שנים עברו מאז בא משה כהן הביתה עם יחורים של ורדים ותקע אותם בחול ועדיין לא מוותרים בעמק הירדן על גידולי הפרחים. באותם ימים היה נוסע משה עם האופנוע שלו ועם הפרחים השופעים לשוקי מרכז הארץ כדי למוכרם, אבל כשהיה מגיע היו כבר הפרחים נבולים. גם זה לא שבר אותו. במרוצת השנים הללו מגדלים כמעט כל המשקים במושבת כנרת פרחים, אך נקלעו לחובות ונאלצו לחסל את החממות וגידול הפרחים. רק במשפחת כהן לא ויתרו. "אם היינו מתעקשים יותר", הם אומרים היום, "היינו ממשיכים לגדל ורדים, אבל המצב היה באמת קשה וכמה אתה יכול להשקיע עמל ותקוות ולהישאר אחרון?..."

מחר, ערב שבועות, יתקבצו כל חקלאי מושבת כנרת לטקס הבאת הביכורים המסורתי. כך כבר עשרות שנים. משפחת שניידמן עומדת את כרי החלב העגלים ומציגה אותם לתפארת, משפחת סריידל את יבולי התמרים והאחרים את שאר יבוליהם. משפחת כהן תציג את הירקות והפירות שהיא מגדלת כבר שנים ואת הקרמבולה שהיא מגדלת רק בשנים האחרונות. גם את הפרחים הם לא ישכחו. ממבטי התחרות הסמויה והגלויה בין משפחות החקלאים במושבה לא התקהו עם השנים. כל אחת רוצה להיות טובה ומצליחה יותר משכנתה. זו דרכם של חקלאים ותיקים. עקשנים תמיד ובכל.

אחד משמונת הנכדים עם הפרי הירקרק־הצהבהב

נרה אדומה / אמיר רוזנבליט

פצצת זמן כימית

מתרחש אסון, אדם אחד נהרג ותשעה נפגעים, ענן גאז מאיים במשך שעות, ישוב שלם מפונה, הצבא והמשטרה מוזעקים, המומחים מתריעים – ודו"ח ועדת הבדיקה נגנז. זה קרה השבוע

תסריט: רחוב "דרך מצדה" בבאר שבע כמו אחרי הפצצה אווירית כבדה. מיכלית הדלק, שאיבדה את בלמיה בשעות הלילה המוקדמות, התנגשה בבנין מגורים, וזרעה הרס רב. בתום פעולות ההצלה והחילוץ, התברר שאין יותר נעדרים. באסון נהרגו ארבעה. בתחילה חששו כי עשרות מתושבי הרחוב ניספו באסון. דובר על 30 ואף על 50 הרוגים – אולם ככל שעברו השעות, כך התברר כי צעירים רבים, שנחשבו לנעדרים, לא שהו כלל במקום האירוע.

מפקד שרותי הכבאות בנגב, ספסר מישנה אבנר מרדכי, היה רצוץ אחרי יום קשה ומתיש. הדלק במיכלית, כמות אדירה של 36,000 אלף ליטרים, התפרץ ומוטט עד היסוד שלושה בניינים. תשעה בניינים אחרים קרסו בחלקם, לאחר שהאש התפשטה אליהם דרך צנרת הגאז. הדלק הבוער זרם דרך תעלות הרחוב והזין את הלהבות שהתפשטו במהירות. מאתיים כבאים נלחמו במשך שש שעות כדי למנוע את התפשטותן. זמן יקר עבר עד אשר ניתן היה להתקרב אל המקום, בגלל החום העצום. היה צורך להזריק זרמי מים אדירים, רק כדי לאפשר למכוניות הכיבוי להתקרב לזירת האירוע. ששה כבאים נפצעו במהלך פעולות ההצלה.

באזור האסון התרחשו מחזות קורעי לב. הורים המומים ובוכים החלו להגיע לתחנת הדלק "פז" ולמוקד החירום שהוקם במלון "נאות מדבר" ושאלו את אנשי יחידות ההצלה והניצולים, אם ראו את ילדיהם. כמאה תושבים פונו מהדירות הסמוכות, לאחר שהוברר, כי סכנת התמוטטות מרחפת עליהן והם שוכנו בבית מלון. מלבדם, הורחקו כמעט כל דיירי דרך מצדה, שכן במשך שעות רבות ריחפה סכנה של התפשטות האש דרך צנרת הגאז.

תסריט דמיוני? אולי, אבל לא מנותק מהמציאות. אירוע דומה לזה שפרסינו תואר לעיל, התרחש לא מכבר בגרמניה. נשמע רחוק? לאו דווקא. בבאר שבע, סכנת התפוצצות של מיכלית דלק דוגמת זו שהתפוצצה בגרמניה או התמוטטות משאית הברום בכביש הערבה הבלתי מיושב, שגרמה למותו האכזרי של הנהג, ישראל טייב, היא גבוהה בהרבה. אך הגורמים האחראים לכך, וכתוכם פרנסי העיר, אינם נוקפים אצבע.

בשבתות ובחגים חונות דרך קבע עשרות מכליות דלק ומשאיות סמיטריילר, המכליות חמרי הדברה רעילים ומסוכנים. מיכליות הדלק הן בקיבולת של מעל 10,000 ליטרים והן מוצבות לרוב סמוך לתחנות הדלק "סונול" ו"פז" בדרך מצדה, הנחשב לאחד מעורקי התחבורה הגדולים והמאוכלסים בבירת הנגב. גץ קטן או שריפה, הפורצת במקום מכל סיבה שהיא – חום כבד, פעילות חבלנית עויינת, משחקי ילדים – עלולים לגרום לאסון המוני באזור, דוגמת זה שאירע בגרמניה. אסון הברום בכביש הערבה רק המחיש את הסכנה הגדולה הנשקפת מחומרים כימיים רעילים לאזורים מיושבים.

שרותי הכבאות באזור באר שבע, שבתחומה ממוקמים מפעלי התעשיה הכימיים הגדולים בארץ, מורגלים זה שנים רבות לתקריות בהן מעורבים חומרים מסוכנים באזור המפעלים ובשינוע החומרים הכימיים בכבישי הנגב. בכביש באר־שבע–רמת־חובב אירעו בעבר מספר תקריות קשות, שרק בנס לא נסתיימו באסון. המקרה החמור ביותר אירע בשלהי 1987. מיכלית, שהובילה חומר כימי, התגלגלה בסמוך לשוק הבידואי ההומה מאדם בבאר שבע. כיסוי המיכל שלה לא היה סגור היטב והחומר שהובילה נשפך על הכביש ודבק בעוברים ושבים. יחידת חילוץ מיוחדת, שהוזעקה למקום, חילצה את הנפגעים והגישה להם טיפול רפואי ראשוני. ארבע נפגעים הועברו לטיפול בבית החולים "סורוקה".

השבוע פירסמה חברת הברום ים המלח את מסקנותיה של ועדת הבדיקה המשותפת לה ולמפעלי תובלה, שחקרה את תאונת הברום באזור מושב חצבה. הוועדה קובעת, חד־משמעית, כי לא היו כל חריגות בתהליך ההובלה של הברום וזו נעשתה על פי כל נוהלי ותקני הבטיחות. אל דו"ח הוועדה צורף גם סעיף המלצות, אולם הנהלת קונצרן "כימיקלים לישראל" מסרבת לפרסמן, באורח תמוה למדי, בטענה ש"מדובר בשלב ראשוני של סיכום המלצות, אשר תהליך גיבושן טרם הסתיים".

מתרחש אסון כימי, בו מוצא את מותו אדם אחד ותשעה נפצעים, ענן גאז מאיים במשך שעות על האזור, ישוב שלם מפונה, כוחות גדולים של צבא ומשטרה פועלים בשטח במשך שעות ארוכות, מומחים מתריעים כי אסון כבד עלול היה להתרחש אילו אירעה התאונה בתוך ישוב ועדויות והמלצותיה של ועדת הבדיקה נגנזות, כאילו מדובר בעניין של מה בכך. ואם לא די בכך, אנו מתבשרים כי מנכ"ל כי"ל החליט להקים... עוד ועדה, שתבדוק את בדיקותיה של הוועדה הקודמת.

ועד אשר הוקם רשות־על לאיכות הסביבה ולמניעת סיכונים המוניים, כדי להתגבר על הסבך הביורוקרטי שנובע מפיצול סמכויות בין גורמים כל כך רבים, מתפללים בבאר שבע לנס, שימנע אסונות כימיים נוספים וכמעט בלתי נמנעים.

مكزامن الأصل

هكذا من الأصل

כמה חברים ערבים יש לך? כמה? / יעל פישביין

אין מדינת ישראל, יש ארץ ישראל

מזכ"ל בני עקיבא, יהושע אלטמן, מגוש עציון מגלם בתפישת עולמו את ערכי התנועה: זהירות מערבים, שמאלנים וחילונים

שמו יהושע אלטמן אבל הכל קוראים לו: שייע. כמעט שנה מזכ"ל בני עקיבא. בן 44 אב לחמישה בנים. חניך הקיבוץ הדתי. נולד בכפר עציון, במלחמת השחרור עם נפילת גוש עציון עבר לקיבוץ יבנה וחזר להתגורר בגוש לאחר ששת הימים. בדמותו, תולדות חייו ותפישת עולמו, הוא מגלם את המעברים שעשתה בני עקיבא יותר מכל פמפלט תנועתי.

נראה קיבוצניק כפי שקיבוצניקים כבר אינם מעזים להיראות: חולצה משובצת, מכנסיים בצבע חאקי דהוי, סנדלים וכיפה סרוגה. ג'ינג'ים סאחבקיים ולשון פשוטה. מדבר על הומניזם ועל כיבוד אדם שנברא בצלם, מתגאה בזה שיש לו הרבה חברים ערבים "כמה חברים ערבים יש לך? כמה?"

לכאורה המתינות בהתגלמותה. הנקודות הימניות עולות אצלו בדרך אגב. כשאני שואלת אותו מדוע מתנגדת בני עקיבא למפגשים עם נוער ערבי. התשובה הכהניסטית המפורסמת בדבר חשש ההתבוללות נשמעה משונה מפיו.

"אתה לא מאמין באמת לשטות הזאת", הערתי.

"קרו עשרות מקרים כאלה, יותר ממה שחושבים. למה להעמיד בפני הנוער נושאים שלא יוכל לעמוד בהם? למה ליצור מסגרת של אהבה בין בני נוער יהודים וערבים?" השיב שייע וכדי להאדיר את מוחשיותה של סכנת ההתבוללות הוסיף: "לפעמים מלולים בכמותם. יש כמות עצומה של ערבים. למה להעמיד את הבנות במבחן כזה?"

"אז תעשו מפגשים חד־מיניים" הקשיתי. הפתיחות המופגנת של שייע נעלמה: "אני לא רוצה שערבי ישכנע אותי, או שישכנע חלילה את הנוער שלי בזכותו להתיישב בארץ במקומי, לגדול בארץ, להתנהג בארץ כמקומי. לא רוצה מובארך עוודים. היהודים השמאלנים לא שומעים את הערבים, הם שומעים רק את עצמם. אני שולל מהערבים את הזכות לשלול אותי."

הימניות שלו עטופה במלה "אהבה": "אחת הבעיות של הציבור השמאלני זה פיתוח יצר השנאה והעדפתו על פני יצר האהבה", הוא אומר ומביא כדוגמא לשמאל את דברי יאנוש בדיגל, שאמר כי הוא רוצה להתגרש מהערבים. שייע רוצה לחיות עם ערבים, קרי, לספח אותם, מי שלא ירצה להסתפח יוכל ללכת. המלה טרנספר אצלו אינה מלה מגונה, לא בכוח, הוא נגד טרנספר בכוח.

הוא אינו מודאג מרוב ערבי במדינת ישראל, "יש דרכים להגן על יהדותה של המדינה באופן דמוקרטי". ההתקוממות בשטחים לא שיכנעה אותו בעוצמת השאיפות הלאומיות של ערביי השטחים, הוא לא יתן יד לאוטונומיה בשטחים, וודאי לא למדינה פלסטינית.

כמו חוותו הקיבוצניקית של המזכ"ל היתה בני עקיבא בעבר, תנועה סוציאליסטית־דתית, שחינכה להגשמה חלוצית בקיבוץ דרך התגייסות לנח"ל. מאז מלחמת ששת הימים חל פיחות עצום במסלול הזה. הרעיון החלוצי תועל לעבר ההתנחלות בשטחים. הרעיון השיתופי נדחק הצדה ובמקומו בא רעיון ההתיישבות בארץ ישראל, כשהדגש הוא על "ישיבה" לא משנה באיזו צורה. "יושבים" העיקר "לשבת" בכל הארץ.

הגיוס לנח"ל פחת בצורה משמעותית ובמקומו בא גיוס לישיבות ההסדר ומשם להתיישבות בשטחים. בני עקיבא מתותרה בגוף המיישב "אמנה" של גוש אמונים. המזכ"ל מרגיש שההתיישבות היא בכל חלקי ארץ ישראל ומונה שמות יישובים שהוקמו על ידי התנועה בתחום הקו הירוק.

בחוברות ההדרכה של התנועה מועלית ארץ ישראל למעלת מסר עיקרי. הן גדושות ציטוטים בנושא הקשר של עם ישראל לארצו, קדושת הארץ, הצו האלוקי ליישב את הארץ, שמירת אמונים של העם לארץ, שלמות הארץ. לרעיונות חברתיים כמעט אין זכר, ארץ ישראל מועלית למדרגת עליון, מקודש, בלעדי.

נקודת משבר בציבור הלאומי דתי היתה "המחתרת היהודית". הקשר בין רעיונות משיחיים על גאולה טוטלית של ארץ ישראל, לבין סילוק ערבים באמצעות מעשי אלימות פרטיים, התגלה אז בכל עוצמתו. בני עקיבא למדה לכאורה את הלקח וגינתה את הרעיונות המשיחיים. "אנחנו מדגישים את החינוך לסובלנות וליחס הומני כלפי ערבים", טוען שייע.

בחוברת ההדרכה החדשה, שראתה אור בימים אלה, עולה, כי הנוער היה מצפה ולהרוג. באחת הפעולות המוצעות לחניכים הם מתבקשים לאסוף גזרי עתונים על כל התופעות הלא חיוביות בארץ ולמצוא מה המשותף בהן. המדריכים מתבקשים להביא את החניכים למסקנה, שהדברים השליליים מרמזים על בואו הקרוב של המשיח. זאת באמצעות קטע ממסכת סוטה: "בעקבות משיחא חוצפא ישגא". מזכ"ל בני עקיבא טוען אומנם ש"המחתרת היתה תופעה נוראה, אסון". אבל הרוח המשיחית מוסיפה לנשב תחת הנהגתו.

הוא מגנה את נטילת החוק בידיים. אפשרות של מלחמת אחים בין המוכנים לוותר על השטחים לאלה שאינם מוכנים מטרידה אותו. הציות לחוקי המדינה הוא הקו האדום שאותו אינו מוכן לעבור. הוא והתנועה יילחמו על ארץ ישראל בדרכים דמוקרטיות ולא על ידי נטילת החוק בידיים ואם יוחלט על החזרת השטחים הוא יציית להחלטת הממשלה, למרות שהוא חושב ש"זה בלתי שפוי לוותר על חלקי ארץ ישראל".

האם זה המסר המועבר לחניכים?

בחוברות ההדרכה שיצאו בתקופת כהונתו אין דבר וחצי דבר על נושא זה. אין מדינת ישראל יש רק ארץ ישראל. מסרים מנוגדים לתורת ארץ ישראל, ישראל השלמה אינם בנמצא. ישנו מיעוט בבני עקיבא, שמוכן לוותר על שטחים תמורת שלום, אבל קולו אינו נשמע.

יהושע (שייע) אלטמן. הרוח המשיחית מוסיפה לנשב (צילום: ישראל סאן)

המסר עובר

מזכ"ל "בני עקיבא" טוען כי המסר של התנועה הוא "לשדר סובלנות לכל צד" ומדגיש כי היחס לערבים הוא הומניסטי. בסניף "בני עקיבא" בפתח תקווה שאלתי אם המסר ההומניסטי "עובר".

מירב: "דיברו אתנו בפעולה על השטחים. כמה מדינת ישראל צריכה את השטחים ושאסור לוותר עליהם".

– מה הפתרון לערבים?

אבי: "צריך להיות אתם קשוחים, להנהיג יד חזקה. כל אחד שזורק אבן, להכות אותו קשות. להרוג – לא, אבל להכות כל הזמן".

מירב: "לא צריך לסלוח לערבי שזורק אבנים, אלא ישר להרוג על המקום ולא לחשוב פעמיים, כי ערבי טוב זה ערבי מת".

שרון: "ילדים שזורקים אבנים לא צריך להרוג, כי ככה חינכו אותם מהבית. לשמור עליהם, אבל לא להרוג".

ליאת: "צריך להתנחל בשטחים, להראות להם שאנחנו לא נסוגים".

מרשית: "אלה שמביעים דעה אחרת הם מיעוט".

– האם טרנספר בא בחשבון?

אבי: "לשלם להם כדי שיעזבו זה מעשה נבזי ביותר".

מרשית: "זה פתרון מעולה. לסלק אותם בלי כסף זה עוד יותר נבזי, ככה זה יותר מתקבל".

ליאת: "הם רוצים את הארץ ולא יעזור שום דבר. הם ימשיכו לזרוק בקבוקים ואבנים ושום דבר לא יעזור".

שרון: "הארץ צריכה להיות שלנו בגלל הדת".

המדריכים מתבקשים "לשדר" את המסר של ישיבה בכל חלקי הארץ. אם דעתם אינה כדעת הרוב הם מתבקשים להצניע אותה. להנהלת התנועה הגיעו תלונות נגד מדריכות, שהעזו להביע בגלוי דעת מיעוט. "מי שחושבים אחרת ממה שהתנועה חושבת, שיקימו להם תנועת נוער אחרת."

בבני עקיבא ההקצנה הלאומית הולכת שלובת ידיים עם הקצנה דתית. הביטוי הבולט לכך הוא ההשלמה התנועתית עם בנות, שאינן מתגייסות לצבא מטעמים דתיים ומצהירות על כך. בעבר זה היה דבר מגונה היום זה לגיטימי. התנועה עומדת רק על כך שהבנות ישרתו בשירות לאומי. אותו יחס של גוננות יתר על הנוער, שבא לידי ביטוי בנימוקי המזכ"ל לשלילת מפגשים עם בני נוער ערבים, עולה בנימוקיו לשלילת גיוס חובה של בנות. "חשש שהן תיחשפנה לפיתויים מיניים בחברה לא דתית, שצניעותן לא תישמר, שחס וחלילה תתאהבנה בבנים חילוניים". נישואין בין בת דתית לבן חילוני נחשבים אצל שייע ל"כישלון חינוכי".

יש סניפים בהם הפעולות מתנהלות תוך הפרדה מוחלטת בין בנים ובנות למרות שהתנועה דוגלת בחינוך מעורב. בני עקיבא "בולעת" את התופעה ומתייחסת אליה בפחות חומרה מאשר להעברת מסרים פוליטיים, המנוגדים לתורת ארץ ישראל השלמה.

בכמה מהסניפים אסור לבנות ללבוש מכנסיים. לטיולים יוצאים עם חצאיות או עם מכנסיים ועליהן חצאית. פעם נהגו בבני עקיבא להרקיד בנים ובנות יחד, היום זה אסור. לנוכח ההקצנה הדתית כמעט טבעי שחלק מהנוער יוותר על שירות צבאי ויפנה לישיבות "שחורות" הנחשבות קיצוניות ביותר מבחינה דתית.

בני עקיבא אינה מחנכת היום כבעבר את מצביעי המפד"ל. התחיה מתחרה בה במסרים הלאומניים והמסרים הדתיים שלה נבלעים במפלגות הימין האחרות. שייע מקווה להתחדשות כוחה עם עליית הימין במפד"ל. "לציבור שלנו יש צרכים ימניים בצד צרכים דתיים. בעבר המפד"ל לא הדגישה את הצרכים האלה. אני מקווה שזה ייעשה בעתיד."

עוצמתה של בני עקיבא בהשוואה לתנועות נוער אחרות באה לה בגלל ההלימה בין המסר של בית ההורים, בית הספר ותנועת הנוער, כך טוענת הסוציולוגית ד"ר אורית איכילוב. לדבריה מה שקורה בציבור הדתי, קורה גם בבני עקיבא. זה מעבר מערכי תורה ועבודה לערכים לאומניים ימניים, הקצנה דתית והתבדלות מהציבור החילוני. למתבגר בחברה הדתית אין מסלול משלהם הם נגרפים ברוב הלאומני, אלא אם כן בית ההורים מעביר בעוצמה מסרים אחרים.

הקונטראס והנשק

[illegible]

יש הנתלים בדוד בן־גוריון שקבע את העקרון, לפיו אין לכפוף הכרעות הנוגעות לייצוא הצבאי של המדינה לשיקולים מדיניים או מוסריים, על מנת להצדיק מכירות נשק ועסקות עם מדינות שמשטריהן אינם נקיים ומוסריותם נתונה בספק. לדידם, על ישראל לנהוג כיתר יצואניות הנשק, כצרפת או ברזיל, למשל, המוכרות נשק לכל דורש ללא סייגים.

נגד. היענות ישראלית לבקשת הנשיא האמריקאי לפעול בניגוד לעמדת ישראל עלולה לפגוע בחופש הפעולה הישראלי, לעמוד בסתירה לאינטרסים לאומיים, ולהדביק לה תדמית של מדינה הכפופה טוטלית לרצון הבית הלבן. בעבר פעלה ישראל בדרך עצמאית. ב־1979 סיפקה ישראל נשק לרודן סומוסה עד לימיו האחרונים, עד שגבר הלחץ מצד הנשיא קרטר. למעשה פעלה ישראל לפחות במשך זמן מה שלא על דעת נשיא ארה"ב ובניגוד לעמדתו המפורשת. ב־1976 סיפקה ישראל נשק (ספינות מדגם "רשף", טילי "שפריר", מערכות מכ"ם, ונשק קל) ותחמושת לצ'ילה, לאחר הקפאת הסיוע הצבאי האמריקאי למדינה זו. ב־1977, לרגל החלטת הקונגרס להפסיק את הסיוע הצבאי לגואטמלה, בזיקה למצב זכויות האדם במדינה, נעשתה ישראל לספק הראשי של נשק למדינה זו. עזרה זו עמדה לא רק בניגוד להחלטת הקונגרס, כי אם גם בניגוד לרצון הממשל. ב־1982 עשו משלוחי הנשק הישראלי את דרכם לארגנטינה לאחר שפרצה מלחמת פוקלנד, בניגוד לדעת הממשל. מטוס תובלה ישראלי, עמוס בנשק ובתחמושת, עוכב בהוראת הממשל כאשר נחת נחיתת ביניים בניו־יורק.

בציבור האמריקאי נטושה מחלוקת חריפה ביחס למעורבותה של ארה"ב בנעשה באמריקה־התיכונה, ובעיקר במאבק הפנימי בניקרגואה, שנוצר במידה רבה כתוצאה ממעורבות אמריקאית פעילה. ספק אם היענות ישראלית לבקשת הנשיא רייגן תוסיף לה פופולריות בדעת־הקהל האמריקאית. לנוכח הסיכוי שעידן הימין הרפובליקאי בבית הלבן מתקרב לסיומו תיטיב ישראל לעשות אם לא תפנה עורף לחלק האחר בעם האמריקאי.

"הקונטראס" הם כאמור מורדים שכוחם העיקרי מבוסס על אנשי המשמר הלאומי של סומוסה. הללו אינם אהודים לא רק בתוככי ניקרגואה, אלא גם בקרב רוב מדינות אמריקה הלטינית. שמם הלך לפניהם במעשי שחיתות, דיכוי והרג בתקופת שלטון סומוסה. גם כיום, שעה שהם לוחמים במשטר הסאנדיניסטי, אין הם בוחלים בהפרות בוטות של זכויות האדם, בעיקר כלפי תושבי האזורים הסמוכים לגבול הונדוראס. מטעמים אלה התמיכה ב"קונטראס" מצידן של מדינות באמריקה הלטינית היא מיזערית. תמיכה ישראלית גם אם תתקבל באהדה על־ידי הבית הלבן וסוכנות הביון המרכזית לא תועיל לתדמיתה של ישראל באמריקה הלטינית.

סיוע ל"קונטראס" עלול להזיק לתדמיתה של ישראל גם בעיני הקהילות היהודיות באמריקה הלטינית ובעיני חוגים יהודיים ליבראליים במערב, להעמיק מבוכה בעניינים וליצור סתף בהזדהות היהודים עם ישראל. במישור הפראקטי, עלול הדבר לפגוע במוטיבציה ובסיכויי העליה של בני־הנוער במדינות אלה,

שום הנשק הקשה [illegible]

הדיפלומטיה הישראלית פעלה באחרונה בנסיון להגיע להידברות כלשהי עם המשטר הסאנדיניסטי במטרה לחדש את הקשרים הדיפלומטיים, אשר נותקו חד־צדדית על־ידי הסאנדיניסטים בעקבות מלחמת־לבנון. אין ספק כי הנוכחות הערבית המאסיבית בניקרגואה השפיעה על מהלך זה. ישראל לא נקטה עמדה באשר לטענות על קיומה של אנטישמיות בניקרגואה, סוגיה שפילגה את הארגונים היהודיים בעולם. ישראל גם נמנעה מגינוי המשטר הסאנדיניסטי בביטויו של רייגן לגבי "אופיו המארקסיסטי־טוטליטרי של המשטר".

ההתבטאויות הישראליות היחידות שעלולות לצרום לאוזני הסאנדיניסטים נאמרו בהקשר לקשרי המשטר במנגואה עם גורמים ערביים ראדיקליים. יהיה זה בלתי סביר שבמישור הדיפלומטי וההסברתי תחתור ישראל להתקרב למשטר הסאנדיניסטי ובד בבד תכשיל התקרבות זו על־ידי מתן סיוע לארגון הנחשב שולי וטרורני.

בהנחה שעסקות הנשק עם "הקונטראס" הן עסקות כלכליות הגורפות רווחים כלכליים לישראל, נשאלת השאלה עד כמה נהנתה קופת המדינה מתשלומים. ניתן להניח שסכומי־כסף לא מבוטלים הועברו למתווכים ולסוחרי־נשק הפועלים בישראל כקבוצת־לחץ עצמאית, המנווטת את מכירות הנשק בהתחשב בצרכיה ורצונותיה. סוחרי הנשק המשתפים פעולה עם המירקם התעשייתי הצבאי, לפעמים תוך תחרות עם נציגי משרד הבטחון בחו"ל, מטפחים קשרים טובים לא רק עם מנהיגים, לעיתים רודנים צבאיים, בעולם השלישי. הם מבטיחים את מקור פרנסתם ומבצרים את מעמדם בישראל על־ידי הזרמת כספים למפלגות. בעיתונות הישראלית התפרסמו ידיעות לפיהן מרקוס כ"ץ, אחד מסוחרי הנשק הפעילים באמריקה־התיכונה, המייצג 17 חברות מהתשלובת התעשייתית צבאית של ישראל, מקורב לחוגי הימין הדתיים־לאומיים בישראל. כ"ץ, שלפי הפרסומים, תורם סכומים נכבדים לליכוד, למפד"ל ול"גוש אמונים", היה בין סוחרי הנשק שתמכו בסומוסה עד נפילתו ב־1979.

מעצם החלטתה הפרגמטית, להפוך את מכירת הנשק והידע הצבאי לאמצעי להשגת רווחים, נקלעה ישראל, לסתירות פוליטיות ומוסריות. הסחר בנשק הוביל אותה להתחככות במשטרים אנטי־דמוקרטיים המפירים באופן בוטה את זכויות האדם.

הצהרותיה החוזרות ונשנות של ישראל, כי לא מכרה נשק ל"קונטראס", על אף ריבוי העדויות, הממצאים וההוכחות, מלמדות כי האינטרס הלאומי הישראלי מכתיב אי־מכירת נשק ל"קונטראס". אילו היו מתקיימים בישראל דיונים מקיפים ומערכת קבלת ההחלטות ברמה הלאומית היתה מתפקדת כדבעי, היתה ישראל מאמצת מדיניות של אי־היענות לנשיא רייגן ואי־מכירת הנשק ל"קונטראס".

הגילויים בשטח המעידים על שימוש שעשו "הקונטראס" בנשק ומסקנות ועדות החקירה האמריקאיות לנוכח הכחשותיהם של מדינאים ופקידים ישראלים יצרו כבר פער של אמינות שקשה יהיה לגשר עליו. אך למרבה הצער קשה להניח כי תהליך החקירה העובר בימים אלה על ארה"ב, לאחר התפוצצות פרשת איראן, לא יועתק ככל הנראה בעתיד הקרוב לישראל.

עם ידידים כאלה

(המשך מעמוד 13)

היחידה למנוע מברה"מ מעורבות בענייני האיזור, והיו פעמים שבהן היא בגלל המצגה יותר כמנוף אנטי־סובייטי מאשר כבלי עזר להשגת שלום במזרח התיכון. שולץ ציבר בחודשים האחרונים על ברה"מ, כאילו היא מעצמה ממדרגה שלישית. שאם היא רוצה להצטרף ליוזמה בתפקיד של סטאטיסט, היא יכולה לעשות זאת אולם רק לאחר שהיא תמלא אחר כמה תנאים נוקשים שהוא מכתיב, ורק אם תבין שחוץ מאשר להיות נבוכה, אסור לה לעשות משהו ממשי.

ומה עכשיו? עכשיו שולץ ושמעון פרס יושבים שעות כדי לפענח מה תעשה ברה"מ, מתכננים מהלכים שירצו את הקרמלין, והם קרובים למדי לירידה על הברכים מול מוסקווה, כי הם יודעים היטב כי בלי השתתפות רוסית, יוזמת שולץ, שגם ככה אינה סיפור הצלחה, יכולה להיות מושלכת לפח האשפה של ההיסטוריה.

שולץ ועוד יועציו המוכשרים יכולים עכשיו להביט אחורה ולעשות חשבון של הישגיהם המופלאים: ההתקוממות בשטחים חיזקה את אש"ף וגם את סוריה, ירדן נראית חלשה מתגוננת ומבוהלת, מעמדו של שמיר בציבור הבוחרים הישראלי התחזק – ומדוע לא, אם שולץ משכנע את רייגן לחתום על מזכר הסכמה אסטרטגי עם שמיר ביום העצמאות? רוסיה היא הגורם שהכל מצפים במתיחות רבה למוצא פיו וואשינגטון נראית כמי שמאבדת אט־אט את השפעתה באיזור. אכן בציר נאה.

פקיד במחלקת המדינה, אחד הבודדים שם שמסוגל עוד לחשוב, חלק עימי השבוע את הרהוריו הכבדים: "חמש עשרה שנה", אמר, "אנחנו מתווכים, מפשרים ומעלים תוכניות, ועכשיו מתברר ששורר קפאון באיזור דווקא על בסיס תוכנית שלנו ומתעוררת שאלת יסוד: האם ארה"ב מסיימת את השפעתה ההגמוניה שלה באיזור? הרוסים מאד אקטיביים בעת האחרונה, משחקים עם כל מיני פורמולות והרושם הוא שהם רוצים להיכנס למשחק, אבל לא בתור שותף משנה לצד הכוכב ארה"ב. דווקא משום שנוצר רושם שארה"ב לא מסוגלת להיות כלום, מתחיל להיווצר ואקום והרוסים שואפים להיכנס אליו".

ואכן, ארה"ב נתקלת בקשיים כל־כך גדולים עם הקליינטיות שלה עד שנעשה ברור שאין לה הרבה מה לומר בעמאן ובירושלים. חוסיין ממשיך עם הרצאה לארדנה שלו. ושמיר ממשיך לשים פס על שולץ ורייגן. שולץ עדיין חושב כנראה שאם הוא ידאג לכך שרייגן יאמר כמה מלים לא נעימות בכיוון הכללי של שמיר, אך בלי להזכיר, חס וחלילה את שמו – שמיר יתעלף מדאגה וישוב במהירות מדרכו הסרבנית הרעה.

שמעון פרס בא לוואשינגטון, כדבריו, כדי לעצור את הסחף התדמיתי של תהליך השלום, וכדי לקיים אותו, לפחות עד הבחירות בשתי המדינות בנובמבר ומבחינה זו השיג את שלו: הודעה של הנשיא על המשך המחויבות לתהליך, הודעה של שולץ ברוח דומה, איזושהי פעילות בקשר עם הרוסים שהתבטאה בפגישה עם דוברינין שבה הוא קרא באוזני פרס נייר עמדה [illegible] המלה [illegible] פרס [illegible] רייגן ובעיקר שולץ [illegible] להמשיך [illegible] והוא ראייה – הוא שב לארצו את המטלטלין ולנסוע לאיזור מייד למחרת פסגת מוסקווה.

אבל נחישות אינה מספיקה, אפילו אם שולץ סבור אחרת. הוא מתחיל להיראות כמו סוכן נוסע בלתי נלאה שאינו מקבל "לא" כתשובה ושב להקיש בדלת ולהציע את מרכולתו. אבל כשיצחק שמיר הוא הפותח את הדלת ובחיוך מאופק אומר שוב "לא" לשולץ אין תשובה ראויה. לפי לא־כל־כך ברורה, בעצם, בשביל מה הוא בא. אם הוא רוצה להיות שותף לכוונה של פרס לצבוע את [illegible] תהליך השלום כדי שתראה חיה ובריאה – הוא צריך לדעת שבעצם הוא לא מרמה אף אחד. אם הוא רוצה להשיג בכל זאת איזו התקדמות הוא צריך לעשות משהו. ואם הוא חושב, אולי, לעשות בישראל סיבוב של דיבורים שבו הוא ינסה לעזור לשמעון פרס במסע הבחירות שלו – כדאי לו לחשוב היטב איך עושים את זה.

בוודאי שהדרך של חלוקת ציונים יכולה להיות לפעמים בומרנג שיפגע במקום הפחות רצוי. אילו היה נמנע מכך ופשוט מסביר לעם בישראל – לא מי טוב ומי רע, אלא כמה עלולה להיות כרוכה סרבנות שלום בהקשר של עתיד ישראל באיזור ובעיקר בהקשר של היחסים בין ישראל לארה"ב – היה עשוי לעזור. מה שעשה שולץ עד כה היה לבנות תדמית של ידיד ישראל נאמן המחשיב את היחסים האסטרטגים בין ארה"ב לישראל ומגבש אותם, ולכן כביכול על העם בישראל להאמין בו ולתמוך באלה בהנהגה המאמינים בו. מה שעשה עד כה היה לקיים רק את החלק הראשון של המשוואה. עכשיו עליו להתחיל ללחוץ על מכירה קשה של יזמתו.

איזה מין שגרירות

הפגישה בין פרס לבין השגריר הסובייטי בוואשינגטון היתה תקדים מסוים, מקום שהוא הפגישה גם בין דוברינין לבין עמיתו הישראלי משה ארד. בניגוד לשגריר הקודם כאן מאיר רוזן, נמנע ארד מפגישות עם דוברינין, וכשנשאל על כך אמר כי אין בדבר טעם רב, שכן דוברינין "אינו כל־כך בעניינים בכל הנוגע למזרח התיכון. חוץ מזה האנגלית שלו לא כל־כך טובה, הוא מדבר בעיקר צרפתית". שמעון פרס הפראנקופיל לא נדרש להשתמש בצרפתית שלו כדי לשוחח עם דוברינין. הסתבר כי האנגלית של דוברינין מבוצעת טובה והסתבר גם כי הוא די בעניינים. הרושם הוא שארד פשוט חסר יוזמה במקצת, אך שמא הוא מתרץ את העובדה שאינו נדרש על־ידי הממונים עליו לראות את דוברינין, שהוא בן פגישה קבוע של הד"ר נמרוד נוביק בביקוריו כאן. ייתכן שהנימוק הראשון נכון יותר, שכן ארד נכח לפני כמה שבועות בקבלת פנים בניו־יורק שבה נכח גם התותח הכבד מהקרמלין גאורגי ארבטוב – שהוא גם יהודי – ולא טרח להסתובב סביבו ולקשור עימו שיחה. "זה לא יצא", אמר השגריר.

ארד שעוד מעט יוציא שנה לכהונתו כאן עושה רושם חיוור ולא יוזמני, רושם שאינו מוגבל למגעים עם סובייטים, ואינו נחלתם של עיתונאים בלבד. לפני שבועיים, בעת דיון פנימי בשגרירות, הטיח בו הציר המדיני עודד ערן האשמות כבדות על שהוא מזניח באופן מסוכן את הקונגרס, אינו משוחח מספיק עם סנאטורים וחברי בית הנבחרים ומעסיק עצמו יותר מדי בהופעות בפני ארגונים יהודיים.

ארד עומד בראש שגרירות שסועה, ירודת מורל ומקשה להתמודד עם המציאות המדינית וההסברתית הקשה של החודשים האחרונים. הוא סובל מהופעה חיוורת בכלי התקשורת ובפני ציבורים השומעים בנימוס את נאומיו הלא מלהיבים, באנגלית שאוצר המלים שלה דל וסובל מקשיי תחביר מעיקים. לטובתו אפשר לומר רק כי הוא משליך על כף המאזניים את כל משקל אישיותו, אולם המשקל הזה הוא כל־כך דל עד שהתוצאות של התמודדותו עם המצב רחוקות מלהשביע רצון. קשה להאשים אותו, מכיוון שאינו יכול לתת יותר ממה שיש בו, אולם כדאי להתחיל לחשוב, אולי אחרי הבחירות, על מחליף ראוי. אחרי ככלות הכל ארה"ב היא מקום די חשוב, אם אינני טועה, ואולי אפילו גורלי, וכדאי שיהיה בשגרירות כאן מישהו בעל משקל רציני יותר.

שמים על הסמים

ככל שמתחממת מערכת הבחירות – לא רק לנשיאות, יש, צריך לזכור, גם בחירות לקונגרס ולעוד אלפי תפקידים פתוחים ברחבי היבשת – כן הולך נושא המלחמה בסמים ותופש את מקום מרכזי. על־פי הסקרים עניין הסמים מככב ביחד עם הנושא הכלכלי בראש סולם הדאגה של הבוחר האמריקאי, הרבה יותר מאשר ענייני חוץ ובטחון ויחסי המעצמות. 60 מיליון אמריקאים משתמשים בצורה זו או אחרת בסמים, ו־10 מיליון מהם הם משתמשים בסמים קשים ממש. הנזק למשק האמריקאי נאמד ב־60 מיליארד דולר בשנה, ומתחילים להישמע קולות המצדדים בפתרונות קיצוניים.

ראש עיריית בולטימור הציע להפוך את הסמים לחוקיים, זאת כדי לפגוע בסוחרי הסמים במקום שיכאיב להם – כיסם – ועוד ריווח ציבורי להם. הוא השווה את המצב היום למצב שהיה בארה"ב בתקופת איסור המשקאות, שבו שגשג הפשע המאורגן על הברחתם ומכירתם של המשקאות האסורים. אולם מתנגדיו טוענים כי אין להשוות אלכוהול לסמים קשים. הם אומרים כי הנזק למשק היום בשל שימוש מופרז של אלכוהול מגיע ל־140 מיליארד דולר – במחלות, פשע, היעדרויות מהעבודה. סמים, אם יוכרו כחוקיים יגרמו, הם אומרים, נזק גדול מנזק האלכוהול ובוודאי גדול מנזקם הנוכחי. מהצד השני של הקשת דורשים רבים פעילות מוגברת של הממשל לדיכוי נגע הסמים. הקונגרס על שני בתיו אישר השבוע ברוב עצום את גיוס כוחה הצבאי של ארה"ב כדי להילחם בהברחות הסמים, לחסום את גבולותיה של ארה"ב.

הצעד הוגדר על ידי רבים כצעד ריק מתוכן: הצבא אינו מאומן למבצעים כאלה, טענו, ובכלל, כדי שיהיה אפקטיבי עליו לקבל הקצבה נוספת מהקונגרס לרכישת מטוסים, מסוקים וספינות בגובה של מאות מיליארדי דולרים, דבר שהקונגרס קפדידיה לא יעשה. מה שנשאר הוא תרופת הפלא הידועה של עונש המוות על עבירות סמים. זה יכול להרגיע מעט את הרוחות, אבל בוודאי לא יעזור. הנשיא רייגן הופיע השבוע בנאום תקיף בו בבקשת מלחמה בסמים, אבל היו רבים שגיחכו – הוא מציע זאת ביד אחת וביד השניה הוא חותר לעיסקה עם שליט פנמה נורייגה, לפיה ארה"ב תהיה מוכנה לסגור את תיקי הברחות הסמים העומדים ותלויים נגד השליט הפנאמי, אם יואות לפנות את כסאו.

הפרחזיציה של הטלוויזיה

הטלוויזיה האמריקאית אינה גן עדן לאניני הטעם במקרה הטוב, אולם גם הסטאנדרטים הנמוכים שלה עומדים בסכנת התמוטטות מול גל חדש של וולגאריות, סנסציונאליזם וגסות לשמה. תוכנית החדשות של הרשת הרביעית, רשת "פוקס", מתחילה לצבור קהל צופים נאמן ולנגוס בחדשות של הרשתות המבוססות, משום שהיא כוללת בעיקר סיקור גם של מעשי רצח ואונס, גילוי עריות ופגישות כביכול עם יצורים מהחלל. אולם השיא בינתיים הוא תוכנית ראיונות חדשה ברשת מקומית של ניו ג'רסי, אשר אחרי שמונה חודשים בלבד, זכתה בפופולאריות עצומה ועתה היא מופצת במאות תחנות ברחבי היבשת. זוהי תוכניתו של מורטון דאוני, ברנש ממוצע קומה וכעור, שיבלות מכסות את פניו, אשר חמישה ערבים בשבוע הוא מזמן לאולפנו צוות של מתדיינים לשוחח על שאלה מענייני דיומא. המיוחד בתוכנית הוא שדאוני אינו מתיימר להיות נייטראלי ובוודאי לא אובייקטיבי. הוא מביע את דעתו שלו בשפה גסה, מקלל את אותם מחברי הצוות שאינם כדעתו, מטיח בהם עלבונות "תסתום את הפה שלך", הוא אומר לפרופסור המביע דעתו נגד עונש המוות, "אתה כלומניק מתורבן ובושה להורים שלך". "את פשוט פרה מתוסכלת", הוא צורח על פמיניסטית, שהוזמנה להשתתף בוויכוח על זכויות הנשים. "מה שאת זקוקה לו הוא רפיקה טובה". כל זה במקרה הטוב, כשהוא לא נורא עצבני. במקרים בהם עולה המתח להשחית הוא עשוי לגרש מהאולפן איש צוות שהרגיזו אותו ובמקרה אחד אף הלם במתדיין מול המצלמות. לא קשה לנחש מה הן דעותיו הפוליטיות – הוא ימין שבימין, שונא קומוניסטים, נשים וכושים ובעד אמריקה חזקה.

הקהל המוזמן לאולפן הוא אספסוף לבן גם ימני השואג וחרפות בוז עם דאוני האליל, מאיים על המשתתפים הליבראלים ושורק באלימות אל הבמה. אמריקה אוהבת ומוקסמת מזה ודאוני הולך להיות מר טלוויזיה של העשור הבא.

מה שמסקרן הוא רק מדוע כל האנשים הליבראלים, המתונים, מוכנים להופיע בצוות המתדיינים ולספוג את העלבונות. הם אומרים שהם עושים זאת רק למען העקרון. החשד הוא שהם – כמו כולם – פשוט מוכנים לעשות הכל כדי להופיע בטלוויזיה.

טעות

ברשימה "אל הרובע הנוצרי" מיום שישי שעבר 13.5, נפלה טעות ונשמט שמה של צבויה בן־צבי קצנלסון, אשר כתבה אותה מפיה של הלה קליינבכר.

עבודות איסטנבול / חנה זמר

מדוכן שבתאי צבי לחופה בת ימינו

על אף הקשרים החמים עם הקרובים בישראל נזהרת הקהילה ממתן ביטוי לציונות. השלטון רגיש פן יהיה למיעוטים דתיים צביון לאומי. מיעוטים לאומיים, כמו הכורדים, הס מלהזכיר. קוראים להם רק „ספרטיסטים"

איסטנבול, שנודעה בעבר כקונסטנטינופול וכונתה בפי היהודים קושטא, היא אחת הערים המרתקות בעולם. עבר של אלפי שנות ציביליזציה, הווה של שבעה מיליון תושבים, אווירה קוסמופוליטית בתוך מציאות מזרחית-מוסלמית, נוף מרהיב, מצב גיאו-פוליטי יחודי כעיר השוכנת בשתי יבשות. אצל יהודי ישראלי מתווספת על כל אלה הידיעה שהרבה עבותות היסטוריים קושרים אותו לעיר התורכית-עותומאנית-ביזנטית זו.

עשיתי בה זה עתה שבוע ימים, שבע יממות אינטנסיביות. כמשתתפת בוועידה מקצועית של עורכי עתונים, עם דיונים מעניינים ופגישות חשובות ואירועים חגיגיים. חלקן האחר עשיתי כתיירת באתרים מרשימים המושכים משנה לשנה יותר ויותר תיירים – ויותר ויותר ישראלים. במרוצת שהותי נזדמנו לי פגישות עם יהודים, אך הולכתי להקדיש את היום האחרון כולו לסיור יהודי. לכבוד החג, זהו החלק של הביקור שבו אני מבקשת לשתף את הקורא.

התייצבתי אצל „החכם באשי", הרב הראשי דוד אסיאו שסיפר לי על הקהילה ואירגונה. באיסטנבול, יש לדעת, חיים כיום כמעט כל היהודים שנשארו בתורכיה, כעשרים אלף במספר. רובם ככולם אמידים, חלקם עשירים מופלגים, המפרנסים בכבוד את מוסדות הקהילה ואת מעט ענייה. הלכתי לבית-הכנסת „אברידה", אולי בית-הכנסת העתיק ביותר בעולם שעדיין בשימוש יום-יומי. התעקשתי להגיע אליו, כי זהו בית-הכנסת שבו היה דורש את דרשותיו שבתאי צבי בשנה שעשה בקושטא (1658). התהלכתי בו בפעימות לב ממש. ודאי, שבתאי צבי היה משיח שקר וסופו שהוא וחסידיו התאסלמו. אבל הכמיהה לפענח את קסמו המסתורי של האיש, אשר טלטל את העולם היהודי טלטלת תקווה מהפכנית, רודפת את מי שהיסטוריה יהודית קרובה לליבו.

הרב יצחק חלבה לקח אותי למגדל תצפית ברובע גאלאטה שנבנה בימי הקיסר יוסטיניאנוס, וממרומי מאה וארבעים מטר הראה לי היכן היו ריכוזי היהודים בעבר. אחר-כך שאל אותי אם אני רוצה להיות בחתונה יהודית. ליתר דיוק בחופה וקידושין, כי הקהילה קבעה לעצמה כלל להפריד לגמרי בין קודש לחול, לערוך את הטקס הדתי בבית-הכנסת ואת מסיבת ההילולה במקום אחר (בדרך כלל באולם מפואר). אמרתי כן, ולא הצטערתי.

תחילה שאלתי, מה פתאום חתונה בספירת העומר? אשכנזיה שכמותי, לא ידעתי כי לפי מנהג הספרדים מותר לערוך חתונות לא רק בל"ג בעומר אלא בכל יום שאחריו. כי זאת לדעת: יהדות תורכיה היא ספרדית. אף שחיו בה יהודים רומאניוטים (ביזאנטים) לפני בואם של מגורשי ספרד, ואף שהיגרו אליה יהודים אשכנזים בתקופות שונות, וגם יהודים איטלקים וסיציליאנים, כולם נבלעו למעשה בתוך קהילת הרוב הספרדית שהיתה לה גם עליונות תרבותית. היום, כבר נערכים באיסטנבול לחגיגות שיציינו בעוד ארבע שנים עשרה יובלות של התיישבות יהודית ספרדית בתורכיה.

עשרה בתי-כנסת עדיין פעילים באיסטנבול בשכונות שונות, אבל הטקסים הרשמיים נערכים ב„נווה שלום", היכל תפילה מפואר עם נופך מזרחי קל הבא לביטוי בריבוי קשתות ובצבעי הוויטרז'ים. לפני הכניסה שוטרים ובדיקות בטחון: זה אותו בית-כנסת שהיה לפני כשנה וחצי יעד לפיגוע. בשישה בספטמבר 1986 ירדו אליו מחבלים ובהתקפתם מצאו את מותם 23 מתפללים.

באכסדרה זרי פרחים טיפוסיים לאירועים בתורכיה. אלה סדירות ענק, בגובה של מטר וחצי ויותר, שיש להשעינן על הקיר. שם השולח מודפס על סרט המעטר את הזר. ראיתי כמותן בכמה וכמה אירועים באיסטנבול ולא נתקלתי בכמותן בשום מקום אחר.

ערימות של כיפות מסטן לבן מונחות על שולחן לנוחות הבאים, והן אכן נחוצות: לאנשים כאן אין כיפות משלהם. הקהילה מסורתית, אבל יש לה שולחן ערוך ליברלי מאוד. רבים מגיעים לתפילות שבת במכוניותיהם. יש בטקס אלמנטים בלתי-מוכרים לי. למשל, החופה נערכת בלי חופה, רק טלית מכסה את ראשיהם של החתן והכלה. או העובדה שהטקס נערך באולם בית-הכנסת לפני ארון הקודש, ובשלב מסויים אף פותחים את הארון – ואז חתן וכלה ושושבינים פונים אליו מזרחה – כל זה נראה לי מוזר. הרב חלבה יסביר לי אחר-כך כי גם אם דבר זה איננו מעוגן בהלכה, הרי הוא מנהג שפיתח המקום באווירה להגברת החגיגיות והמודעות היהודית של המעמד, לאחר הברכה לשלומה של הרפובליקה התורכית המשולבת בטקס.

ואכן, חגיגיות לא חסרה כאן והיא מעוררת בי מעין קנאה. בילדותי, בגולה, הייתי מקנאה בגויים על הכנסיות שלהם שבהדרן היו משרות אווירה של יראה והוד וכמיהה. כאן ב„נווה שלום" אני מוצאת סממנים של הדר. מקהלה מעולה מלווה את הטקס. היא מוסתרת מאחורי מחיצה, ואפשר רק לנחש מדוע, מן הסתם שרות בה גם נשים. הרב עוטה גלימת קטיפה שחורה (ג'ובה) וחובש כובע שחור עגול (קלפאק), ואילו החזנים בגלימות לבנות ובכובעים לבנים. הקרואים יושבים באולם, גברים משמאל ונשים מימין, לא בריחוקים והקרובים מסביב לחופה כנהוג במקומותינו. אני מגלה בקהל את רינה (שרינה) אשכנזי. כמה ימים לפני כן הכרתיה בבית יהודים דוברי עברית. יש באיסטנבול קבוצה גדולה של יהודים שעלו ארצה ואחרי שנים אחדות חזרו. קליטתם לא עלתה יפה. אבל מניינם של יהודי תורכיה שעלו לישראל ונשארו בה נאמד בשמונים אלף.

בפגישה הקודמת, רינה ראיינה אותי בשביל השבועון היהודי „שלום". הלוגו מופיע באותיות עבריות, אך שפת השבועון תורכית, פרט לעמוד אחד המתפרסם בלדינו. כל העובדים בו מתנדבים. גם בני הזוג הצעירים שהיום נכנסו בברית נישואין הכירו זה את זה תוך כדי העבודה בשבועון הזה.

כמעט לכל יהודי באיסטנבול יש בארץ קרובים, והקשרים הם חמים. עם זאת נזהרים היטב מכל ביטוי לציונות בחיי הקהילה או הפרט. השלטון בתורכיה רגיש מאוד פן יהיה למיעוטים הדתיים בה צביון לאומי. מיעוטים לאומיים, כמו הכורדים, הס מלהזכיר. קוראים להם רק „ספרטיסטים".

בבית-הספר היהודי, היסודי והתיכון, לומדים עברית ארבע שעות בשבוע. פרט לאלה המלמדים עברית – המורים אינם יהודים, כשם שרוב הרופאים בבית-החולים „אור חיים" אינם יהודים. הרב אסיאו הסביר לי, בנימה של צער, כי בית-החולים הזה איננו מן המשוכללים. על כן, השכבות המבוססות אינן נזקקות לו וממילא המשכורות שהוא יכול לשלם, אינן קוסמות לרופאים יהודיים. הם מעדיפים את בית-החולים האמריקאי, למשל.

הרב אסיאו, הדובר עברית כמוכם-כמותי (והוא היחיד בין רבני המקום העוטר זקן) מתגאה, בצניעות, בכך שהקהילה איננה נזקקת לשום סיוע חיצוני בקיום מסורותיה וכלי הקודש שלה. ארגון „קיצבה" מטיל מס על הבריה, ומעבר למס יש תרומות. לא צריכים את הממשלה ולא את ה„ג'וינט" ולא ארגונים אחרים שמעבר לים.

בשביל יהודי המקום שבתאי צבי הוא בעיקר אבי כת ה„דונמה", צאצאיהם של השבתאים שהתאסלמו. הם מונים כיום כ־3,000 נפש ושומרים על ייחודם העוטה סודיות

קודין סוריאנו היתה שמחה אילו מצאה הקהילה גם את האמצעים לשפץ את בית-הכנסת „אברידה". אחיה הוא נשיא בית-הכנסת, והיא יודעת כל פרט על תולדותיו, והתנדבה לשתף אותי בידיעותיה. בית-הכנסת הזה, ברחוב מעיין-הפרוונים, הוקם לפני 520 שנה על-ידי יהודים שבאו ממקדוניה, מן הכפר אוכרי, ומשמו גוזר שם בית-הכנסת. פסוקים על קירותיו מתארים מראות מכפר מולדתם של המהגרים, ונשמרו יפה. גם הדלתות של ארון הקודש, מעשה אמן בעץ משובץ צדף, הם מקוריים. כך גם התיבה המגולפת שצורת אניה לה (אומרים, דמויית תיבת נוח). גם הנברשות המפוארות והשטיחים מזכירים על ימים טובים יותר. במלחמת העולם השניה שימש בית-הכנסת כמחסן צבאי, ולדברי קודין אפילו כאורוות סוסים. הוא שופץ בשנות ה־50 ומעידה על כך לוחית עברית על אחד הקירות: „המשתדלים היקרים של כפר בלאט יצ"ו הוסיפו שנית ידם לחדש ולפאר בצבעים יפים את ק"ק אכרידה. ישלם השם פעלם, אמן. שנת שערי חיים טובים 5715". אבל קודין מצביעה על הצבעים היפים שדהו כבר, על הווילונות שבלו, על עזרת-הנשים הרעועה, על אי־אלו חלונות שבורים שכוסו בלוחיות דיקט. יכולתי לבשר לה כי לקראת חגיגות 500 שנה ליהדות ספרד בתורכיה עומדים לשפץ את „אכרידה". קראתי על כך (יותר נכון, קראו באוזני) בעתון היהודי – והיא לא ידעה על כך.

קודין מספרת כי תפילות נערכות כאן בשבתות ובחגים בלבד, מכיוון שהרובע הידרדר והיהודים יצאו ממנו לתנאי מגורים מיוחסים יותר. אך עדיין רבים מהם מוצאים פרנסתם בו, ולכן בחורף, כשמחשיך מוקדם, מתפללים בו מנחה ומעריב גם בימי חול, בדרך-כלל בבית-המדרש הקטן הסמוך לאולם התפילה.

שאלתי את קודין על הקשר בין בית-הכנסת לבין שבתאי צבי. היא מאשרת כי לפי המסורת הוא דרש כאן דרשות, אבל בעיניה זה לא ייחוס גדול. בשביל יהודי המקום שבתאי צבי הוא בעיקר אבי כת ה„דונמה", צאצאיהם של חסידי שבתאי צבי שהתאסלמו. ה„דונמה" חיו בסלוניקי, אבל בשנת 1924, אחרי הסכם לוזאן, הם עברו לתורכיה יחד עם שאר המוסלמים במסגרת חילופי האוכלוסיה עם יוון. אף שהיו מעין „אנוסים-מרצון" הם שומרים על ייחודם העוטה סודיות. לפי האומדן הם מונים כיום כשלושת אלפים נפש, וכמה מאות מהם מתחתנים רק בינם לבין עצמם.

רציתי לפקוד את קברותיהם של אחדים מגדולי היהדות אשר פעלו בקושטא, חכמי תורה כמו הרא"ם או ראנ"ח, או מיטיבים עם עמם כמו משה המון רופאו האישי של השולטן סולימן הגדול, ואחרים. אבל הרב אסיאו אמר לי כי יש באיסטנבול שישה בתי-קברות ולמרבה הצער אין יודעים את מקום קבורתם של גדולי-העבר.

לא הצלחתי לאתר גם מקומות הקשורים בהיסטוריה יותר חדישה. שאלתי רבים היכן היו מבלים בן-גוריון, שרת, ושאר מתגייסי היישוב לצבא התורכי. מישהו אמר לי שאמו המנוחה סיפרה לו כי הכירה משפחה שבן-גוריון נהג לפקוד אותה, אבל אין כבר את מי לשאול.

לא אתפלא אם בישראל יש אנשים היודעים גם על כך יותר מאנשי המקום. הנה גילה לי עמיתי, חסאן ג'מאל, העורך הראשי של היומון החשוב „ג'ומהורייט", כי הוא קרובו של ג'מאל פחה וכאשר ביקר לא מכבר בארץ, ליווה אותו בסיוריו צעיר של משרד החוץ שעשה דוקטורט על ג'מאל פחה. „הוא ידע על סבי יותר משידע אני", סיפר ג'מאל.

הוא אשר אמרתי: הקשרים בין איסטנבול לבין התייר הישראלי הם רבים משאפשר לגלות בבזאר, גם אם הוא השוק המזרחי הגדול בעולם.

בית הכנסת העתיק „אברידה" שבו היה דורש דרשותיו הנודעות שבתאי צבי, בהיותו בקושטא. הקהילה נערכת לחגיגות שיציינו 500 שנות התיישבות יהודית ספרדית בתורכיה

אחרי המלחמה / יצחק קרונזון

דודי אברשה בא אלינו אחרי השואה בשבע ושלושים וחמש דקות בערב עם אשה חרשה וילדה חרשה. היטלר גמר את אשתו הקודמת ואת שלושת הילדים שהיו בערך בגילנו, אבל לא גמר אתו

בבוקר, לפני שהלכתי לגן, אמרה לי אמא שהמלחמה נגמרה, ואני שאלתי: „על מה יכתבו בעיתונים עכשיו?"

אחרי יומיים עשו בחיפה מצעד נצחון לא גדול. תזמורת מכבי האש יצאה מן התחנה שברחוב פבזנר, ירדה ברחוב ארלוזורוב ופנתה לרחוב נורדאו, תוך כדי נגינת שירי לכת והמנונים של בעלות הברית. אחרי התזמורת הלכו ברישול כמה קבוצות של חיילים משוחררים ושל סדרני „הפועל", ואחריהם ילדים ששרו, למנגינת ההמנון הצרפתי, המרסלייז:

חיילים – למלחמה
היטלר מת – אשתו חולה

כל בני משפחתנו הלכו למצעד בגלל עניין אישי בתזמורת. המתופף שלה היה שכננו, ד"ר קרל אלסברג, האבא של גילה, שהיה פעם שופט בגרמניה, אבל בארץ לא מצא עבודה אחרת. אבא הביט במנגנים בזלזול ואמר „קאקערים". העבודה הזאת, ואולי גם הנגינה, לא מצאו חן בעיניו.

הרבה דברים שהיו אמורים לקרות אחרי המלחמה לא קרו מיד. הבטיחו לנו שאחרי המלחמה ניסע לתל-אביב, נאכל שמנת או נקבל כמה שוקולד שרק נרצה – לא נסענו, לא קיבלנו ולא אכלנו. אחר-כך התרחשו עלינו הדברים טיפין-טיפין. קודם כל חודשה התאורה בחדר המדרגות, זו שיש לה כיבוי אוטומטי אחרי דקה. אחי הבכור, מוליק, שנולד חמש שנים לפני המלחמה, זוכר כיצד היה העולם פעל אז, נעמד בערב ההוא לפני המנורה וציווה עליה בתינוקי „כבי, כבי". מקץ דקה היא כבתה ואני הייתי משוכנע כי הוא למד כישוף.

אחר-כך בא מן הבריגדה, בלילה, האבא האמיתי של מישה, הילד מהקומה השניה, ומצא את אמא של מישה עם ברוך הנהג שעד אותו יום היה בעינינו האבא של מישה. הוא בעט בדלת, עשה בה חור והלך משם. אני ראיתי רק את החור, כי כל זה היה בלילה. האבא החייל לא חזר יותר, וגם מישה, אמו וברוך עברו משם אחרי זמן מה.

לכסא שליד הפסנתר היה מושב חלול ובתוכו ספרי תווים ואלבומי תמונות בהם דפדפתי לעתים קרובות. היה שם גליון מבריק, מקומט מעט, בקצוות ובו ארבעים ושמונה תמונות קטנות של אותו ילד בן שנתיים או שלוש עם תלתלים בהירים וצוארון מלמלה – לא מכאן. הילד מסתכל הצידה, מחייך, צוחק בפה פתוח, עצוב, עם קוביות, עם כדור, עם דובון, עם יד של מישהו מהצד שאין רואים. (שש תמונות ברוחב ושמונה באורך ואני ספרתי את כולן עוד הרבה לפני שידעתי את לוח הכפל).

זה היה מוליק השני, הבן של דודי אברשה. אמא אמרה שהיטלר גמר אתו. כך היתה אומרת. היטלר גמר אתו. היטלר גמר אתה. היטלר גמר אתם. היטלר וכל המשפחה שלנו שהלכה. גם כך היתה אומרת. הלך. הלכה.

אבל דודי אברשה בעצמו לא הלך, ובא אלינו אחרי השואה בשבע ושלושים וחמש דקות בערב עם אשה חרשה וילדה חרשה. היטלר, זאת אומרת, גמר את אשתו הקודמת ואת שלושת הילדים שהיו בערך בגילנו, אבל לא גמר אתו.

אני זוכר בדיוק את השעה.

דודי אברשה בא באניה „סאן יורק" במוצאי שבת. אמא ואבא הלכו אל הנמל לפגוש אותו ואמרו שיחזרו בשמונה. אני נשארתי לבדי בבית, עם הכלב דובי. היה שם איזה בלבול, ואמא ואבא חששו שאברשה יגיע אלינו לפני שהם יגיעו לנמל, ולכן השאירו אותי לחכות לו. והוא באמת בא עם האשה החרשה ועם הילדה, ששמה היה ראשי תיבות של כמה קרובים שמתו, ועם כמה מזוודות ותרמיל של כינור. הוא שאל בעברית אם אני מוליק. נבהלתי משמו של אחי שהוא גם שמו של הילד מארבעים ושמונה התמונות הקטנות, ואמרתי „לא, אני חקי". הוא שאל „מתי אבא ואמא יבואו?" ואני אמרתי „בשמונה". הוא הסתכל בשעונו ואמר „עכשיו שבע ושלושים וחמש דקות. אתה יודע בעוד כמה זמן?". חשבתי שהוא שואל בשביל לדעת ולא בשביל לראות אם אני טפש ואמרתי „בעוד חצי שעה" והוא אמר „לא נכון", ואני אמרתי „כן נכון, בשמונה". והוא אמר „זה עשרים וחמש דקות ולא חצי שעה".

אחר-כך השתרר שקט, דודי אברשה הסתובב על המרפסת והסתכל באניות שבנמל. אני לא ידעתי מה לעשות ומה להגיד, כי עד אז עוד לא הייתי במצב זה.

פתאום נזכרתי שאמא אומרת תמיד שחיפה היא היפה מכל הערים בעולם, ולכן אמרתי את זה לדודי. הוא הביט בי מבעד לגבות עבות ושאל, בקול גבוה וצרוד מעט, אם ראיתי את כל הערים בעולם. אמרתי שלא, והוא אמר „איך אתה יכול להגיד אם לא ראית?"

הוא נעל נעליים בהירות עשויות מרצועות עור דקות קלועות, ואת המכנסים שלו הידק לגופו גבוה מעל המתניים. ראו בקלות שהוא עלה חדש.

הילדה הקטנה בעלת השם המשונה התחילה לבכות, ואני שאלתי את דודי אם אפשר להראות לה את הכלב. דודי אמר שכן, ואני הבאתי את דובי מן המרפסת של המטבח. קראתי עליה „רגלי", „שב" ו„בוא הנה", אבל דובי לא היה מאולף ולא ציית.

דודי שאל אותי אם הכלב מבין עברית ואני אמרתי „בטח", ואז אמר לי דודי „ואתה מבין עברית". עמדתי שם, לא מאמין למשמע אוזני. עשר דקות שאני מדבר אתו בעברית. אינני יודע שום שפה אחרת. לא באתי כמוהו מן הגולה. מה הוא רוצה. מבוכה צחקתי ואמרתי „בטח", ואז אמר דודי „בטח לא אומרים בעברית". אני אמרתי שכן אומרים ופניתי מן המרפסת.

דודי אברשה הסתובב בדירה באי שקט וגילה על השולחן קופסת נעלים מקרטון ובתוכה כלי שחמט. „שחמט אתה יודע?" קרא אלי. אמרתי „כן", נזהר לא להגיד שוב „בטח". „יותר טוב מאבא שלך?" שאל דודי. אני צחקתי „אבא יודע הרבה יותר טוב". כדי שלא אשמע באזהרה אינני אומר לדודי שאבא הוא אמן של שחמט, שהיה אלוף חיל האוויר הליטאי ושוחרר מקילוף תפוחי אדמה, כדי שישחק עם הגנרל וינצח אותו בכל משחק. זה סיפור חשוב במסכת הסיפורים שמספרים לנו לפני השינה. דודי אברשה מניף את ידו בזלזול ואומר „אני מנצח את אבא שלך בלי שתי טורות ומלכה".

אמא ואבא חזרו בעשרה לשמונה. אני, שהספקתי להפוך לעלוב נפש תוך חמש-עשרה דקות, ראיתי כיצד הורי המנומסים בוכים ומנשקים בהתרגשות את דודי שניצל מן השואה.

אברשה הוא אחיו הבכור של אבא. אבא סיפר לי פעם כי החליט להיות מהנדס, כי רצה לעשות לפחות דבר אחד טוב יותר מאברשה שהיה רופא, יותר גבוה, ניגן יותר טוב בכנור והצליח יותר אצל נשים. כשעזבו אמא ואבא את ליטא ב־1934 הלך אברשה אחריהם עד לנמל ולעג להם. היה לו אז, סיפרה לי אמא פעם במרירות, אך גם בפליאה, כובע פרווה שחור מעור כלב ים והוא צבע את שערו ושפמו כדי שיתאימו בדיוק לצבע הכובע.

הסיפור הזה הקסים אותי. היה בו אמנם מסר על שכר ועונש שאמא ניסתה להעביר אלי, אך זה נראה לי חסר חשיבות. לי חשוב יותר איפה הוא מצא כלב ים, ואיך עשה ממנו כובע.

בדמיוני ראיתי את דודי ובידו מברשת של צבעים וצבע שמן והוא עומד ומורח את שפמו ושערותיו בתנועות רחבות, כמו שאבא צובע את דוד המים החמים על האינטרסול.

כשפרק דודי אברשה את מזוודותיו באותו ערב חיכיתי לכובע – לשווא.

עכשיו היה לו ראש קרח ושפם שיבה דקיק.

לאבא יש אצבע מעוותת. כשהיה בן שלוש פיתתה אותו אחותו רוחלה לדחוף אותה לתוך חריץ של מכונה חקלאית, ואחר-כך לחצה על הכפתור שהפעיל אותה. בקלבריה לא היה אז רופא, הפעלטשער (מעין אח) תפר את האצבע כך שהיא נשארה מעוקמת, מחורצת לאורך, ובעלת צפורן כמו של עוף דורס.

כשהגיע זמנו של אבא להתגייס לצבא הליטאי, נתן מכר של המשפחה, רופא צבאי, אישור, שלו היו מציגים אותו בפני ועדה רפואית בקובנה, שהתכנסה רק פעם בשנה, ביום מסויים בשנת 1929 – היה אבא משוחרר מן הצבא.

אשתו הראשונה של אברשה, ברטה, עמדה לנסוע מקלבריה לקובנה באותו יום, ולכן מסרו בידיה את האישור והזהירו אותה שתגיע לוועדה בזמן. ברטה ירדה מן הרכבת ונכנסה לאולם של ראינוע, והתרגשה כל-כך מן הסרט עד ששכחה את הוועדה, וכשנזכרה כבר היה מאוחר מדי. את אבא גייסו לחיל האוויר הליטאי, שהתקרא בפיו (וכנראה גם בפיהם) האוויאציה, והוא נהיה שם למהנדס טיס, ויתכן כי היה נשאר שם, אלמלא קרא לו מישהו „יהודי מלוכלך". ואז החליט לעלות ארצה. אינני יודע אם לכעוס על ברטה שהיתה אז צעירה ובלתי מנוסה. בגללה גוייס אבא לאוויאציה, אך בסופו של דבר, בגללה, בעקיפין, עלה ארצה, ובכלל, איך אפשר לכעוס על מישהי שהיטלר גמר אתה ועם שלושת ילדיה.

הרבה דברים שהיו אמורים לקרות אחרי המלחמה לא קרו מייד. הבטיחו לנו שאחרי המלחמה ניסע לתל־אביב, נאכל שמנת או נקבל כמה שוקולד שרק נרצה – לא נסענו, לא קיבלנו, לא אכלנו. אחר־כך התרחשו הדברים טיפין־טיפין

היתה לאברשה ילדה קטנה שנולדה סמוך למותה, בגטו, ולכן קראו לה גטה.

אותה ואת מוליק אני זוכר, בגלל השמות, אך את שמו של האמצעי לא שמעתי מעולם.

דודי אברשה לא הזכיר כלום ולא יזכיר יותר אף פעם, כאילו בא אלינו מתוך חלל ריק. אמא ואבא לא הזכירו כלום, ואנחנו פחדנו לשאול. כל אותו הערב ישבנו ושוחחנו על דברים בטלים, עד שאמא אמרה לי ללכת לישון.

באמצע הלילה התעוררתי משנתי לקול רעש גדול. קמתי וירדתי מן המיטה, לבוש בפיג'מה, ומצאתי את כל הדירה מוארת. בחדר הסמוך ישבה אמא ליד הפסנתר ומשני צדיה אבא ואברשה, שניהם מחזיקים כינורות מתחת לסנטריהם, וכולם מנסים לנגן יחד קונצרט. הם ראו אותי, אך לא הפסיקו. דודי אברשה היה אדום ומזיע. הוא דפק ברגל ברצפה לתת קצב, ומנה ברוסית בקול גדול „רז, דווא, טרי, שטירי – רז, דווא, שטירי..." פתאום הפסיק, הביט באבא המתאמץ אף הוא, מאחר שלא התאמן זמן רב, ואמר לו בעברית, כדי שגם אני אבין: „אתה לנגן כבר לא תדע אף פעם" – והם חזרו שוב אל הקטע, כאילו לא היתה מלחמה וכאילו אין בתוך המושב של הכסא, שעליו יושבת אמא ומנגנת, אותם ארבעים ושמונה תמונות של הילד הקטן ההוא, מוליק, שהלך.

هكذا من الأصل

مكان الأصل

משא
לספרות, אמנות ועיון

ישראל אלירז

המלחמות עוברות כאן

"האבן מאחורי העין" (פ. צלאן)

(1)

המלחמות עוברות כאן
ואינן מזיזות את התאנה

המסמנת לי קצה שדה ההולך
אחרי, מחזיק בבגדי.

מה ששמע כרוח הוא רוח. מה
שנראה כדם הוא דם.

האבן לעולם אבן
גם אם עשב תאנה או ים.

אני פונה אל הפתח הצר
הקרוע בעמק בו עובר

מי שאני הולך אחריו –
יודע: אחד משנינו ילקח.

רשום: "לא זזנו
ממקומנו והכל השתנה"

(2)

נער הולך ונער בא נושא
כלי מלא מכאן לשם.

אני אומר לו, לך
תביא והוא מביא

ועושה לי מה
שטוב בעיניו.

הוא עומד לבדו בחצר
במקום שיפי לחכות

ליד קיר שדיק קשר
על ארבע פנותיו

וקולע חרצנים כנגד
הרוח ויורק ויורק.

אחרכך הבטתי לאחורי
וראיתי איך אתה מביט

לאחוריך רואה אותי מביט
בך כאיש שלא ראוהו מעולם.

[illegible] עד לשום מקום [illegible]

(3)

העשב בא בשקט עד לפתח הבית.

בכל קיר יש משהו יפה.

צעקה עולה מאחורי העין
אל העפר.

שביל העפר הולדתי אל
מקום הקברים רץ.

אני דלת פותח בלי לדעת
אם זו השעה הנכונה

ואם אני עומד במקום שעמדתי

פעם, ליד הנוגעים בעמק
הבלתי־נראה של הקללה.

עכשיו שנשבר, הכל עבר.
אלך לי למקום אחר

(4)

זו העונה עם כתמי האור
על הקיר ומדי בקר

קו היער מתקמט וקרב
אל פי כבהמת סוס

נוגע בגיעה שעירה
ושלמה, רגליו על פני האדמה.

אני מטה לחי אל סוד
הדלת (העשב הקבוע,

בסדר הנכון) גם אם הדלי
כבר אינה יודעת כאן הכל

פתאום כליכו זהב ונמוש
ביני לבין הדלת המבטחת.

בו אבן עולה ויורד
במחלות האור הייקות.

לאן אסע מכאן אם הכאן הזה.

(1988–1984)

מרי

קטע מתוך הרומן "בחוט השני"

מאת שלמה קאלו

באחת השעות היפות ביותר של אחר־צהריים מאמש, נוטה לבין־השמשות, פסעתי בנינוחותא ברחובה העוקפת את השוק, פני הימה, וכבר במעט הגעתי לרמזורים, כשמישהו קרא מאחוריי בשמי:

– ארוך ארוך... – קולו היה בהול ולא מוכר, ונראה שרק בנסיון נואש להדביקני. כשפניתי לאחור ראיתי גבר בגיל העמידה, שלבוש מהודר – וחולצה מסודרת בעלת פסי תכלת דקים על רקע לבן ועניבת פרפר שהוקיפה צוואר נוקשה בעל גרוגרת מחודדת; מקטורנו הכהה, שהזכיר סמוקינג מימים עברו, היה פתוח, ומכנסיו הצרים, הכהים־מפוספסים, מסרבלים ריצתו. שפם דקיק עיטר את שפתו העליונה.

ברגע הראשון עשה האיש רושם חריג, בלתי תואם את סביבתו ואת לזמנו – מעין מוצג עתיקות שקם לתחיה. כבואו סמוך, הולה מתבוררת בהכרתי איזו דמות רחוקה, מוכרת, בעדרות שפספם אמנם, שבעבר לבשה סרבל מרובב שמן מנוע כהה.

– גביז – ספק שאלתי, ספק קבעתי, מחייך לקראתו.

– הוא – קרא קריאת נצחון – בכבודו ובעצמו הוא ולא אחר... – בעודו מתנשף התנשפות כבדה ומקוטעת, כשל הריצה ופניו סמוקות – אבקשנו מאוד – הבטחל – בכל לשון של בקשה – יסורנא לדקות ספורות, לדקות ספורות בלבד – הפציר בלהט ובעיניו הכבות־השמנוניות תחינה נעלבת וחשד שמא פגע בכבודי בלא שהתכוון.

– יש לי סיפור לספר לו... סיפור שמציק לי. הוא וודאי יגלה הבנה – חזר והתחנן.

– אבוא בתנאי אחד מפורש – התניתי.

– והוא – נדרך גבו והחרדה שבעיניו לא עזבתה.

– שתפסיק לפנות אלי בלשון נסתר.

– בזה הרגעו – גז החשד מעל פניו והוא התלהב כתלמיד תיכון שעבר בבחינה.

– כבר הפסקתי – קבע והסמיק ראויה לדבריו – רק תסכים לבוא!

נכנסנו לחנות המוכרת, חנותו של ישראל לשעבר. שינויים יסודיים לא ניכרו בה. למעשה, כמעט שלא שונתה. אך האווירה היתה אחרת, עליזה יותר, מין קלילות בהירה ונכונות בלתי מוגבלת להסתגלות ופתיחות לתמורות. אולי הטעים זאת הצבע הסרי של הקירות – בז־בהיר, כמעט ורוד, עם פסים חומים לאורך.

– שמעתי שרכשת את החנות במחיר נוח – פתחתי הדיבור.

– המחיר לא היה גבוה – העיד, ואגב כך קרא לעוזרו – שמעון!

מעומק החנות, מאחורי הפרגוד העבה, הכבד, שנשאר כשהיה – הופיע בחור צעיר בסרבל משומן וכיפת אסורים על ראשו. פניו היו שמנות ועגולות, והבטן בלטו עיניים כהות, ועירנות וחוזק אווילי.

– תביא תה לאורח, לי, קפה ו – הטעים – לוקום, כמובן!

בריצה קלה, שהיתה מפתיעה ביותר לגופו העגלגל, יצא את החנות ונעלם לשעה ארוכה. כשהביא את התה, הקפה והלוקום כמעט גוועה שיחת הנימוסין שבטרם ה"סיפור" של גבי.

גמענו, איפוא, מן הנוזל החם וטעמנו רומם ובחופזה מן הלוקום, בבין תחושה מוזרה של אי־נוחות.

– המחיר, אמנם, לא היה גבוה – חזר גבי על דבריו הטעיםם – אך ישראל נתקף מין מצברוח מיוחד, מין בהלה להפטר מהחנות, כמו הפכה זו לאבן־ריחיים על צווארו... היה מוכר אילולא עלה בידי לגייס כסף – מכל מיני אנשים, בעיקר – קרובים, קרובי משפחה, ולשים בידיו. ואחרי הכל חרק שיניים... כי לא מצא חן בעיניו שעוזרו, אוכל־לחמו פחות הערך – יירש אותו. אם כי השכלתי עלה על שלו – הוא למד בטכני, ואני סיימתי תיכון ורק אחרי תיכון – השכלאות... – העיד.

– שזה יהיה ברור – הטעים גבי, והקדיר כלשהו פניו המתרייכות עדיין – מאז ומתמיד חלמתי לרכוש את החנות הזו, אך – בתנאים אחרים, באווירה אחרת... לא שישראל ייהפך דייג, ואחיותיו תצאנה מעבר לים, להינשא לאיזה שהם חתנים דתיים, לא יהודים, בלתי־נאים לעין... – משך רוקו, בלעו אגב תנועת גרגרת מורגשת, מעלה ומטה.

– ויבנבתי מאוד – התגמגם והשפיל את עיניו הכהות – את מרי, הבכורה. זאת היתה אשה עם אופי – קבע – למעשה – הוסיף – יותר מחיבה היתה כאן. וכמה פעמים הצלחתי לנהל אתה שיחה. בלא שישראל ידע, וכמובן, בלא שאביה, ז"ל, ינוחו...

– היתה שומעת את שהיה לי לומר לה, מצחקקת, כזה מין ציחקוק צלול, מתנגן, יורה בי מבט לוהט, עמוק, מבט מלא רגש... לא בדיוק רגש – התהרהר, פכר ידיו בתסראינים, מבקש אחר מלה הולמת ואינו מוצאה – לא רגש בדיוק – רק – הרבה יותר חריף ומרשים מסתם רגש... – לפתע, אורו עיניו, המלה, הנה, נמצאה לה:

– מבט שכולו רוחתונות... – קבע בסיפוק והמשיך – מין תוגה יוקרת כזאת, שהיא גם השלמה נואשת עם מצב מסויים וגם מין זעקה מלב פגוע, שותת דם, זעקה לעזרה – נגע נגיעה של התרגשות ומבוכה בעניבת הפרפר שלו, הנקיה והנוצצת.

– ואחר כך היתה מפליגה לביתה... – ייצב קולו – אחרי ששמעה מה ששמעה, וציחקקה את שציחקקה, מבלי להוציא מפיה מלה, פונה והולכת לדרכה... כך שבעצם היה זה חד־שיח, אבל מן הבוחנה והאורה, ייתכן שהיה בו יותר... את זה לא ידעתי אז, ונבראה שלא ארע לעולם...

– פסק, שקל עדיין מלותיו – ותמיה, אחרי המפגשים הללו, הם לא היו מעטים – ציין – הייתי נשאר פגוע ומרוכך, ימים על לילות... בעצם – עד למפגש הבא, וזוה אומר – חודש לפעמים, ולפעמים – יותר... פגוע כלה, מרוכך במחשבה. לא יכולתי לישון, לא לאכול... לא יכולתי לנשום, מבלי להיזכר בה, לחשוב עליה, לחלום...

– וכך, בחלומותיי הפרועים ביותר, הנועזים שבנועזים, הייתי רואה את עצמי בעל החנות, לבושי במהודר – נגע קלות במקטורנו הכהה, המשווה לו מראה אמין לפורי של איש שירות בבית־מלון זול – עושה עליה רושם שהוא הנכס של דבר – מבקש את ידה...

– כל אלה היו רק מין חלום שכזה, ילדותי חסר כל תקוה, בעדר כל סיכוי שהוא להתגשמות...

– ומדוע, לא דיברת עם ישראל על כך – נכנסתי לדבריו.

– פחדתי – הודה – הוא קינא לאחיותיו, כמותה, כאביה, ז"ל. רק האם היתה מוכנה לפשרות בעניין החתן המיועד לבנותיה... והכוונה – אחרי המשבר ההוא, כששתיהן נישאו למי שנישאו והתגרשו... היא, האם, זאת אומרת, היתה מוכנה אף להתן כמוני...

– מבין לך שהאם היתה נכונה לפשרות? – שאלתי.

– עלה בידי לרצות לה רמז... בימים ההם – הבהיר – ואתה חושב שלא יצא מזה דבר? – שאל מבלי לשאת ראשו אלי, ונואם להשיב לעצמו – יצאו פרי החלה מבקרת בחנות לעתים תכופות יותר, במפתיע, כשידעה שישראל לא נמצא בה. ואז דיברנו. דיברנו, כמו שאומרים, לגובה, לעומק ולרוחב. אם יודע אתה לסוף כוונתי...

– לא – הודיתי – איני יורד לסוף כוונתך.

והוא הבהיר:

– דיברנו לעומק, זאת אומרת, בחכמה ובהגיון – חולפות להן השנים ואשה הן נועדה להיות רעיה ואם, בעיקר – אבא, ובגיל מסויים – הולך הדבר ונשלל ממנה... ודיברנו לרוחב, זאת אומרת, על אותה חיבה שהיתה הרבה מעבר לחיבה, ואני רמזתי לה בבירור שהיא הרבה, הרבה מעבר לחיבה... ודיברנו לגובה – על העתיד להיות, על היופי שבחיים בשניים, מתוך הבנה ושיתוף פעולה... – חייך לעצמו תוך מאליץ והמשיך:

– אם אתה מבין לכוונתי, המלה "אהבה" – לא בקלות עולה על פי... אני כזה, מין ביישן, ביישן ללא תקנה – קבע – לאהבה קראתי או "הרבה מעבר לחיבה". אף־על־פי־כן, בטוח אני ביטחון מלא, שהיא הבינה למה התכוונתי, ירדה לסוף כוונתי... ובכלל, מתנגנת היא במין רגש דק, אצילי כזה, שמגוע לחיי היהודים...

– כל זה, ללא ידיעתו של ישראל? – חזרתי לשאול.

– בהתחבא מישראל – השיבני בעקיצה מוסתת – בלא שישראל יחשוד במשהו – בזה לרגע ארוך בתקרת חנותו, ידיו, גישש אחר כיסי מכנסיו הצרים וניסו לגלוש פנימה, נשמטו ונתלו לצידיו כאברים מדולדלים.

– אם יודע אתה לכוונתי – הוסיף הדיבר – היא, איך שהוא, תפסה במה הדברים אמורים, היתה מקשיבה ברצינות. ולבסוף, באחד הימים, הגיבה ואמרה שמבוונת הגיון, מוכנה היא לחזור ולנסות ולהנשא, והכוונה, ראגה להבהיר – לא דווקא לי, באופן אישי, אלא – כעקרון... אך אותה חיבה שאני מזכירה לפניה, ושהיא, כדבריי, "מעבר לחיבה", מודה לה כי לא התגנבה במשהו דומה, למרות שנישאה והתגרשה... ואם אסכים לכך, אם אסכים לקבל אותה כמות שהיא, בלא הבנה יתרה ל"חיבה" שאני חוזר ומזכיר, ולמרות נסיונה המר בנישואים – תהיה מוכנה לשקול את כל העניין כולו, לשקול ברצינות... ומה אתה חושב שעניתי לה? – הפנה לפתע את עיניו הכבדות, הכבות־שמנוניות, אלי.

– שהנך מוכן ומזומן – ניסיתי לנחש לפי המנגינה המפורשת.

– הרבה מעבר לזה – פסק ופניו, משום מה, לבשו חומרה – הפלגתי בתיאורים לעתיד, ציירתי לה הכל בוהרו, השתפכתי לפניה, והוספתי שהיא לעולם לא תצטער על החלטתה, אם אמנם תחליט החלטה שאליה התכוונתי, תקים משפחה ועוד, ועוד... – גופו הזקוף כמו ניסה להוסיף לזקיפתו ולהתמתח עד תום.

– כן, דברתי בהתלהבות – הגדיר במרירות רווחה, מבליע אנחה, ומייד הוסיף – חייב אני לומר, התלהבות טהורה... וזה, איך שהוא, הרשים אותה... מכל מקום – עורר מחשבה בכיוון מסוים. והיא הבטיחה לשקול בכובד ראש. ואז חדלה לבוא לחנות.

– ואחרי שהזמן התארך... איני נחשב מיד או קצר רוח, אבל באיזה שהוא שלב לחץ עלי משהו. בעזרת מכרים משותפים יצרתי קשר עם האם. והתשובה היתה – להתאזר בארך רוח... – במטפחת מעודנת ששלה מכיס מקטורנו הפנימי, מחה רוק מבין שפתיו והמשיך:

– בינתיים – ציין – הלך הכל עם ישראל מבי רע. הוא לא אהב את המקצוע, ראה בו רק מקור פרנסה מאוס, ועניין מכירת החנות ברוחיפות כזאת בא לא בגלל הפחד שיתרחש, כמו שהוא נוהג לספר למקשיבים לסיפוריו, אלא סתם. מפני שנמאס לו... ואולי גם הדיח הזדמנות בלתי חוזרת... להוציא ממני מחיר...

– ואני התחלתי לתפוס, שהנה, החלום הילדותי שלי – הולך ומתבשל, לובש צורה וקרוב־קרוב הוא להתגשם... התחלתי להכין את עצמי – פונה לקרובים ולנבקים ובודק את הקרקע אצל כולם, רושם לי את הסכומים – מוכן לזינוק!

– מה אומר לך – באמת גבי וקימט את מצחו הצר – ראיתי או כמו־עיניי איך העסק מתנהה, ובלי שמחה, מתלהב מפנים ומחוץ, משפשף כפות ידיים בסיפוק כזה...

– ובאחד הימים, בדיוק באותו הזמן בא שרכב, והציע מה שהציע לבנות משפחת פרדי הבאות... וכאן הסיפור מסתבך. – ניכר שהוא נבוך, שוב ניסה להתקע ידיים בכיסי מכנסיו הצרים, ושוב שלה אותן מאוכזב והניחן על ברכיו.

– באותו לילה, שאותו שרכן דיבר ושיכנע, והבנות הקשיבו ושובכעו – באה מרי אלי – קילוח דבריו הקצוב נקטע. הוא ניסה ללקק מן הקיסם של הלוקום את השארית הדבוקה בו, שבר אותו בין שיניו, והוריד את שבריו לצלוחית, המשיך:

– אני גר בדירת־שיכון קטנה של חדר וחצי, בחלק המערבי של העיר. ובאותו לילה, בחצות בערך או קצת לפני זה, הקיש מישהו על הדלת, נקישות עדינות... יש לי פעמון, אבל ניתקתי אותו כי ילדים נהגו להשתעשע בו, ולהעיר אותי משנתי בצהריים, שאני רגיל לה... ילדים, אם אתה מבין את כוונתי, נוהגים תמיד ממגבנים מביכים או מנוחכים. וזה מגרה אותם למעשי קונדס אינטואיטיביים... ומה מבין יותר ומנותק מגבר בגיל העמידה במעט, הזי לבדו, המתפרץ אל הדלת לקול הפעמון, ישן למחצה, פיג'מה תולה על אבריו שלא כיאה, על רגלו השמאלית – נעל בית ימנית, על הרגל הימנית – גרב בלבד... מכל מקום, בשכונת מגוריי – נחשב הדבר לשיא הגיחוך השעשוע...

– הפעמון היה מנותק – ניתק גבי מעניין הילדים ומעשי הקונדס שלהם – וכל הבא נאלץ להקיש על הדלת... והיא – הקישה – קרא במין התלהבות משונה, מנצחת, מבלי לגרוע מן המרירות הרחוקה והעצב, המלווים את הרצאת הסיפור כולו – תחילה הקישה בעדינות ואחר כך, כשלא נענתה... – הוא ראה לנכון להבהיר – הססתי אם לגשת לדלת, או להניח לטרדן האלמוני שיתייאש מעצמו. מעולם לא הטרידו אותי בשעה כזו. וכשלא ניגשתי לדלת נעשו הדפיקות עזות, ממש מהלומות...

– זה הגביר את חששותיי, ולא העזתי לקרוב אל הדלת, למרות שהייתי ער, ושלא כמנהגי בשעה זו, מתהלך בדירה ולא עולה על משכבי... לבי, משום מה, לא בישר לי טובות... בסוף אי־אפשר היה עוד להתעלם... היא התעקשה, גם שמץ סקרנות התגנב ללבי. זרקתי על עצמי איזה כיסוי, הצצתי דרך נקב ההצצה... וכשראיתי אותה – קרא קריאת השתאות בהולה, כחוזר וחי את אותו רגע – מיהרתי ללבוש משהו הגון יותר, ולוק נקי, אם איננו סורה, כמעט חרש, כי חסיד מושבע אני של הלוקים־מגבת מפוספסים – ראה לנכון לציין, בלע רוקו והמשיך:

– פתחתי, והיא ניכנסה כרוח סערה, צעדה פנימה לתוך הצ'ו־החדר המשמש לי חדר־שינה, התיישבה בקצה המיטה הפרועה. ייתכן שלא שמה לב לכך, וייתכן שדווקא כן, וכיוונה אלי את אותו מבט של עיניה, ובקול הולסי, בהיר ונקי, קול בלתי מוכר לי, שאלה:

– "תזכור שיחתנו מאז?"

– "היטב" – הנבתי מייד, בלי שאהיה מסוגל להסתיר את רעידות קולי.

– "תשובתי" – פסקה – "חיובית"

– שוב כיוונה אלי את מבטה, זו הפעם השניה באותו לילה. אבל הפעם היה שונה לגמרי. היה בו, במבטם זה, משהו נועץ, קורן, גלוי. משהו הולסי. היה זה, לכל הפחות, מבטה של מלכה – הוא חזר הבהיר בתקיפה, חיכך

(המשך בעמוד הבא)

י"ד

פנחס שדה

14 סיפורים ואמירות מתוך הספר "אשתי אהובתי, בואי ונרקוד", כרך שני של סיפורי הבעש"ט, שיופיע בימים אלה בהוצאת "בראשית", ירושלים

עננו, מבין דמעה

ר' יוסף אשכנזי, ש"ץ הבעש"ט, ראה פעם בחלום חסיד אחד שנפטר הניח בן קטן בר־חיבים, וקפץ עליו שידוך בנות־דרגא. ובא החסיד אל ר' יוסף בחלום, וביקש ממנו שילך לאשתו ויאמר לה בשמו כי לא תעשה שידוך זה, אלא אותו איש שיבוא היום לביתה ראשון עמו תעשה שידוך. ואחר־כך ראה ר' יוסף בחלום דמות מזבח, וראה שעלה אותו הנפטר על המזבח ושם ראשו בין ברכיו והתחיל לצעוק הסליחה "עננו ה' עננו, עננו אבינו עננו" וכו', כל אלפא־ביתא עד גמירא. ואחר־כך אמר "עננו אלוהי אבותינו עננו, עננו אלהי אברהם עננו, עננו פחד יצחק עננו, עננו אביר יעקב עננו, עננו מבין דמעה עננו, עננו אלפי המרכבה עננו", ושם לרקיע.

בבוקר הלך ר' יוסף אל הבעש"ט וסיפר לפניו החלום. אמר לו הבעש"ט: "בטבעך אתה שחלמת חלום? לא כן. ראית חזיון. וגם אני ראיתי, ובעיני נתגשם. ואותו מזבח הוא מזבח שעליו מקריב מיכאל את הנשמות לפני השם־יתברך". ושאל אותו ר' יוסף מפני מה אמר האומר אותם עננו. והשיב לו הבעש"ט, שאין הנשמות יכולות לעלות מעולם לעולם אלא על־ידי תפילות עננו. ושאל אותו: "ומפני מה אמר נוסח זה?". והשיב: "כי למעלה כן הנוסח". ואחר־כך שלח הבעש"ט אחר אשת המת ואמר לה הדברים אודות השידוך.

המזיק הביישן

מעשה בקיק בגמירוב שהיה שם בית אחד לא טהור, וביקשו מהבעש"ט שילך ויראה את הבית. ביקש המוכיח, ר' אריה לייב, ללכת גם הוא עמו. וכשבאו, ראה הבעש"ט מזיק אחד עומד שם, והמוכיח לא ראה. ושאל המוכיח, ואמר לו הבעש"ט שיש, וביקש המוכיח ממנו שיראה גם הוא. אמר לו הבעש"ט: "אבל אתה תתפחד". אמר לה "לאו". אמר לו הבעש"ט: "עצום עיניך ופתח כמה פעמים". ועשה המוכיח כן, וראה את המזיק עומד בזוית הבית ופניו כלפי הכותל, ומראהו כמראה ענן לתכלית הזעקו. שאל המוכיח את הבעש"ט למה החזיר המזיק את פניו. השיב לו הבעש"ט: "לפי שנתבייש ממני".

ואחר־כך התחיל המוכיח להתפחד. אמר לו הבעש"ט: "עצום ופתח עיניך כבראשונה, ולא תראה אותו עוד". ועשה כן, ולא ראה עוד, וביקש בעל־הבית את הבעש"ט שיגרש את המזיק, ולא רצה.

הס"מ, סודו ותחבולותיו

פעם אחת הוצרך הבעש"ט לידע איזה סוד, וגילו לו שהסוד ההוא כבוש תחת יד הס"מ בעצמו, שהוא אותו. הבין הבעש"ט שאין בכחו להוציא את השם הנ"ל מתוך ידו של הס"מ אלא בהתחברותו עם עוד איזה צדיק, ובחר להתחבר עם הצדיק ר' לייב מרעסטיגעצר. והלכו יחד לעזרת־נשים, וציווה הבעש"ט לחברו הנ"ל כי בבואם לשם יעמדו תיכף כשפניהם אל הכותל, ואף אם הס"מ יקרא אותם ויפייס אותם בדברים יהפכו פניהם ולא יביטו לנוכח פניו ולא ישמעו אל דבריו כלל, הס ושלום. וגם ציווהו לשמור את עצמו מהרהור־גאוה.

ויהי בבואם לעזרת־הנשים הפכו תיכף ומיד פניהם אל הכותל, והבעש"ט עשה בשמות הקדושים. ואז בא הס"מ, והתחיל לפתות אותם ולבקשם שיעמדו נוכח פניו וידברו אתו פנים־אל־פנים. גלא עונות כלל ולא נתפתו לו. אז אמר הס"מ בחלקלקות לשונו: "עתה רואה אני גדולתכם, שכל רז לא נעלם מכם. כי כבר כמה וכמה צדיקים ותנאים רצו ליקח אצלי את הסוד ולא יכלו. ורק לכם מגלה אני, מחמת ששמעתי כרוז יוצא ברקיע: תנו כבוד לצדיקים האלה". וכל כוונתו היתה להכניס בהם הרהור של גדלות. והבעש"ט לא קם ולא זע ולא נכנסו דברי הס"מ באזניו כלל, אבל הרב ר' לייב הנ"ל התחיל ליפול בהרהור גדלות והתפארות מעט, מרוב שהס"מ נישא אותם, ותיכף נגע הס"מ בכף ירכו והזיקו שם, ונעשה צולע על ירכו עד יום מותו.

וכאשר הבין הבעש"ט כי גרם הס"מ היזק לחברו, הוזיק בו בחברו בגערתו ואז נתחזק הרב הנ"ל, ואחר־כך גער הבעש"ט בגיוסה בס"מ ואמר לו: "לך מעמנו, ואם לא תלך לדרכך אני אגרש אותך אל המקום שעזא ועזאל אסורים שם, וגם אותך אאסור שם עמהם". ואז הלך לו מהם.

ויהי כאשר הלך מהם, התחפש והראה את עצמו לרוכל מוכר תפוחי־ברשים וסלו על כתפו, והלך לבית הבעש"ט בכדי שיקנו ממנו איזה דברים ויזוקו. ונודע זאת לבעש"ט, וירץ תיכף לביתו וגער באנשי־ביתו לבל יקנו מהנ"ל מאומה. ואמר לו הבעש"ט לס"מ: "מנגד תראה עומד כרי של תבואה של השר". והלך הס"מ לשם תיכף והוריד אש וישרף את כל הכרי. והבעש"ט וכל אנשי־ביתו ניצלו ממנו.

זה סוד הגלגול

המגיד ממעזריטש ביקש מרבו הבעש"ט שיבאר לו הפירוש בזוהר הקדוש על "ואלה המשפטים" – "רא רזא דגלגוליא". אמר לו הבעש"ט שייסע ליער אחד ויראה שם אילן אחד ומעיין תחתיו, ויתעכב שם עד השעה הששית ואחר־כך ישוב לביתו.

נסע המגיד לשם, וראה איש אחד בא עם סוס, עייף ויגע, ואכל ושתה ונסע לדרכו, ושכח שם ארנק שלו עם המעות. אחר־כך בא שמה עוד איש אחד, וישב לפוש ומצא את הארנק עם המעות ולקח והלך משם. אחר־כך בא שמה עוד איש אחד, עייף ויגע ועני ובהדרות, ואכל פתו אשר היתה לו ושתה מן המעיין ושכב לפוש ולישן. אז בא בחזרה האיש הראשון, ושאל את העני: "היכן הוא הארנק עם המעות אשר שכחתי פה?". והעני לא ידע מאומה על אשר הלה דובר אליו. בקיצור, העני הלז קיבל מכות, כי היכה אותו האיש מכות־רצח.

אחר־כך, כשהגיעה השעה הששית, נסע הרב המגיד ממעזריטש לביתו, וסיפר לרבו את אשר ראה. אמר לו הבעש"ט, שהאיש הראשון היה חייב לאיש השני את הכך המסויים אשר היה בארנק ולא היה לו לשלם, ובא לדון לפני האיש השלישי, שהיה דיין, ופסק הלז את דינו ופטר אותו בלי שום חקירה ודרישה. על כן עתה, על־ידי הגלגל, שילם הראשון לשני, והדיין, הוא האיש השלישי, קיבל עונשו. וזה שאמר הזוהר הקדוש על "ואלה המשפטים": "רא רזא דגלגוליא".

שיחה עם נואף

פעם אחת נסע הבעש"ט בדרך עם גבאו ר' ברוך, שהיה עדיין בער. ועברו ליד ארמון אחד. ולא היו מניחים ליסע שם, ורצו אליהם העברים להכותם מאוד. אמר להם הבעש"ט שהוא דוקטור גדול, והוליכוהו אצל הרוזן שהיה חולה. אמר לו הבעש"ט: "תהיה לך רפואה, רק דע שהמחלה שלך היא שאתה נואף גדול, ובעתיד מן ההבה שתמעט בתאוות המשגל". אמר לו הרוזן: "איך אפשר זאת? אתה הייית יכול זאת?". אמר לה: "אני כבר זקן הבטלו אצלי התאוות". וקיבל עליו הרוזן.

כשנסעו משם, שאל רבי ברוך: "רבי, למה לא אמרת לו שאתה יהודי ומנע ממנו התאווה?". אמר לה: "הייתי או צריך צו גייבען צי פארשטיין א גוי וואס א איד איז, וואס? לא רציתי". והיינו הייתי או צריך להסביר לגוי יהודי מה הוא, וזה לא רציתי.

היתומה

מעשה זה סיפר ר' ישעיה ש"ב מאוריסטן, והוא שמע מפי האשה עצמה, שהיתה בת מאה ועשר שנים ואמרה לו כי זו ברכה מהבעש"ט.

(המשך בעמוד הבא)

ימינה לכיוון הגבול ושמאלה לכיוון הים

סיפור מאת יעקב גרשון

א

על כביש אפור שתחילתו בשער ברזל כפול וסופו בפניה מתפצלת – ימינה לכיוון הגבול ושמאלה לכיוון הים – נער במטושטש דמויות צבעוניות זית. רקיעות נעליים גבוהות שבתחילה נרמו כמעין רעש המלווה את ודיף הגשם הרק ואשר העירו את איש המילואים המנומנם. שבכלוב השמירה משנתו היו שיגרתיים באווירה המשמימה שהישרה הכביש בדרך כלל על הבאים בשערי הישוב. רק לאחר שהסט הלון ההוה ניתן היה להבחין בקבוצת חיילים שקול נשימותיהם השורקות העיד על ריצה מתמשכת שהחלה מן הסתם במרצב סמוך שממנו נעקרו משקי שינה בעטיו של תרגיל מתנשטי. ממקומו הנוח יחסית – סוללת מכשירי קשר, טלפון, רדיו ותנור חימום חשמלי שהפך לחלק אינטגרלי ממספרטורת החדר הזמה, וזאת בלי להזכיר את עריסת העתונים והשבועונים שרבצה – חלקה במהופך – על דרגש ארמים בפינת החדרון – יכול היה איש המילואים לתהות אם אין אחד מן החיילים הצעירים אך מקסמים בעטיה של איזו עייפות מתמשכת אלא גלגול קודם שלו. נכון, הנשק היה אחר ואולי גם דברים נוספים – זה התברר לו בוודאות כשישב אמש עם ששה חיילים מיחידה זו בחדר האוכל הקיבוצי. ואכן, יש וודאי ממש באמירה, כי אינך נכנס פעמיים לאותו נהר שמותיר אותך רטוב מיד עם דריכת הרגל הראשונה. זה מה שקרה בנהר הירדן. קול רעש עמום העיד על התקרבותו של קומנדקר צבאי. רכב של משמר הגבול בלם ליד שער ואנשים עטויי תרמוליות העידו, כי הגיעו למקום בדיוק מאותה סיבה. אור יום מלא הפך את מנורת הקריאה שדלקה משך רוב שעות הלילה לכתם צהוב חיוור. לאחר סגירת הדילאות שאמורות היו להסתיר את פני החדר מעיניים לא קרואות ננעלה דלת החדרון. בהילוך איטי ומבט בוהה צעד חייל מוריקו לעבר שביל שהוליכו אל מתקן שירותים מאולתר. רגליו היו נטועות היטב בקרקע כשעשה את צרכיו.

במעלה רחוב שטראוס נשטפה מדרכה בבואת צפורים דביקה ושיקול דעת בלתי־זהיר כבר הביא לכאן מספר לא קטן של רגליים למצוא עצמן מחליקות על עיסה שחומה שיש מבין העוברים שסברו כי היא בוץ. סברה לא מציאותית בהתחשב באופי הקרקע שמתחת לפני המדרכה, כפי שאחד מבעלי המקצוע הגדיר זאת לא אחת. יש דברים שאינם קיימים אלא בזכרון משום שהמציאות השחיתה או שינתה אותם לבלי הכר. אך קטע זה של רחוב שטראוס ודאי לא נימנה עמם. והרי עם הסתלקות הזכרון המסויים של כל אחד ואחד נעלמים מיליוני מציאויות שאינן קיימות אלא באותם זכרונות: אם ניקח את רחוב הנקון שתחילתו במקוה ישראל וסופו ברחוב ההסתדרות, ונקבע שהוא חולק בשתי כיכרות – כיכר השבעה וכיכר השלושה, וכן ייקבע שבחלקו השמאלי, אם אתה בא מכיוון ההסתדרות, ניצבו שני בנייני מגורים, ואחרי כיכר השלושה שימש חלקו כמגרש כדורגל של מכבי וחלקו הימני שלאחר הכיכר היה "מגרש הכושים", ותוסיף לכך את ספסלי האבן שמצביים היו היכן שניצב כיום קולנוע "מכבי" (על יד קפה "מכבי" המפורסם) – יתברר כי כל זה אינו אלא דמיון שנגמר עם הזוכר אותו. לקראת שיא השיפוע של הרחוב יכול היה להבחין במונית שבתוכה ישוב נהג מנומנם. על מושבי הנוסעים ישבו שני חרדים ונראה היה שכאיש חילוני הוא עשוי למצוא עצמו כאן כמיקום. ואכן, בתוך פרק זמן קצר מצא עצמו עם עוד שני אברכים – אחד מהם צמוד למכשיר ווקמן. כאן התניע הנהג את המכונית ויצא לדרך, שכמסתבר חלפה על פני רחוב מלכי ישראל לפני שהגיעה אל בניין הטלוויזיה ומשם בחרות לכביש ירושלים–תל־אביב. מטרפסת אבן בלתי צבועה ועד לכביש בריטי עשוי בטון קטצר מספר מחיאלים שלאחר גשם ראשון על רצפת כורכר רטובה. מעבר לכביש ועד לעץ השיקמה היו חולות זהב חמים ובצל השיקמה פרי ג'וקס שחרור שבנופלו ארצה הפיץ ניחוח מתוקתק שכל קשר בינו לבין הסמים המשוחררים לא היה אלא מקרי. יש התנסות מוצלחת ויש התנסות שאינה מוצלחת. התנסות שמתחילה ב"[illegible]" "בארק" וסופה בשינה פסיכודלית בריכת שני הורים בברווזי סטריפ עשויה להיות מוצלחת – תלוי במצב הפסיכולוגי עד לשאיפה הראשונה. במרתף חולי שבין בית הרשת לקרון המוכלה עירונית ניצבו נטולי חשמל חמישה בתים שאכלסו קצת פחות מחמש משפחות פתושות חול. זה היה מחוז בוידה נגפה מראש וחלופה הוויה להתגעגעויות שלהן היה עד כמתבונן מאחר.

ב

ארם שעיקר עיסוקו בא לידי ביטוי בהחתמת והתמת מס בולים ובלו, וזאת לאורך תקופה שאינה פוחתה מעשרים וחמש שנה, נעץ את עיניו בפעם המי יודע כמה בבמה שהוגדר על ידי האיגוד המקצועי שלו כ"בית ההבראה לעובדי ההסתדרות" ונאלץ לשאול את עצמו שאלה חסרת מענה: כמה באה לידי ביטוי מעשי הקביעה שטרחו להרגיש באוזניו אין ספור פעמים, כי רכוש ההסתדרות הוא בעצם גם רכושו שלו. כרי דשא נרחבים שלשלט "לא לדרוך על הדשא" הבטיח את מראם הכמו תמונתי דמו בעיניו למעין משאת נפש שמרוחקת ממנו באורח תמידי כבמסורת יד. נכון, היו זמנים שהעדיף לבלות יומיים במלון מפואר במחיר שוות של שבעה ימים או יותר במה שנראה בעיניו כמעין קופת־חולים משופרת. אך עתה דומה היה שגם כך אפשר לשאוב קמצוץ של הנאה פאסיבית מן המראה שנשקף מחלון חדרו – חדר שהמשתנת לו נמסר אצל פקיד הקבלה זה לא מכבר. המבנה הארכיטקטוני המיוחף מכל בעצים בעלי התק ואת הים ניתן היה לראות אם כי בקושי רב. נכון, לשבת בכסא ואגרבי משוט ולצפות אל מרחבים ארץ־ישראליים – יש שוו כשלעצמה משאת נפש המתגשמת מעצם הוויתה. אך הרצון להיות תמיד באיזשהו מקום אחר שאיננו כאן – רצון זה צרב משך שנים בעורו. כאב עצום מילא עתה את בית החזה ועל פי יותר מנסיון אחד ידע, כי רק בהופכו לדקירה חדה ומתמשכת נתון הוא בסכנה. מקלט המונית שנטלה אותו מן התחנה המרכזית מרחק עשר דקות נסיעה מכאן השמיע נעימה דרום אמריקאית, שהחזירה אותו אל נסיעה כמו זו בחיסיה הרבה יותר מוקדמת שלה. והרי רק אז הגיע לראשונה אל עיר זו מבלי שידע אל נכון דבר על מרכזיותה העתידית בחייו. כאן גם נקבר קבורה שנייה – הראשונה היתה קבורה ארעית – חייל נטול מדים, בירדן. ארם יכול היה לשאול עצמו עתה – משנותרו רק הוא, כסאו הארעי ועיניו השלוחות אל קבותיו של הים – את חלקן מן השאלות שהציקו לו לאורך זמן. הנה, למשל, באותה מידה שבבגע הגיע לכאן יכול היה שלא להיבבע ולהגיע למקום אחר. והוא אכן היה במקום אחר, והיו מי שאמנם בחרו להגיע לשם ומצבם על פי כל קנה מידה היה עדיף על מצבו. ולא רק זאת אלא שגם הפציר בו לא אחת להישאר שם ואילו עשה כדבריו – ולא היתה לו לכאורה שום סיבה שלא להיענות להפצרות אלו – היה יושב עכשיו על כיסא אחר במקום אחר וצופה אל מראות חיים אחרות. סירות מירוץ ומעבורות יפיפיות היו הדבר הראשון שקידם את פניו עם ההשכמה המאוחרת שהרשה לעצמו באותו יום. הוא לא שאל עצמו מדוע סירות אלה אינן שלו ולא היה לו כל רצון של ממש למצוא עצמו על אחת מאותן מעבורות (כפי שנודע לו אחר כך, לא סבבו אף הן אלא סביב אותו אי עצמו כשעל סיפונו תיירים משתאים שהשקיפו גם הם לעברו. הכל זאת יכול היה להימצא במצב שונה מכפי המצב שהוא נתון בו עתה, מצב שבו אירוע קטן ובלתי נחשב זה מצוי אצלו רק בזכרונו הפרטי. בצער הסטני ומבט מהוהר הקים עצמו מעם הכסא שנצבע מחדש לפני זמן לא רב ופסע אל פנים החדר לעברה של אשתו שקול נשימותיה האיטי הישרה עליו פתאום מן שלווה מתוגנת. שפתה העליונה שמאז ומעולם התנשאה מעט גבוה מן הרגיל התנועעה בתנועה בלתי מורגשת בעטיו של אוויר נשמי האטו ושער ראשה השחור חשף בכל זאת שורשים לבנים פרי צמיחה מונוטונית שלא נצבעה בעיתה. בשל רפלקס מותנה משנים נתן ארם אל שער אשתו, וספק נושק לו ספק דובר אליו העירה משנתה הקלה. האשה פקחה עינה אל אישה ובאחת נמשכו אף ריסי עינה האחרת מדבקותם הזמנית. ידיה נשלחו אל על ואחזו בצווארו ברפיון. היא העלתה בזכרונה האסוציאטיבי תמונה מטושטשת מביקור חטוף ברומא עת השקיפה בהשתאות על בר עתיק יומין ועליו ציור אשה ואיש, ובאחת הניחה עצמה לכאב ישיבה. עתה, בחלון הכפוי הבהוך שבבית ההבראה הזה היתה נאלצת להודות, כי שיקוליה הפעוטים לאורך הדרך לא היו בהכרח מוצדקים, ומכל מקום – וודאי לא מתאימים למציאות. היא שאלה עצמה תוך כדי העלאת החלוק על גופה התופתני, אם דעתה זו כיום אינה תוצאה ישירה של גילה והאם דעות אינן אלא תוצאה של גבבים משתנים, ובכאלה, פוסלים מראש כל סיכוי ליצירת שינוי נוסף. רדופה מחשבות חסרות הגיון אלה הרפה את דלת חדר הרחצה שהסמיכה הריקה הרישית, תבלעה בקול מים זורמים. ארם, שגם מבלי לפתוח את הדלת יכול היה לראות את גופה העירום בעיניים עצומות היטב הדליק את מקלט הטרנזיסטור שנשא עימו דרך קבע בכיס מקטורנו ושמע את קול הזמר מבלי להקשיב ולו למלה מדוברת אחת. נותרו עוד עשר דקות לארוחת הערב והוא לא התכוון להחמיץ אותה.

ג

המסע תוכנן לפרטי פרטים ומבחינות רבות התמיים עוד בטרם החל. בכל זאת, היתה ההתחלה בניו־יורק ומשם לבוסטון. מבוסטון לבאפאלו, ומבאפאלו לטורונטו. מטורנטו חזרה לבאפאלו ומשם לקליבלנד. מקליבלנד לשיקאגו ומשיקאגו לדה מוין. מדה מוין לדנבר ומדנבר לילוסטון פארק. מילוסטון לאורך נהר הנחש לרינו, מרינו לסאן פרנציסקו. מסאן פרנציסקו ללוס אנג'לס ומשם לסאן דייגו. מסאן דייגו ללאס וגאס ומשם לאורך כל הדרך לוואשינגטון. מוואשינגטון חזרה לניו־יורק ומניו־יורק לתל־אביב. בנמל התעופה היתה השעה שתיים אחר חצות והיורדים מן המטוס התפצלו לשני תורים בכניסתם לטרמינל. הם עשו כן בתואם למין קוד כתוב שניבט נוכחם בכניסה. הפירים הבקיאים בעד לכיוון אמריקה והאחרים התמהמהו מעט בעטיה של מודעה שהגדירה אותם כבון "תיירנסט". בתור שלפני פקיד ההגירה עמדו חלק מן הנוסעים כרעבים בפתחה של מסעדת יוקרה ברדנית. פה ושם היה פקיד הגירה שחור שולף ספר ומרפרף בעיניו ברשימה נסתרת. המסע האמיתי החל עם הנסיעה הראשונה באולם הטרמינל. למתבונן חיצוני לא היה בכך שום דבר יוצא דופן. איש דוחק לפניו עגלה ועליה מזוודה חדשה. הישר־למולו ארם המנופף בידיו. בדיעבד יכול היה אף להיזכר, בשבתו אל מול חלון פלסטי ובהאזינו לרחש שגרמה כמעין רקיעת רגליים מרוחקת בתחושה שאפפה אותו עת נטל מכונית אמריקאית מחברת השכרה ומשך שעות התמכר לרעד כפוי ומונוטוני של רוחש דלק אוטומטית. המכונית נעה לאורך כביש מהיר ומושבה האחורי קלט בסדירות קופסאות פח ריקות של משקאות קלים שתכנן הרוק לא אחת ב"רסט אריאס" כל ארבעים או חמישים מייל. באחת המדינות נוכח לדעת להפתעתו, כי בישבו על אסלת השירותים מדלדלות רגליו מעל הרצפה מבלי יכולות להגיע אליה. באותם רגעים לא היתה למות שליטה עליו והוויונות של פיטה גופה מלופפת תבריכים שנפרמו לא העסיקו את מוחו. צפורים שחורות, דקות, נעו בהלול בין בניינים עתיקים ללא תכנון או מסלול מחושב, מצוחצות, צוויחות חרות ונאחזות בצפורני רגליהן המעוקלות בפינות גבוהות. זה היה סימן לפסח והן תמיד סבבו במעגל השטח הגדול, בלילה, לא הגמיד דבר יוצא דופן. לאורך מסלול נפוש בצד בתים צבועים אדום קלוף ביתן היה לאסוף בולי סיגריות ללא פילטר ולעשבן אחת לאחת. לאורך רחוב שישים שהחל כמדומה ב"גן תמר" או שמא נסתיים בו ועד לאחר טרה־סנטה נעו ילדים אל פרס שבת המוקף בבית ספר נוצרי ויש שנקלעו אליו גם ילדים אחרים שהורקפו פתאום על רגליהם למשמע תפילה לטינית. קירות צירופים סגרו על שולחן עגול סקלפים גלויים נחו עליו בצד שטרי כסף ארץ־ישראליים ומטבעות של חמישה גרוש, גרוש וחצי גרוש (מנייר). ארם ישב על כיסא קלוע והבעה משועממת סקר סידרה של ארבעה־עשר קלפים שתעו בין אצבעות ידו ימינו עד כי נדמה שעמדו ליפול בכל רגע. סיגריית "אסקוט" נחה בזווית פיו ועשנה חדר בעקשנות אל מבעד לריסי עינו השמאלית. לאחר הרהורים ממושכים ובמבטא פולני כבד, הכריז: "אני גמרתי". התכילה שבידו התפרדה לקבוצות של שלוש וארבע ואלה נחתו ברכות על שולחן עץ. לינקה, מונייק ותקה פלטו אנחות יאוש חרישית ושממו אף הם את הקלפים מידם. ארם שלח ידו אל שטרי הכסף והמטבעות והעבירם בתנועה סיבובית אליו. שתי מטבעות של חמישה גרוש וגרוש נפלו על הארץ והשמיעו שתי נקישות עמומות. איש המילואים פקח את עיניו וראה חשוך ארמום. "מה", אמר, בעודו נועץ עיניו בתנור חימום החשמלי שאורו נבץ בחשיכה. הוא שמע את חברו אומר – "האוטובוס הגיע, יאללה להעמיס ציוד", וידע כי שירות המילואים שלו תם.

ברעם, ינואר 1986

דליה הרץ

ניסן אחרון (בקיבוץ)

ליוהר

שכבתי בעגלה באמצע הכרם ומתחתי האדמה כשמונים מטות.
וכאב לי מרב היפי של הגלבע ועננים ירדו עלי
ולהולזר את פני (ושם איך שהוא הכרתי את עצמי ועתידי סמן היה כמו בתוך ביצה)
ולא השארתי שם דבר. דבר לא נותר מלבד העבודה שהייתי שם בעצמי.
הבבקרים אפשר לראות את בית־הסהר של העמק, כאלו הוא שומם.
וטרקטורים יוצאים לשבילים שונים כמו במשחק ירידתי של כדורגל.
ויש קבוצות גדולות בין הגשים. הן משתהות ומשתהות ומשתהות
בלכתן מן הצריף אל הצריף. השמש יורדת לבסוף ומגלה את
העולם, וגו צללים וילדים. רחוקים הפרות והכבשים. כאן הדשא,
מכאן לגפן. מתקדמים מבין לברה. הרוח הופכת אותנו מיודעי דבר
ליודעי כל.
גם אם ימות הכל, כאן ישאר חי, מלא מזל. מבורך. בלי שידע בעצמו.

בין סמכות להשראה

מאת אפרים שמואלי

כיצד התכנים ימי משבר לעת לחשוב מה הן הנחות היסוד לעשייה רוחנית, שתתכב עלינו את התרבות הלאומית־הישראלית מתוך האמונה, שאפילו אין בעקבותיה מוחלטות אחרונה ומוחה, יש בידים להנחות את דעת רובו הגדול של הציבור היהודי היושב במדינת ישראל וגם לחייבו במעשינו המרובר במחשבה, המתאמצת לסייע בעיקר ל"חילונים". שיהיו "חילונים מדעת". כלומר – לא יהודים "חופשיים" מחמת חסרון דעת היהדות, בערות כפשוטה האטימות רוח למכירה, ואף לא חילונים מהיסח דעת: מחמת בריחה, לאריכפתיות, התנכרות ועדינות, אלא יהודים הרואים עצמם חילונים מתוך הידיעה של פלא קיומנו כעבר ההתבצרות בהווה יהודי למען עתיד מתוקן. הרי כאן נסיון לשרטט הנחת יסוד חשובה על כוחה וגבולה של המסורת הלאומית־הישראלית.

בשם תרבות כיניתי מערכת של משמעים, המפרשים את תורת המגמות (האנטולוגיה) של הציבור מבחינת הדעת המעשית, הדעת העיונית והדעת הסוטריולוגית. כלומר – דעת הפדות לנפש היחיד והגאולה לכלל האומה. המשמעים מתלכדים יחד כדי איזון יחסי של כוחות הציבור, של אלה השואפים אל המרכז ושל אלה המתרחקים ממנו. אינטרסים אמיתיים ומדומים של יחידים וקיבוצים נלחמים זה בזה, ואינטגרציה שלימה, בלי מתחים, כמעט שאינה בגדר האפשר. מרכיבי התרבות: דת, מוסר, אמנות, כלכלה, ארץ, לשון ועוד. נאבקים על טובות ההנאה של הדבקים בהם. כל אחד ואחד לפי צרכיו, על מקום נכבד ככל האפשר בזכרון הציבור, בדמיונו ובהתנהגות בעין יום־יום: אלו מרכיבים ונושאיהם יתקבלו יותר ואלו יודחו, כיצד יתפרשו וכיצד יתבטאו וישתלטו בתרבות מתמודה או מעורערת כולם ותוסר האיזון בין המשמעים, המתחים מגיעים למאבקים קשים. כמו שאתה מוצא בתרבות הלאומית־הישראלית בדורותינו. אבל תרבות זו היא ישות חיה, ואותה מצווים אנו לחוק ולהעשיר.

בשום פנים אין להסיח את הדעת מכוחה של המסורת ("הטראדיציונליזם"), הפועל בכל תרבות מתרבויות ישראל. על המאבקים שבין התרבויות, שכל אחת מהן מבקשת לפרש את קודמתה לפי רוח עצמה, לתקנה ולהיבנות ממנה, ועל המאבקים שבין האליטות היוצרות, המעצבות את התרבות, העולה בזכות יצירה חדשה ונועזת, יש להוסיף את המתח שאינו פוסק בין כוח ההתמד של מסורת הצורות המיבנים. לבין היצירה החדשנית. שהיא עצמה מבקשת להתלבש בהם. כדי להתבטא בהם בעליל. הרוח היוצר – ניתן לומר בעקבות הוגים רבים בענייני תרבות (כגון, הגל, וו. פון הומבולדט, בורקהארדט. ג. זימל ואחרים) – מבקש להתבטא באובייקטיבאציות של עיקרי דעות ואמונות, קבעי מנהגים והרגלים, דפוסי חיים ומסגרות משפטיות. כללו של דבר המהפכה שבכל תרבות משתדלת לקבוע את עצמה מסורת לדורות, כדי להבטיח את חירות פעולה. החירות כאילו איננה בטוחה בעצמה עד שאינה נעשית חרותה על לוחות מוצקים של מוסדות ומצוות. "הרוח האובייקטיבי", הרואה את עצמו כביטויה הנאמן של היצירה הספונטאנית, שוחר קבע של מהות, אחדות ורציפות, "בהגה של עולם", הדומה למבע הפיסי.

כבר התפעלו רבים מגודל עוצמתה ההתמדית של הסטאטיקה היהודית. כפי שנוסדה מכוח הדינאמיקה של כל תרבות מתחדשת. יש הוגים, שתיארו כסכסוך "טראגי" את המאבק שבין הסטאטיקה של מסכת המבעים והמיבנים שבכל תרבות לבין הדינאמיקה שיצרה אותם, משום שלעיתים קרובות מתבטאות בזכות התרבות הספונטאניות כיסוי מתגבר, מעוות, כשהתרצאות מתגבשות ובאות, שלא ממין הכוונות, והצורות המעוצבות, ברוב דעת וברוב עמל, שוב אינן הולמות את רוח יוצרה, הנסתר והנגלה, התוך והקליפה, שבא "רק" לשמור עליו, יורדים כרוכים בכל מעשה תרבות. "תיכור" מתלווה למעשה "השחרור", ובני התרבות, ככל שהם בוניה ומעצביה, הם גם בהכרח ילודיה, שיצירתם תלויה בה. הם נולדים אל תוך מערכת סדריה, ומסילותיה הם סרים לתוך נופים חדשים.

מכאן אתה למד המסריץ על עצמו, שהוא יהודי "חילוני", שפרק מעליו עול תורה ומצוות, ואין עליו זיקת העבר, באמת אינו ריבון לעצמו. לא הוא ברא "את כל אלה", לא בכוחו ובעוצם ידו נעשה כל חילה של התרבות, שממנו הוא נהנה, שבו הוא מואס, או שאותו הוא רוצה להעלות ולתקן. כבן תרבות, הוא גם יורש. אם ברב ואם במעט, יוצרי התרבות הם גם יצוריה, מעשי ידיה המעצבות את מסלול רוחם והוויות חייה. אמנם כוח היצירה הוא עיקרם. ורק בזכותו של זה הם בונים ומקימים צורות ומיבנים לתרבות החדשה. אבל גם בזה הם חוזרים ונתפסים, נכבשים ונכבשים, כפועלים ופעולים כאחד. "מלכות הרוח האובייקטיבי" (כלשון הפילוסופיה האידיאליסטית) נושאת בקרבה כוח כל־אישי השואף להיות ממשות עצמאית עד היכן שידו מגעת. על כן, דומני, שטעות היא לתאר יהודי בימינו כיחיד. בורח לעצמו וריבון לעצמו, אלא יש לומר, שהוא בן תרבות היסטורית מסויימת. שותף לרבים במשר בין אישי רחב שהוא אופק עולמו. אמנם, יש, כמובן, הבדל גדול בין מי שמבקש ממסורות התרבויות השראה ותועלת חרות, על פי צרכיו, לבין מי שמקבל אותה עליו כסמכות עליונה בלא ערער על הנחותיה־מצוותיה.

עם כל גודלה של מידת החידוש היוצר של בני התרבויות, בעיקר כשהם מתבלטים מקרב האליטות המובילות, אין להסיח את הדעת מיד המסורת החזקה עליהם, לקיים ולשמר מה שנותר לפניהם, אפילו בתוכם פנימה, בעוד שהם רואים את עצמם מרדנים ובני חורין למעשיהם. הסכסוך הוא קשה. ולא בהגדרה "טראגי" וכגירסת ברדיצ'בסקי או גיאורג זימל, מחבר התורה על "הטראגדיה של התרבות"; כשהיצור מפריע ליוצרו ומעכב את כוחו ליצירה, לא כל שכן כשהוא קם על יוצרו, גדולה התקלה. צורות התרבות, שבאו אלינו בירושה, אורחות חיים, מערכות דעות ואמונות, סדרי חוקים, מושגים וגם אופני דמיונות והוויות. הם כישרים לכוח היצירה של הדורות, שהשקיעו בהם את רוחם והטביעו עליהם את חותמם בסיטואציות היסטוריות מסויימות. גיבושי יצירה שנשתקעו, נתמסרו ונקדשו, אבל שקעים אלה יש בהם גם כדי לסייע לבני התרבות החדשה. רכובים אנו על כתפיהם של הראשונים. אבל אפילו כשאנו הולכים במסילות "הרוח האובייקטיבי" בלי משים, אין אנו מוותרים על ייחודנו. ולעיתים קרובות נהפכים הסייגים לסייעים.

כלל זה נקוט איפוא בידינו: כוחה של מסורת בכל תרבות, העושה סייגים ברמות צורות קבע, מהירות מקדשות, מימסדים שתלסנים, המתגברים לרוב לתוכן המכוון על ידי היוצרים בתחילת הבניין. כוח משמר זה נאבק עם כוחות השחרור שבכל יצירת תרבות חדשה, ואין כאן בפשטות מנצחים ומנוצחים, היחיד נקלע בין שני הכוחות ועליו לשתף את שניהם בקרבו. על כן ראוי לתאר בהרחבה את מסילות התרבות הרבנית ומסילות תרבות האמנציפציה, כלומר – מערכות הכוחות המשמרים והאמנציפאטוריים, שעמם נאבקת היום התרבות הלאומית־הישראלית, מתוך רצונה לחדש אינטגרציה של זהות יהודית, אישית וציבורית.

כזה

יהודית כפרי

כָּזֶה.
עִם כָּל הַחֹם
וְכָל הָעֶצֶב.

יֵשׁ שָׁם וַדַּאי
שׁוּרַת עֲצֵי לִבְנֶה,
הוֹלֵךְ בָּהּ יְחִידִי
מַשְׂבִּיעַ אֶת הַמְּהוּמוֹת,
נֶעֱצָר
מַקְשִׁיב
הָיָה,
לֹא, רַק נִדְמֶה,
בְּתוֹהַר סַלְחָנִי
מַמְשִׁיךְ לָלֶכֶת.

כָּזֶה.
עִם כָּל הַחֹם
וְכָל הָעֶצֶב.
הָיִיתִי יָכוֹל
פַּעַם...
נְהָרוֹת זֶרֶם
שֶׁל מַיִם
שֶׁל מִלִּים
לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהַפְסִיק
אֶת זֶה.

שׁוּרַת לְבָנִים
שֶׁהָאוֹר בָּאָתוֹ בָּהּ
וְאֵינוֹ מֻתָּר.
אַף־עַל־פִּי שֶׁמֻּאֲמָר
כָּל כָּךְ מְאֻמָּר.

("סוֹף הַקַּיִץ",
הוּא כָּתַב,
"וַאֲנִי לוֹבֵשׁ עֲדַיִן
אֶת מִגְבַּעַת הַקַּשׁ
וְאֶת סַנְדְּלֵי הַקַּשׁ שֶׁלִּי".

נָזִיר שֶׁל בְּדִידָה
הוּא הָיָה,
קַשׁ.
עַד הַסּוֹף
בְּמַלְבּוּשֵׁי הַקַּיִץ הַקַּלִּים
הָלוֹךְ, הָלוֹךְ.

שׁוּרַת הַלְּבָנִים
נִמְשֶׁכֶת,
בִּלְתִּי נִגְמֶרֶת,
וְהוּא הוֹלֵךְ, הוֹלֵךְ
כָּזֶה.
עִם כָּל הַחֹם
וְכָל הָעֶצֶב

לוֹבֵשׁ מְעִיל
כְּבֶגֶד הַתְּהוֹמוֹת
שֶׁמַּתְחִילוֹת לִנְשֹׁב.

נִגְמַר
הַקַּיִץ שֶׁלּוֹ.

מאזן הטריות

מאת טליה רפפורט

„צבע טרי", מוזיאון ת"א, שד' שאול המלך 6, ת"א.

ביוזמת אבנר שלו, יו"ר המועצה הציבורית לתרבות ואמנות, חברו שני המוזיאונים הגדולים לתערוכה גדולה משותפת לכבוד חגיגות שנת ה־40 למדינה. המטרה המוצהרת היתה לתת תמונת מצב של אמנות הדור הצעיר, זה שנולד אחרי קום המדינה.

על ההגבלה השרירותית של המשתתפים לילידי 1948 ואילך אפשר להתווכח, אך זה היה הפתרון הנוח ביותר כדי לצמצם מעט את השדה העצום ולמנוע את התערוכה הזו מלגלוש למספר אוכלוסין של כל אמני ישראל. אמנם כתוצאה מכך נוצרו כמה אבסורדים, כמו העובדה שאי אפשר היה לכלול, למשל, בתערוכה את משה גרשוני, שנחום טקיקן או יאיר גרבוז (שהצבע שלהם דווקא מאוד טרי בתערוכה אבל הם מעט מבוגרים יותר, בעת שבני הדור האמנותי (יחזם פרוה, גבי קלזמר) כן מוצגים, אלא שאם לא היה נקבע גבול נוקשה והולה, היה אפשר להוזר על עוד שנה ועוד שנה ולסגן פנימה את כל הטובים והמעניינים, עד שבהדרגה לא היה נשאר דור צעיר, וכולם היו צעירים...

במוזיאון תל־אביב ערכה אלן גינתון מאזן של תחום הציור שמסתכם ב־43 ציירים וכולל, למעשה, שני דורות אמנותיים. הדור הראשון פעיל בשטח זה כ־15 שנים ורבים מבין הבולטים בו מלמדים במדרשה ברמת השרון או ב"בצלאל" בירושלים (נאמן, ברחום, בוריקובסקי, גבע, דוזו, ליבגט, אבריטנה, קלומר, טרה, ריבו). לפיכך יש להם חלק משמעותי בעיצוב פני הדור השני, שמוכר לציבור רק שנים אחדות ובמקרים אחדים רק חודשים ספורים.

נוצרת כאן, איפוא, פרישה מעניינת של שתי מגיפות השפעה מרכזיות ("בצלאל" – המדרשה) שגבולותיהן מיטשטשים בהדרגה ומתמזגים בשטח, בפעילות בגלריות, שאליהן מתנקזים גם יוצרי בתי ספר אחרים. בתקופות מסויימות, קצרות למדי, דומה כי אפשר היה להבחין בין בוגר "בצלאל" לבוגר המדרשה. היום זה כבר קשה יותר והקשר הנוכחי זה גם לא רלוואנטי. חשוב יותר לראות את המפה השלמה, והיא רקומה בכל הצבעים ובכל הסגנונות.

בעבר היו בארץ שלבים שבהם היה הציור הפיגוראטיבי דומיננטי ואחרים שבהם שלט המופשט. כיום, בהתאם לרוח הפוסט־מודרניזם – הכל הולך. התערוכה משקפת את המצב, ואי אפשר היה, בעצם, לעשות היום תערוכה שאינה פלוראליסטית.

ניתן, איפוא, לראות כאן ציור פיגוראטיבי לצד מופשט, ריאליזם צילומי לצד אקספרסיוניזם חופשי, ציור "טהור" לצד ציור "מלוכלך", אמני "בין־לאומי" לצד סממנים לוקאליים ומזרחיים, ביטוי ישיר ופשוט לצד אינטלקטואליזם מתוחכם, צורות גיאומטריות חדות לצד כתמים אמורפיים, צבעוניות עכורה־עמומה לצד סטנוניות קרנית, אמירה אירונית משולבת לצד השגבה בוטה, עבודות קטנות ומיניאטוריות לצד עבודות ענק מונומנטאליות.

כל המיגוון הזה קיים היום גם בחו"ל ורק טבעי הוא שהמיקרוקוסמוס המקומי ישקף זאת, אם כי קורה שאופנות מסויימות לא נקלטות כאן היטב (כמו הניאו־גיאו הניו־יורקי העכשווי).

במסגרת הקשת הרחבה של התערוכה הזו מוצגים, כצפוי, כל האמנים שכבר זכו להכרה מוזיאלית (אם לפני שנים ואם בסידרת האמנים הצעירים שמציג יגאל צלמונה במוזיאון ישראל בשלוש השנים האחרונות), לצידם מוצגים אמנים שאמנם, משהו הובאו לידיעת הציבור על־ידי הגלריות הפעילות ("בוגרשוב", "ארטיפקט", "מימר", "רגע", "גזלו", מ" "רביר", "גימל", "שלוש"). אין בתערוכה הזו אף לא אמן אחד בלתי מוכר לחלוטין (לי לפחות) וגם אין זה מתפקידה של מסגרת כזו לגלות כוכבים חדשים, אלא רק לבחור מתוך ההיצע הקיים את הבולטים והאיכותיים.

כלליות, הבחירה צפויה למדי ונבונה למדי. כשלושה רבעים מן המשתתפים היו נכללים בתערוכה מסוג זה בכל מקרה ועל־ידי כל אוצר. ההבדל בין התערוכה הספציפית הזו לבין תערוכה אפשרית אחרת מתבטא בעשרה אמנים, שאפשר היה לוותר עליהם, או להחליפם באמנים אחרים (כמו ציירינסקי, פרבובראי, וילברמן, צינבריג, אייל, ללוש, פרחור, אם הם לא עברו את הגיל).

הרבע הלא הכרחי בתערוכה הוא מעין תוספת של גוני מישבה, שבחירתם מושפעת גם משיקולי טעם והעדפה אישית ולא רק מבדיקה אובייקטיבית. הם עשויים להעשיר מעט את התמונה, אך לא לשנותה או לקבוע את רוח הדברים. "רוח הדברים" זה סיפור לארשסוס שדורש מחקר ומחשבה מגושכים ומעמיקים יותר, אך בשלב זה אפשר אולי להעלות, בכל זאת, על קצה המזלג קומץ נקודות שבצפות לאורך התקפי הפלוראליסטי הזה:

★ יותר אמנים עוסקים בגיבוש עולם אישי (חווייתי, רגשי, תרבותי, אינטלקטואלי או מפודי) מאשר בבעיות הכתביות־פורמליסטיות־סגנוניות.

★ האקספרסיוניזם כבר כמעט נעלם ומה שכן יש בציוריהם חוויות רגשיות פנימיות נוטים לסנן, להצפין, לטבן, לתרגם, או להתכבד אותן ולא להציג לנן להתפרץ בפשטותן ללא בקרה ועיבוד.

★ אצל אמנים רבים יש תחושה של התמיינות מחויית "יד ראשונה" ונטיה להעברתה דרך פילטרים שכלתניים שמעמיקים ומגבירים אותה במידה מסויימת.

★ אין כמעט ריאליזם לשם ריאליזם. רוב אלה שמתארים מציאות (נופים, דמויות, עצמים) משתמשים בהם, בדרך כלל, כמרכיבים במערך שבא לומר משהו שמעבר להעתקת המציאות כפי שהיא.

אף כי כמה מהאמנים מיוצגים בעבודות שאינן, לדעתי, המיטב שלהם (לוין, הייטן, אלוני, זוכי, באייר, עוי, בריאל, הוזרים) נוצרת בתערוכה מבואמה מגוונת ומעניינת, שמאפשרת התרשמות מקיפה למדי מהעשייה הצעירה בארץ ושיש בה לא מעט יצירות איכותיות.

אנתולוגיה בערבית על תקופת השואה

אנתולוגיה רחבת היקף בשפה הערבית על תקופת השואה, יצאה לאור בימים אלה. המכון ללימודים ערביים בגבעת חביבה, ומכון מורשת על שם מרדכי אנילביץ' חברו יחד לביצוע מפעל יחיד מסוג זה. באנתולוגיה פרקי עדות אישית, מסמכים, תעודות ומחקרים, שנכתבו בארץ ובחו"ל.

ששת שערי הספר עוסקים באנטישמיות עקרונה לשואה, בנאציזם כהשקפת עולם, הגיטאות, מחנות ההשמדה, גילוי המרד נגד הנאצים והלקחים מתקופה זו.

עורך האנתולוגיה הוא מאיר אדקין, והיועץ המדעי פרופ' ישראל גוטמן. הסופר והמשורר מוחמד ג'נאים תרגם את החומר לערבית ועמל על התקנתו ועריכתו לקורא הערבי. משרד החינוך והתרבות והקונגרס היהודי העולמי תמכו בהוצאת האנתולוגיה. שר החינוך והתרבות יצחק נבון, כתב הקדמה לספר.

לא לניאו־חילוניות, כן לניאו־יהודיות

מאת יהושע רש

יש להניח שהדיון על "הזהות היהודית" לא יסתיים לעולם. מכל מקום, מי שסבור שניתן למצותו במהרה בימינו ולהחזקמו באורח הגיגי ומוסכם על הכל, לא זו בלבד שהוא טועה, הוא אף חוטא למשימה חיונית, והכוונה לטיפוח רוחני ונפשי של מודעות־פנימית הקיום של היהודי הרצוני (היהודי מרצון) שרק או בעיקר שיג־ושיח שבו הוא שותף הופכו מחייב אותו. לא "נעשה ונשמע" כי אם נשמע, נבחר ונעשה.

לקבוצות ולמימסדות אין בעיה כזה ראה וקדש. מגידות זו גורמת לאיבון והיא "מצליחה" להרחיק כל מי שמוהה מורשה ישראל עם קריאה על שמרים. אם כי דברים אלה ידועים, נציין שיש בעולם האקדמי ובאנשי כיפות המתקדמים נגד רדידות אינטלקטואלית ובנצמיהם לא אחת משמעות לאמונות־קיצוניות, והכוונה למורים אחרים בקיבוץ הדתי ובאוניברסיטת בר־אילן, לחברי חוג "הגות" שרווקא בשם אמונתם להמו בחקיקה רתית (וכאם גם עליו יש לומר "ר"ל") ולהתארגנויות כגון "עוז ושלום" או "נתיבות שלום". אפילו ב"גוש אמונים" יש נבונות, כמובן מסויגת, ל"גישה עם זהות אחרות" ובאחרונה היתה לי הזכות להשתתף ב"פורום" יום־עיון במדרשת "קרומים" ולא נתקלתי ברוחה שיטתית.

מאליו יובן איפוא שמאמרו של רב ברניר ("ביאורבעניות", "משא", 29/4/88), שמטרתו להפגיש את הקורא עם ספר של בועז עברון, "החשבון הלאומי", הרצאת "רבי"ו" ראוי למעמד "תומר מחשבה" לכל מי שאינו מסתפק במוסכמות ובמקובלות, והוצה – ולו רק – בהתבוררות של־שבת או בשיחות רעים החורגת. מרא הוא – להיגאל לשעה מן הבכורות ולשוב אל מגיעי יסוד. והוסיום לא יביה לו זמן רב, מוטב איפוא כי יצבל הנעי חסר...

ובכן, רב ברניר קרא ביסודיות את ארבע מאות ושישים עמודיו של בועז עברון, ומכרך על התגבר שמסאי מלומר זה מציב לפניו. הבה נסכם כאן את רשמיו של ברניר, ואם הוא מצר על קוצר המצע, יאמר על רשימת־תגובה זו "על אחת כמה וכמה".

★

נקרא, איפוא, הנביא אורבך: "לידת העם היהודי קדמה לדת היהודית, העם קדם לדתו... עם אובדן ריבונותו הטריטוריאלית של העם היהודי (או העברי) לבש העם מחלצות חדשות – של קהילה דתית. אומה רשאים הקריה עם יהודי, המורכבת מ"יהודים סתם", נהפכה כפזורה לקהילה הדתית־לאומית, באשר הדת היהודית היתה לאומית מעיקרה, אלא שכתוצאה מחיסול המימד הלאומי נוצרה מציאות שבה המונח "עם ישראל" מורכב מאד והוא מוליך שולל בפשטותו המדומה", אומר עברון. ברניר בא להגן על מורכבות זו, ובהכירו ששם, בגבר, הזיקה ליהדות היתה תמיד גם זיקה להזירוש הלאומיות היהודית, הן בעבר, בדרך גיטיות־משיחיות, הן בהווה האחרונים, בתחומים מדיניים־לאומיים, ציוניים, טריטוריאליים, חלוציים.

שאלות הבות בפי רב ברניר, וכינויה "מדוע לא תקנו יהודי הגולה את יהדותם בארץ־ישראל – לפני ו/או אחרי ימי האמנציפציה – כפי שבריטים וספרדים קמו והתחכמו בשתי האמריקות או באוסטרליה, למשל, ובמקביל לכך: האם היהדות בהיותה רק דת כביכול יכולה להוליד לאומיות אם זו איננה חבויה בה מלכתחילה?" ועוד: האם "הודיכה האמיתי הואן בין לאומיות־בתחוה, משמע נ'לוניום... לאומה ורמה, משמע "ניאוצות" קושיות מגוות מסוג זה שעודות במסה שלפנינו – ומזמינות מחשבות ותגובות. האם הנתק בין "האומה הערשה" ו"קהילה רתית" היה מחויב המציאות בתחומות, ובלתי נמנע מה המשמעות של "זיקה הרחוקה, תמיכה" של יהודי חו"ל עם ישראל לאחר שלדברי עברון הציונות "שקעה" ולדעת ברניר דווקא "הגליותה"? ועוד שאלה מבין כל אלו המתבקשות: האמנם "חילוניות שהתפתחה בישראל היא חסרה כל מאפיין יהודי", ואם יש "להזית חילוניות" עם העם היהודי במסורותיו המודרניות והשאלות הלוחצות על הקורא מרובות מאלו המנוסחות במאמר המצויין של רב ברניר.

למה, אם כן, לא באתי על סיפוקי? מה חסר לי לכך בהתגרות רוחנית. "אכסחרתמאר" זו, היכן התיסכול שחשתי כי עם תום העיון, ושאני רוצה יותר עם ברניר להתמודד אתו?

אפתח במעין וידוי ועיד. ברניר כותב "אני הגנר מפולין, שבה חיו יהודים אלף שנה, השתוקק בבלגיה. ובכן – כאביו כן אני. ובמרחק של כ־רוכך שנים הלכתי בעקבות ברניר, ועליתי מבלגיה לישראל ולקיבוץ. שנינו, בעצם, חניכי התרבות הצרפתית, והרבר בולט אצל ברניר: הוא מאד אוהב הנדורות, רציונליזם, קרטזיאניות. כבר הוא מאד נאמן לאוריינטציה הצרפתית, בעוד אנוכי הקטן מעדיף את האשראה היהודית־המסורתית. שלא תהיה טעות: ברניר שוחר־ובקי יותר ממני בשורות המורע היהודי, אך משום־מה נדמה לי שמיטעמו התרבותי־המערבי (וגם האנגלו־סקסי) גבר על הטמון במורשת הספציפית – הבלתי־נעולה לתרומת הגולה – של ישראל. קוצר המצע אינו מאפשר כמובן העמקתה של הסוגיה, ויש לקוות שתימצאנה מסגרות לשיחות בעל־פה ובכתב בפרישה רחבה מני ים זו.

ההגדרות: "אני ואבי"... אני מודה ומתוודה שאני מפוחד מהן. מה היה "עם" בימי קדם ומה היתה "רת"? משום־מה אני סבור שלפי המשמעות הנובחיות (ולא התנ"כיות) של המילים או המושגים, רווקא "הדת היהודית" קדמה ל"עם היהודי", הזיקה קדמה לשייכות והאמונה למשמעת. על היהדות כתב פרופ' אביעזר לבוביץ ("האמנם קשה להיות ישראלי" עמ' 38) שהיא "דת מיוחדת לעם אחד – תופעה כבירה, מוזרה ונדירה". למה יש להזכיר ל"התאמת" הגדרותינו לאלו של אחרים שכבודים במקומו מתוח היה פעם מי שניסה לפענח את תעלומת הלאומיות היהודית "לאור" סימני ההיבר של סטאליו, וניכנה ברוחותיו. מי זקוק להגדרות מסוג זה עד כאן לגבי עם והאומה. ואשר ל"דת" – אותו מושג בלתי־מעניין החוזר שוב ושוב בדברי בועז עברון ורב ברניר – הבה נאזין לדבריו של הרב יהודה עמיטל ("המעלות ממעמקים", עמ' 96־99): "אחת התופעות המעציבות בחיים הרוחניים של עם ישראל, שנגרמה עקב גלותו מעל אדמתו, היא טשטוש דמות התורה בקרב המוני העם. מאז מיזורנו בין הגויים הלכה וירדה, כביכול, התורה מגדולתה ואת מקומה התחילה לרשת ה"דת", שהפכת נטע זר בישראל, לאט־לאט הגענו למצב שבו, כאילו, מזהים המושגים של "תורה ודת", שבעצם רחוקים הם זה מזה כרחוק מזרח ממערב... התורה היא אדרמיים מלא המשתרע על כל שטחי החיים האישיים, הציבוריים, המדיניים והממלכתיים, בעוד הדת איננה אלא ביטוי של פולחן היחיד או הציבור לאלוהיו... מאז גלינו מארצנו הלכה התורה והצטמקה, כביכול, עד שנהפכה ל"דת"; וחיינו מין מה תובה של הזכות שבין אדם למקום. על כן, עם תקומת מדינת ישראל שומה עלינו להחזיר את העטרה ליושנה, לחזור לחיי תורה – חיי תורה במקום חיים של דת. שכן "דת" איננה אלא תחליף גלותי מצומצם למושב ממלכתי בשנב המקרי".

היש להיתלות – ולו כיריבים – בהגדרות, האין להעדיף אתגרינו באנו בקרא שורות אחרות של אבא קובנר ז"ל:

כי לא התשובות עיקר, רק
בִּשְׁאֵלוֹת מוֹתַר הָאָרֶץ. וְלֹא לִסְבֹּב
רַק לֹא לִסְבֹּב
לְמַעַן הַשֵּׁם!

והכן, באמנות ובספות – כן: סיכומים והגדרות – מה בצע?

האשראה המשיחית (ולא העיזות הרטוריקני שלה) המעשית המדינית־החלוצית מתקשות לדור בכפיפה אחת, בפתיחות דיאלקטית ומפרה, הן אצל עברון והן אצל ברניר, והכל שבכת דומה ששניהם מתעלמים מעוברה מוחצת שדווקא לה יש לתת תנופה מורדנית חופשית. כתב פרופ' יוליוס גוטמן "דת ישראל שימשה חגורת ביטחון לעם היהודי, ליהדות היהודית... והעם היהודי נמצא כמאה שנה בחיפוש אחרי חגורת ביטחון אחרת. האם "מריטודיה + שמל הן חגורות ביטחון מספקות" אל בשאף לחקרי הוולה, להתקבלות לקיות בין יהודות או יהודיות מכאן, ולמשל צרפתיות או יפאניות מכאן. מעיר פרופ' "מבל'להי" בריאוך: "לעם היהודי יש מיכלול של תכונות הנעוצות בו, הן מדרך היווצרותו והן מדרך השתלשלות תולדותיו, המייחדות אותו מכל העמים וקובעות בו סגולות אימננטיות". בריאוך איננו חשוד, כמובן, בנטיה להתנשאות לאומנית.

ברוך הוה בין ברניר לעברון בעיר אישית: דת אינה אמונה האמונה אינה פולחן, ניתוח סוציולוגי בורוכובסקי של ההוויה היהודית בחו"ל אינו מביא חלוצים לישראל ואילו חזון (בלשון השגורה) "רתי" גורם לעליית היהודים העמסים הבאים אלינו, בלי אתוס יהודי אין טעם לקיום התחלת ממלכתיים בישראל, יש לבנות מחיש – ואף פעם לא באורח סופי כביכול – את ההפישה ההלקית בין "אמונה" ("אלוהים שלבי", כדברי אבא קובנר) ו"אומה" בישראל, הרחוק מכל יחס למימסד קלריקלי. בעמציות החילוניים בוחרים על עצמם הבעיין "צווא שלי־בוחה", שוליות, ומיותרות. ולבכות חוסר־אותנטיות בחברה הישראלית הקנקרטית בימינו, זו שבמודע או לא ממלי רק באורח אינטסטיקסיבי) אינה מסוגלת ומוכנה להתור על היהדות המשיכציה הרוחנית לקודשה רווקא כאן.

היו ימים ולאושרנו אינם עוד, שבהם "מילא המארקסיזם את המקום של תחליף דתי־אמנתית" (צבי רעננ, "חרמי" 14, עמ' 9), ואז הורה מאיר יערי, האב הרוחני של השומר הצעיר, לפי עדותו של מוקי צור מעין־נב: "גאווה היתה כי, והנה שמתי על פני מסווה של כוח". גאווה, כמשוער, במובאו ה"חסידי", במקורותיו, באהבת ישראל. מסווה – אכן, בימים אלה הנוקשות המארקסיסטית והחילונית לעילא תגנה התעלמה ביודעין ממרכיביה האנטי־יהודיים. ברניר התגבר על ספיקות אלה. הוא עלה על דרך החזרה אל יהדות דינאמית – מרחק אלף מילין ממימסדית "רתית" קלריקלית לכיפותיה – אבל נשאר "איש באמצע הדרך". ב"דבר" (30/4/1987) הוא כבר ציטט, כבגנגי שלטנבנשר, ונוכח "פלא של ההישרדות היהודית ושל שיבת ציון", את הפסוק "בשוב ה' את שיבת־ציון היינו כחולמים, אז יימלא שחוק פינו ולשוננו רינה". הוא הוסיף, לפני קצת יותר משנה בצמר, והבצימטיצי מופלאה בדברים, ורווקא כאיש השומר הצעיר: "אשרי האיש שיש לו הסבר, הקרוי רציונלי, לתופעה "אנטי־טבעית" זו" האין זו דעת אמונת התמהה. ברניר נעצר אי־שם בדרך ההתמודדות הדינאמית, המודרנית, עם הפלאים הנובעים ממסקנתו. לא לעבר התהרבתשובה מכוונים דבריו, ואף לא "לחדש ימינו כקדם", כי אם "בוחש בעידונים" על עתיד שאנו נעצב כממשיכים וכאנשים יצירתיים". לא חילוניות הקיריגית־מובנת כי אם המשכיות יצירתית: קריאה זו חזרה במסתו של ברניר, והלא היא ניצבת לפנינו כאתגר וכסיכוי.

★

הדרשם הוא שבר־ני"ף מגמה להתמודד עם עבותן של מעין "גירסה אמיתית של הדילמות במדינת ישראל". עברון נוסה איפוא לתוכן "כיאורבעני", וברניר מסמנו מהכיבים לאומיים. גנבות: בזמנו היו בקיבוצנו מארקסיסטים אוניברסליסטים ומארקסיסטים "במיוחד יהודיים" שקיוו לשבצע "מישור" בכשרותם המארקסיסטית המהודרת. איזה ענין יש לנו בהתמודדות־שורק זו בין מ"יורו־כמה "חסיוה" של חילוניות שאין לה שום אחיזה במורשת ישראל? מה יש להוסיף לאמיתנו הנבונה כל כך של עמיתנו המנוח יעקב רבר: "מי שסבור שיהדות מסורתית מינוס דת מהווה יהדות חילונית, מוטב נבוח לדעת שהתוצר המתקבל אינו יהדות חילונית אלא הוא אפסי?!

המערכה על "חילוניות יהודית" מובילה למבוי סתום, לריקנות, לבורות, ולא לאפיקורסות כי אם להתבטלות. את הפרץ הכשרון של הנגים מבטניים כתב ברניר: יש להשקיע במאבק אחר לגמרי – בהפקעת מורשת ישראל מידי מאבניה המקפיאה, ביישומה המודרנית, בהעשרתה ובהפיכתה למקור של סקרנות ושל מחלוקת מורדנית. אין עתיד לשום עם המוותר על כל הרבדים של תרבותו הלאומית ומשליך את יהבו על קסמי הגולה. האם אין קשר בין אליל החילוניות ואסון הירידה ההמונית? השוב השמרנות הרבנית אינה מהווה אלטרנטיבה, ודווקא מידיה יש להציל את מכמני הרוח של העם.

אך זאת לדעת ולהבליט הבלט־היטב: לא המימסד האורתודוקסי הוא המפריע לנו, המכביד עלינו, כלל וכלל לא. הגורם המפריע המכביד שכן בקירבנו, ושמו: עצלנות רוחנית, בכל הפשטות. הרבה יותר קל תוח להתפלמס על זרמי חילוניות מאשר להחזיר ליהודים ופשוטים את המיטען התרבותי־הרוחני של עמם תוך שיחרורו מכבלי השיתוק. ארשה לעצמי טיעון חריף: כשם שהאורתודוקסיה האנטי־ציונית תרמה לא מעט לכביעותם של יהודים בעידן הנאצי, ממש כך תרמה החילוניות ותוצאתה הריקנות לבריחה מישראל יהודית־חופשית ללוס־אנגלס, היא עגל־הזהב של דורנו. לא ישיבת "אור שמח" ולא מירוץ לאליפות החילונית, כי אם תנופה מחודשת של תרבות יהודית חופשית: לא רק אהבת הארץ, נופה ולשונה, כי אם השתרשות עתירת הקשבות ברציפות היהודית. לא התחרות עם עברון כי אם כיבוש מחדש של "ארון־הספרים היהודי". הואת, לא למטרות קונינקטואליות (משיכת עליה, מניעת ירידה, וכו') בלבד, כי אם מתוך זיקה חזקה, אהבת ושקוקות אל תרבות עשירה, רב גונית, מגוה, מעניינת, שלה זקוק כל יהודי מודרני ומתקדם שאינו רוצה בגדול של אנוניסטיות בין האומות. זו משימה קשה, ארוכה, להרבה "בחורים וטובים", אך כבר לימדונו חז"ל שאף כאשר לא עלינו לגמור את המלאכה המרובה, אסור לנו להיבטל ממנה.

הופיע הספר:
„בקש שלום ורודפהו"
מאת
אליהו בילצקי
נושאנו: עם הפנים אל השלום!
בגזירת גורלנו המשותף – היהודי־ערבי.
בהזמנות נא לפנות למחבר
טל' 03-748942

מרי

(המשך מהעמוד הקודם) [illegible]

[illegible] ידה בבגדיה, מבטו עמום.

– גימגמתי משהו – פלט לבסוף – איני זוכר מה – ואחרי אתנח ארוך ומוטעם, הוסיף וסיפר:

– ובשלעצמי התחלתי שוקל את כל המצב המוזר הזה. במהירות הבזק הצבתי לפניי זו כנגד זו – את מרי – לעומת החנות... שבעוד ימים ספורים תישול לידיי כפרי בשל...

– מדוע "זו כנגד זו" ולא "זו וזו", מרי והחנות? – פירשתי.

– כך זה התחיל – התחמק מפתן תשובה ישירה וקולו כמו נסדק והתרוקן מחיותו – והתחלה משונה – הדרה – הסוף – המשך – מוזר ממנה. מעבר לכל שניתן היה לשער.

– באותה שעה, משום־מה, הצטיירה מרי בעיניי באור אחר לגמרי. ההוד והאצילות ששפעו ממנה ושהבהילו אותי, כאילו נעלמו... או שאני התאמצתי להעלים עין מהם, והדבר עלה בידי... משהו עלוב צץ בה, נבון יותר אני כאילו גיליתי בה משהו עלוב, עלוב ביותר... התחלתי נרתע מפניה ומתנער מאותו רגש שחשתי כלפיה... בקיצור – התחלתי מתבייש באותה "חיבה שהיא מעבר לכל חיבה" שרחשתי לה ושכרוב תמימותי גיליתי לה, ומן הכבונות העיוורת שלי לשאתה לאשה מבלי שתגלה מצידה אפילו משהו הדומה לרגש כן כלפיי. בגלל המעשה הנועז שלה, שהצטייר בעיניי כהתדרדרות והכביעה, נמרפה האגדה שיצרתי על האשה הלא־ניתנת לכיבוש. ומן המבצר הזה נשארה רק חורבה עלובה. פתאום חשתי עצמי כאדון רב חסד שהוכשל על־ידי שפחתו... ואף־על־פי־כן – הסית אותי משהו להעמיד אותה בנסיון:

"העדיין אין בלבך משהו הדומה לרגש כן כלפיי?" – שאלתי בקול הכיב שהתכוון להסות אותו פיכחון קר שהשתלט עליי, ושהרגשתי בושה בגללו, יודע מראש את דברי תשובתה. כי הכרתי אותה היטב – הטעים – בעלת־אופי היא מאין כמותה, ולעולם לא תשפיל עצמה ותגיד דבר שאיננו אמת.

"יש בי משהו כן ואמיתי כלפיך" – והדהימה אותי – "יש בלבי משהו אמיתי, גדול ועצום, כלפיך" – הטעימה והוסיפה באותה נעימה בהירה – "אהיה לך רעיה טובה, מסורה... מוכנה להוכיח זאת בזה הרגע".

– ומה אתה חושב, אהרן, מה אתה יכול להעלות על דמיונך הפרוע ביותר, שהיא עשתה? – שאל בקול נבאים, חנוק וגאטם. לא הגבתי, הוא המשיך הלאה מתוך השפה ש"ירדתי לסוף כוונתו" ולמעשה הנואש של מרי.

– ואז – קרא – התברר לי סופית שלא רוצה בה, לא רוצה בה כללו כל מה שרציתי בו היה החנות, והחנות בלבד – ללא שותפים, ללא כל שותפים שהם ודאי ודאי לא – שותף פיקח ומפולה – כגברת מרי...

– ומשום שמכבבר אני את עצמי... אתה, אהרן, יורד לכוונתי – ביקשתי ממנה שתפסיק לבזות את עצמה...

– אתה, אהרן, יורד לכוונתי – חזר מכביות על העזרתו

– מה שהביייק או במוזר, ועד היום מאמין בזה באמונה שלימה – ציין בהתעוררות – שכל רצונה לא היה אלא – להשפיל עצמה להתבזות עד לגבול האחרון של השפלה והביזיון, האם רק ביזוי – מעבר לו.

קולו התנשנש:

– לא ארע אם תוכל לרדת לסוף כוונתי – אבל זה, אהרן, מה שהיא עשתה, מה שהיא ניסתה לעשות – תיקן עצמו – היה מין מיחוד של התאבדות. לא התאבדות פשוטה, משהו גרוע יותר, איבוד לדעת נפשי... מין השפלה וביזיון שאין מהם מוצא ולא חזרה.

הוא העביר מבט קודר על פניי, חזר למחות את שפתיו במטפחת המבהיקה, והוסיף:

– דרשתי ממנה שתתלבש, ושתמתין לתשובתי במועד אחר.

"לאיזה מועד?" – שאלה, ועדיין תקווה בקולה, תקווה ילדותית...

"אמורה אני לנסוע לחוץ־לארץ, הזמן דוחק" – הוסיפה בוטני קול.

"לא אוכל לקבוע בזה הרגע" – אמרתי, מרגיש שאני מסמיק מבושה, ואף־על־פי־כן הוספתי בתעופה שהפתיעה אף אותי – "כשאבוא לבנק – אודיע".

– ואז – מיהרה לחזור ולהתקין עליה שמלתה, איזה מין מעיל קל ומשהו על הכתפיים... גם כובע, ובחופזון, אף מבלי לסגור אחריה את דלת הבניין, יצאה ונעלמה מן העין, לבלי שוב...

– אם יורד אתה לסוף כוונתי – נתן בי עיניים עמומות – איזה מין נבלה הייתי, איזה מין טיפש... אותו חלום, חלום שהלך והתגשם, שלבש בשר וגידים ועצמות... [illegible] ורחשתי לה הרבה יותר מחיבה – התנדף לו... לא נופץ ונהרס עד היסוד – על ידי, כמו ידיי ניפצתי והרסתי... רמסתי את הכל ברגל גסה, בטיפשות – ללא תקנה.

גופו נרעד. הוא התאמץ להבליג, ושעה ארוכה שתק. כמותו כן אני.

חזר לדבר, ועיניו שבות ובוהות בתקרה ועל פני הקירות המשוחים בבל־זרוז, עם פסי הזהב לאורך:

– כשעה מאוחר יותר – בשתיים אחרי חצות, רצתי אל ביתה... לא רצתי – תיקן – הזמנתי מונית הסעתי, והוצקתי כל הזמן בנהג, שטס בסמטאות הצרות... הראקה של ממש עשה לי, כמו בסרטים... השעה המאוחרת היתה לטובתנו – הבהיר – הסמטאות ריקות היו – לא כלי רכב, לא אדם, לא חיה...

– תוך רקות ספורות הג..ו, סמוך לאותו מעבר צר, ומשם – ברגל.

– השער הראשי היה פתוח, הדלת הפנימית, דלת הכניסה אל הבית – נעולה... נפקתי עליה כמו מטורף... עד שפתחו לי.

– סילבי, אחותה הצעירה של מרי, היא שפתחה לי. נכנסתי פנימה... לא, לא נכנסתי – חזר בו ותיקן – התפרצתי... כחיית פרא. התפרצתי ישר לחדרה – לרגע של כלום העביר עיניו על פניי ובוחן את הבעתן.

– ידעתי איזה מבין החדרים, חדרה הוא... לא פעם חלמתי עליו – העיר ביובשת – ביקשתי את סליחתה, נפלתי על ברכיי, נישקתי את הרצפה שעליה דרכו רגליה... – הוא הסב ראשו לעבר חלון הראווה, שמבעדו נראו בני אדם כבצללים מתהלכים. אורו של היום גווע, ובמגנת פשטה אפלולית רכה.

– היא לא הגיבה, לא במלה, לא בתנועה, לא בבוז, לא בחיוך... ישבה קפואה על מיטתה, בכותונת עבה, רוכסת שוליים.

– כשלעצמי, החלטתי שלא לזוז משם. היתה זו ההחלטה האחת שהותירה לי כוח לנסות לתקן את מה שהרסתי, אם כי, ידעתי, בהעדר תקוה מוחלט...

– ואז בא ישראל וניסה לגרש אותי. בצורה לא יפה, גסה שבגסה... – חזר ובחן את פניי באותו מבט אטום.

– הוא היכה... על פניי היכה באגרופיו הכבדים, בעם בבלעותיי, עוד ועוד. פי שתת דם, אפי... פעמיים התמוטטתי תחתי. פעמיים קמתי וחזרתי לכרוע לפניה... והיא – לא נעה ולא זעה. ואז הופיעה האם... והיא שהצליחה לסלק אותי מן המקום כוח אדיר לה לאשה הזו במלים, אם ירדת לסוף כוונתי. לא כוח גופני. הקללות שקילחה מפיה הבהילו אותי. היא מכשפה, מכשפה של ממש – קבע, מבלי שיוחל שינוי בקולו ובהבעת פניו.

– הודעת רעה, מטילה פחד על כל לב אדיליו... וכזה היה אז, לבי. ואולי, לא רק אז – תיקן והוסיף – כזה היה וכזה "ישאר לעולם" – אמר בנחירות, שהיתה בה גם מין תמימות נוגעת ללב.

– ולמחרת, אם יורד אתה לסוף כוונתי – המשיך – לא היתה עוד מרי, ולא היו אחותה, ולא היה עוד על מי לחלום... נשארה החנות והנני – מטורזן, כמו שחלמתי. הכל בא על מקומו בשלום... גם השלמנו עם ישראל. אבל – מתבייש לשאול אותו על אחותו... למעשה – גם החשש הלך. וכבר הציעו לי כמה וכמה כלות. מבוססות, צנועות, צעירות. ואני – רוחה. לא שכוחו הלך פעם בשבוע – בתשלום – הבהיר במפתיק סוד – פוטר מנישואים ולא ידוע מדוע...

– למה סיפרת לי את כל זה? – שאלתי וקמתי ממקומי.

– שאלה במקומה – אמר – וחיבה, כמובן, ישנה היא הבירה אותך דווקא באותו רגע שכרעתי לרגליה... כשפעמיים אבהה הבירה בגלל ישראל... שהנחית עלי אגרופים ובעיטות...

"אחך" – בישה בשקט, אך בבהירות מריבית. קלטתי דבריה גם מעבר למסך הערפל שירד עלי אז – "שאל את אהרן. אם יאמר שיש טעם לזוור בי – אעשה כדבריה שאל אותו. ובכך קמבר. בעוד כשלוש שעות אעזוב את הבית הזה ואת הארץ הזו."

– האמנם. רצתי אל ביתך לשאול, כדבריה, אותך... ועד שהגעתי אליך... – העיר כמתאונן – עד שמצאתי את הבית. אבל לא נכנסתי. לא ניסיתי להכנס, לא היה בזה טעם. הזמן הקצוב – אזל. האומה – יצאת לעבודה. כך, מכל מקום, מסר לי שכנך.

– השכן הזה, שלך, מוזר – העיר – הליכתו משונשת... ומסתבר שומן רב צפה מחלונו לפני שנכנס אלי. וכשנכנס, שאל מה רצוני ומי שלח אותי אליך, כאילו זקף איזה פושע.

נזכרתי בסיפורו של השכן על האיש "המטורה" כעל ה"שמגבב" הרם על פניו, שחיפש אותי באחד הבקרים.

– אדם מוזר – חייך גבי חיוך נבוך ומתנצל – אמר, שכל האנשים המשונים שבעולם באים אצלך. כנראה, גם אני אחד מהם.

נפרדתי ממנו בלחיצת יד. הוא לא יצא ללוותני אל פתח החנות. עמד ליד השולחן הרחב, הכהכל באפלולית – זקוף, מתוח, נבטע על מקומו. עיניו כבושות ברצפה, ידיו שמוטות, ופניו המאורכות נמוגות בצל.

י"ד

(המשך מהעמוד הקודם)

סיפרה האשה, שהיא היתה בת ס"ז שנים כשנישאה לאיש אחד, והיתה יתומה מאב ואם, והשיאוה פרוזמנות. ופתאום נאבד הבעל ולא ידעה היכן הוא. תנסעה אל הבעש"ט, ובאה אל הרבנית אשת הבעש"ט, והתאכסנה אצלה והיתה קצת משרתת בבית, ובעבור זה נתנו לה לאכול עד שנתקרבה קצת. ואחר־כך ביקשה מן הרבנית שתלך עמה אל הבעש"ט, והלכה עמה, וביקשה אותו בדבר בעלה. הניח הבעש"ט ידו על השולחן וסמך פניו על ידו איזה רגעים, ואחר־כך אמר לה שבעלה איננו בחיים כבר, וכי שום אדם לא היה בעת פטירתו, ואין שום תקנה שתינשא מהעיגון. התחילה לבכות מאוד ואמרה: "מה אעשה, ואני כבת ס"ז שנים". ובכתה מאוד עד שנכמרו רחמי הבעש"ט עליה, ואמר לה "תדעי שאת מעוברת, ותלדי בת, ותראי ממנה חמישה דורות".

וסיפר ר' ישעיה הנ"ל שהדורות הראשונים כבר נפטרו, אך הוא היה מכיר ג' דורות אחרונים שנשארו.

אמונה

ר' זאב קוצעס היה רב בקהילה קטנה. פעם אחת נתארח אצלו הבעש"ט, ועשה ר' זאב ארוחה טובה עבורו. אחר הסעודה אמר הבעש"ט: "תשלח להביא יין טוב במחיר ב' זהובים". כי היה גם יין כזול, אך הבעש"ט רצה שישתו מין מובחר. ונתבררכמו פניו של ר' זאב, כי לא היתה לו ממש פרוטה, וגם הארוחה השיג בקושי גדול. ואמר הבעש"ט עוד פעם: "שלח, למה אתה מתעצל להושיט יד לכיס שלך וליקח ב' זהובים". ועשה ר' זאב כן, ומצא שם ב' זהובים, ושלח להביא משקה.

בחשכות גדולה

פעם אחת היה הבעש"ט בחשכות גדולה כל כך עד שכמעט נתבטלה ממנו החיות, ומפלאי ההשגחה העליונה שנזדמן בהדי־ין תלמיד אחד מגדולי תלמידיו, ועמד לפניו בתום וביש ובוסה ואמר לה "רבי ומורי", והוה הבינו בו מעט וזיות, עד שנתגברה החיות ושב למדרגתו. ולולא כן היה נופל, וחלילה, ממדרגתו הרמה.

היראה והשמחה

מספרים: לבעש"ט היה סדר מיוחד בהנהגותיו למשך כל השנה. מראש חודש אלול עד מוצאי יום הכיפורים היתה מידת היראה שלו בהתגלות, ומהמוצאי יום הכיפורים עד אחר שמחת תורה היתה מידת השמחה שלו בהתגלות.

שם

אמר:
במקום מחשבתו, שם האדם קשור כולו.

האדם עצמו

אמר: אין שמחה למעלה אלא האדם עצמו הוא הגורם את השמחה למעלה.

עולמות

אמר הבעש"ט:
באיזה עולמות שהוא אדם כאילו העולמות הולכים לפניו.

דיבור לשם שמים

על הפסוק "בדבר ה' שמים נעשו" (תהלים ל"ג), אמר: צריך שיהיה כל דיבור לשם שמים, כדי לעורר הדיבור שנברא בו העולם. להשפיע מדיבור של מעלה לעולם. ועתה, בעוונותינו הרבים, כל דיבורינו לטומאה, ואפילו דיבור של תורה ותפילה מעורב במחשבות זרות ופניות. לכן הדיבור בגלות.

הרגשה

הרבי מהוסיאטין בא פעם לעיר סטאקי הסמוכה לזאס, וקרא לזקני העיר ושאל אותם אם היה כאן הבעש"ט היכן היתה דירתו. אמרו לו, שמקובל אצלם שהיה שם, ודירתו היתה במערה אחת בהר בצד הדרך שנוסעים בה העירה. אמר להם: "אני הרגשתי זאת בנסיעתי לעיר, כי כל מקום שהבעש"ט עובר שם הוא מקדש אותו, שלא יהיה מקום הטומאה שם".

مكذا من الأصل

هكذا من الأصل

פסטיבל אחוות העמים ? / מרים פוקס

דוכן הנאשמים במנהטן

בקול רך, באיפוק מקסימלי נושאים נציגי ערב באו"ם נאומים ארסיים. לפעמים נפגשים אחר־כך עם חברי משלחת ישראל לשיחות חולין

גורד שחקים עשוי זכוכית על שפת הנהר המזרחי של מנהטן. את הבאים מקדמת רחבה גדולה מקושטת בדגלי אומות העולם, מזרקה ופסל ענק של הנרי מור – בניין מטה האומות המאוחדות. בכניסה מבהיקים בצי מכוניות שחורות ומצוחצחות, לוחיות זיהוי דיפלומטיות, נהגים ממתינים. במסדרונות – בין מוצגי אמנות מרחבי תבל, על שטיחים רכים ולאורך העמודים של נורות נסתרות – מסתובבים בהדרת חשיבות נציגי כל העמים, מכל הגונים ובכל הצבעים.

מאות תיירים פוקדים את המקום לרוב בקבוצות. הם עוברים בלחש בין אולמות המליאה לאולם עצרת הבטחון, מתעכבים ליד מוצגי אמנות וליד צגים, המהללים בדיאגרמות ובתמונות את תרומות המוסד לאנושות. השים תחושת אחוות בין העמים, עזרה הדדית, רגש בטחון מרחיב את ליבם, פסטיבל אחוות העמים.

הכל הופך לסימן שאלה גדול, עת מאזינים למה שנאמר על־ידי שגרירי אומות העולם. סערת רגשות מלווה בבדיחות מדכאות, עלבון, עצב, אם המאזין הוא ישראלי.

השעה ארבע. מועצת הבטחון מתכנסת. אט אט נכנסים נציגי המדינות, חיבוק, טפיחת שכם, חיוכים. ביציע המשקיפים המראה הערבי שולט, צעירים הדורים שחורי תלתלים ושפם. קבוצה קטנה מבודדת מעט, כשלושה גברים ואשה מדברים ביניהם עברית. נכנס נציג ארה"ב, ג'ינג'י גבוה ומצוחצח. אף הוא מצטרף לחיבוקים, טפיחות השכם והחיוכים. מיציע העתונות הכל נראה כמו תסריט ללא קול.

הג'ינג'י הגבוה גומר את הסיבוב, מתפנה ממברכיו ובאופן הפגנתי פונה אל שלושת הגברים והאשה הישראליים. מתיישב לידם ומחכה לפתיחת הישיבה. הקבוצה הקטנה גדלה מעט. קצת יותר בטחון.

ביציע העתונאים, שני עתונאים ישראליים, עתונאי הודי ואחד בלתי־מזוהה. ביציע המיועד לציבור הרחב משוטט רק שומר הבטחון.

הישיבה נקראת לסדר, כולם יושבים במקומותיהם. דברי פתיחה, דברי ברכה, דברי שטנה. פתיחה רשמית, ברכה ליושב ראש ולנציגי הארצות החברות החדשות במועצת הבטחון, שטנה לישראל. ישראל על דוכן הנאשמים. המאשימים נושאים דברים בקול רך ושקט באיפוק מקסימלי, שנשמע תרבותי. כך עד הרגע בו שמים את אוזניות התרגום הסימולטני.

מיסטר מסעד, שר החוץ של ערב־הסעודית נואם בערבית: "פעם נוספת מתכנסת מועצת הבטחון לבחון מעשים דומים לאלה שידעה האנושות בתקופותיה האפלות ביותר ואשר אותם ואת מבצעיהם היא מגנה. הרג חפים מפשע, שבירת עצמות ילדים, אכזריות המכוונת נגד נשים וזקנים... בשעה זו כוחות הכיבוש הציוניים מטילים עוצר על למעלה משני מיליון פלשתינאים בשטחים הכבושים, בעזרת נשק, רצח, והרג, כמוהם ידעה האנושות ברגעיה האפלים. ובדורנו בתקופת הכיבוש הנאצי. האין זה אירוני שאותם האנשים, שמזכירים לעולם מדי יום ביומו את סבלותיהם מידי הנאצים, מעוררים את אהדת האנושות וזוכים לעזרתה, מבצעים מעשים אכזריים עיניים השמדה נגד הפלשתינאים על־ידי גזילת אדמתם, הריסת בתיהם, ניתוקם ממקורות מים וחשמל ומזון כדי להרעיבם עד כניעה. הנאצים לפחות ניסו להסתיר את מעשי האכזריות אותם ביצעו, אבל הציונים מבצעים אותם לאור היום, קבל עם ועדה... אלו מעשים המבוצעים על־ידי פושעים המנסים להשיג את מטרתם על־ידי שיטות באכזריות האסורות על־ידי החוק ומוגנות על־ידי האנושות, להן יתנגד כל בן־אנוש והעולם".

כאלו הם דברי נציג ארץ ערבית מתונה בחסות ארגון בין־לאומי למען השלום! התעוררתי מהרהורי לקול דברי יושב הראש התורן, מר פאג'יק מיוגוסלביה. "אני מודה לשר החוץ הסעודי על דבריו האדיבים אשר כוונו אלי", אמר ולא יסף.

ספגתי את כל השנאה העטופה כבנבנייה, והלכתי לשמוע כיצד הרגיש שגרירנו לשעבר באו"ם בנימין נתניהו, במסדרונות האומות המאוחדות.

נתניהו: "אחד המפגשים המעניינים שהיה לי במסדרונות או"ם היה עם שגריר ארץ ערבית עויינת, אותו אני מחבב במיוחד. באנו זה לקראת זה, נפגשנו במעבר צר, אני מסתכל עליו והוא עלי, שנינו מחייכים אבל האילוצים הפוליטיים מונעים מאתנו לדבר זה עם זה. שגריר זה הוא איש רציני ומשכיל בעל נימוסים אירופאיים ואני חש, שאם הייתי יכול להגיע אתו לדברים היה מקום לשיחה פוריה. זו מן הרגשה מוזרה שאתה נמשך למישהו, רוצה ליצור אתו קשר, אולם למרות שהיו בינינו דברים משותפים, למרות ששלחנו זה לזה דרישות שלום עקיפות – ואפילו טעמנו באמנות היה לנו דומה, נפגשנו גם בתיאטרון – אילוצים פוליטיים מנעו מאתנו את האפשרות להכרות אישית". לרגע מהרהר נתניהו, אך מיד מתעשת ואומר "יתכן ועוד ניפגש פעם ועוד ננהל את אותה השיחה שלא הצלחנו לממש".

עם שגרירים מארצות ערב אחרות דווקא נפגש נתניהו ובמישור האישי. הוא הוזמן וביקר בבתיהם ונהנה מאירוח רחב לב. אך בהזדמנויות אלו השיחות היו לרוב שיחות חולין. את הפוליטיקה השאירו לאולמות האו"ם.

"אם אפגוש כמה מבין שגרירי ארצות ערב ברחוב, עם אחד לפחות אתחבק בידידות רבה. וכמה אחרים אשמח לראות", מציין נתניהו. "יש שגריר של ארץ ערבית לא רדיקלית, אותו אני מחבב מאוד. איש שקול ונבון, אשר רואה את התמונה במזרח התיכון כך שאין לנו הרבה חילוקי דעות, אבל למרות הדמיון בראייתנו את המצב באיזור, בדיוני מועצת הבטחון הוא נושא נאומי שטנה לישראל ככל השאר, ואין כל קשר לדבריו ולדעותיו האישיות".

נציגי ארצות ערב באו"ם הם לרוב אנשים בעלי קו ישיר ופתוח לשליט המדינה ולהם השפעה רבה בארצותיהם. נתניהו סבור, כי אלו המקורבים יותר לשלטון ובעלי עמדה מבוססת יותר בארצם אינם חוששים לעמדם. ואם הם שגרירים של ארץ ערבית לא רדיקלית, הם גם יוזמים ויוצרים מגע אישי עם נציגים ישראליים. ולהיפך, אלו המקורבים פחות לשלטון ועמדתם מבוססת פחות, חוששים מהמגע עם נציגים ישראליים שמא זה יערער את עמדתם עוד יותר. לשגריר המייצג ארץ ערבית רדיקלית, מפגש עם נציג ישראלי מהווה איום על חייו וסכנה שיודח במדינתו.

האם נעלבת אי פעם מהדברים שהושמעו נגד ישראל?

"התרגזתי", הוא אומר, "לא נעלבתי. אך כמה פעמים, לאו דווקא בגלל התוקפנות, אלא בגלל השקט ששרר בקהל המאזינים. כששגריר איראן קרא בעצרת האו"ם לחיסול היישות הציונית", נזכר נתניהו, "ואמר שיש לעקור את הגידול הממאיר ולהשליך אותו לפח הזבל של ההיסטוריה, נעצבתי. לא על דבריו, אלא על השתיקה המוחלטת ששררה ועל העובדה שמתוך קהל של כ־100 דיפלומטים איש לא פצה פה ולא הגיב על דבריו. פניתי לקהל ואמרתי: 'אני חרד לגוף זה, אם 40 שנה אחרי השואה קם נציג של מדינה וקורא להשמדת עם ואיש לא פוצה פה'.

"כעבור כמה שבועות ניסה שגריר איראן לחזור על דבריו במועצת הבטחון. השגריר הבריטי הפסיק את דבריו. לפעמים יש מן רגעי סיפוק קטנים כאלה", מחייך נתניהו.

אכזבות? "לאחר ההצבעה על טנים ציפיתי ונאבקתי כדי להשפיע על האמריקאים שיטילו וטו על הצעת הגינוי נגד ישראל במועצת הבטחון, אך האמריקאים לא מנעו קבלת ההחלטה. התאכזבתי מאוד מהצבעת האמריקאים, מן אכזבה עמוקה, הרגשתי באותו רגע תחושת כשלון אישי".

שמחות? "היום שגילינו את ארכיון או"ם היום שהוא נפתח לציבור היו ללא ספק גולת הכותרת של שירותי. כל חברי המשלחת הרגישו שזה היה מעבר לכל המלחמות הפוליטיות, הכינוסים וההחלטות. לנו, כחברי משלחת ישראל לאו"ם, שכל אחד בא ממגזר אחר של העולם היהודי, היה זה רגע מאוד מרגש, מאוד מרגש", נזכר נתניהו.

הצל של פולין ורומניה / יהודה להב

סוף לעידן יאנוש קאדאר

המנהיג שיצר קונסנזוס בין השלטון לחברה הוא בן 76 ופרישתו קרובה. אילו פרש לפני 5–6 שנים היה נרשם כאחד מן הנערצים בתולדות הונגריה

בשבוע שעבר החליטו הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית ההונגרית במשותף עם ועדת הביקורת המרכזית לסטות מתקנון המפלגה ולהעניק לכנס הארצי את הזכות, שעל פי התקנון היתה שמורה לוועידה־מן־המניין בלבד – לבחור את חברי הוועד המרכזי. לפי ההחלטה, בכנס המתחיל היום, כל חברי הוועד המרכזי יעמדו לבחירה מחדש. בבודפשט מיד נפוצה שמועה כי בכנס אמורים להתבצע חילופי גברי מרחיקי לכת ואפשר שמנהיג המפלגה מזה 32 שנים, יאנוש קאדאר עצמו, יגיש את התפטרותו.

מעטים מאד מן הפרקים בהיסטוריה ההונגרית, שבהם שרר בה שלטון רצוף 30 שנה ומעלה. השלטון של קאדאר הוא לא רק הממושך ביותר הזכור לבני הדורות החיים עתה בהונגריה, הוא בהחלט גם לא מתקופות השלטון הגרועות שהיו בה – וזו לשון המעטה: אולי הטוב מכולן. הצדדים החיוביים והשליליים בשלטונו של הקיסר פראנץ יוזף אינם רלוונטיים עוד לימינו; העוצר הורטי, ב־25 שנות שלטונו החצי־פאשיסטי סיבך את הונגריה במלחמה הרסנית והמיט עליה אסון. שלוש שנים אחרי גמר מלחמת העולם החל לשלוט בה בשיטות רודניות מאוסות מאטיאס ראקושי. לעומת כל אלה נראה עידן־קאדאר כתקופה שלווה של שיגשוג יחסי ביחס לכל התקופות הקודמות הזכורות לאזרחי הונגריה וגם ביחס לארצות השכנות.

קאדאר הגיע לשלטון בסוף 1956 בסימן של מזל רע, לאחר דיכוי ההתקוממות באוקטובר אותה שנה. הוא היה שנוא ונחשב לעושה־דברה הצייתני של ההנהגה הסובייטית. אך הוא גילה תושיה רבה ועד מהרה הצליח להביא למעין התפייסות לאומית, אולי התפייסות מאונס, אך בכל זאת התפייסות. מעשהו המבריק ביותר היה בלי ספק הפיכתה של הסיסמה המסורתית "מי שאינו אתנו, הוא נגדנו". להפך – הכריז קאדאר – "מי שאינו נגדנו, הוא אתנו". הוא השתדל גם לנהוג על פי כלל זה וברוב המקרים הצליח. השלטון כאילו אמר להונגרים: הכלל הוא, כי כל מה שאינו אסור במפורש – הוא מותר. האמינו לנו, מה שאסור במפורש, אין לנו כל ברירה אלא לאוסרו. אלא אם כן אתם רוצים, שיחזרו המאורעות הטראגיים משנת 1956. בהונגריה איש לא רצה בכך. על בסיס "הבנה שבשתיקה" זו נוצר במרוצת הזמן מעין קונסנזוס בין השלטון ובין החברה ההונגרית. קרה נס. קאדאר השנוא בתחילה היה לדמות פופולרית בארצו, מן המנהיגים הקומוניסטיים הבודדים במזרח אירופה, שרכשו להם אהדה וסמכות טבעית. במובן זה רק אלכסנדר דובצ'ק הצ'כוסלובקי עלה על קאדאר בימי שלטונו קצרי הימים.

אילו בתוקף נסיבות כלשהן קאדאר הסתלק מן השלטון לפני 5–6 שנים, הוא היה בוודאי נרשם בספרי ההיסטוריה כמנהיג האומה מן הנערצים שבתולדותיה. אך בשנים האחרונות השתנו הרבה דברים. קצב הרפורמות הכלכליות והחברתיות לא הדביק את הצרכים, במבנה החברתי של הונגריה נתגלו בקיעים וקאדאר – שהוא עתה בן 76 – כבר היה אולי זקן מדי או עייף מדי, מכדי שיתן עוד פעם אחת תמריץ לריענון ולהתחדשות. הקיפאון הסיבירי, ששרר במדיניות הסובייטית בימי ברז'נייב, גם הוא לא שימש רקע מתאים לשינויים ראדיקליים בהונגריה. במרוצת הזמן הצטברו התקלות והקשיים וחייבו "לחתוך בבשר החי", כפי שנוהגים לומר אצלנו. ההונגרים עוברים עכשיו את שלב "החיתוך בבשר החי" ובשום מקום ובשום זמן השלב הזה לא הוסיף אהדה לעומדים בראש השלטון.

גם אם קאדאר לא יתפטר בכנס הארצי של המפלגה, גם אם יישאר בראש המפלגה, בתפקיד־כבוד או אפילו בפועל־ממש, ברור לכל, כי "עידן קאדאר" הולך ומסתיים. שיטות ניהול הכלכלה התיישנו ללא תקנה וחידוש התנופה הכלכלית מחייב תמורות מרחיקות לכת במבנה החברה ההונגרית. המנהיגים המזדקנים אינם כשירים עוד להנהיג את השינויים המתבקשים, ומכאן הקריאה הכללית לריענון השורות. מכל העברים נשמעות גם קריאות להסרת המיגבלות הביורוקראטיות, לחתירה לפלורליזם, למתן היתר לכינון ארגונים אוטונומיים (כגון האיגוד המקצועי העצמאי של עובדי המדע והמחקר, שעל הקמתו הודיעו השבוע כמה מדענים בכירים, ביניהם גם חברי המפלגה הקומוניסטית), לחופש העתונות והפצת המידע. המנהיגים מן הדור הצעיר יותר, הבאים בחשבון כיורשים להנהגת המפלגה, כמו ראש הממשלה קארוי גרוס או ראש "החזית העממית" אימרה פוזגאי, יכולים להיות חלוקים ביניהם בדבר הגבולות המותרים של ההתפתחות הזאת, ואולי גם בדבר הצורך או היכולת לבלום אותה, אך זו שאלה של קצב ההתפתחות, לא של כיוונה.

כל הישגיה של הונגריה בתחום רמת החיים, המדע והתרבות, העושים מהונגריה במידה רבה מעין "חלון ראווה" של הגוש המזרחי, מקורם ברפורמה הכלכלית שהונהגה בה, בקשריה המסועפים עם מפעלים מערביים, בפתיחות הנהוגה בה בתחום המגעים האנושיים, בחופש התנועה הניתן לתיירים הבאים אליה וגם לאזרחים ההונגריים היוצאים ממנה. הכל מבינים, שאם התפתחות זו תיבלם או תוקפא, ולא כל שכן אם תוסב אחורה – עלולה לאיים על הונגריה התמוטטות כלכלית וחברתית. זו אינה נבואה שחורה בעלמא. היא נשענת על הקרקע המוצקה של המתרחש בשכנותה של הונגריה: פולין, ועוד יותר מכך רומניה, מטילות את צלן המאיים המרתיע על כל מדינאי הונגריה המפוכחים.

הלוח הכללי · ידיעות אחרונות · הלוח הנפוץ ביותר · דבר ראשון בבוקר

מזכירות מנוסות*!
(עברית/אנגלית)
המחפשות עבודה טובה בשכר גבוה ובתנאים מצויינים.
במנפאואר יש מה שאתן מחפשות.
יש לנו עבורך שפע הצעות מיידיות, לתקופות קצרות וממושכות,... ועוד הרבה שיפורים ויתרונות. בואי למנפאואר בהקדם. זה משתלם!
להתראות.
א'–ה' 8.00—14.00
תל אביב: רח' אידלסון 13, טל. (03)298877
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
*המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.
יותר טוב מנפאואר
ADMARK

המשרד לקליטת העליה
מינהל הסטודנטים והתלמידים
דרושים
רכזי תרבות וקליטה – ומדריכים חברתיים – רכז תרבות ארצי
במעונות לסטודנטים עולים ובקמפוסים בחיפה, תל־אביב, ירושלים ובאר־שבע.
דרישות התפקיד:
א. שרות צבאי.
ב. נסיון קודם בעבודה הדרכה.
ג. תלמיד מן המניין במוסד להשכלה גבוהה, מהשנה השניה ואילך.
ד. ידיעת שפות.
ה. מגורים במעונות.
המעוניינים מתבקשים להגיש מועמדות בטופס מתאים שיימסר במקומות הבאים:
באר־שבע – מינהל הסטודנטים בבנין הנגב שד' הנשיאים באר־שבע.
חיפה – מינהל הסטודנטים בבנין צים פלים חיפה.
ירושלים – בנין גולדשמיט חדר 508.
תל־אביב – מינהל הסטודנטים אסתר המלכה 6 תל־אביב.
או במינהל הסטודנטים בירושלים רח' הלל 15 ירושלים.
התפקיד כרוך בשעות עבודה לא מקובלות.
דרגת המשרות רכזי תרבות משרה מלאה, מדריך חברתי חצי משרה
רכז חברתי ארצי בירושלים – משרה מלאה.
את הבקשות יש להגיש עד לתאריך 15.6.88

למוסד ציבורי גדול במרכז הארץ דרושים:
מועמדים בעלי השכלה אקדמית
המעוניינים לעבור הסבה מקצועית לתחום מחשוב ולעיבוד נתונים.
מועמדים שיתקבלו ידרשו לעבור קורס במשך 7 חודשים.
למסיימים בהצלחה מובטחות תעסוקה מעניינת.
עדיפות לבוגרים בתחומים הבאים:
הנדסת תעשיה וניהול, בוגרי מתמטיקה ומדעי המחשב, בוגרי מדעי הטבע
לא יתקבלו מועמדים מעל גיל 30.
כל המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים.
אל ת.ד. 7093 ת"א מודעה מס' 570
מועמדים מתאימים יענו

ליחידת אבטחה בנמל אשדוד
דרושים
אחראי משמרת, מאבטחים ובודקי מטענים
לרבות בחורות לעבודה אחראית וקבועה במשמרות
דרישות התפקיד:
★ בעלי הופעה נאה עד גיל 45 שנה
★ לאחר שרות צבאי או משטרתי עם עבר נקי
★ 11 שנות לימוד (לפחות)
★ מצב בריאות תקין (פרופיל 82 לפחות)
★ שליטה מלאה בעברית וידע בסיסי באנגלית
★ תושב העיר אשדוד/ק. גת/אשקלון/רחובות/ק. מלאכי
לעובדים יוצע שכר חודשי של 1000 ש"ח לפחות, בתוספת שעות נוספות, בונוסים ונסיעה לחו"ל בתום שנת עבודה, תוספת של 20% תוצע לאחראי משמרת בוגר יחידה קרבית בדרגת קצונה. עדיפות לבעלי רשיון נהיגה.
המועמד יידרש לחתום על התחייבות של עבודה רצופה ל־6 חודשים לפחות.
ועדות קבלה תתקיימנה ביום שני 23.5.88 וביום שלישי 24.5.88 משעה 10.00 עד 14.00 בלשכות העבודה באשדוד, רחובות וק. גת

אדיונטיקס בע"מ
לפתוח מערכת לומדה מתקדמת עבור לקוח בארה"ב
דרושים
רכז פרוייקט
דרישות התפקיד:
★ תואר שני לפחות במתמטיקה או מדעים.
★ נסיון בפתוח מערכות למידה
★ רקע בהוראת המדעים
★ שליטה בשפה האנגלית
מהנדס מערכת
דרישות התפקיד:
★ רקע במתמטיקה
★ נסיון בפתוח מערכות, רצוי מערכות לומדה
★ סביבת פיתוח מחשבים אישיים
★ שליטה באנגלית
נא לפנות בצירוף קורות חיים בעברית לאדיונטיקס ת.ד. 2085 הרצליה פיתוח, מיקוד 46120 נא לציין סוג המשרה ע"ג המעטפה.

קופת חולים מאוחדת
לסניפנו בחדרה דרוש/ה
עובד/ת מעבדה מוסמך/ת
★ בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות
★ ידע בלקיחות דמים
★ משרה חלקית בשעות הבוקר
★ 5 ימי עבודה בשבוע
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהלת המעבדה רחוב ליובין 15 חדרה טלפון: 06-333805
כדאי לעבוד בקופת חולים מאוחדת

דרוש/ה
חתם/ת
בענף האלמנטרי
עם נסיון של 3 שנים לפחות
דרוש/ה
פקידה
למחלקת תביעות
נא לפנות בכתב לת.ד. 1996 ת"א
מיקוד 61019

לסוכנות NIKON בישראל
דרוש
הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה לתיקון מצלמות
הכרחי רקע במכשירנות.
הכשרה תנתן במקום.
הדר סוכנויות לצרכי צילום בע"מ
טל' 03-623407.

משרד העבודה והרווחה
שרות מבחן למבוגרים
דרושים/ות
עובדים/ות סוציאליים/ות
קציני מבחן למבוגרים
לעבודה טיפולית מעניינת עם הדרכה מקצועית צמודה בתחומי הטיפול הפרטני, קבוצתי ומשפחתי.
באזור תל־אביב והמרכז
המעוניינים יפנו בין השעות 08.30 – 13.00 לטלפון 03-620436

למוסך הצומת בפתח־תקוה
דרושה פקידה עם נסיון
לאחר שרות צבאי
03-912465, 03-914091

גסטטנר (ישראל) בע"מ
החברה המובילה במיכון משרדי
להרחבת מערך השרות
דרושים:
טכנאים
לסניפים: תל אביב וטבריה
★ בעלי רקע טכני נרחב רצוי במכשירנות, אלקטרוניקה ודפוס לעבודה מגוונת במשרה מלאה.
★ בעלי רשיון נהיגה יפנו אל גסטטנר, מח' כח אדם רח' יגאל אלון 110 ת"א
מיקוד 67891
– סודיות מובטחת –

ליפאורה בע"מ
יצרנית מיץ פז ושופס
עם הפעלת שיטת מכירה חדשנית
(TELESALE)
דרושה:
אשת מכירות
★ כושר הבעה מעולה בע"פ.
★ השכלה תיכונית – לפחות.
★ סובלנות ובעלת יכולת שיכנוע.
★ יכולת ניהול ואירגון.
★ 5 ימי עבודה.
– תנאים טובים למתאימה –
המועמדות יפנו טלפונית 03-467151
לחנה לצורך תאום ראיון.

לפתוח מערכת תרשנית במחשב מסקל
דרוש מיד
מתכנת P.C
מנוסה
לת.ד. 2112 חולון 58120 בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי.

למשרד רואה־חשבון בת"א
דרושה
מנהלת חשבונות מאושרת
מעולה, בעלת נסיון בעבודה אצל רו"ח על מעבד תמלילים, תוכנת חרדמיל, למשרה מלאה 5 ימים בשבוע.
טל. 03-625033

אגש הובלה בינלאומית בע"מ
דרוש
מנהל מחלקת תובלה בינלאומית
בעל נסיון רב בניהול מחלקה דומה
לפרטים נא לפנות לטלפון 03-371282
או לאגיש ריב"ל 18 ת"א

לבית קפה – קונדיטוריה לה־ג'באנג
אבן־גבירול ת"א
דרוש
מנהל
בעל נסיון רציני עם המלצות
ת.ד. 16310/47 ת"א
סודיות מובטחת

דירות

וילות ובתים

ברעננה במרויקט "מגי השיאים" הולה מכירת שלב ב' בשכונה קוטגים דו משפחתיים החל מ־ 165,000. תנאי תשלום ובטחונות מעולים! "ישראהאוז" (5370) 052-456049

בראשל"צ קוטג' (נוה חוף) בבניה 7+ מרתף "עיר־נכסים" (29310) 03-9667730

בראש־פינה. בית ברחוב העליון. הצעות. מינימום 70,000. (28358) 03-5403845

ברעננה קוטג', 7, +פעיו, גינה ארכיטקטורה מיוחדת (26107) 03-241372

בהרצליה־פיתוח למכירה וילה יפה 600 מ"ר 03-425370-1 "מגדלי חן" (19606)

ברמת־חן קוטג' למכירה 5 חדרי שינה מיידי $260,000 "עזבית לשם" (15610) 03-481387

קבלנים מציעים

ברעננה, ברבוצקי, קוטג' חדש 6 +מרתף, גמישה מיידית 220,000 דולר. (3016) 052-447942

וילה מפוארת, 6 מפלסים, במרחוב היפה בארץ, ליטווינסקי תל־השומר. 420,000 דולר (18357) 03-289521

בוכרון־יעקב המגמר 26 קוטג' מפואר + נוף, בבניה 03-470652 (17533)

ביבנה בנוה־אילן וילה 280 מ"ר +מחסן 30 (16336) 03-438819

למכירה וילה מפוארת בבנין 350 מ"ר בניה, 1600 מגרש, למגורי (16299) 03-544466

בכוכב־יאיר וילות, מיידי, צלצלו לקבוע סיור "הצומת" (27893) 052-20533

דירות למכירה

מדורגי אל־גל — גם מגורים וגם נפש. תוכנית בניה חדשנית ויחודית על חוף הים של ראשון־לציון. למכירה דירות מדורגות בעלות 5– 4 חדרים, דירות קוטג' דו־מפלסיות ודירות גן. מבצע שבועות למשך חודש ימים. מספר מוגבל של דירות בתנאים מיוחדים, החל מ־$83,750 כולל מע"מ. ערבות בנקאית מלאה. אפשרות למשכנתאות. יזום ומבצע: מישנאל־בית־אמריקה שד' שאול־המלך 35, ת"א. משרדי מכירות בלעדיים: אנגלו־סכסון ראשון־לציון־ באתר הבניה: רח' זלמן־שזר מול גובלי־אספיגול 03-9613368 טלפון המשרד באתר פתוח מידי יום כולל יום ראשון 22.5.88 מ־18:00— 09:00. תל־אביב־ בכר־אתרים, הירקון 167 תל־אביב טלפון (20053) 03-286181

מגדלי דוד רמת־גן. פרוייקט מפואר ברח' בן־גוריון (מודיעין) ליד רח' ז'בוטינסקי. דירות מרווחות, 5— 4 חדרים ודירות גג (דופלקס), במבצע החל מ־ $90,000 +מע"מ. ערבות בנקאית מלאה. אפשרות למשכנתאות. המשרדים יהיו פתוחים גם במוצאי חג השבועות בשעות 21:00— 19:30. יזום וביצוע: מחמדי בוני מגדלי דוד ברמת־גן. משרדי מכירות בלעדיים: אנגלו־סכסון: ביאליק 32 ר"ג טל' 03-738121 כבר־ המגינים רח' ה' באייר 44 טל' 03-217256-7-8 (20038)

מה אלון בע"מ מציעה בת"א בצפון השקט ברח' ברודיה 15 פרויקט יוקרה החלה מכירת שלב ב' 4' 5 חדרים+ דירות גג משכנתאות עד 80,000 ש"ח תנאי תשלום נוחים! לשרותכם משרד מכירות פתוח באתר הבניה טל' 03-250149 (15015) 03-250140

ברמת־אביב לרציניים. חדשה. מפוארת. מיידית. קומה 11. מגדלת. חזית לים. 295,000 דולר. במקור 6 חדרים. ניתנת להכנון. ברזיל 3. אפשרות למשכנתא 100,000 דולר. לקביעת פגישה, טלפון: 03-9644980 (19392)

מבצע! רמת־אביב ג' 4" 5 יוקרתיים (לובי מפואר, אינטרקום T.V חוגים השמליים אנטנה לווייני, שיש בסלון, מרפסת שירות ועוד..) 4 מרווחים 107 מ"ר החל מ־212,000 ש"ח. 5 אקסלוסיביים 148 מ"ר החל מ־257,000 ש"ח. פנטהאוז אמיתי (במפלס אחד) ודירות גג בתוספת מע"מ במזומן, אפשרות לתשלומים נוחים ומשכנתאות. "ישקו" 03-426293 "ISCO" (17762)

"בנת ביתך" בת"א, התהארגנות לבניה בקבוצה. נותר מספר דירות בבנין המשותף, לפנות: משרד מהנדסים חגי 03-245130 ובערב 03-9362716 (16791) 03-320375

ברמת־אילן למסירה מיידית דירת 5 חדרים. "נוף" דיזנגוף 173 (18272) 03-240128

חברת ירון־ישעיהו מציעה בכפר־גנים בפתח־תקוה מבחר דירות קוטג'ים, דירות בנות 6, 5, 4, 3½ חדרים +מרפסת שמש ודירות גג 912068 03-906132 (28037)

"פרל־ביזנביים" קבלנים: בבנין הנבנה ברחוב קליי בצפון ת"א נותרו 4 חדרים +פנטהאוז 5 חדרים 03-867690 03-597344 מ־9.00" 16.00 בערב (24432) 03-459608

במגדלי־דיזנגוף! 4 "3 מפוארות גבוהות + נוף (2750) 03-220952

בכבר מלכי־ישראל! 4 (130 מ"ר) ק"ג לחזית +מעלית, 03-200450-5 (18550)

חדש בת"א במקום הנכון, בזמן הנכון, בשיכון ל"מנופל בע"מ 03-244452 03-243008 (16157)

ברמת־גן 4 חדרים בתרפ"ב כחדשה +4 חדרים בג'בוטינסקי קומה גבוהה חדשה. "בני־ השקעות" (30411) 03-722654

בדיזנגוף־סנטר! 4 מפוארת +מרפסת גג פנטסטיק, בהזדמנות! מתושב חויץ! (16554) 03-295303

חדש לראשונה ברמת־אביב ג'. פרויקט עם מעלית שבת, מרפסות מתנוחות, אינטרקום T.V, שיש בסלון, לובי מפואר, 4 חדרים, 138 מ"ר, החל מ־$141,500, 5 חדרים, 154 מ"ר החל מ־$173,500, פנטהאוז דופלקס, בתוספת מע"מ במזומן, אפשרות לתשלומים נוחים ומשכנתאות "ישקו־ I S C O" 03-426293-4-5-6 (26457)

בבת־ים, דירות אקסקלוסיביות בבניה ע"י הפארק. השקעה מעולה! 03-5524159, 03-219635 בערב (19106)

במרכז חולון 5 באוסישקין 3+ +חדר "בינוביים־הורביץ" 03-888149 03-846842 (22148)

בגבעתיים במקומות היפים 4 "3 4½ 5 +דירות גג 03-7518743 (12468) 03-7513518

בפ"ת בכפר־גנים 4+ גג קרופי מפוארת ומיוחדת (16572) 03-9229202

בהרצליה בנוה־אמירים בבנין חדש וברמה מפוארת דירות 5" 4 140 מ"ר +תוספות אפשרות השכרה לטווח ארוך. כניסה מיידית בלעדי "קוראל" 03-288943 03-292616 (3272)

דירות למכירה 2–2½ חדרים

למכירה פנטהאוז מרהיב באיזור בכר־המדינה "דך" (5373) 03-249357

בדאי ומיוחד! פנטהאוז מקסים ודירת־גן משנעת, בבניה באנוה־אפקה/ צהלה בתשלומים. 03-473521 (17788) (גם בשבת)

באזור ז'בוטינסקי מפוארת 3+ חדר+ גג (200 מ"ר) "מצודה" (17198) 03-219188

בראשל"צ במרכז, פנטהאוז חדש, 6 חדרים, ביתיוסף 3, $148.000, 03-9640777 (19179) 03-9640575

דירות גג

מבצע בתשלומים: במקומות הטובים בעיר, לבחירתך, דירות מאר יוקרה 5 ו־6 לבניה מיידית. 25,000 דולר במזומן, היתרה ב־750 דולר לחודש. טלפון: 03-9663565 (23265) 03-9663714

בראשל"צ 1. בז'בוטינסקי 4+ גג+ חדר מפואר. 2. בז'בוטינסקי 4 מסודרת ריזוט חלקי "סיון־נכסים" (5209) 03-9667730

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דרום

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

בביקוש מצוין, המפתחות ביד, תשלום של 20,000 דולר, היתרה ב־1,000 ש"ח לחודש. טלפון: 03-9663565 (23282) 03-9663714

דירות בשכ"ח

דירות בדמי־מפתח

ביד־אליהו 2 מסודרת קומפלט+ גינה 26,000 "תיוון" 03-338264 "איילון" (21204)

שרון

חולון — בת־ים

ת"א — יפו

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

דבר ראשון בבוקר

חדרים מרוהטים

עסקים

למכירה שותפות בעסק בלעדי, דרושה השקעה של 85,000 דולר (20348) 053-332060

להשכרה מתפרה+ ציוד משוכלל +גזרניה אוטומטית 03-378303 (19868) 03-371855

למכירה מפעל בשר+ רשיון יצרן + חנות מתאים לקייטרינג 9.00 -12.00 (18762) 052-547478

לרגל נסיעה לחול למכירה ספריית וידאו משגשגת וממוחשבת (17865) 052-540112

למסירה מיידית חנות ספק במרכז תל-אביב, 03-284037 20,000 (17491)

להשכרה ברמת-גן 400 מ"ר לתצוגה מיזוג וטלפונים. "רשף-נכסים" (19928) 03-5742777

מגז +טרנסמוטור 1988 +מזגן מנוי למנועים/ שחורה 03-832993 (16306)

מחסנים

אולמות

להשכרה 180 מ"ר+ חניה ליד המשטר, מרצבר 03-449249 (16134)

משרדים

בהזדמנות למכירה במלצ'ט 175 מ"ר+ חניות "מצודה" (26094) 03-219188

להשכרה בבני-ברק ליד קוקה-קולה אולם 400 מ"ר, ק"ק, עם משרדים+ 3 טלפונים (18575) 03-776059

למכירה בגשר-הזהב 150 -1250 מ"ר מפוארים בבניה בלעדי "רשף נכסים" (23303) 03-5742777

להשכרה מול הקניון "2000" 1000 מ"ק לתצוגה (מתאים לאולם ספורט) "רשף-נכסים" (21905) 03-5742777

חנויות

למכירה משרדים בבניה ליד בנין אבגד ברמת-גן (7922) 03-746933

להשכרה 350 מ"ר משרדים ברמה גבוהה ליד צומת אכדיה, הרצליה 052-556543 (18951)

בהזדמנות להשכרה באזור הבימה 150 מ"ר מפוארת "רשף-נכסים" (11692) 03-5742777

בת"א, ר"ג: 150 -250 מ"ר, מפואר. "נ.ת.מ" נכסים" 03-375735 (3499)

להשכרה בגבול ת"א מבנה עצמאי 3000 מ"ר $8 "רשף-נכסים" (28236) 5742777

מבני תעשיה

בדרום ת"א: ק"ק, 1000 מ"ר+ חניה "נ.ת.מ" נכסים" 03-375735 (5120)

מעוניין לקנות מבנה תעשיה 100 מ"ר +בוי +טלפון, באזור התעשייה הישן בחניה (19897) 053-23802

להשכרה בקרית-אריה 5000 מ"ר ק"ק גבוה $4½ למ"ר "רשף-נכסים" 03-5742777 (27936)

מגרשים

לחברה עתירת ידע בתחום האלקטרוניקה, דרוש להקמת מפעל מגרש בסביבות 2000 מ"ר באזורים: הרצליה, רעננה, רמת-השרון, רמת-החייל. הצעות יש להפנות לת.ד. 5668 הרצליה (5361)

ברעננה, באיזור יוקרתי "קאלש השקעות ובניה" מציעים קרקעות לקוטג'ים 250 -375 מ"ר. בניה בתשלומים (3035) 052-447942

בני-ברק במרכז לבניה מיידית לזולות 30,000 דולר כולל מע"מ ומיתוח, 2000 במזומן היתרה במשכנתא. באשדוד 08-574335 בערב: 08-574823 (27922) 08-574587

למכירה בראשון-לציון 10 דונם לתעשיה. מפרקי "רשף-נכסים" (24287) 03-5742777

הצעות עבודה

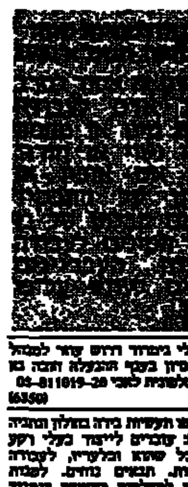

"DENTEMP", כח אדם למרפאות שיניים, מציע עבודה קבועה וזמנית לסייעות ושיננית 03-232202 (20394)

לפנימית ילדים באיזור כפר-סבא מטפלה, מדריך/ה מורים +תנאים טובים למתאימים 063-65003 (20109)

את/ה הצעירה אלינו לעבודה מעניינת ומגוונת בתנאים טובים בשכר עוד יותר, עד גיל 30 (19766) 03-812193

יוצא צבא צעיר ונמרץ (רקע פיקודי) +רשיון לעבודה אחראית בתנאים מצויינים "א.ב.א" 03-5467156 (19407)

קצאי למפעל תעשייתי (רצוי נסיון בבנק) לעבודה מיידית "א.ב.א" 03-5467156 (19402)

עובדות/ים ייצור בוגרי 10 שנות לימוד לעבודה בת"א תנאים טובים למשה "חבר" (19368) 03-5101420

מלחימות מעגלים מודפסים למשמרת בוקר ארוחות +הסעות מרמלה אשדוד למשה "חבר" (19328) 03-5101420

עובדים לעבודות חוץ רקע במסגרות לחיתוך פחים בחולון שכר גבוה למשה "חבר" (19315) 03-5101420

מכונאי מטוסים" עוסקים להפעלת מכונות תעשיה ב-3 משמרות הסעות +ארוחות "חבר" 03-5101420, למשה (19303)

צבעי תעשייתי לצביעה בהתזה הסעות מפ"ת תנאי שכר טובים "חבר" (19252) 5101420 לצבי

מכונאי שריון/ דיזל לאחר שירות צבאי רצוי רקע בחשמל תנאים טובים "חבר" 03-5101420 לצין (19207)

מבלטן/ שבבנאי עיבוד שבבי לבניה ותיקון מבלטים 5 ימי עבודה "חבר" 03-5101420 לצין (19199)

מלחימות מנוסות לחיווט והרכבת מעגלים מודפסים למפעל אלקטרוניקה בבני-ברק. דרוש נסיון קודם של שנתיים לפחות, 5 ימי עבודה בשבוע 03-5791555 לטובבה (17864)

למפעל אריזות פוליאתילן, אחראי משמרות (3 משמרות) נסיון בתחום או רקע טכני, תנאים מצויינים ב"ר 03-702148 (19033) 03-5792867

ראשי צוותים ואנשי מכירות למכירה מדלת לדלת, הכנסה גבוהה למתאימים! (17779) 03-5524099

אצלינו זה אפשרי! משכורת גבוהה +תמריצים ב-5 ימי עבודה נוחים ומעניינים לצעירים/ות עד גיל 30 (18843) 03-814904

לטל-יעד מקבוצת מדיראן דרושים עובדים לא מקצועיים למח' הייצור של מזגנים לרכב. לפנות בימים ב', ג' בין השעות 13.00 -16.00 לשלמה הסיבים 30 קרית-מטלון פ"ת. (17578) 03-9247001

בעלי רקע טכני שוטפו למרכיבים ולפפים "תנופה" 03-734288-9, 03-883636, 052-547777 (18587) 053-618749

לצעיר 25+ נמרץ ודינמי "הזדמנות יוצאת דופן לעבודה מעניינת ורבת אתגר ברשת סוכנויות ביטוח מהמובילות בארץ. אפשרויות קידום ושכר גבוה למתאימים. לפנות החל מיום א' ללהב או אייל (18522)

להדיראן דרושים: 1) חשמלאי רכב 2) מכונאים 3) עובדים בעלי רקע טכני לפנות לדוד הפנח 16 (אזור) חולון מיום ב' משעה 16.00 -18.00 או טלפונית 03-5576298 (18234) לרפי 5565773

לקריירה: עובדים בלתי מקצועיים/ ייצור, אחרי שרות צבאי לחולון וראשל"צ. 08-465277 (17967) 03-5449848

"עמל איתך המגיר" שכר גבוה+ מענק. לעובדי/ות ייצור, מקצועי, מלגזנים (16303) 03-910149

למפעל אריזה חדיש באזור התעשיה של חולון דרוש אורג לעבודה בשלוש משמרות תנאים טובים למתאים 03-5101587-8 (16193) 9.00 -14.00

עובדי ייצור בוגרי בי"ס מקצועי רצוי למפעלי תעשיה בראשל"צ, חולון, בת-ים, פ"ת ורמה"ש 03-286111 (17718) 03-9659733

פקידים/ות

לקריירה: מנופאי צריח מנוסה לאשדוד. (17475) 08-465277

מלחימות/ מחווטות/ מרכיבות מנוסות למשמרות מלאות במפעלים בחולון והרצליה ,03-286111 (17438) 03-9659733

מכונאי אחזקה +ידע בפנאומטיקה והדראוליקה למפעל גדול בראשל"צ. 03-286111 (16861) 03-9659733

נשים וגברים לעבודה קבועה אתה"צ בשק"מים ומשבירים בכל הארץ בקידום מכירות שכר קבוע 03-7513872 (16527) 03-7511615

יוצאי יחידות קרביות לעבודת שמירה מעניינת באזור (במשמרות) נתב"ג. 03-286111 (16483) 03-9659733

לחברת בת של הדירקאן בפ"ת דרושה בחורה לאחר שירות צבאי לעבודה על מסוף, משרה מלאה, 5 ימים מיום ב' לשרה (18264) 03-9248001

לקריירה: קלדנית/ מפעילת מחשב דסופ ג'וניר למשרה מעניינת בת"א. בצפון (18801) 03-5449848

כתבניות/ תמלילניות עבריות/ אנגלית (רצוי שפת אם) למפעלים בת"א, לוד ויבנה 03-286111 (17855) 03-9659733

פקיד רישוי מוסמך נסיון 5 שנים ביצוא ונוהלי מכס למפעל תעשייתי באזור לוד 03-286111 (17710) 03-9659733

פקידת יבוא, נסיון קודם הכרחי לחברה גדולה לעמילות מכס באזור נתב"ג 03-286111 (17658) 03-9659733

סטודנטים למוקד מידע ומודיעין (למשמרות) באזור הרצליה ונתניה (17444) 03-286111

לקריירה: פקידות בוגרות תיכון, אחרי שרות צבאי, ידע בקלדנות וכתבנות למשרות בחולון/ צפון ת"א. (17436) 03-5449848

לקריירה: מנהלת משרד אנגלית ע"מ +ניסוח, הדפסה על ע/ת, ידע ביבוא למשרה בכירה בת"א 03-5449848 (17142)

לקריירה: כתבנית עברית מנוסה, אחרי שרות צבאי למשרה מלאה ברמה"ש. (16834) 03-5449848

לקריירה: פקידה אחרי שרות צבאי ידע בע/ת למשרה זמנית בצפון ת"א 03-5449848 (16390)

דרושה פקידת מכירה באזור גושדן עם נסיון למכור דרך הטלפון, העבודה מבית הפקידה ובשעות הנוחות לה. להתקשר לרותי שגב 03-5744819/820 (18426)

עובדי מחשב

קלדניות מסוף מנוסות בהזרמת חומר בעברית ובאנגלית. לעבודות מגוונות. בוא אלינו בהקדם! "מנפואר" בן-יהודה 12 ת"א א'-ה' 08.00- 14.00 (19036) 03-298877

מהנדס ותכנת לעבודת פרוייקט על מחשב IBM-PC, רצוי התמחות במתמטיקה! (18288) 03-372304

מורים וגננות

קיבוץ מעברות מחפש מורה לביולוגיה יסוד לשנה"ל תשמ"ט בעל/ת נסיון קיבוצי והכשרה באזורים או בסמינר הקיבוצים עדיפות תנתן לבודד/ת 14.00 -9.00 ו-17.00 053-682798 (20272) 053-682533

עוזרות ומטפלות

טבחים - קונדיטורים

גזירה תפירה

לקונפקציה

למפעל לקונפקציה דרושה תדמנית מנוסה בפרקים ספ"ל. (19731) 03-208378

תופרות מעולות לזינגר במפעל תנאים מצוינים (19436) 03-662143

ל"גוסקס" דרושה תדמן/ית בעל/ת נסיון למחלקת הלבשה. (18908) 03-337725

עוזר/ת גנן/ית מנוסה +תופרת מודלים מנוסה. עבודה קבועה +תנאים סוציאליים. 03-813025 (18216) 822173

למפעל טקסטיל דרוש/ה בוחר/ת אחרי צבא עם רשיון. דרוש דינמי. לשווק מוצרים בענף ההלבשה. שכר בסיס גבוה+ אחוזים. עדיפות לבעלי מקצוע. 03-837724 אחרי 16:00 (16423)

תופרות לזינגר. אוברלוק. מקצועיות שכר 7 ש"ח לשעה נוסף כל החדש משכורת עידוד (בונוסים) 03-837724 (16255)

למתפרה דרושות/ מתלמדות אוברלוק וזינגר בעלות רקע תפירה או מסיימי קורס תפירה 03-837724 (16061)

הנהלת חשבונות

למושב חמד דרוש מנה"ח ראשי, במשרה מלאה 03-965353 (19458)

לקריירה: מנהל/ת חשבונות סוג 2/ 3/ מדופלם. נסיון בכל תחומי הנה"ח +ידע במחשב למשרדות בר"ג/ת"א 03-5449848 (17472)

להברה מסחרית באזור יהודה קלדנית למישרה מלאה 6 ימים בשבוע 03-343415 15.00-ם (17070)

טכנאים הנדסאים

טכנאי מעבדה בוגר מגמת כימיה או לבורנט. לעבודה מושכת, באזור תל-אביב. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א א'-ה' 08:00 14.00 (19028) 03-298877

טכנאי/ הנדסאי ייצור מוסמך, נסיון מכונות באלקטרו-מכניקה וחשמל, לעבודה בהרצליה 03-372304 (18300)

טכנאי/ הנדסאי אלקטרוניקה+ ידע מכני ונסיון בבקרים. למפעל גדול בראשל"צ 03-9659733 (18282) 03-286111

מהנדס תוכנה דרוש בוגר ראשון או שני במדעי מחשב או מתמטיקה. ידע ב-B-SPLIMES, גרפיקה ממוחשבת, שפת C, IBM-PC, לעבודה באיזור תל-אביב, למספר חודשים, "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה', 08:00 14:00 (16763) 03-298877

דפוס

לדפוס גדול בפ"ת דרושים: 1) דפס מקצועי למכונות המדה ½ 2) מונוז'ר מקצועי למעבדת אופסט 3) צלם למכונות צילום "קרוקסר" 9500 לפנות לטל' 03-9248503 מיום ב' לוד (18248)

חשמל ואלקטרוניקה

טכנאי זיווד אלקטרוניקה -לעבודה באזור כפר-סבא. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א א'- ה' 14.00 03-298877 08.00- (18931)

שרטט/ת אוטקד- לעבודה באזור תל-אביב. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה', 08.00 14.00 (17571) 03-298877

מרכיב מכני- נסיון בתחום האלקטרוניקה, פרופיל 72 לפחות, לעבודה באזור המרכז. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'- ה' 14:00 08:00, 03-298877 (16550)

לרשת בית המתג באיזור המרכז דרושים: 1) מתקיני מזגנים ביתיים 2) חשמלאים בעלי נסיון עבודה עם מזגנים 3) טכנאים למזגנים ביתיים 4) עוזרים למתקינים 5) יועצים למיזוג אויר תנאים טובים למתאימים דעננה ר"ג 052-910520 חולון 03-731152 (17522) 03-881856

דרושים עובדי ייצור להרכבות ותיווט מכשירים אלקטרוניים 03-5708225-6 מיום ב' (16408) 14.00- 8.00

מלחימה/ מחווטת- נסיון עשיר בתחום רצוי יוצאת במצ"א לעבודה מעניינת ומושכת באזור השרון למתאימה תנאים מצויינים "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א א'- ה' 14.00 8.00 (16351) 03-298877

למפעל קייטרינג

למפעל קייטרינג באריאל דרושים פועלים מקצועיים תושבי המקום תנאים מצוינים, (18896) 03-9364057

ספרים יח

נגרים

נהגים

דרוש נהג לרכב פרטי, אוראי ומסור לאזור שירות צבאי מגורים באזור ת"א לתיאום ראיון נא להתקשר למורה 04-977977 (22634)

נהגי שיוליות דרושים לחברה להסעות כולל השקעה. תנאים מצויינים 052-913517 גם בשבת. משרד (18257) 052-911882

לקריירה: נהג +רשיון מעל 15 טון, לבני-ברק. (17976) 03-5449848

לקריירה: מלגזנים מנוסים לפ"ת, ב"ב ודמת-השרון. (17500) 03-5449848

עובדי יהלומים

שרטוט וגרפיקה

עובדי דפוס

מחסנאים

מחסנאי "נסיון של 5 שנים באירגון ועבודה מוזן. לעבודה אחראית ומושכת, באזור פתח-תקוה. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א א'- ה' 8.00- 14.00 (18861) 03-298877

מחסנאים טכניים, בוגרי קורס מפעי"ם/ אפסנאות+ רשיון מלגזה למפעלים בראשל"צ והרצליה 03-286111 (18296) 03-9659733

מחסנאי לעבודה במחסן קבלה. רצוי רשיון על מלגזה. ידע באנגלית לעבודה מושכת, באיזור הרצליה. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'- ה' 14:00 03-298877 08:00 (16578)

למפעל אלקטרוניקה דרוש עוזר למחסנאי וככש רשיון רכב. מבנה 03-5708225-6 מיום ב' 14:00- 8.00 (16373)

מוכרים יות

ל"קסטרו-מודל" מוכרות בעלות הופעה נאה עם נסיון 03-814424-5-6 (19737)

מוכרת מנוסה +הופעה למישרה מלאה בחנות קרמיקה בצפון ת"א "א.ב.א" 03-5467156 (19443)

סוכנים – מקדמי מכירות

מקדמות מכירות לעבודה קבועה ומבטיחה באיזור ת"א (21435) 03-5711095

סוכנים לאזור המרכז להפצת סוללות. רכב חובה 03-736138, (20113) 03-7511388

דיילות צעירות ונמרצות לשלושה ימים בשבוע אחה"צ לקידום מוצר דיאטטי בירושלים ותל-אביב משרין ורעננה (18651) 03-5366184

ל"המאוור" סוכן+ נסיון לחנויות חשמל בכל הארץ 03-7526808 (16392)

מפעילי ציוד מכני

רוק/ מסגר מוסמך רצוי נסיון בתחום מיזוג אויר. לעבודה באיזור חולון. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'- ה', 08:00- 14:00 (16535) 03-298877

דרוש מסגר רתך לעבודה בהוד-השרון 052-38865 בערב (16372) 08-475883

פועלים יח

למר ושות' דרושים מסגרים/ רתכים נסיון בעבודות חוץ. אחרי שירות צבאי מלא נכונות לעבודה בכל הארץ רשיון נהיגה, מגורים באזור ת"א עד גיל 30 לקביעת ראיון לצלצל: 03-5568008 (16266) 03-807301

לח.ש. דרושים: לאשקלון: פועלים פשוטים. לראשל"צ: מסגרים מעולים. חשמל וטכנאי חשמל, לפ"ת: מסגרים, לאזור עכו: מסגרים קוראי שרטוט ורתכים מעולים, (16234) 03-381003

עובדי נקיון

עובדי מתכת

מבלטן לבנית מבלטים עדיפים נסיון מעל 5 שנים למפעל ביטחוני "חבר" למשה (19335) 03-5101420

צבעי מתכת דרוש פרופיל 72. לעבודה מושכת, במפעל מסודר. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א א'- ה' 8.00- 14.00 (19019) 03-298877

עובדי מוסך

מיידית דרושים צבעי מסגרים +נסיון למשרה מלאה אפשרות לשעות נוספות 03-590911 (17921)

דוזבי ארגון CO_2 חשמל למשדות קבועות במפעלים בלוד ורמה"ש 03-286111 (17723) 03-9659733

שומרים

מאבטחים חמושים +נשק לעבודת לילה מעניינת, שכר מצויין 03-239880 (19619)

מסגרים מתחילים/ מנוסים +ידע בקריאת שרטוטים למפעלים באזור ראשל"צ ורמה"ש 03-286111 (17632) 03-9659733

(למפעל) בחולון דרושים מסגרים עם ידע במכונות עד גיל 30 (17557) 03-802728

פנסיונרים

שרותי אחיות

שליחים

למשרד פירסום שליח בעל רשיון לטפח 1.5 (19680) 03-662411

נתניה

חדרה

באר שבע והדרום

אילת

מכוניות

אאודי

מאגרי רכב ממוחשבים חסוך זמן, כסף וטירחה. מהיום קונים ומוכרים רכב באמצעות המחשב. 03-625552 אלון: (20496)

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אינוצ'נטי

אלפא רומיאו

אלפא קאוית

פונטיאק פניקס 2500 סמ"ק 1982 שלישית פרטית 25,000 דולר (17732) 03-5030435

مكذا من الأصل

ג'יפים

דייהטסו

דלתא

וולבו

בהזדמנות 240 דיזל 1980 +מזגן +הגה כח שניה מצויינת! (16602) 03-887162

מק"ס 1979 S קמינס, אמבטיה "עמק" 3 צירים 1988 40 קוב, מיכל חלב "התקוף" 30,000 ליטר 06-763102 בעבר 1984 (19682)

טלבוט

טנדרים

למכירה R-600, דגם 1973 (דרוש שיפוץ) עם אפשרות למקום עבודה: 03-5365190 (18992) 03-5365298

לנציה

מיני מינור

מסחריות

פיאט פיורינו 1988 לאספקה מהירה!!! I.C.T ת"א 03-5440799 חולון 03-5440104 03-848444 03-848729 (15094)

דלתא סונדר 1.4 1988 לאספקה מהירה! רדיו טייפ ורזערקה לכל קונה עד 31.5.88 ת"א 03-5440799 חולון 03-5440104 03-848729 (15054) 03-848444

מיצובישי

מרצדס

סאאב

סובארו

1300 די.אל קופ 1982 ראשונה 51,000 ק"מ (19670) 03-378490

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פולקסווגן

פורד

מאגרי רכב ממוחשבים חוסך זמן, כסף וטירחה. מהיום קונים ומוכרים רכב באמצעות המחשב. אלון: 03-625552 (20499)

פיאט

פיז'ו

רנו

אופנועים וקטנועים

כל דגמי סוזוקי עד 60 תשלומים. קניה, מכירה, החלפה ותיווך מבחר אופנועים משומשים. "היום אופנועים" 03-381940 03-372476 (17956)

חליפי רכב משומשים

הלך מנוע?!! מחדים מפתיעים ב"רכב ישראל" 03-825666!!! 03-836246 03-825718 (17811)

מציעים לחניה

למכירה: 1) מכונה לדפוס משי ½ אוטומטית מסוג אדרין שטח הדפסה נטו מטר מטר 2) עגלת יבוש ממתכת 3) מכונת ברומייד 4) מכונת הקרנה לשבלונות 5) שולחן ואקום לשבלונות 6) שולחן דפוס רשת+ ואקום 03-5790136-9 (14902)

רוצים לקנות

רהיטים

מקררים

וידיאו טייפ

מערכות קול

מכונות כתיבה

● השאלה והכירה דיין "פרי השטילר" 10 תל-אביב 03-659046 03-724688 (21156)

חיות בית

כלי נגינה

הלוואות

הלוואות עד 18,000 ש"ח בתנאים מעולים ובמהירות 03-887702 (15967)

חוגים

חקלאות

למושב ומגר דרוש עובד לניהול מטע - המגדים. מגורים במקום תנאים טובים 02-941233 (20110) 02-941216

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

ORS שרותי כח אדם

קופאיות

לעבודה במרכז קניות גדול

* עבודה במשמרות:
09:00–15:30 – בוקר.
16:00–22:00 – ערב.
במוצאי־שבת – תורנות.
* הכשרה על חשבון המעסיק – בתשלום.
* ארוחה חמה בכל משמרת.
* 10–11 שנות לימוד.
* רצוי תושבות ת"א והשרון.

תנאים מצויינים למתקבלות

מתאימות יפנו:
תל־אביב: אתרים 134 טל. 03-202460
נתניה: שטמפר 15 (מעל בי"ס רמה), טל. 053-332177
ב"ב: רבי עקיבא 65 טל. 03-702148

הטובים עובדים קבוע ORS

בר־לוי

מזוג־אויר לרכב בע"מ

למפעלנו באזור התעשיה בהרצליה ב'
דרושים
* **מכונאי וחשמלאי רכב** – להתקנה ושרות למזגנים ברכב. עדיפות ליוצאי חיל האויר במקצועות חמ"מ/ממ"ס, יוצאי חי"ח – חשמלאי/מכונאי רכב/סנקים.
* **מחסנאי – לעבודה במחסן טכני** עדיפות ליוצאי צבא במקצוע מפ"ס
המעוניינים יפנו טלפונית למזל 052-553211, 052-553628

דרוש
DBA – IDMS
לעבודה באיזור ת"א
למתאימים – תנאי העסקה מעולים
בעלי נסיון מוכח, מתבקשים לכתוב לת.ד. 36983 ת"א 61369.
סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי בירושלים
פקידה למשרד ייצור
חישוב שעות עבודה, פרמיות
★ 5 ימי עבודה, מיידי!!!
02-537924 לישראל

ליפאורה בע"מ
יצרנית מיץ פז ושופס
דרוש:
סדרן סחורה
★ רשיון נהיגה לטוס־טוס.
★ חרוץ ודינאמי.
★ מתאים לתלמידים בחופשה.
טלפון: 08-467151, לחנה או לגלי

אורט ישראל | המערכת ללימודי מבוגרים
לבית הספר אקסטרני בוקר ברמלה
דרושים מורים
לשנת הלימודים תשמ"ט:
גאוגרפיה,תנ"ך, לשון, ספרות,חברה, ידע העם והמדינה, היסטוריה, אנגלית, מתמטיקה.
לקביעת ראיון נא לפנות בכתב או בע"פ לבית הספר האקסטרני קרן היסוד 2 רמלה טלפון: 08-226125 למנהלת.

Budget rent a car
למרכז הטכני בתל־אביב עבור מחלקת הכנת רכב
דרוש
סדרן עבודה / אחראי משמרת
תיאור התפקיד:
* תיאום וקשר עם מוסכים וספקים
* ארגון ופיקוח על צוות עובדי המחלקה
דרישות התפקיד:
* רשיון נהיגה
* כושר ארגון מעולה ויכולת עמידה בלחץ
* נסיון קודם בעבודה דומה
* ידע במכונאות רכב
* נכונות לעבודה קשה ובמשמרות

יועדפו מועמדים בעלי רקע בהשכרת רכב. תנאים בהתאם לכישורים. המועמדים מתבקשים לפנות לאיציק ברחיים, רח' המיסב 6 ת"א (ליד הסינרמה) – סודיות מובטחת –

בודג'ט השכרת רכב

לחברה ישראלית המיבאת מוצרי צריכה מחו"ל
דרושים
מקדמי מכירות
לקידום מכירת מוצריה בשלבים הסיטונאים והקמעונאים.
הכרחי נסיון קודם של 4–3 שנים בקידום מכירת מוצרי צריכה בעלי מחזור מכירה מהיר.
מועמדים מתאימים, בעלי רשיון נהיגה, תושבי איזור המרכז, מתבקשים לפנות, בכתב, לת.ד. 527 ירושלים, בפירוט מלא של נסיונם ותנאי שכר נדרשים
(אין תשלום עמלה).
פניות שאינן עונות לדרישות הנ"ל – לא תעניינה.
– סודיות מובטחת –

לאחים אביוני בחולון
דרושים
☆ **פקידה** למשרה מלאה
☆ **מרכיבי תיקרות מקצועיים** להרכבת תקרות
☆ **עוזר למחסן מכירות**
נא לפנות למשה בטל. 03-808490.

רשות הנמלים
הודעה על משרה פנויה
תואר המשרה:
חובש/נהג אמבולנס
מספר משרה: 10
הדרגה: "דירוג מינהלי".
היחידה: מחלקת סדרים.
מקום העבודה: נמל אשדוד.
דרישות המשרה: 1. בוגר בי"ס לנהגים ואחיות או חובש בכיר בצה"ל עם נסיון לפחות 4 שנים. עדיפות תינתן לאח מוסמך.
2. נסיון בהדרכה רפואית.
3. ידיעת השפה העברית ושפה זרה אחרת (אנגלית או צרפתית).
4. בעל רשיון נהיגה לרכב בטווח מסוג אמבולנס.
5. התפקיד מחייב מבנ בריאותי תקין.
* הבקשות למשרה זו יש להגיש למשרד הראשי של רשות הנמלים בתל־אביב, לא יאוחר מיום 31.5.88
** פרטים נוספים מכלל פירוט שכר ולצורך קבלת טופסי בקשה, יש לפנות בעל־פה לאגף כח אדם, רשות הנמלים, דרך פתח־תקוה 74, (בית מע"ס תל־אביב), קומה 13, חדר מס' 1316, או למחלקת כח אדם בנמלים.

קיבוץ שובל מחפש
מורה לכיתה ב'–ג'
עם רקע קיבוצי או בעלת ניסיון הוראה בקיבוץ (רצוי למטורות קליטה). מעוניינים במשפחות.
נא להתקשר בשעות העבודה למורים – 057-916271 בשעות אחה"צ והערב למורים 057-916402, ליהודית 057-916469

למשרד שמאים:
שמאי רכב
+ רשיון, תנאים טובים למתאימים, לציון ותק ומקומות קודמים ת.ד. 25149 ת"א.

מזכירה מעולה
הדפסות באנגלית טלקס אלקטרוני על בוריין.
דוברת עברית.
תנאים טובים למתאימה
לפנות ת.ד. 20182 ת"א בצרוף המלצות סודיות מובטחת

למוסד רפואי גדול בגוש דן
דרושים/ות
רוקחים/ות
למשרה מלאה וחלקית
תנאי עבודה מקצועיים מיוחדים
נא לפנות טלפונית: 03-5310573, 03-349616

עירית קרית־גת
דרושים/ות
מורים/ות
לשנה"ל תשמ"ט
לבי"ס מקיף ע"ש "ישראל רוזצקי" במקצועות הבאים:
★ מורה למקצועות הפקידות.
★ טכנאי אלקטרוניקה למפעל מעבדות אלקטרוניקה.
המעוניינים יפנו למנהל בית הספר – מר גיל פליישר בשעות הבוקר בבי"ס – 886288, 884477 (051) בשעות הערב בבית – 880730-(051)

לחברת ביטוח בת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
★ סוג 3 ★ נסיון של 3 שנים לפחות
★ לתפקיד מגוון הכולל התאמות והכנת משכורות.
★ נסיון בחברת ביטוח – יתרון.
★ 5 ימי עבודה.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 20190 ת"א מיקוד 61200

אוקטה תעשיות בע"מ
למפעל בהרחבה
דרושים:
מנהל עבודה
★ נסיון בהרכבות מכניות/אלקטרוניות
בונה התקנים והחזוקה
★ נסיון בבניית התקנים מכניים ותחזוקת מבנים
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון, סודיות מובטחת! פ"ת, הלפיד 16, קרית מטלון ת.ד. 3968 פ"ת, 49100

למוסד ציבורי גדול דרוש(ה):
עובד (ת) שיקום
דרישות התפקיד:
תואר ראשון בעבודה סוציאלית.
לאחר שירות צבאי.
מקום העבודה: ירושלים.
נא לפנות בכתב לת.ד. 7093 ת"א. מודעה מס' 568
או טלפונית לטל. 02-660253.
פונים מתאימים יענו.

דרוש
סדרן עבודה לרכב
ומארגן משלוחים לעבודת לילה.
על המועמד להיות בעל נסיון בארגון וניהול עובדים.
מקום העבודה: נתיבות.
לפנות בכתב יד ובירוט קורות חיים ומקומות עבודה קודמים לת.ד. 663 באר־שבע מיקוד: 84105.

לעיתון יומי גדול
דרושים
רוכשי/ות מודעות
לאזורים: ירוחם, נתיבות, אופקים, ערד, מצפה־רמון, באר שבע, אילת.
תנאים מיוחדים למתאימים/ות
אפשרות לקידום
לקביעת ראיון נא לכתוב לת.ד. 5826 באר שבע מיקוד: 84156 בצירוף פרטים וקורות חיים.

דניאל
החברה לשרותי כח אדם בע"מ

לסניפנו בת"א
■ **מזכירה ע/א** למשרה מלאה ידע בהדפסה לעבודה באזור ת"א.
■ **כתבנית** עברית לעבודה קבועה בחצי משרה.
■ **אשת מכירות** למשרד בת"א רצוי נסיון, הופעה נאה וכושר שכנוע.
■ **אנשי מכירות** בעלי נסיון בתחום הפרסום בעלי כושר שכנוע והופעה נאה.
■ **עובדת חדר אוכל** לעבודה באזור, 5 ימים בשבוע משעה 9.30 עד 15.00
■ **רתכים** עם נסיון במפעל תעשייתי לעבודה קבועה, הסעות, ארוחות, תנאים טובים.
■ **טכנאי מכונות** או יצור לניהול מחלקה נסיון של מספר שנים בניהול צוות עובדים לעבודה קבועה.
■ **מכונאי מטוסים** עם נסיון על 747 פרופיל 72 ומעלה ארוחות, הסעות, תנאים טובים.
■ **מנהלי עבודה בכירים** עם שנות נסיון לפחות יוצאי אל־על או צה"ל הכרות ונסיון על מטוסי 747.
■ **שומרים/מאבטחים** יוצאי צבא פרופיל 72 ומעלה לעבודה במשמרות.
■ **עובדי ייצור** לעבודות מגוונות.
■ **עובדים** להתקנת מיזוג אויר ידע במכונאות רכב יתרון תושבי נתניה והסביבה.
■ **עובדים כלליים** לעבודות שונות באזור ת"א והסביבה.
■ **מסגרים/רתכים** בעלי נסיון קוראי שרטוט מקצועיים לעבודות באזור, בת־ים, חולון, ר"ל, ופ"ת.
■ **טכנאי מיזוג אויר** נסיון של 4-5 שנים לעבודה בצפון ת"א.
■ **מרכיבים מכניים** לעבודה במשמרות תושבי אזור השרון.
■ **צבעי מקדים** תעשייתי עם נסיון לעבודה בת"א.
■ **עוזרי חשמלאים** בעלי תעודות לעבודה קבועה בתעשייה.
■ **מחסנאים** לעבודה במשמרות באזור חולון.

• המשרות מיועדות לנשים וגברים
• שכר הולם ותנאים סוציאליים מלאים לפי החוק
• נא להביא תעודת זהות, פנקס מילואים ופנקס שכר

1313 בא-לך! בא-לך! יבוא!
ת"א: גורדון 88, (ליד עירית ת"א) 222286, 245531, 03-245541

לעבודה מיידית בחבר
לסניפם בתל־אביב
◆ **מזכירות בתכניות דו לשוניות** + יכולת תסיון בניסוח עצמאי ידע במעבד תמלילים.
◆ **מעבדות תמלילים IBM** עברית/אנגלית בתוכנת **wordmill**
איש מי"ן ו־א־ב נסיון הכרחי בהדפסת טבלאות – אפשרות לשעות גמישות.
◆ **קלדניות מסוף** עברית + ידע באנגלית – אפשרות לשעות גמישות.

המחלקה המשרדית
חברה לשרותי כח אדם **חבר**
ת"א, בית מגדלור, בן יהודה 1, טל: 03-6101420
ראשל"צ, 03-9666139
ירושלים, 02-234265
חיפה, 04-663966
• הצטיידו בפנקס מילואים, ת.ז. ושני המלצות
• שעות הקבלה 08.00-18.30
לעבוד בחבר – להרגיש בבית

לחברת בטון מוכן
דרוש
מנהל מפעל
לאיזור אשדוד והסביבה
רצוי בעל נסיון קודם בענף הבניה בעל השכלה של 12 שנות לימוד.
נא לפנות בכתב לת.ד. 20521 ת"א "עבור מנהל".

הכרזות

שוק המציאות

טרקטורים

טלוויזיות

מנועים וכספות

שרותי הובלות

שטיחים

פוליש וניקיון

שיפוצים

מחשבים

ציוד תקשורת

צילום

ציפוי אמבטיות

אותיות דביקות

שונות

בת זוג

בן זוג

סירות

מזגני אויר

מכונות תפירה

מכונות גלידה

מלגזות ושינוע

ריפוי והדיה

[illegible]

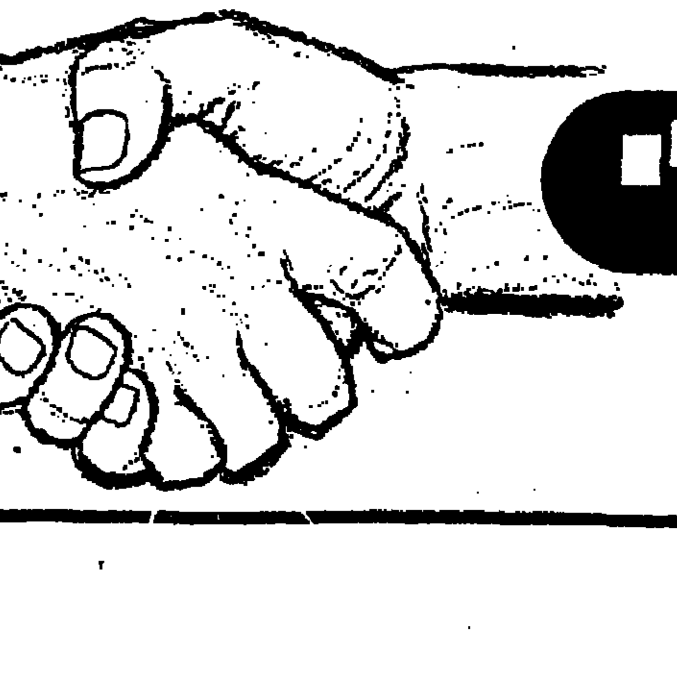

הד כפול ומכופל | הלוח הכללי

مكذا من الأصل

مكان الأصل

אנטנה / שלמה גינוסר

הבן יקיר לי אפרים

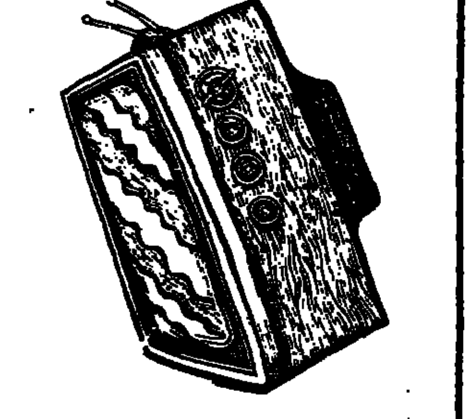

מגרל עז. אילו המח"ט בשירות הסדיר שלי בנח"ל היה מישהו כמו אל"מ אפי, ייתכן שהייתי לומד פרק במשניות במקום לכתוב ביקורת טלוויזיה. איזה בחור כביר, עגול ושלם, תורת־משמע, הוא אל"מ אפי, מח"ט גבעתי שהופיע בתכנית "מדור לדור" וכמה נכון וצודק שאפי הופיע בתכנית הזאת יחד עם אמו, אסתר פיין מעין־גב, אשה אמיצה וחכמה, העמוד הראשון בדף הגנטי הארצישראלי הזה.

אינני יכול לומר שראיתי את את כל התכניות בסדרה "מדור לדור". בוודאי שלא. אולם, ממה שאני יכול לזכור – זאת היתה התכנית המרתקת ביותר. הטלוויזיה התגלתה כאן בתיפקוד הבסיסי ביותר שלה: צילום שתי דמויות באולפן. בלי פעלולים ותעלולים. אדרבה: כל אימת שהמנחה התערב – הוא קלקל. מי צריך בכלל מנחה לאל"מ אפי בשיחה עם האמא הפרטית שלו, שתי דמויות גדולות מהחיים שיכולות למרוח על פת שחרית שלהן כמעט כל מנחה שהטלוויזיה הישראלית מסוגלת לשלוף מהמאגר העייף שלה. ועוד בחזור לעניין המנחים והמראיינים.

סרט אילם? אני מקשיב לאל"מ אפי (אפרים, כפי שקוראת לו אמו) ולסיפור החזרה בתשובה של בן עין־גב זה ואני תוהה: האם החלוציות הארצישראלית, המהפכה הציונית הגדולה, הדבר האדיר הזה שהוא לבטח אחד מפלאי המאה העשרים – האם כל זה לא היה אלא סרט אילם אחרת, איך אפשר להסביר את דברי של אל"מ אפי הוא טועה שבשבילו, עין גב היא מודל לחינוך, לגידול ילדים, לעשיית מהפכות וכי הוא גדל בעצם בחברה מאמינה. אך מה שהיה חסר לו זה פס־הקול. כלומר, הדוגמה היתה נפלאה, אבל חסרה האמירה הרוחנית שמאחורי המעשה הגדול.

יש משהו מעיק מאד, משהו שמייחל לתשובה מספקת, בנתק הזה שבן עין גב, אל"מ אפי, חש בין המעשה הגדול של הוריו לבין האמירה הרוחנית. אפי הלך ל"ישיבה", שם, לדבריו, הוא משיב את ליבו על אבותיו, מתגדל ומתגבר לראות את המעשה המלא. אבל, זה המקרה הפרטי שלו. האם יכול להיות שדור שלם חש כמוהו? התשובה הפשוטה היא: ברור שלא, אחרת ה"ישיבות" בארץ היו מתפוצצות. וזה לא. ויש לא מעט "חזרה בשאלה" מול ה"חזרה בתשובה". כך שהעניין לגמרי לא פשוט.

פס־הקול. האמא הפרטית של אפי, אסתר פיין, היא אוקטאגינרית צלולה ונבונה הרבה יותר מכמה טיפוסים בני מחצית גילה שאני נתקל בהם, לצערי, במסלולים השגרתיים של חיי היומיום. אסתר מודה שאכן, היתה חסרה האמירה. היינו רגישים לעודף הדיבורים של הגולה, היא אומרת. ועוד: "היינו בטוחים שעל־ידי הדוגמה האישית והקולקטיבית – הילד יתחנך". הילד (הייתם צריכים לראות ילד, בלי עין הרע), הילד משלים ואומר: "גם בצבא צריך להגיד: אחרי". כלומר, הדוגמה לא מספיקה. אל"מ אפי מצא את האמירה שלו והוא חי, בשלמות גדולה יותר, בישוב נוב שבגולן (תזכירו לי לומר אחר־כך משהו על הגולן). לא רק הוא, כל מי שרואה אותו ומקשיב לו חש שאפי הוא איש שלם יותר באמונתו זאת. כאילו המסלול הפרטי שלו (צמיחה בריאה על שפת הכנרת, מסלול קרבי לתפארת, כולל השתתפות במבצע אנטבה), כאילו כל זה לא היה אלא הסרט האילם הפרטי שלו. עכשיו, עם החזרה בתשובה, הוא מכבב בסרט מדבר־ומזמר־עברית. ואיזו עבריתו אגב, גם סרט צבעוני מאד. סגול. כמתה סגולה. כיפה סגולה. איך הוא אומר: "כולו הפך סגול".

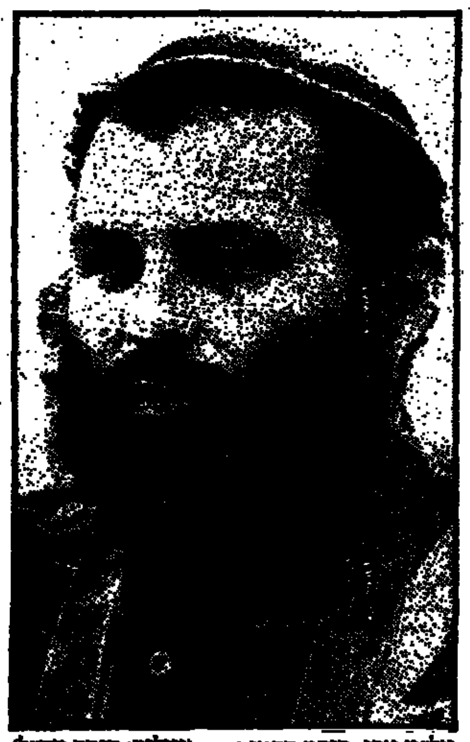

אל"ם אפי. מכבב סרטים (צילום: דובר צה"ל)

ג'ון באאז. מחאה זה לא מה שהיה

עם סגולה ופועלי נקיון. ובכל זאת, המפקד, תרשה לי לומר לך, בנקודה אחת פישלת. עם סגולה או לא עם סגולה, אין ויכוח בינך לבין אמך עד כמה שהבנתי, שהסגולה היא בערכים. אתה סבור שהסגולה שלנו היא ציווי, משימה, ואילו אמא אסתר אומרת שהסגולה היא בכך שאנחנו דורשים מעצמנו לחיות על־פי ערכים מסויימים. אני עם אמא שלך בעניין הזה. אבל, לא חשוב. על־פי איזה ערך יהודי, אם כן, מטילים על ערבים עבודות נקיון בכותל המערבי? תורה שאמא שלך היתה נהדרת בטיעון הזה נגד הפרדה בין קדושה לבין עבודות נקיון. זה בשביל יהודים וזה בשביל ערבים. תאמין לי, המפקד, כאן חיכיתי שתשחיל איזו מלה. או שהיית צריך להצדיק את המצב ולהסביר למה. או שהיית צריך להסכים עם אמא אסתר. אבל, אתה שמעת היטב ודוממת מגע.

מחאה עם חיוך. גם שירי מחאה זה כבר לא מה שהיה פעם. ג'ון באאז של סוף שנות השמונים אינה ג'ון באאז של סוף שנות השישים. שערה קצוץ ושזור כסף, ועמה האמיתי ורצינותה התהומית התרככו. במקום סיסמאות היא מהרהרת בקול רם בניסוחים מתוחכמים למדי. בסך הכל, ג'ון באאז לוקחת את החיים בקלות גדולה יותר מאשר לפני עשרים שנה. רק החיוך הביישני שלה עלול להטות, לפחות לומר, אישיות נמרצת מאד, שיודעת בדיוק מה היא חושבת ומה היא צריכה לעשות בהתאם.

בסופו של ראיון עם רם עברון ב"זה הזמן" מתקבל גם הרושם שבאאז היא גם די שובבה וממורתה לא קטנה.

מכיוון ששירי מחאה זה לא מה שהיה פעם, צריך גם לעשות משהו מעבר לשירה. ג'ון באאז תמיד ידעה להצמיח שלוחות מהשירה שלה לעבר מטרות מוגדרות. בתקופת מלחמת וייטנאם, למשל, הכריזה על סירובה לשלם מס־הכנסה (אצלנו עושים את זה בלי אידאולוגיה). אין ספק שדעתה אינה נוחה מכך שבוב דילן הסתפק רק בכתיבתם וביצועם של שירי מחאה ולא היה מעורב אישית במאבקים. אולם – שובבה, מתוחכמת ומשופשפת – היא היא רק רומזת על כך ומיד מוסיפה "זאת לא אמרתי".

לרצות לעשות משהו מעבר לשירה, זה גם לומר לנו שהיא לא מרוצה ממה שקורה בשטחים, זה להפגין עם אנשי "יש גבול", זה לרצות לראות את מובארק עוואד (ולהיזדהות), לבקר במחנה פליטים ובמעט להתעלף למראה ילדים פלשתינאים פצועים, זה לשיר את "יורים ובוכים". וזה גם לבקר בביתו של שצ'רנסקי (איש נחמד עם הומור, והוא צריך הומור כדי לארח בביתו אדם כמוני, היא אומרת). צריך גם לומר שבאאז חסכה לעצמה ביקור אצל הבחור הזה, בצלאלי, שאבן ערבית חיסלה לו השבוע עין אחת. אחרי הכל, כמה פעמים בשבוע אפשר כמעט־להתעלף?

בסך הכל, טוב שבאאז ממשיכה לבוא אלינו. אחרי הכל, היא איתנו. וגם עם יהודי ברית־המועצות. זה חשוב מאוד, כי הם עוד עשויים להיות הקהל שלה באולמות הקונצרטים באמריקה אם גורבאצ'וב ימשיך לתת להם אשרות־יציאה בקצב כזה.

שוב צריך לומר שרם עברון יותר מבולט על רקע שיממון המנחים והמראיינים בטלוויזיה הישראלית. כי סתם לבלוט בנסיבות כאלה זאת לא חוכמה. עברון ספג, כמדומני, מנה הגונה של טלוויזיה אנגלית. כמי שחי כמה שנים טובות תחת המטריה האלקטרונית של הטלוויזיה הבריטית אני יכול להעיד על עצמי לפחות, שהנסיון הזה לא גרם לי נזקים חמורים. נדמה לי שגם עברון עבר את הנסיון הטראומטי הזה בלי נזקים נראים לעין.

גולן, חלק בלתי נפרד. אריה גולן, חלק בלתי נפרד מקול ישראל, הוא, כמדומני, השוד הטוב ביותר של יומני־החדשות. אני אומר זאת לא רק כדי לכפר על מה שאמרתי על מרבית מראייני ומנחי תכניות הטלוויזיה. אובייקטיבית לחלוטין: להנחות יומן חדשות ברדיו זאת מלאכה ארורה. כדי לצאת מהעניין בשלום צריך מיומנות מקצועית, חוש מידה וזמן ודי הומור כדי להוציא אוויר מכל פוליטיקאי מנופח־יתר־על־המידה מבלי שהוא ירגיש בכך. ועוד משהו: עברית שאיננה מכופתרת עד הסנטר וגם איננה מתגלגלת בשוק. גולן ניחן בכל אלה ואף יותר. זאת היתה פרסומת, ועכשיו – לענייני היום.

מה קרה לך? אפרופו מראיינים בטלוויזיה: בתכנית "תצפית" ביום ד' בערב ראיינה אלמנית אחת בחור בשם ניר שאיבד את שתי ידיו במלחמת לבנון. יושב לפניה אותו קיבוצניק על הכיפק בשם ניר, עם שתי פרוטזות במקום ידיים, ומספר לה מה קרה לה: מוקש אחד ("שלא אהב אותי" הוא אומר) התפוצץ לו בידיים. ואז היא שואלת אותו: "מה קרה לך?" – נשבע לכם: זה מה שהיא שאלה.

אדוני המלך. תגיד לי, יור מג'סטי, מה יש לכם שם בערוץ שניים עם מלחמת העולם השנייה? במשך שבוע אחד בלבד ראיתי פרק מסידרה של המחתרת והאנטי־נאצית בבלגיה, פרק מסידרה דומה על סוכנים בריטיים בצרפת הכבושה, סרט באורך מלא על מחנה שבויים בריטים במלאיה הכבושה על־ידי היפנים ועוד פרק מסידרה על מלחמת העולם השנייה בשם "העולם בלהבות". סרטים לגמרי לא רעים. אבל, אולי דווקא משום כך צריך לדלל קצת את מקלטי הטלוויזיה בבסיסי הצבא שלך בבקעת הירדן? אתה יודע למה אני מתכוון: לאירוע שלא קרה בכלל, לפי שר ההסברה שלך, מול כפר רופין השבוע.

פסוקו. טלוויזיה היא המצאה המאפשרת לך להתבדר בסלון שלך על־ידי אנשים שלא היית מוכן להכניס לביתך (השדרן הבריטי דייויד פרוסט).

וליל מנוחה מירושלים.

בממלכה השביעית אין כל חדש / גדעון קרץ, קאן

כוכבים בחוץ

גולן והמטמרים. צחוק צחוק, אבל לא קיבלו אותם

זה גם הפסטיבל של האלמונית מחודרה שהצליחה להתחבק, אם לא למעלה מזה, עם כל הכוכבים. "הוא לא דומה לאבא שלו, קירק דוגלאס", אמרה באכזבה אחרי שפגשה את ריצ'ארד גיר. כשהסבירו לה נאנחה: "יש כל־כך הרבה פה שאני כבר מבולבלת"

פסטיבל הסרטים הבינלאומי ה־41 של קאן, אמרו לנו מארגניו, היה אמור לפתוח תקופה חדשה של קולנוע חדש המכוון לשנות האלפיים. להחליץ מלפיתתן המתהדקת של רשתות הטלוויזיה. להציג בתחרות הרשמית סרטים של במאים חדשים – בתוכם כאלה שזהו להם סרטם הראשון. להתנער מאבק הכוכבים והזוהר המלאכותי. בקיצור, כל המרשמים הבדוקים כדי להרוג פסטיבל. ובכל זאת נשמנו לרווחה. השבוע הראשון, לפחות, של הפסטיבל המתקרב לסיומו לא הגשים את האיומים. זה היה דווקא שבוע נהדר, פחות לחוץ מאשר בחגיגות הארבעים, עם סרטים לא מי יודע מה, ועם מזג אוויר בינוני כרגיל. אבל קאן בהחלט לא הפכה לקודש הקודשים של האוונגארד ולמנזר השחקנים. ומה שראינו זה מה שכבר ראינו ומה שעוד נראה. בממלכה השביעית אין הרבה חדש.

קאן היה ונשאר פסטיבל של כוכבים. וכל אחד מהם הרגיש היטב את הערך שלו בבורסה. רוברט רדפורד יצר היסטריה אמיתית ואילו ריצ'רד גיר ראה לפניו קרחות רציניות במסיבת העיתונאים שלו. מייקל דוגלאס העדיף לא להיכנס לגוב האריות והסתפק במסיבה מחוץ לעיר. הצ'יצ'ולינה הגיעה למולה הרע ביום שבו בא רדפורד וראתה שיש לה עוד דרך ארוכה לעשות. לא פלא שנאלצה למכור את אוסף הדובונים החביב עליה כדי לממן סרט חדש לאיכותל שבו היא רוצה להופיע. הכוכבים נשאו דברים של כוכבים בתשובה על שאלות שמציגים לכוכבים. מהו הסרט הכי אהוב עליך? מה אתה מעדיף: לשחק או לביים. פה ושם הגניבו השחקנים ברמז את עמדותיהם הפוליטיות, או איזושהי השקפה אמנותית מקורית, אך מיד התכסו בשמיכות החמות של הקונצנסוס.

זה פסטיבל של קולנוע אמריקאי מיושן להחריד. ביקורת חברתית ברוח שנות השלושים והארבעים לכל היותר. ספיחים של תקופת רייגן. "מילגרו" של רוברט רדפורד – תבשיל של ג'ון פורד עם סאלאח שבתי. "פטי הרסט" של פול שרדר, ניישרלית לגמרי, מתפקדת עם הטרוריסטים העליזים ביותר בעולם בקומדיית סלפסטיק. ריצ'רד גיר במלודרמה טיפוסית נוספת של חוואי היורד מנכסיו ומצית אותם, כלומר את החווה. חלף עם האש. מעניין שהיוצרים כה קשורים למסגרת האגדה האמריקאית ונזהרים מריאליזם, עד שבסרטים שלהם אנשים פשוט הפסיקו למות על באמת. ולכן יהיה זה סרטו של הפולני קיסלובסקי – ניגוד חריף ביותר למגמה זו – שיזכה, בוודאי, באחד הפרסים. הסרט הוא סיפורה של הריגה מתמשכת, בפירוט מזעזע ובצבעים קודרים. תחילה רצח ואחר־כך הוצאה להורג – שני צדדים של אותה מטבע. והיו גם, כרגיל, פסטיבל של סרטים צרפתים "נסיוניים" שלא הצליחו להמריא, אף כי בשנה שעברה הם לקחו עם זה את הפרס הגדול.

הפסטיבל בקאן נעשה גם לפסטיבל עם נוכחות חזקה של נושא השואה, נושא פופולארי בשנה האחרונה. אבל על כך בפעם אחרת.

החייץ בין הצרפתים לשאר העולם, נותר בעינו, בעיקר עם האמריקאים. אלה עוסקים במגמות הקולנוע העולמי ואלה עושים עסקים. נקודות המגע מעטות. אפילו המסיבות נפרדות. דוגמה לכך היא הביקורת על מנהל הפסטיבל ז'יל ז'קוב. זה בשאר הפסטיבל שלו, ואלה שלא עברו את מחסום המיון השירותי – בועסים. מנחם גולן מבנה אותו "דיקטטור" משום שלא קיבל את "חנה סנש" וקלאוס קינסקי, שרעמתו צבועה עכשיו באדום קורא לו "מגלומן".

אבל זה, בכל זאת, הפסטיבל של מנחם גולן. מי שהצליח ליצור בשנות הזוהר שלו את המפגש שהיה בקאן בין קולנוע ועסקים, בין צרפתים לאמריקאים. הצלחתו עודדה את פריחת שוק הסרטים הבינלאומי. השנה הוא נוכח פחות. במסיבות העיתונאים שלו כבר לא מצטופפים כמו פעם. מסיבת הענק הגרנדיוזית שערכה פעם "קנון" נעשו לקבלות פנים חגיגיות. אבל גולן מעניק את התחושה שהמשבר הוא זמני ושהמבנה הפיננסי החדש של החברה יעניק לה תנופה מחודשת. העכברים של עולם הקולנוע עוד יחזרו בהמוניהם אל הספינה שלה. בעוד מפיקים פרטיים אמריקאים עורכים חגיגות מסוגננות בסירות והמלונות מאז מונף השוק האירופי המשותף את העיתונאים לארוחת צהריים על סיפון אניית המפרשים הגדולה ביותר בעולם. שם הם מגלים בתום מסע מפרך בים גבה גלי מאוד שפרוסות הגבינה והעגבניות נגמרו כבר מזמן. מסקנה: אירופה ותעשיית הסרטים שהיא מתכננת היא אולי ספינת המפרש הגדולה בעולם. אבל מי משתמש היום במפרשים.

וזה גם, איך לא, הפסטיבל של האלמונית מחודרה שהצליחה לחדור לכל המקומות השמורים ביותר, להתחבק ולהצטלם, אם לא למעלה מזה, עם כל הכוכבים. "היי ריצ'רד", אמרה לגיר בעיצומה של העליה הטקסית על מדרגות הארמון, והוא לחץ את ידה בעם לצמה הסורגים המהומים, שחשבו כי מדובר במפגש קרובים. "הוא בכלל לא דומה לאבא שלו קירק דוגלאס", סיפרה אחר־כך באכזבה. וכשהסבירו לה שמדובר בכוכב אחר, נאנחה: "יש מכם כל־כך הרבה פה שאני כבר מבולבלת".

חטף פתח / ורדה צימרמן

פסטיבל במצב רוח

כשעלה המסך על פסטיבל ישראל התגלתה על הבמה המציאות הישראלית. "ישראליאודה" במקום "אינדיאודה". רק רוקדי בז'אר הצליחו לרחף מעל הצללים הצורמים

העליה היזומית לירושלים הקלה. נסיעה של כמעט שעתיים שיתרון ברור בצידה: אפשר היה סוף־סוף לנשום. המחנק הכבד של תל־אביב התחלף בדרך לרוח קרירה ומשיבת נפש. מזג האוויר היה נקודה לטובת ירושלים, אבל האווירה היתה לרעתה. את הפסטיבל לא הרגישו כאן בשבוע הראשון שלו. רק כמות המכוניות הגדולה בשעות הערב המאוחרות העידה על מספרם הרב של התל־אביבים שעלו לבירה. רחבת תיאטרון ירושלים, כמו הלובי הגדול, לא המתה ולא שקקה. הקולות ממסך הווידאו הגדול ברחבה, שהזמינו את הקהל לרקוד לצלילי וידאו קליפס חדשים נשארו ללא מענה. אפילו דוכני המכירה שנבנו בעבר לתקופת הפסטיבל לא היו כאן הפעם, גם לא מוכרי הכעכים והארטיקים. ובאולמות עצמם נותרו הרבה מושבים ריקים. אולי בשל ריבוי הלהקות הישראליות שהופיעו בו בשבוע זה. במחירי כניסה גבוהים יחסית מעדיפים הישראלים לראות את האורחים שיעזבו את ישראל לאחר תקופה קצרה. את המקומיים אפשר לראות גם מחוץ לפסטיבל. ההבטחות להוזיל את הכרטיסים תביא עדנה גם לאמנים הישראלים המקדישים לא פחות זמן ומאמץ, ואולי אף יותר, לקראת ההופעה היוקרתית בפסטיבל.

מלאה עד גדותיה היתה בריכת השולטן, בה נערך אירוע הפתיחה. בירידה מהר ציון נראו ראשים צפופים שמקרוב השמיעו מדי פעם קריאות התפעלות למראה הזיקוקין המרשימים וציורי הלייזר שעל חומות העיר העתיקה.

עולים להר ציון, לכנסיית הדורמיציון. להשאיר את המכונית בעיר העתיקה? לא מסוכן? בדרך למכונית ממהרים להצטרף לקבוצה. ילד קטן לובש חולצת טי הנושאת את הכתובת "לשחרר את המחתרת". ושוב נעשה מחניק. הכתובת על החולצה היתה רק תזכורת כי הפוליטיקה הגיעה גם לפסטיבל. נזכרים כי פסטיבל השירה הבינלאומי שאמור היה להתקיים במהלכו, כחלק מאירועי שנת הארבעים למדינה, נתבטל מכאן. בפסטיבל מספרים על לחצים מכיוונים שונים שהופעלו על אמנים שלא לבוא לישראל ועל לחצי נגד שהופעלו בעד בואם. רובם הגיעו לבסוף. אלה שביטלו, מרגישים בפסטיבל, עשו זאת מסיבות אישיות. אבל הפוליטיקה התמקמה בין המופעים. מחוצה להם, באיומים טלפוניים, ובתוך מסיבות עתונאים ובהופעות עצמן. כאילו מתבקש הדבר מצד אמנים הרואים עצמם מעורבים לצאת בהצהרות. במסיבת העתונאים שלה אמרה אריאן מנושקין: "איננו רוצים להעליב אותכם, אבל גם לא נוכל להעליב את עצמנו". כך בהופעתן של "ארבע נשים חיימן", שבאוזני משיריהן נזכרות המלים אש"ף, וישראל, ולכל הרוחות. הדיבורים הם בלתי נמנעים, אולי, וגם ההבלטה. וכך גם ה"אינדיאודה" וההשוואה שעולה מאליה בין הודו וישראל, אי־אלימות לעומת שפיכות דמים וחלוקת ארץ אחת לשניים.

השבוע הבא, אומרים לנו, יהיה עמוס יותר בהופעות. שיאו של השבוע הראשון היה כמעט בסופו, עם בלט בז'אר לוזאן. הרגשה טובה לראות את הקהל יוצא מגדרו, במחיאות כפיים וקריאות "בראבו" לרקדנים המופלאים האלה. היה חשמל באוויר כאשר חורחה דון, רקד על הבימה המוגבהת האדומה את ה"בולרו" בתנועות כמעט חוזרות על עצמן, הנפתחות לקצב המוסיקה, בלי דקת מנוחה לאורך כל היצירה. כך גם לנוכח החיות הגברית של הרקדנים מול עדינותן של הנשים ב"פולחן האביב". ואם הופעה זו היא סימן לבאות, הרי שגם השבוע הראשון לא היה בנבה. עכשיו צריך לחכות ל"תיאטרון השמש", לאיוו פוגורליץ', ל"גריפס" ול"תיאטרון ראאס", לרסיטל עין כרם ולהפתעות הקטנות שטומן בחובו כל פסטיבל בהופעות מינוריות, של אמנים מוכרים פחות, המתגלים לראשונה לקהל הישראלי.

כלי הנגינה של ה"אינדיאודה". מובאים לתיאטרון השמש